NATIONALBIBLIOTHEK
IN WIEN
399530-D
[redacted]

Online Ausgabe

Digitized by Google

J. fol. 525.

Digitized by Google

Österreichische Nationalbibliothek
+Z25407700X
399530-D
Digitized by Google

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina iznosi do konca ljeta 1 fl. a za kmeta 20 nov.

NAŠA SLOGA

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Godina I. **U Trstu 1. Junija 1870.** **Broj 1.**

Mili rode!

Razum je najveći dar božji, a čovjek tim razumniji, čim više zna i umi. Tko zna, njemu dva, veli naša poslovica. A to će reći: što tko više zna i umi, to tim ljepše, laglje i sretnije živi. Ali čovjek nemože svega sám ni da vidi, ni da čuje, ni da skusi, nego mora da se od drugih ljudi uči. A eno, čovjek se od drugih uči, kad uzme knjigu, pa čita i promišlja. I to je ono, radi čega se nebrojene knjige pišu i tolike posvud škole otvaraju: da se najme iz knjiga ljudi jedno od drugoga nauče, čega neznaju.

I po Istri, na kvarnerskih Otocih i po ostalom Primorju ima već, hvala Bogu, toliko škola, da skoro sav mladji naraštaj umi čitati. Ali, ako je to i vriedno svake i najveće hvale, ipak se neda tajiti, da ta drogociena vještina, u tih naših stranah, žalibože, još malo komu koristi. Ier kod svih kolikih knjiga, što se svaki dan štampaju i po svietu štiju, u naš jih narod jako malo prodire, pa se u nas još i danas misli i djela na onaj isti način, kao što se je to prije sto godina mislilo i radilo.

Mili rode! želeći doskočiti tomu skrajnomu zlu, našemu, odlučili smo izdavati za te ovdje u Trstu, pod gori navedenim imenom, pučki hrvatski list, ter ti pružiti tako priliku, da se i ti čitanja uhvatiš i čitajuć živiti učiš. Da ćeš se ti, rode, toj viesti naradovati i naveseliti, ter krepko prihvatiti ruku, koju ti evo nudimo, tomu nam je poruk tvoj zdravi razum i ona živa želja, koja te je počela mučiti, da se i ti otreseš one svoje stare zanemarenosti i već kada tada probudiš i obnoviš.

Ali kako je svaki početak mučan, tako se nemoj, rode, odmah od kraja Bog zna čemu nadati od ovoga našega lista. Što ti možemo već sada obećati jest to, da ćemo sdušno naslihati tvoje potrebe, pa gledati, da te poučimo u svakoj stvari, koja bi ti mogla koristna i ugodna biti. Iz njega ćeš se, kao se ufamo, ako si poljodjelac, vinogradar, stokar, svilar, pčelar itd. naučiti bolje ugadjati svojemu tegu, a gospodar ljepše, umnije i koristnije gospodariti. Iz njega ćeš se, nadalje, naučit poznavati občinske, pokrajinske i državne ili carske zakone, kao takodjer svoja prava i svoje dužnosti naprama občine, naprama pokrajine i naprama cieloga carstva ili države. A da znaš, što biva i po ostalom svietu, naš će te list izvještjivati o svih znamenitijih dogadjajih političnih ili državnih, a najme takvih, koji bi se pobliže ticali Austrije i našega u njemu živućega plemena. Kako dakle vidiš, ov će ti list biti, rode, u svakoj života prigodi, pravim i viernim kažiputem,

Pa kako smo namislili učiniti od ovog lista živo središtje svega duševnoga pokreta u tih naših stranah, tako pozivamo sve rodoljube, neka nežale ni truda ni troška, nego neka nas izvole svestrano podupirati, a najme perom, pišuć nam, što god gdje narod tišti i čim god misle, da bi mu se moglo pomoći. Tko narodno izobraženje promiče, neka zna, da je desnica ruka providnosti božje. Kako želimo, da se piše, neka svaki pogodi iz imena, koje smo uzeli, iz kojega se vidi, da nismo namislili sijati razdor, nego ljubav i slogu.

List će izlaziti svaki prvi i šestnaesti dan mjeseca. Naručbina iznosi 1 f. a za kmeta 20 novč. do konca ove godine. Naručbinu i dopise neka se izvoli slati platjene poštarine: Uredničtvu „Naše Sloge", Via Capuano N.ro 1969/1.

U Trstu 21. Maja 1870.

Uredničtvo.

Digitized by Google

Pogled po svietu.

U Trstu 24 Maja.

Većina našega naroda, za koga naumismo izdavati ovaj list, neima kad čitati svakidanjskih novina, da vidi što gdje po svietu biva. Mislimo dakle, da ćemo mu ugoditi, ako mu na ovom mjestu od petnaest do petnaest dana u kratko izpripovjedimo sve glavnije događjaje svjetske. Pa buduć nam košulja bliža tielu od kabanice, to ćemo svaki put popisati prije svega što se u našem carstvu sbija.

Od šestdesetoga ljeta u našem se carstvu svako malo ministri promienjuju, a s njimi kad više kad manje i način vladanja. Pred dvima ljetima i pol bila je u carstvu najveća promjena, kad su se ne samo ministri promienili, nego i carstvo razpolovilo, i svaka polovina dobila svoje ministre. Od onoga su vremena sve dosad u ovoj zapadnoj carstva polovini, koju i Cislajtanijom zovu, vladali ministri Giskra, Hassner i Herbst; ali kao da nisu marili, da se već jedan put carstvo ustanovi, jer bi im samo jedan narod na srdcu ležao, a drugih kao da i neima, akoprem imaju svi zajedno jednog te istog gospodara. Ti su dakle ministri naposljedku ostali kao vodje bez vojske, neimajuć za sobom nego malu šačicu privrženika iz jednog jedinog njemačkog naroda. Velimo ma'u šačicu, jer veća i razboritija stran njemaca, želeća uzdržati i ojačati carstvo, a s ostalimi narodî kao prava bratja u ljubavi, miru i slogi živiti, ne samo što nije ovo odobravala, nego se je od njih i odaljila. Videći sjajna kruna, da tako nemože napred iti, odpustî Ministra Giskra i drugove mu, i predà prvu ministarsku stolicu poljskomu grofu Potockomu, dakle čovjeku našega plemena, ter mu naruči, *da učini mir medju njegovimi pucî.* Potocki se poprimi po nakanjenju nj. veličanstva cara težka posla pomirenja, pa se eto već puna tri tjedna dogovara s prvimi glavami naroda českoga.

Pojde li mu za rukom sporazumiti se s Česî, neće moći ni drugim carevine narodom dužan ostati, pa će se onda opet vratiti mir i pokoj u ovu našu staru domovinu austrijsku, a Potocki će steći priznanje i zahvalnost svega carstva. Premda su se carskim patentom od 21 o. m. svi zem. sabori, osim českoga, razpustili, isto tako i carevinsko vieće (reichsrat), a novi će se izbori čim prije odrediti, mi se uzprkos tomu i odporu družine odpuščena ministarstva, tvrdo nadamo, da će u svomu poduzeću uspieti i tako nezadovoljne narode umiriti.

Niti u drugoj polovini carstva ili u zemljah krune Sv. Stiepana necvatu bolje ruže. Čim su ondje do gospodstva došli Magjari, prva im biaše misao kako da ostale narode, koji su i brojem veći i u naucih je pretekli, podjarme ter tako pomagjare. Zato su na mučanje osudili do tri miliuna Slovaka, toliko Rumunja, a malo manje naše braće Srbalja; zatim un štili starodavnu kneževinu Sedmogradsku (Transilvaniju) a trojednu kraljevinu Hrvatsku nasilno podjarmili. Radi toga zavladala je najveća ogorčenost i nezadovoljstvo kod svih naroda. *Hrvati* im se osobito oštro opiraju, i svim pravom zahtievaju, da bude kao i prije posebna kraljevina i ravna kraljevini ugarskoj. Pa buduć o tomu neće da čuju Magjari, opozicija proti njim svakim danom više raste, ne samo u Zagrebačkom spravišću, u kojem sjede malo ne sami plaćnici bana Raucha, nego još više u ostaloj Hrvatskoj i u Granici, kojom misle razpolagati kao niemon živinom. No hvala bogu, samosviest Hrvata i njihovo sveto pravo na jačih stoji noguh nego li sva magjarska oholost i zastrašivanje njihovo, pa će ufano, kao u starinska vremena moguće neprijatelje tako i onu malu šačicu lahko preobladati. Što im mi kao pravi i vjerni Hrvati iz sve duše želimo.

Iz ostaloga svieta bilježimo za danas još ovo, da se je u francezkoj dana 8 o. m. obavilo narodno glasovanje (plebiscit), koje je car Napoleon odredio, kad je opazio, da imade mnogo protivnika radi podieljenih narodu slobošti na ovo posliednje vrieme, a pobojao se, da se žalostni događjaji nebi porodili. Kako biaše predvidieti, francuzi siti svih buna i želeći jednoč uživati slobodu u miru, na postavljeno pitanje: dali narod odabrava one reforme u konstituciji što ih car sve malo po malo od 1860 uvadja, i konstituciju od 1870 te zaključak senata o 20 travnja (aprila), odgovoriše od upisanih preko 10 miliuna, sa „*da*“ 7257,379 a sa „*ne*“ 1,530,909. Time je Napoleon privremeno osigurao svoj priestol, i odstranio pogibelj nemira.

DOPISI.

Iz Liburnije 15 Maja.

Ja vam nemogu opisati radosti, koju je u ovih naših stranah počutilo svako rodoljubivo srdce, kad se je pročulo. da će tu u Trstu izhadjati, hrvatski list, namienjen mnogobrojnim Hrvatom, živućim pod trštjanskom gubernijom u Istri i na kvarnenskih Otocih. A nije ni čudo, jer dočim naša braća Slovenci svojski nastojahu, da se izobraze i u ovoj gubrnreji, kao što to svjedoče njihovi listovi, izlazeći tu i u Gorici, mi smo kao driemali; pak su držali prijatelji i neprijatelji naši, kao da nemarimo za najveće dobro ovog svieta, za svoje najme narodno izobraženje. A evo odsad ćemo imati i mi svojeg buditelja, svoj narodni list hrvatski. Pa kako da se toj novosti neveselimo i neradujemo?

Vi me pozivate, da vam budi dopisnik iz ovih naših stranâ. To je za mene velika čast, pa vam se nemogu odreći, ali me je veoma strah, da vam neću svagda imati čim ugoditi. Jer što ćete, da čovjek piše iz ovako malenih mjestanca, kao što su ova naša u Liburniji? Istina, da smo od njekojeg vremena postali glasovitiji, nego smo ikad želili; ali se uzdajemo u Boga, da će ti glasi omuknuti i od nas da se neće više govoriti toliko, koliko se je dosad. Jer mi već neznamo ni gdje bi kroz dan sjeli, ni kroz noć počinuli, ako ne izvan kuće, od straha da pod razvalinami neostanemo. Govorim o nesretnom potresu, što nam već od Pusta neda mira ni pokoja, nego nas svako malo drma i goni izpod krova. A vi ste već čitali po novinah, koliku je škodu učinio u Klani i Jelšanah, i kako su na Rieci, u Kastvu i na Voloskom mnogim kućam od njega zidovi popucali i dimljaci popadali. I to je, što zadaje narodu velik strah. A taj je strah još veći, odkad se je čulo, da iz njekakve škulje blizu Jelšana dim kuri, ako je istina; jer vele. da se sva ta nesreća vrti okolo Snježnika, iz kojega bi imao, po njihovoj pameti, oganj buknuti. Snježnik je jednih šest ura prama prolnoći daleko od mora. Što ja znam, jest to, da sam još za svog djetinstva čuo, da će dojt vrieme. kad će Učka oganj bljuvati, pa sam se veselio, misleć, kako će to bit liepo gledati sa Rieke, koia mi se je činila kao Napulj grad, a Učka kao Vezuv gora u južnoj Italiji. A sad, po tih glasovih, nebi to bila Učka, nego Snježnik, akoprem se ufam, da neće ni jedno ni drugo, jer sad vidim, kakvomu sam se paklu veselio.

O toj sam stvari ovih dana govorio s jednim našim kmetom, koji se je snebivao od čuda, kako bi to moglo biti, da gore ikada oganj bacaju, a zemlja da se radi toga trese, Da dojde k sebi, tu sam mu počeo tumačiti, kako u sredini zemlje vjekoviti oganj tlije, a buduć je zemlja u svojoj utrobi sva izprošupana, kako se taj oganj u podzemaljskih šupljinah strahovitom silom pomiče, pa tako potresa zemljom i obara sela i gradove. A taj oganj da neišće, nego odušak, gdje će buknuti iz pod zemlje i na živom zraku izgoriti ono, što ga duši u zemaljskoj utrobi. A tomu da mora bit kriv i zrak, što kroz izvanjske zemaljske pukotine ulazi u podzemne šupljine, gdje se nahodi množina gorivih plinova (gas), pa tu ražari oganj, koji onda nemože nego gdje god povrh zemlje planuti. Videć, kako me kmet rado sluša, rekoh nadalje, da su tako postale gore i planine, koje se sad vide na površini zemaljske krugle. Jer vatra ili oganj, nenašav nigdje odušku, da je svojom strahovitom silom nadignula zemlju i po zemaljskom krugu pogradila brda i doline. Tako da gore nisu nego toliki krtinci, što ih je siloviti krt oganj na svjetlo izkrtio!

Kako svaki lahko vidi, to nemože biti bez silne buke, trusa i lomljavine. Zato i jest istina, rekoh mu, tjerajuć dalje svoj govor, prije nego će se upaliti gore vatrenjače, da se uvjek strašno zemlja trese. Gore vatrenjače, zovu se u našem jeziku one gore, koje je vatra doprošupila, pa sad na neizmierna zijajuća ustina oganj bljuje. Tim se ustmam

Digitized by Google

u našem jeziku veli ždrelo ili grotlo (cratere). Pa ima učenih ljudi, koji tvrde, da naši tako zvani dolci nisu drugo, nego tolika grotla iz onih davnih vremena, kad je zemlja prostanula. U južnoj Italiji, da negovorim o mnogih drugih po ostalom svietu, ima dvie gore vatrenjače, Vezuv i Etna, koje kad će oganj rigati, strahovito zemljom potresaju, ako prem se kadgod i bez potresa upale. A kad se upale, onda se tu zakuri pol neba, plamen se digne do pod zviezde, a žeravica dan i noć razlieva niz brdo, kao velika goruća rieka. Toj žeravici, i dokle gori i kad ostine, vele ljudi u onih strana *lava*. U starinska je vremena vatrenjača Vezuv samim pepelom pokrila i pokopala tri bogata i plemenita grada, koji se sad na državne troškove odkopaju, i ter nam poslie hiljade osamsto godina pokazuju, kakve su bile davne poganske varoši.

Ovo tumačenje i ovo moje pripoviedanje mojemu je susjedu bilo tako razumno i razložno, da je kao zabrinut pogledjivao sad na Učku sad na Snježnik, da tobože vidi, iz kojega će od njih prvo vatra suknuti. Pa tu sam mu, daga umirim, stao opet razlagati, da to baš nemora biti, jer da ovi naši potresi mogu stajati u savezu i s talijanskimi vatrenjačami, kojih se podzemske šupotine lahko da do pod nas protežu; pak da se je već puti dogodilo, kad se je hotjela tamo gora izbljuvati, da se je čak kod nas i još dalje zemlja tresla. Tu sam mu još pridodao, da ima ljudî, koji misle, da se u ovih naših stranah nahodi pod zemljom sila božja kamenog uglevja, iz kojega kad se namoči, da se razvije njekakav plin, pa se taj jako lahko upali i onda zemljom stresa. A kako je zimus mnogo dažda palo, rekoh mu, da bi tim našim potresom moglo i to uzrok biti.

Nego ja vidim, da se je ovo moje pismo preveć otegnulo, zato hoću, da ga svršim. Samo vas još molim, da mi nezamjerite*), što vam ga šaljem u ime svog prvog dopisa, jer vam drugo nisam imao o čem pisat'. Kako ima bit Sloga i poučni list, tako sam odmah pomislio, najbolje da stumačim narodu postanak potresa, o kojem se sad kod nas toliko govori. I tim eto vam stomačen i postanak ovog dopisa.

Vinogradarstvo.

Vino je u Istri mal da ne jedino kmeta bogastvo. Kad loza nerodi, on je propao. To se je najbolje vidilo od pedesete godine do ovo dva ili tri ljeta nazad. Zato i jest loza ili trs našemu čovjeku prva i najveća prijateljica. On će sve ostaviti, pak će se okolo trsa vrtiti. To nije baš sasvim pametno, jer se bez hleba neda pitî; a eno, ni hleb nije samonik, pa se treba i okolo njega truditi i mučiti. Ali ako se okolo trsa najradje trudi, i Bog mu taj trud najplemenitije naplatuje. Ier kad mu u kuću stupiš, iznese preda te takovu kapljicu, kakvoj neima na daleko para. A kakav bi taj dar božji mogao biti stopram onda, kad bi se naš vinogradar znao umnije okolo trsa vrtiti, a najme okolo masta i mladâ vina? I ovako se se je već istarstko vino proslavilo i na cesarskih pirovih, gdje su gosti minuli franceski šampanjac i njemački renovac. pak su kupice podlagali pod butilju našega refoška, da se nauže mirne jakosti, medene rezkoće i rajskog mu duha i mirisa. Što su sad franceska i druga stranj-ka vina, to bi bila onda i naša istarska, pak bi nam nebrojeno blago nosila i doskora zemlju obogatila. I to će zastalno jedan put biti, ali stopram onda, kad budemo i mi znali bolje nego do sada trs nastojati, groždju ugadjati i vino čistiti. Priroda ili narav i sama po sebi mnogo može, kako se to kod nas vidi; ali je pravo čudo, što mogu zajedno priroda i um čovječanski. S umom treba dakle da radimo sve što radimo.

Toga radi mislimo, da ćemo ugoditi našim vinogradarom. ako im u ovom listu i o vinogradarstvu reknemo po koju, koja bi jim mogla koristit, ako nas budu htjeli slušati. Počnimo dakle sa starinom i prvom loze domovinom.

(*sliedit će*).

*) Dapače hvala vam, pa vas evo i opet molimo, da nam neuzkratite svoje pomoći. Što nam pišete, da ste mislili, da ćemo pred listom razposlati program i poziv na predplatu, znajte, da nismo toga učinili radi jedinog uzroka, što se ovako malenû listu nepristoji toliko priprava i halabuka. Što smo ga pak prozvali „Naša Sloga“, to smo učinili zato, da bude razlika izmedju njega i „Sloge“, što odskora izlazi u Zagrebu.

Ured.

Različite viesti.

* Carskom zapovjedju od 21 maja bjehu razpušćeni u ovoj polovini carstva svi sabori izvan českoga. Bit će dakle što skorije novi izbori za sabor. A što je sabor? Sabor nije drugo, nego narodno zastupstvo. Iz sabora se vidi, ako koji narod za se mari i kako misli. Dosad smo mi za se jako malo marili, jer nismo imali na porečkom saboru nego jednog jedinog zastupnika To je žalostno i prežalostno i kad nebi bilo sramotno, jer ako samo hoćemo, možemo jih imati dvanaest. A dvanajst ljudi nješto može, kad su razumni i složni. Ali ako je to dosad tako bilo, nevalja da bude odsad. A da nebude, preporučujemo našim seljačkim izbornikom, neka izaberu za sabor dvanaest svojih ljudi, dvanajst najme kmetava, koji znaju što je trud i muka, kao takodjer što je narodno poštenje. Neka se dakle nedadu od nikoga ni zasliepiti ni zastrašiti, nego neka biraju ljude svojga roda i plemena. U budućem ćemo listu više o tom govoriti.

* Ovdašnje namjestničtvo (governo) priobćilo je uslied odpisa c. kr. ministarstva za trgovinu, istarskomu pokraj. kapetanu g. Vidulići, da će se zakon radi sagradjenja jedne željeznice (pogovara se iz Divače) kroz cielu Istru do Pula, predložiti na odobrenje odmah, kako se carevinsko vieće (reichsrath) u Beču sastane.

Već bi i doba jedan put bila da nam se ova vruća želja izpuni.

* Ovih dana držali su istarski zastupnici dogovor u Poreču, u kojem su medju ostalima zaključili: da se i nadalje uzdrži istarska autonomija ili samouprava, ali nješto prostranija, zatim da izpune pravedne želje slavjana istarskih s kojimi hoće bratinski živieti. Daj bože, da se obećanje izpuni, pa bili nam, u buduće pravedniji. Mi ih od naše strane pako možemo uvjeriti, da će oni u nas tada naći najbolje priatelje i vierne drugove, dočim mi neišćemo od njih drugo, nego jednakost u svemu i svačemu, zatim da § 19 tem. zakona postane jednoč živa istina t. j. da se našemu jeziku ustupi ono mjesto, koje mu ide po obstojećih zakonih i po pravdi božjoj.

* (**Otvaranje boljunske čitaonice**). U nedelju 15 maja otvorila se svečano narodna čitaonica u Boljuncu. Odmah poslje podne otišlo je mnogo rodoljuba iz Trsta sa više kočija onamo, a oko 5 ura dolazile su deputacije narodnih čitaonica iz Trsta, Rojana, Rocola, Bazovice i Skednja svojimi narodnimi zastavami i pjevačkim družtvom. G. Peršić, predsiednik boljunske čitaonice pozdravljao je pojedine deputacije najsrdačnije, a tada, uz radostni živio klici naroda, dvima glasbama i uz pucanje mužarah do čitaonice vodio. Čim se zamračilo unidje u prekrasno urešenu dvoranu čitaonice toliko naroda, da se nije moglo ni ganuti. Malo zatim stupi na pozorište i pozdravi gostove kratkim, no u srce dirajućim slovom, koje je uznešeno občinstvo sa burnim živio pratilo. Istim veseljem primi se i govor g. Cegnara osobito kad se telegram g. Bleiweisa pročitao sliedećeg sadržaja: „Prosim sutra naznanit srdačan pozdrav najmladjoj sestri bržanskoj čitaonici u Boljuncu od čitaonice ljubljanske. Kad je još progovorio Ravnik, zastupnik na porečkom saboru, o uplivu čitavnica za napredak u prosvjeti i gojenju narodnog duha ter dokazao da čitaonice za crkvom i školom zauzimlju prvo mjesto, digne se zastor malena kazališta i započme predstava „Ravni put“. Uloge su predstavljači tako majstorski izigrali, da biaše milina gledati i slušati, toga radi biahu opetovano izazvani.

Nemožemo svršiti ovaj kratki opis bez da se nebi naj srdačnije zahvalili toli domoljubnim Boljuncem koli g. Peršiću, koji nisu štedili ni muke ni truda, nego velike žrtve doprinieli za oživotvorenje narodne čitaonice i to na pragu istarskom! Daj bože, ugledale se na skorom i druge obćine istarske u ovaj riedki primier domoljubja, pa ustrojile i one takove zavode, koji su zbilja jedino sriedstvo za bistriti um i srce ter uzgrijati žarku ljubav za sve što je naše.

* Odbor političnа družtva „*Soča*“ u Gorici, posebnim oglasom pozivlje sve Slovence na *Tabor*, koji će se držati

Digitized by Google

dne 29 maja ob 4 ure popodne u Sežani ne daleko od Trsta. U ovom taboru će se pretresivati i zaključiti sliedeće stvari: 1. svi Slovenci neka se ustavnim putem sjedine u jednu krunovinu s jednim zemaljskim saborom. 2. Neka se sdušno izvede § 19 tem. zakona, s toga dakle da se upelja odmah u svih c. kr. uredih slovenski jezik, i u njemu započme pisati i uredovati, isto tako da bude slovenščina u svih školah. 3. Da se u Sežani otvori slovenska glavna škola iz 5 razredah (classe). 4. da se u tršćanskoj okolici ustroji slovenska gradska škola posebnim obzirom na njezine potrebe. 5. napokon da se javni danci ili štibre čim više umalje, a ne povisuju svakog ljeta.

Ako li smijemo po dosadašnjih uspiehih suditi, sva je prilika, da će ovaj tabor onako sjajno izpasti, kao što su i priašnji, pa da će ga veliko množtvo naroda pohoditi. —

A što misli naša domorodna Liburnija? Braćo, skrajno je vrieme da se iz mrtvila probudimo, izbori za sabor su pred vratima, a mi još uvjek dremljemo.

*) Kako „*Zatočniku*“, iz Sarajeva javljaju, kršćani u Bosni nemogu više podnašati strašne muke i progonstva, i zato su se počeli listom izseljivati. Koliko ih se do sada jur izselilo, nemore se pravo znati, jer se Turci srame to kazivati, no svakako ih otišlo preko 300 duša, stranom u Hrvatsku, stranom u Srbiju a sprema ih se još više, na izseljenje. Mili bože, do kada će trpieti izobraženi sviet ova proganjanja Turaka? Vrieme bi već bilo da se taj varvar jednoč u Aziju njegovu pravu domovinu odtjera, od kud je i došao.

* Da naši čitatelj vide koliko se duhana ili tabaka u ovoj strani carstva, koju cislajtanijom nazivljemo god. 1869 rasprodalo, evo im:

	1868	1869	
Smotke (cigari) u carstvu napravljene	726,130.577	759,076.529	+ 32,945.952
„ izvana unešena (inostrane . .	4,467.670	3,904.611	— 563.059
burmut (žnjofanac) beč. funti	3,228.772	3,300.105	+ 71.333
duhan (tabak) za pušit „ „	29,k47.511	28,866.801	— 580.328
pisma .	145.703.453	170,502.781	+ 24,779.328

Dakle prodaja biaše veća leta 1869 nego li 1868 s toga i dobitak veći. Razprodalo se pako duhana u vriednosti od 43,671.497 for. dočim se u onoj od 1868 primilo samo 41,181.306 for. s toga lani više za 2,400.191 for.

Svašta po nješto.

Tko išće najde.

U njekoj istarskoj občini (komunu) bili su ljudi kupili zvone za novu svoju crkvu, koji su već više vriemena na sohah visili, čekajuć dok se zvonik dogradi. Medju tim, dohadjalo je mnogo svieta iz susjednih občina, da se nagleda i nasluša liepih novih zvonova. Jedne nedelje dodje i seljak iz bliže siromašne župe, da i on vidi i čuje, što su svi toliko hvalili; ogledavajuć ih, potuče člankom od prsta po zvonovih, da čuje srebrni njihov glas; našto ga netko od domaćih porugljivo zapita: šta mislite i vi tamo kod vas kupiti takove zvonove, da naše toliko ogledavate? Ne, odvrne na bockavo pitanje, nego mi se je, da nezamjerite, magarac u škodu navadio, pak gledam, kakav bi mu zvončić uzeo! —

Sa trštjanskog tržištja.

Ciena svakog žita u svih glavnih trgovačkih mjestih Ugarske slabo se drži, buduć da neima tko zanj pita ni sa mora, ni sa kopna. Zato se je ovdje u Trstu zadnjih dana slabo tržilo. Pšenica, slaba bosanska, prodala se po 6 fl. 10 novč.; pšenica sriemska, dobra roba, po 7 fl. 5 novč., a kukuruz ili turkinja bosanska, liepa roba, po 4 fl. 40 novč. sve po 116 funti na vagu. Ulje dalmatinsko, istarsko i dubrovačko bi prodano baril po 35 fl. s odbitkom od 4 do 8 fl. po sto. Od drugih zemaljskih proizvoda naznačujemo za sada samo to, da se je lanjska ovčja vuna po svih glavnih trgovih sasvim razprodala, i da će nova ili ovogodišnja biti puno draža od lanjske, po prilici od 8 do 10 fl. po centu.

Tèk novaca

polag Borse u Trstu od 10—25 maja 1870.

Carski dukati (cekini)	5.85	5.83
Napoleoni od 20 fran.	9.90	9.85½
Lire inglezke	12.41	12.41
Srebro prid (agio)	121.75	12.35

Kretanje austrijanskih brodova

od 10 — 25 Maja 1870.

Dojadrili u iz

Trst: *Novi Klas*, Pirea — *Fidente* isto — *Antico*, Kardiffa — *Maria B.*, Salonića — *Žarko* Duraća — *Camilla*, Kardifa — *Sveti Križ.* isto.
Alessandriju: *Unico N.*, Marsilje i natrag se vratio,
Anversu: *Barone Kelner*, Buenos-Ayeres.
Barcelonu: *Miloš*, — *Adelina B.*, Senja.
Bordo: *Eber* — *Madre* — *Robinson*, svi iz Trsta.
Carigrad: *Mrav*, Malte—*Due fratelli*, Trovna — *Ugo*, Šilda —*Ardita*. Leita.
Flising: *Bar. Kelner*, Monte video.
Galaz: *Marietta G.*, Klyde.
Haver: *Dušan*, Buoenos-Ayeres.
Kardif: *Padre Stefano*, Orana — *Ermina P.*, Alikanta.
Livorno: *Deskovič*, Odese.
Marsilju: *Ortensia*, Odesc — *Aneta*, isto — *Pasqualino*, Enosa — *Mali Ivo*, Sv. Maria Bathust — *Francesco Gilberto*, isto — *Temi*, Odese — *Prudente*, Salonića.
Newcastle: *Cvietni dan*, Rueua.
Odesu: *Drago*, Trsta — *Dragoli*, Srvansca — *Ema*, Leita — *Ifigenia*, Troona — *Nereol*, Glasova — *Stuh*, Alessandrije — *Argentina*, Liverpula — *Giovanni*, Anverse — *Celestina* isto — *Faro*, Sčio — *Ljubezni prvi* Marsilje — *Frane P.*, Cetta — *Olimpo*, Marsilje — *Novo Ciriaco*, Pirea — *Tonka B.* — *Ljubezni* — *Saggittario*, iz Ingl.
Pernambuko: *Sacra famiglia*, Marsilje — *Maria*, Trsta.
Porto Said: *Risparmio*, Marsilje — *Nono Sisto*, Suuderlanda.
Quintowen: *Leone*, Cunfuegos.
Ruen: *Adrastea*, Trsta.
Rio Janeiro: *Unione*, Kardifa — *Niord*, Marsilje.
Salonić: *Jon*, Alessandrije — *Slavjanka*, Bakra.
Sulina: *Jona*, Carigrada — *Bortolina*, isto — *Trino*, Kork — *Eva* — *Marietta G.* — *Ester* — *Giovanin* — *Quatro fratelli* — *Mirto* — *Cavalier Syardelli*, svi iz Carigrada. *Zator.*

Dardanele prošli

Eugenia, Unione, Adelaide, Maks, Carmella, Ero, Sibilla.

Odjadrili iz za

Iz Trsta: *Betti*, Carigrad — *Francesca Giuseppina*, Bona — *Urin*, Smirnu — *Alma* Alessandriju — *Giulietta*, Pernambuk — *Ezio*, Carigrad — *Cetinje*, Marsilju — *Diana*, Girgenti — *Maylath*, Carigrad.
Anverse: *Guido*, Galac.
Akyab: *Favilla*, Kork.
Bordo: *Nane B.*, Newport — *Merkur*, Kardif — *Trident*, isto.
Belfast: *Due Cognate*, Nova Orleans.
Carigrad: *Ida S.*. Azov — *Kolibić*, Tangarok — *Čas*, Azov — *Gange*, Odesu — *Divino*, Tangarok — *Assoluto*, Odesu — *Tetis*, Tangarok — *Antonio S.*, Sulinu—*Dragimir*, Odesu—*Olimpo* isto — *Kurčula*, Sulinu—*Adria* isto — *Silve*, is. — *Miro*, is. — *Atlas*, Kustjunde, — *Maria Luigia*, Azov — *Slavomir*, Tagarok — *Elena*, is. — *Vojvoda*, Poti — *Ero*, Lušinj — *Soko*, Odesu — *Ugo*, is. — *Bar. Vranicani*, is. — *Grad Karlovac*, is. — *Ardito*, is. — *Said*, Kustjende — *Maria Bon*, Galaz — *Maria C.*, Sevastopolj — *Norma*, Sulinu — *Srietan*, Maltu — *Giovannino N.*, Odesu — *Teofrasto*, is. — *Leva*, is. — *Toni* C., Sulinu — *A. T. Luković*, Galaz — *Tebro*, Poti — *Orazio*, Odesu — *Elpi*, Taganrok — *Matilde*, Odesu — *Berta*, Brdiansko — *Marko Maria*, Odesu — *Hrabren*, Taganrok — *Alessandria*, Dunav — *Carla*, Kork — *Rosina*, Marsilju — *Union*, Taganrok — *Cristoforo Romano*, s. — *Duma*, Odesu — *Plam*, Dunav — *Giusta P.*, Marsilju — *Zora*, Lušinj — *Adelina*, Marsilju — *Tauro*, Kork.
Dunquerke. *Milica*, Odesu.
Falmut: *Vesta*, Limerik — *Due fratelli*, Trst.
Flessing: *Cattina*, Carigrad.
Gibraltar: *Akile*, Riogrande — *Lete*, Mediteranij.
Hul: *Cainan*, Alesandriju.
Kardif: *Luka*, Maltu — *Cerbero*, Trebisondu.
Krf: *Medea*, Patras.
Leith: *Ino*, Napulj.
Liverpul: *Costantino*, Bona, *Federico B.*, Carigrad.
Livorno: *Pasqualina*, Odesu.
Londra: *Sara*, Porto Said — *Vincenza*, Bataviju.
Marsilja: *Nimrod*, N. York — *Jugoslav*, Garigrad — *Andre*, Smirnu — *Nuovo Guglielmo*, Carigrad.
Mletke: *Rut*, Alessandriu.
Montevideo: *Maria*. Ing.
Newcastel: *Stilliconé*, Odesu — *Tereze Hanny*, Carig. — *Cvietni dan*, Odesu.
Newport: *Sofia*, Mletke.
Odesa: *Mate* — *Sabioncello* — *Due figli*, Marsilju.
Palermo: *Fides* i *Costanza*, Carig. *Rosina*, Marsilju.
Penart: *Slava O.*, Mletke — *Gustavo*, Genovu.
Salonić: *Ljubezni otac*, Carig.

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 5 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. U Trstu 16. Junija 1870. Broj 2.

Pogled po svietu.

U Trstu 14 Junija.

U ovo petnaest danah, odkad se nismo vidili, stvari se svjetske nisu u ničem promienile. Kako smo zadnji put rekli, naši su sabori bili razpuščeni, a sad dodavamo, da su već u njekojih krajevih i novi izbori razpisani. Za našu Istru se još nezna ništa, al nećemo ni mi dugo čekati, jer vele, da zadnjih danah ovog i prvih dojdućega mjeseca, moraju bit obavljeni svi izbori. Jer da će se negdje koncem julija sastati novi sabori, da izberu poslanike u carevinsko vieće; a ovo opet da izabere poslanike u tako zvane delegacije, kojim se nadaju u oktobru mjesecu. Česi, s kojimi su bili dogovori prekinuti, nisu pozvani drugo, nego da nadopune broj onih zastupnikah, koji su bili prošaščih godinah stupili iz sabornice; al vele, da će Česi opet izabrati svoje stare pouzdanike, a k njim da će se pridružit jedan diel još i onog plemstva, koje je dosad u sabornicu dolazilo, pa tako da će češki sabor morat zagluhnuti radi svoje nepodpunosti. Ministar, grof Potocki, prekinuv dogovore o pomirenju s Česi, dao se je na dogovaranje s Poljaci, al se još pravo nezna u koliko je uspio. Vele da je svoj toj neljetni kriv ugarski ministar, grof Andraši. jer da u pomirenju ovog diela carstva nevidi jadan nego pogibelj za Ugarsku. Strah ga je najme, da nesvane i prije nego je mislio onaj dan, kad će svjetla kruna i njemu zagrmiti: *Učinite mir medju mojimi puci!*

U drugoj polovini carstva magjarski narod hoće, da malo po malo svu krivdu krvi i mrcvarenja oprti na ledja onim ljudem i onim narodom, koji su četrdeset i osme godine za cara i carstvo krv prolievali. Jer, dočim se u Pešti neizrečenom slavom prenašaju iz grobnice u grobnicu umrli ostanci, na stratištu poginuvšeg grof Battyanya, buntovničkog ministra od četrdeset i osme godine, u Zagrebu nije već slobodno ni vikati „slava" pred midenim kipom pokoj. Jelačića bana, za kim je pred dvadesetimi godinami sva Hrvatska, proti Magjarom a za cara, kao mahnita u oganj srtala. Na to su se odlični gradjani zagrebački pritužili samomu caru, koji je blagoizvolio kazati, da će skrbiti, da se Jelačiceva uspomjena časti i slavi, kako je zaslužio. To je, da kako, donekle ublažilo raztužena srdca hrvatskih domorodacah. Al što nemože nego da ozledi svako domorodno srdce hrvatsko, jest to, što su povisili na zagrebačku nadbiskupsku stolicu njekakva neznatna popa magjarskoga, a preskočili i zapostavali Strossmajera, koma se ime širom svieta ori. U Varadinskoj Regimenti već su bili naručeni hambari ili magazini, u koje su imali naši graničari pobacati oružje, da se razružaju, al je ta zapovjed bila mudro i na vrieme opozvata. U Zagrebu su bila odpušćena dva narodna profesora, na to se ih je pet drugih dobrovoljno na službi zahvalilo, a mladež gornje gimnazije prestala u školu hoditi.

Iz Italije se čuje, kako se na više mjestih pokazuju male republikanske četice, da talijanskomu kralju i narodu ogorče život. Iz Njemačke se javlja, da je ruski car Aleksandar došao u pohode svojemu prijatelju, kralju pruskomu, a to zadaje mnogim mnogo misliti, jer da su ta dva vladara uzela sobom svaki svojga prvog ministra, a to vele, da nije, da se samo u hladu šeću.

Izbori su na vratih!

Neima ljepših, veselijih i znamenitijih danah, što su dani izborah, to jest, kad narod izabira svoje zastupnike u sabor ili dietu. Jer, što je pir, što li sva druga veselja, gdje se samo jedna obitelj ili familija veseli, nad veselje, gdje se širom svieta veseli cieli narod, od grada do grada, od sela do sela, od kuće do kuće? Istina, da tu neima ni gotsbe, ni pucanja, ni bučnâ pjevanja; ali u ostalom ima sve, što budan sviestan i ozbiljan narod nemože nego razveseliti. Koji je dakle uzrok tomu mirnomu i mužkomu veselju i bez jela i bez pila? Evo ga. Na taj dan narod sa svojim carem gospodarstvo dieli!

U ustavnoj zemlji, kao što je naša već od deset godinah, car ili kralj negospodari po svojoj glavi, nego pita narod, da mu on sam svjetuje, kako želi da se vlada. I zato se takova zemlja zove slobodna zemlja, a takovi ljudi slobodni ljudi, jèr sami sebi zakone kroje; a car ili kralj zakone, od naroda učinjene, samo potvrdjuje i nastoji, da ih ovršuje malo i veliko. Takav narod nemože reći, kad mu je, na priliku, davak ili štibru platiti, ovo su mi gospodari naprtili; takav narod nemože reći, kad mu je dati sina u soldate, ovomu su mi drugi krivi; takav narod nemože reći, na zakonitu sudu, ovaj su zakon učinili oni, koji mojih potrebah nepoznaju. Ne, on toga nemože reći, jer je sve te zakone sam stvorio; pa kad im se pokorava, nepokora se nego svojoj sobstvenoj volji. Ele je liepo i dično živiti u ustavnoj zemlji, gdje čovjek zna, da je čovjek, pa poštuje na sebi i na drugih čovječje dostojanstvo!

Ali tu će njetko reći, naši se zakoni djelaju u Beču i Poreču, pa kako se može reći, da ih sami djelamo?

Jest, narode, tvoji se zakoni djelaju u Beču i Poreču, al jih kroje oni ljudi, koje si ti sam izabrao za svoje zastupnike i pouzdanike; a ono što čovjek čini, pa makar kroz treću i četvrtu osobu ili personu, jest kao da je sam učinio. Kad ti komu što naručiš, da za te proda, il kupi, jelte, da nećeš nikad ni pomisliti, da nisi sam svojoj koristi uzrok, ako je stvar prošla dobro, ili kriv svojoj škodi, ako li je prošla zlo? Tako se, vidiš, ima stvar i s tvojimi zastupnici, koje si pozvan od samoga cara, da izabereš u sabor ili dietu. U Poreču će tvoji zastupnici u tvoje ime zakone krojiti za domaće istarske stvari, a u Beču za cielo carstvo; dakle opet i za tvoju ožu domovinu, najme za ovu našu istarsku pokrajinu ili provinciju.

Iz toga vidiš, da će tvoji zakoni biti onakvi, kakvi budu ljudi, koje budeš izabrao, da ih čine i sklapaju. Ako li dakle želiš imati zakone po svojoj volji, a ti izberi u sabor ljude, za koje znaš, da im na srdcu leži tvoje blagostanje i tvoje narodno poštenje. Nebiraj koga nepoznaješ, nego biraj koga dobro poznaješ, il barem koga su ti pametni i pošteni ljudi preporučili. Što ti pako nada sve preporučujemo, jest to, da nebiraj nikad čovjeka, koji nije tvojga roda i plemena; il čak čovjeka, koji nepoštuje tvoje narodnosti i tvog jezika, nego ti se za ledji smije i ruga tebi i tvojemu narodu. Od tudjinca nenadaj se nikad dobrû ni za sebe, ni za svoju djetcu. Tudjinac neće nikad nego na svoju, a što njemu koristi, tebi najveć puti nemože nego grdno škoditi. Ter si mogao već i dosada viditi, kakovi su ti zakoni, što su jih učinili ljudi, kojim si ti na sliepo povjerovao. Eno ti novih občinah, da se ih nadičiš, kad moraš letiti preko svieta, da do Podestarije dojdeš. Eno

Digitized by Google

ti novih školah, eno sudnicah, u kojima tvojemu jeziku neima ni za vrati mjesta. Sve bi to sad drugač bilo, da budeš bolje za se mario, kad si minulih godinah svoje saborske zastupnike izabirao. Sve bi to sad drugač bilo, da budeš izabrao, što nisi, ljude, koji nenaslihaju, komu bi na svietu prije ugodili nego tebi. Sve bi to sad drugač bilo, da budeš izabrao u sabor ljude svojega roda i plemena. Jer znaj, kako si tko prostre, onako da i počiva.

Ali, ako je to dosad tako bilo, nevalja da bude odsad, jer bi se onda moralo reći, sve što trpiš, da si i zaslužio, jer si nećeš pomoći. A da nebude, drži dan izborah, kao pravi i prvi svetačni dan u ljetu. Velim svetačni, to jest, vas posvećen jednoj jedinoj misli, jednomu jedinomu poslu, tvojoj najme boljoj sadašnjosti i tvojoj, ako Bog da, boljoj budućnosti. Kako u svetačni dan sveto i duševno obavljaš svoje kršćanske dužnosti, tako na taj liepi izborah dan obavi mudro, pametno i duševno svoje tjelesne i vremenite dužnosti. Jednom besjedom, neka taj dan bude za te dan narodni, dan narodnog veselja, dan narodne dužnosti. Zato nežali ni truda ni troška u taj dan, nežali ni dalekâ puta ni zločestâ vremena; jer taj dan nesviće svaki drugi dan, nego stopram svakih šest godinah jedan jedini put. Ako što i potrošiš, znaj, da će ti se to nadomjestiti i naplatiti, ako izabereš ljude, koji će za te govoriti, kad bude vrieme govoru; znaj, da je zločest gospodar, koji neće danas da potroši deset novčicah, da odsad na godinu danah neizgubi foriutu!

Dakle, ljudi, u svakom se izbornom kotaru izmedju sebe pogovorite i dogovorite i tvrdu si dajte vjeru, da nećete izabrati nego onoga, za koga ste se jedan drugomu obećali, pa makar vas pol svieta mutilo, mamilo i potezalo na koju drugu stran. U tom poslu neima gore ili hudje stvari, što je ciepanje, to jest, kad se birači pociepaju na dvoje, il na troje, pak nemogu ni jedni ni drugi pošteno da uspiju. Zato, ni putem ni pred gradom, neprimajte već od nikoga ničijih naputkah. Znaj svaki od vas, da nisi ničiji rob ni sluga, nego slobodan i samosvoj čovjek, pak da se u taj tvoj posao, kao ni u tvoju ženu i djetcu, nesmije nitko pačati, pa makar bio to sto puti velik i oblastan gospodin, pa makar bio to tvoj nemili vjerovnik, il makar tvoj prvi i najveći dobročinitelj. Ti moraš bit dobročinitelju zahvalan, al sam sebe prodoti nesmiješ za nikakvu na svietu cienu. A tko ti je prijatelj, ne samo što te neće odvraćati, nego dapače hoće te još i svjetovati, da izaberi slobodno po svojoj duši, koga ti sam sa svojim susjedstvom najvoliš. U takvih se stvarih nevalja obzirati na svoju sobstvenu korist, nego na korist cieloga puka il naroda. A jaoh onomu, koji reče radi straha, il radi kojeg drugog uzroka, ja neidem, to nisu moji posli, neka bira tko će i koga hoće: takav čovjek nevriedi da ga zemlja nosi, to nije čovjek nego rob, to je gnjusni izdajica roda i krvi svoje!

Ali takovih neljudih naše majke neradjaju, zato pouzdanim okom gledamo u naše ljetošnje izbore, gdje će naš narod izabrati u sabor sve svoje ljude, jer svoj svojmu najvoli. Naši susjedi Talijani, s kojimi hoćemo bratinski da živimo, neka izaberu svoje, a mi ćemo svoje, pa mir božji s nami. Dakle jedan za sve i svi za jednoga!

Pitanja i odgovori.

1. Što je sabor?

Sabor ili dieta jest skupšćina vriednih, pametnih i poštenih od puka izabranih ljudih, koji se razgovaraju i dogovaraju, da vide, koje su potrebe naroda i kako bi jim se moglo pomoći. Što ti ljudi učine, ako to kruna potvrdi, postane zakon, kômu se onda mora svaki u zemlji pokoriti. A zove se u našem jeziku sabor zato, što se sabiraju u kolo, da se porazgovore i dogovore. Tim se ljudem veli, da su zastupnici, poslanici i pouzdanici naroda, jer su u saboru mjesto svega naroda, jer ih je narod u sabor poslao, jer se je narod u nje pouzdao i svoju sreću i nesreću njihovoj duši i pameti izručio. Zato se u svakoj slobodnoj zemlji narodni poslanici visoko časte i poštuju.

2. Tko i kako bira u sabor?

U sabor bira tkogod plaća nješto, a onobarem jedan forint danka ili davka i jest punoljetan i samosvoj gospodar. A bira se ovako. Najprije pozovu se obćine, da svakih petsto ljudi izabere po jednog čovjeka, onda se svi ti izabrani ljudi skupe, pak izaberu sama dva čovjeka, i ta dva čovjeka su onda zastupnici naroda, što idu u sabor, da tamo zagovaraju narod, koji ih je poslao. A da se ti izbori laglje obave, u slobodnih je zemljah ta navada, da se po svoj zemlji osnuju tako zvani izborni odbori.

3. Što su izborni odbori?

Izborni odbori su to, kad se pred samimi izbori narodnih zastupnikah odabere i složi njekoliko ljudih u to ime, da se porazgovore i dogovore, koga će u sabor poslati. Po zakonu ti ljudi moraju bit izbornici ili izbirači, to jest, moraju imati pravo biranja, a kad se osnuju kako odbor, moraju to javiti kotarskoj političnoj oblasti; pak se onda mogu sastajati, kupiti i dogovarati, gdje ih volja i kad ih volja, bez svake druge višnje dozvole. Tako osnovan izborni odbor ima pravo, pozvati na dogovor sve druge izbirače iz svega izbornoga kotara, da se s njimi dogovori, koga će u sabor izabrati, samo mora to 24 ure prije javiti političnoj oblasti i naznaniti joj, gdje i u koju će se dobu skupiti, da se dogovaraju. Neda se doizreći, kako su neizmierno koristni takovi odbori, jerbo služe neukû pučanstvu, da se u vrieme izborah koje kako neciepa i nedieli na strapke i strančice, nego da složno i odvažno, kao jedna glava i jedno srdce, stane i glasuje za onoga muža, za koga su se svi dogovorili i jedan drugom obećali. Takova naroda nemože nitko nego duboko poštovati, jer ako je i malen, a ono je složan, a u slozi stoji sila!

4. Što su izborni kotari?

Izborni kotari su onaj skup obćinah, ili gradovah, koji imaju pravo zajedno izabrati jednoga, ili više zastupnikah. Ti se kotari diele na kotare gradske i na kotare kmetske ili seljačke. Da negovorimo o kotarih gradskih, a ni o drugih izboriščih, hoćemo samo reći koju o seljački kotarih izbornih, kao onih, koji se pobliže tiču našega u Istri naroda. Tih dakle kotarah ima u Istri šest, pa svaki od njih ima pravo poslati u sabor dva svoja zastupnika ili pouzdanika. A ti kotari jesu: 1. Kopaščina, Piranišćina s Buzešćinom; 2. Porešćina, Buljšćina s Motovunšćinom; 3. Vodnjanšćina, Rovinšćina s Pulšćinom; 4. Pazinšćina s Labinšćinom; 5. Vološćina s Novograšćinom; 6. Kršćina, Crešćina s Lušinšćinom. U svih tih kotarih živi naš slavenski narod na svojem i od svojga, kako svaki drugi narod u carevini; zato ima, ne samo pravo, nego i svetu dužnost, da progovori na istarskom saboru kroz svoje povjerenike i zastupnike.

5. Čemu ova pitanja i ovi odgovori?

Prvo, tomu, da naš najme narod nauči, česa još možebit nije dosad znao, te uvidi svojima očima, kako bi mogao, kad bi samo htio, poslati u Poreč barem dvanaest zastupnikah, dvanaest svojih ljudih, da ga zastupaju na onom saboru; a drugo tomu, da se oni ljudi, kojim ikoliko leži na srdcu duševno i tjelesno blagostanje našega u Istri naroda, dozovu duše te potrude i osnuju u svakom kotaru po svoj izborni odbor, pak narodu na zakonitu dogovoru predlože i preporuče one vriedne, pametne i poštene muževe, koje bi mu valjalo izabrati za svoje zastupnike. Jer ako toga nebude, njemu će biti i odsad, kako muhi bez glave!

DOPISI.

Izpod Učke 14 Junija.)*

Mili naš narod priča i govori: „Nisu svi ljudi u jednom čovjeku“, to je, kao da rečeš: Mnogo ljudi zna već nego samo *jedan* čovjek. A neki preslavni mudrac je rekao: “Mnogi savjetnici i učitelji će te izbaviti i spasiti“. Na toj

*) Mi smo ovih danah dobili iz Istre više dopisah, protežućih se na buduće izbore, tako da nebi bili nikad ni u snu pomislili, da ima u Istri još toliko ljudih, koji za svoj narod misle. Mi smo sve te dopise savili u jednu kiticu, pa na svojem mjestu ponudili našemu narodu, da ju na dan izborah za klobuk metne. A kad nam je već bio list mal da ne gotov, primili smo i ovaj dopis, koga nemožemo da napose neštampano, pa makar se ištogod i po dva puta reklo, jer je preznamenit za stvar, o kojoj se radi, a kod ovake stvari nije nikad preveć nauka. *Ured.*

(gledaj Prilog).

Digitized by Google

starodavnoj misli je osnovan naš sadanji ustav ili konštitucija (način kojim se vlada) u Austriji. Presvjetli naš cesar govori sada po svojoj vladi svojim narodom: Nuder, izberite si, razumne i poštene muže izmedj sebe, i pošaljite ih na svoje sabore, koji će opet izmedj sebe odabrati zastupnike, te će ih odaslati u Beč, da se ujedno s mojimi ministri svjetuju, i s njimi skupa da razabiru i prosudjuju, što bi vam god moglo biti koristno, pak da vaši poklisari ili zastupnici ujedno s menom snuju i tvore za vaš zakone i naredbe, po kojih vam se ima pravica krojiti, i naredjivati svekoliko, štogod spada na korist i na sreću vašu. Braćo moja mila! nije malen ni neznatan onaj posal, na koji vas sam milostivi cesar pozivlje i nutka; pače jako znamenita je stvar, da možete zajedno s cesarom tvoriti i davati zakone, koje vam treba poslje ovršivati; nije šala ni igračka, oprtit se težkim, kadkad i pretežkim bremenom, koje vam je poslje nositi, budi da vam i dotuži. Sada si ljudstvo samo tovor nametje po svojih odaslanicih; ako puk nemože nositi naložena bremena, neka on krivi sam sebe, što si neizbire zastupnikah razumnih i poštenih, koji bi poduši skrbili za svoje izbirače i za vas puk, a ne samo za svoju vlastitu čast i korist. Sada je dakle vrieme, da misli pomišlja svaki Istran, komu je ikoliko stalo do cesarove čestitosti i do vlastite časti i koristi, koje muže treba izbrati za sabor Porečki. Cesarski izborni zakon za našu Istru naredjuje evo ovako: Porečki sabor broji trideset i tri člana ili uda, i to: tri biskupa; Trštjanskoga, Poreckoga i Krčkoga; pet zastupnikah, koje izbiru veliki ili bogati posjednici; dva zastupnika trgovačkoga družtva u Rovinju; jednaest zastupnikah, koje izbiru stanovnici po gradih, kojih ima oko sedamdeset tisuć, malo ne sve Italijanah; napokon dvanaest zastupnikah, koje izbiru ljudi stanujući po selih i po manjih mjestih, u broju oko sto i osamdeset tisuć, ovi su malo ne svi Slavjani. Porečki sabor pak izbire izmedj svojih članovah dva zastupnika, ter ih šalje u državno vieće ili sveobći sabor u Beč, gdje se tvore državni zakoni; onde se dovoljuju davki ili dohodki državni i vojnici ili soldati, i naredjuje se sve, što spada na narode ukupno. Iz toga se uvidja, da je presvjetli cesar, kad nam je dao ustavni zakon, mislio i otčinski skrbio za gradjene i za seljake, za Italiane i za Slavjane; svi su njegovi podanici; svi nose jednako breme; svim je on ljubeznivi otac; svim želi on biti jednako pravedan.

Neke potrebe i nevolje tišće sve Istrane i po gradih i po selih; neke druge su posebne gradom, a opet druge posebne rane i tegobe muče ljude po selih. Za to si izbiru gradjani zastupnike prema svojim posebnim potrebam; ogledajte se dakle i postarajte se i vi, braćo draga, po selih, da si izberete vriedne i poš ene muže za sabor, koji dobro znadu, gdje brižnoga seljaka postol tišći, i koji imaju doista pravu volju, vam što već pomagati.

Na izborih gradjani misle i skrbe prije svega i nada sve sami za sebe; a tko bi im zato zamjerio? Što tko zaore i posije, to on i požanje. Nemože dakle biti nikakve zamjere, ako i ljudi po selih, ako i Slavjani počmu sami za se misliti i skrbiti. Ta se pravo govori: „Neka pukne luda para, sama za se kâ nemara„. Nuder dakle, rode moj dragi! pazite pomno, i budite mudri; ufajte se samo u se i u svoje kljuse.

Prije dvie tisuće i tristo godinah življaše neki mudri grk po imenu Pitagoras; on je mnogo razmišljao i učio, i mnogo je putovao po svietu, da si nakupi znanja i mudrosti. Evo kako je on svjetovao i nagovarao svoje zemljake: „Ljudi braćo! pazite pomno na svoje glavare i starešine, jere *morate vi plaćati za njihova pomanjkanja*; vam je trpjeti radi njihovih pogrieškah“. Vi Istrani znate dobro, koli težko plaćate, što vaši zastupnici urade i narede u saboru i u državnom vieću, to će biti *za vas*, što oni skuhaju, to je *vam* užiti, bilo vam to sladko ili grko. — Još govoraše mudri grk: „Čuvajte se ljudih, koji *samo jezikom rade* i posluju; ribe se love mûkom ili mučeć, a *puk se lovi besjedami*“. Ima dosta ljudih, koji za vas u vaših potrebah i nevoljah ni malo nehaju; nu kad dodje do izborah za občinu i za sabor, tada šalju svoje službenike i prijatelje po selih; oni vam se sladko nasmjehuju i govore vam milo i drago; oni vam obećuju svašta i preko vaše volje: mislite li, da ih je za vas skrb? Milo i sladko piska i zviždе lovac kada ptice vabi i blazni; nu šegavi vrabac neide na limanicu ni na bisak. Budite na izbiranju šegavi vrabci. Bezumni pjetal ili peteh posegne kljunom radje za ječmenim zrnom, nego za dragocienim biserom i dragim kamenom; čemu ti razum, čovječe božji, ako te nije volja rabit ga na svoju vlastitu korist? — „Neizruči svojih občinskih (dakle ni saborskih) poslovah čovjeku, koji ima *veći trbuh nego glavu*“. Tako govoraše grčki mudrac; a neki drugi, još slavniji mudrac, govori o ljudih: „Kojim je trbušina mjesto boga; koji nehaju nego samo za sebe ter za sebe; koji nemisle nego za svoju korist, za svoje bogatstvo, za čast i slavu svoju i svojih prijateljah i rodjakah, za svoie posebne namjere: nevolje i tegobe tužnoga puka, to im je deveta briga. Drvo se pozna po rodu, a čovjek po djelih; pripomenite si takve trbušare i slavohljepnike, na izbiranju za sabor, pak recite u svojem srdcu: Daleko vam kuća. — Evo vam opet ri čih starodavnoga grka: Muži! kada primate poglavare na službu, nepitajte od njih zakletve ili prisege, da će vam vjerno služiti; nu pitajte i tražite od njih račun, kada oni službu ostavljaju“. Sada je nekim prestalo zastupničtvo na saboru; ako vam se oni opet ponude i preporuče: upitajte ih za račun; neka vam kažu, što su za vas dobra opravili. Nu pitajte i sami sebe, je li vam breme olagnulo, i koliko, i u čem vam je bolje nego prije, odkad imate sabor u Poreču i državno vieće u Beču? Vi izručujete velike i vele poglavite stvari svojim zastupnikom i odaslan kom: s toga imate posve pravo račun od njih pitati. — I opet veli častni grk: „Neizberite si za starešinu čovjeka, koji živi od tudje muke, ni zločesta gospodara“ (tko je sam sebi zao, komu bi on bio dobar?), ni muža nevaljalicu, koji ima poredju djetcu, ni čovjeka bez ljubavi k vlastitoj otačbini“. — A rieč božja govori: „Početak mudrosti je strah božji. Kad se pravednici umnožavaju, veseli se narod; a kad vlada bezbožnik, uzdišu narodi“. Muži, koji niti se Boga boje niti se ljudih stide, koji mrze i pogrdjuju našu vjeru svetu, koji se rugaju svetcem božjim, koji nehaju za svoje dužnosti krštjanske: takovi muži, braćo mila, nisu vriedni vašega povjerenja ni pouzdanja. Ima i preveć po svietu meteža, svakojaka zla i nevolje; neka nam se nesmućuje još i vjera sveta, jedino nam utočišće i utjeha u tolikih nevoljah. Već će vam na saboru dobra nčiniti razuman i bogoljuban seljak, ako i nema mnogo znanja, nego najučeniji čovjek, koji nema straha božjega, jere: „Gdje napravednici i bezbožnici vladaju, ondje narodi uzdišu“. — Bog je stvorio mala i velika, bogota i uboga, Niemca, Italianca i Slovjenca: svi smo djelo rukuh njegovih. Od Boga je i svaki jezik, i nemački i italianski i slavjanski i koliko ih ima na svietu. Nije malen dar, koji sam predobri i premudri Bog podaje; što je od Boga, je sladje od meda, te je vriedno naše časti i vruće naše ljubavi. Što je drugim drago i milo, ono poštujmo, u ono nedirajmo; nu poštujmo i milujmo nada sve sami sebe, svoj jezik i narodnost svoju. Nije, niti nam može onaj biti pravi prijatelj, ni iskreni dobrotvorac, komu je mrzak naš hrvatski jezik. Zato nemojte si izbrati takovih zastupnikah, koji se rugaju i nam i našemu jeziku, psuju naše starinske navade i običaje, koji nam narodnost zatiru: pravedni da budu vaši zastupnici prama svim i u svačem. — Kada idete na izbor, nemetnite si glavu u torbu, kao što učiniše neki priprosti seljaci na prijašnih izborih. Dočim su oni hodili na izbiranje, pozabili su tužnjaci ime onoga nepoznatoga gospodina, koji su im drugi preporučili, da zanj glasuju. Svi nazočni su im se grohotom smijali, te su im porugljivo govorili, neka idu koze i goveda pasti. Neki drugi seljaci su imali listak ili buletin za klobukom, na kojim su bila napisana imena neke gospode, koji su željeli biti zastupnici na Porečkom saboru. Neki šegavi gospodin približi se k seljakom, uzme in listke proštije ih, pak im reče: Ovi listci nevaljaju ništa; uzmite ove, što sam ih ja napisao; ovi su dobri. Lahkovierni i bezzazleni seljaci povjerovaše himbeniku u gospodskoj haljini, i dadoše svoj glas mužem, kojih nisu ni po imenu poznali. Znam još i za druge sramotne prevare, kojimi su se služili neki ljudi bez vjere i bez poštenja; nu što rekoh dosad, bit će dosta svakoj pametnoj glavi. Niemci pričaju, da se osal ili tovar samo jedan put dà zavesti na led. U

Digitized by Google

Istri će se sada evo već četvrti put izbirati zastupnici za Porečki sabor; je li će se još tko dati zavesti na led? „Ljudi braćo! pazite pomno na svoje glavare i starešine, jere *morate vi* plaćati za njihova pomanjkanja; vam je trpjeti radi njihovih pogrieškah".

Iz srednje Istre 10 Junija.

Kad je prispio u ove naše krajeve vaš prvi list, od više se je stranah čulo govoriti, da je to liepo i dobro, al da tko će vam ga i kad štiti. A zašto? Jer da zapuščen i zanemaren narod, kao što je naš, nerazumije više ni svojega jezika; a drugo, jer da kmet neima vremena štiti, kad hoće da nastoji ikoliko svoj imetak.

Ja priznajem, da je stvar mnogo laglja i povoljnija pisati za ljude, koji stanuju po gradovih, nego li za ljude, koji žive rastreseni po selih. Jer se ljudi po gradovih uče u školi čitati i pisati u svojem materinskom jeziku, a ljudi po naših istarkih selih, il neimaju nikakvih školah, il ako ih imaju, te već nisu hrvatske, nego mal da ne skroz talijanske. Drugače je to preko Učke, drugače u Hrvatskoj, gdje se djetca u školi odgajaju u onom jeziku, u kojem ko i kuće govore s otcem i materom. Pa kad odrastu, čitaju knjige u svojem milom jeziku, bilo to gospodska, bilo kmetska djetca.

Priznajem nadalje i to, da vanjski sviet, kojemu je ponajprije namienjen vaš list, neima baš volje, da uzme u ruke i čita, ni te vaše, ni ikoje druge novine, potle se je siromah od mraka do mraka natrudio i težko namučio. Jer ako mu koji časak od djela i preteče, to mu služi, da jadan odahne i počine. A vas sviet zna, da je naš narod, djelav i radin narod, pa da mu se grusti izgubiti i najmanji dio vremena, radu i djelu namienjena.

Ali, ako ja to sve i priznajem, ipak vas mogu uvjeriti, što se tiče razumljivanja vašega lista, da ga razumije bolje, nego li bi ga razumio, kad bi bio pisan u talijanskom jeziku, akoprem se sirota neuči u školi hrvatski, nego talijanski. A to je mnogo i premnogo, jer pokažite mi koji drugi na svietu narod, koji razumije svoj književni ili pismeni jezik, a da se ga nije po sreći u školi učio!

S druge strane, ja nješto poznajem kmetski život, pa vas mogu uvjeriti i to, da će naš narod kod svega truda i muke najti nedvojbeno vremena za čitanje, ne samo tih vaših novinah, nego i drugih dobrih knjigah, samo kad se bude jedanput u čitanje zaljubio, ter vidio, da mu je korist nija muka s čitanjem, nego li bez čitanja ili štenja. Tko je god ikad Istru proputovao, il koju godinu u kojem našem selu sproveo, mogao je viditi, kako naš narod u blagdan i nedjelju, kad je obavio svoje kršćanske dužnosti, sjede, ako je ljeti u hlad, ako li je zimi na sunce, pa se tu grije i razgovara, pred podne do objeda, a po podne do mrke večeri.

Evo dakle, tko će čitati i kad će čitati naš narod taj vaš list, a da neotme ni jednog jedinog časa, ni svojemu djelu, ni svojemu počinku. Čitat će ga najme u blagdan i nedjelju, ljeti u hladu, a zimi na suncu. Jedno će ga čitati, a svi drugi slušati, i to onako rado, kako se rado sluša prijatelj, koji je došao iz strane zemlje, pak zna svašta liepo i razumno pripoviedati. Pa tu neće biti, po navadi našega naroda, razgovoru ni konca ni kraja, jer jedan će dodati ovo, a drugi ono. A dogodi li se, da nebude svaki svega razumio, naći će se i takvih ljudih, koji će sve razumjeti, pa će drugim tumačiti i razjasnivati.

Ali to nije još sve vrieme, koje pretieče našemu narodu, od njegova truda i muke. Jer gdje su one duge zimske noći, kad naš narod sjedi okolo ognja, i sluša tako zvanog pripoviedača? Neće li kad i kod moći zauzeti mjesto pripovjedačevo i taj vaš list? Gdje su, napokon, oni toliki kroz godinu daždeviti dani, kad se nemože izpod krova, nego mora čovjek u kući dan presjediti? Neće li bit i tu vaš list prvi, što će narod u ruke uzeti i mrljivo čitati?

Tako čine i drugi narodi, na priliku, Niemci i naša braća Česi, koji su nas daleko pretekli u znanju i blagostanju. Kad je najme vrieme djelu, djelaju; a kad nemogu djelati, štiju i uče; pa svaki dan u svemu i svačemu bolje i bolje napreduju.

Ja sam čuo od ljudi, koji su putovali po Njemačkoj i Českoj, da je tamo već puti viditi rataja, gdje na uvratu od lehe, sjedi ra vrgnju ili plugu i čita, dokle mu volovi počinu. A po varoših ili gradovih, da ćeš težko viditi kočijaša bez knjige ili novinah u ruci. Što više, isti bastaži ili fakini, kad neimaju posla, u hladu sjede i na taj način vrieme sprovadjaju. S druge strane, da neima kuće, ni kmetske, ni gospodske, koja nebi svoje novine držala i mrljivo štila. Pa zato i jest Njemačka prva zemlja, gdje narod ljepše živi, nego li igdje na svietu.

Još jednu. Niemci i Česi nisu posvud tako srećni, da bi imali u kući svoju kapljicu, kao što ju hvala Bogu, imamo mi. Zato kad hoće, koji nisu bogatiji, da vina, il piva (birra) okuse, moraju u krčmu ili gostionicu. Al ti nebi ni krajcara protrošili u krčmi, u kojoj neima novinah; jer Niemac i Čeh nemogu ni da jedu ni da piju, ako nečitaju.

A sad, da zaključim, u koliko ja poznajem naš narod, on nije gori ili loši od nikog drugog naroda, pak sam tvrdo osvjedočen, da će se malo po malo udomiti i kod nas preljepi obečaj čitanja, kao što se je udomio kod izobraženog i blagostojnog naroda njemačkoga. Pa onda, eto lista, a eto i tko će ga i kad čitati!

Iz Rima 24 Maja).*

Crkveni sabor sastaje se skoro svaki dan, te se razgovara u svojih skupščinah, i to po četiri do pet urah na dan ob ovom pitanju: Je li bi Papa mogao u čem faliti, i od svete vjere odstupiti, kad on kao nasljednik svetoga Petra i glava čitave crkve uči sve pravovjernike? Po mnogih krajih svieta katolici vjeruju i govore, da se Papa do ista nemože ni malo pomutiti, ni povrieditи božanstvene istine, kad što uči o vjeri kao vrhovni učitelj svekolike crkve, ter s toga mnogi biskupi, svetjenici i blagovjernici žele i o tom nastoje, da sabor sada to svetčano potvrdi i proglasi, kao pravi katolički nauk, Bogom po Isukrstu nam objavljeni i odkriveni. I u drugih stranah svieta su katolici tvrdo uvjereni i iskreno kažu, da treba nauke svetoga otca sa sinovljim poštovanjem slušati i primati, i njegove naredbe vjerno ovršivati, jer je on vidljiva glava svoj crkvi: ali kad treba proglasiti, tako misle i vele ovi, da je koji nauk uprav od samoga Boga javljen, tad neka Papa to prosudi i proglasi skupa sa svimi biskupi u obćenitom crkvenom saboru, ili da biskupi barem pismeno posvjedoče Papi, da se je po njihovih biskupijah uvjek tako i tako učilo i vjerovalo. O toj stvari se sada do sedamsto kardinalah, biskupah i opatah mirno i s bratskom ljubavju razgovara, prebira knjige svetoga pisma, svetih otacah, crkvenih učiteljah i povjesti crkvene. Doć će prava istina na vidjelo; o tom nije nam ni malo sumnjeti; jer je Isukrst ob ćao, da će biti sa svojom crkvom sve do konca svieta, i da će njom Duh sveti vladati. Za to nebudi nitko malovjeran; ako i je puno truda i muke kod toli glavnoga posla, i kakomu drago se ta stvar riešila i odlučila: ipak će se izpuniti božja volja: i to budi bogoljubniku nada svaku osebnu želju.

Vinogradarstvo.

(*dalje*)

I.

Odkud i odkad nam loza?

Na ovo će se pitanje lahkoda mnogi nasmijati, pa reći: to je kao kad bi tko pitao, odkud i odkad nam u gori bukva i na poljani trava morača? Ali tu neima smiehu mjesta, jer su bukva i trava morača kod nas samonikle, a za lozu se zna, da bi se zatrla, kad ju nebi od ljeta do ljeta sadili i dopunjavali. Toga radi moramo joj domovinu drugdje tražiti. Ali gdje?

Pravo je čudo, dočim se zna za mnogu voćku ili žir, odkud je donešena, da se za lozu nezna nego jako malo, ili baš ništa. Tako se, na priliku, zna za trešnju i praskvu, da su donešene iz Persije; za smokvu, da je donešena iz Mezo-

---

*) Zakašnjeno.

Digitized by Google

patamije; za kostanj, slivu, badem ili mendulu, maslinu ili uliku, da su donešene iz Ponta i Libije itd. Ali lozu, akoprem bi se reklo, da je i ona rodom iz Persije, nalaziš i u nesječenih šumah Kurdistanskih, kao takodjer uzduž Hvalinskoga (Kaspijskoga) i Crnoga mora, gdje ona raste i uspjeva bez sadjenja, rezanja i vezanja. Nalaziš ju dapače od najdavnijih vremenah*) i po drugih mjestih, kao na primjer, po Maloj Aziji i u starom Egiptu. Pa što te najviše muti, kad hoćeš da joj doznaš za pravu domovinu, jest to: da je ona pod raznimi i sasvim protustavljenimi podnebji došla do takve debeljine, da ju nisu mogla dva čovjeka obaći i do takve starosti, da se je čulo za loze, koje su doživile 400 i 600 godinah. A gdje koje drvo najbujnije raste i najdalje trpi i traje, tu mu mora biti i prava domovina. Kod nas toga neima, pak ni loza nemože biti naša zemljakinja, kao što su bukva i trava morača; akoprem ima ljudî, koji tvrde, da je toj njezinoj netečnosti i kratkovjekosti kod nas krivo ono svakoljetno rezanje i okapanje, kojima da ju mučimo i davimo. Bilo kako mu drago, učeni ljudi vele, da loza mora biti rodom izpod vruća podnebja. Tim da je i ona iz Azije, ali iz koje pokrajine, to se upravo nezna; jer ju već u najdavnija vremena nalazimo razplodjenu po cieloj toj blagoslovenoj zemlji. Kako su pak starodavni narodi lozu poštovali, vidi se iz toga, što su njezino drvo držali za sveto drvo, pak su iz njega rezali svoje bolvane i kumire ili krive bogove. kojim su se jadni i triezni klanjali i molili.

Ako dakle loza nije naša zemljakinja, kad je i od koga donešena u ove naše strane?

Kako je bilo težko odgovoriti na prvo pitanje, tako je isto težko odgovoriti i na ovo drugo. Ima ljudî, koji misle, da smo se mi goli i nagi po špiljah jatili, korenje kopali, želudom i drenjulami hranili. Ti dakle ljudi vele, da nam je loza iz Italije došla, kad su okolo 160 godinah prije Isukrsta ovom zemljom Rimljani zavladali, a mi da nismo do njihovog došaštja nego vodom jedan drugomu napijali. Ja proti tomu neimam ništa, jer znam, da je voda najveć puti zdravija od vina. Ali kad promislim, da su morali i stari Istrani biti njeki, kad su se usudili oprieti onolikoj sili, kolika je bila rimska već u ono doba, tada nemogu vjerovati, da su baš želudom želudac zalagali i vodom junačku si žedju gasili. S druge strane, i nam nije Azija dalje nego Italiji i Rimu, i mi smo s istokom i s istočnimi narodi bili svakako u doticaju i obćenju prije, nego s Rimljanî. Toga radi možemo reći, kako je loza donešena u Italiju ravno iz Azije, akoprem se nezna kada, da je mogla biti donešena ravno iz Azije i u ove naše strane po Grcih i Feničanih, mnogo prije došaštja Rimljanah, starodavnih gospodarah naših. Bilo kako mu drago, to je stalno, da je već za vrieme Rimljanah bilo glasovito istarsko vino, pak da se je za carskim Augustovim stolom za slašćicu pilo.

I to budi odgovor na pitanje: Odkud i odkad nam loza? Drugi put ćemo govoriti o koristnijih stvarih.

*) Pišu nam, ako nećemo da pišemo stari kratki genitiv u višebroju, onda da pišimo novi dugi s *h*, jer da se narod bez njega muti i više puti nezna, je li ono genitiv il što drugo, a po analogiji pridavnikah da ga kroz *h* jako lahko razumije. *Ured.*

Različite viesti.

* **(Promjene izbornog reda za Istru).** Budući su novi izbori za istarski sabor na pragu, dužnost nam je, našoj braći za znanje i ravnanja, priobćiti njekoje promjene izbornog reda, koje je car dne 20 maja 1870 potvrditi blagoizvolio; — glase pa kako sliedi:

Čl. I. Za izbor poslanikah (deputata) gradovah, trgovišćah, (borgate) industrialnih miestah, sačinjavaju: *a*) Kopar *b*) Piran *c*) Rovinj, svaki posebe jedan izborni kotar; — *d*) Buzet s Izolom i Mujom sa sjedištem u Kopru, opet za sebe jedan; — *e*) Poreč, Cittanuova i Umag, opet jedan; — isto *f*) Motovun, Bulje, Vizinada i Oprtalj jedan; — isto *g*) Pazin, Labinj i Plominj, jedan; — *h*) Vodnjan i Pul jedan; — *i*) Mali i Veli Lušinj, skupa jedan; — *l*) Cres i Krk jedan; — *m*) Volosko, Kastav, Lovran i Mošćenice, skupa jedan

Čl. II. Za izbore u selskih obćinah, sačinjavaju izborne kotare svaki politički kotar po jedan, i to: *a*) Kopar s Piranom i Buzetom; — *b*) Poreč, Bulje i Matovun; — *c*) Vodnjan, Pul i Rovinj; — *d*) Pazin i Labinj; — *e*) Volosko i Novigrad; — *f*) Krk, Cres i Lušinj.

Čl. III. Izborna mjesta za svaki izborni kotar jesu ona, koja u prediućem II. Čl. kao prva mjesta dolaze.

Čl. IV. Što se tiče izbornikah (elettori), gradovah, trgovišćah i obrtničkih ili industrialnih miestah, izborni jesu oni, koji su, pod uvjeti §. 13 izbornog reda, i članovi obćine t. j. koji pripadaju gradu, trgovišću, il industrijalnû mjestu, ter čine zajedno jedan izborni kotar.

Čl. V. Zakon ovaj stupa u valjanost utrnućem mandata sadašnjega sabora, i time se stavljaju izvan kreposti svi do sada izdani zakoni.

* **(Nadalemsky).** Baš nam je milo javiti, da je g. Josip Nadalemsky, bivši savjetnik pokraj. suda ili tribunala u Trstu, bio promaknjen za predsjednika okružnog ili cirkularnog suda u Rovinju; jer izvan drugih liepih vriednostih ima još i tu, da umije i naš jezik, pak će se moć na sudu s našim narodom i bez tumača razumjeti.

* **(Tabor u Sežani)** o kojem govorismo u prvom broju ovoga lista, izpao je dana 29 o. m. sijasnije nego li očekivasmo. Predsjedao je taboru znani slovenski rodoljub dr. Laurić iz Gorice, a kao glavne govornike bilježimo gosp. Klaužara, krasnog govornika Ravnika, Zigona i dva seljaka tršćanske okolice. Sve točke biahu jednoglasno i uz najveće veselje primljene. Naroda se biaše na tabor sgrnulo do 9000 dušah iz svih stranah. Kad se glasovanje obavilo počele su dvie glasbe (bande) narodne napieve svirati, a pievači iz sve okolice i Tomina prekrasno pievati tija do polnoći. Napominjemo još da je preko 8 čitaonica svojimi narod. zastavami zastupano bilo, pa da se do 25 telegramah iz Zlat. Praga, Rieke, bokaljskih kapetànah uz obće odobravanje proštilo. Nereda nebijaše nikakova, dapače je najljepši mir i sloga cielo vrieme vladala.

* **(Akademik prof. Ivan Berčić †).** Poslije kratke, no žestoke bolesti, ugrabi nam nemila smrt dne 14 p. m. u Zadru jednoga vrstnog spisatelja, priatelja knjige i naroda, nezaboravna **Ivana Berčića**, kanonika sv. Jerolima slovinskog u Rimu, pravog člana jugoslavenske akademije, profesora istočnih jezikah, i učitelja staroslavenšćine i hrvatšćine sjemeništa Zadarskog u 47 god. života. Kano profesor staroslovenskoga jezika, izdao je 1859 „*Chrestomathiu*“, u kojoj čitamo jedan rukopis (manuscript) iz XII. vjeka; — zatim ovo isto djelo staroslovenskoga jezika obogatjeno poglavji izvadjenimi iz kasnje odkritih i manje poznatih knjigah i ulomakah god. 1864 obielodani pod naslovom: „*Čitanka staroslovenskoga jezika*“. U isto je vrieme **Berčić** priredio za štampu (1860) „*Bukvar starosl. jezika glagolskimi pismeni*“; zatim je pripravio za veliko dielo „Ulomci sv. pisma obojega uvjeta staroslovenskim jezikom“, od kojega su do sada jur 4 svezka natiskana.

Naš narod oplakuje u **Berčiću** riedka rodoljuba i vrstna spisatelja.

Lahka mu budi zemljica!

* **(Ciena hrastovine.)** Naša domovina bijaše jedanput bogom blagoslovljena zemlja sbog velikih i gustih šumah. Tudjinci, lakomi na blago i poznavajuć našu neumnost, nisu mirovali, dok je nisu pod jednom ili drugom izlikom posvema izsjekli. Živ nam je primjer eto naša Damacija, Istra i Primorje, od tud bijahu sagradjene rimska i mletačke galije, a poslije i veliki ratni brodovi. Usljed sve to većeg opustošenja poskočila je znamenito ciena na svaku vrst liesa, osobito pako hrastovine. Kao dokaz navodimo; da se je u Vinkovich (Slavoniji), dana 31 maja o. l. javno rasprodalo 1200 hrastovah, svako stablo ili deblo — koje si mogao nazad njekoleko godinah sa 8-12 for. kupiti, po 40 for. au. sr., dakle za 48000 for.!

Kolika bi tu neismierna bogatstva u naših stranah bilo, da smo znali valjano čuvati naše šume! Ljudi, još ste na vrienenu, pazite i gojite barem one, koje su vam još priostale,

Digitized by Google

doći će bo vrieme, kad ćete je moći stostruko draže prodati, nego li sada. Zato pozor!

* (**Dr. Aloiz Cesar Pavišić**) pok. školski nadzornik za Dalmaciju, razaslao je ovih danah poziv na predplatu knjige: *Razgovori i ine vježbe* u ital. i hrvatskom jeriku. Buduć ovim djelom pisac zeli u pomoć priteći onim, kaji se kane uvježbati u jednom i drugom jeziku, preporučujemo ga svim, osobito pako javnim činovnikom, koji neumiju dobro naš jezik, a opet ga trebuju, žele i nadalje kao takovi u sriedini našoj živeti. Ciela knjiga imat će od prilike 400 stranah, a ciena joj 2 st. (for.) Koji želi nabaviti ovu knjigu. neka se obrati na pomenutog g. pisca u Zadar.

Svašta po nješto.

Zlatan nauk osobito za kmetske starce.

Njekoji kmet bio se je već dobro postarao, pak su ga djetca neprestano nagovarala, da im razdieli otčinstvo, dokle je još živ, a oni da će ga za to do njegove smrti hraniti i nastojati, kako se to pristoji dobroj i zahvalnoj djetci. Stari se je otac tomu branio i branio tja do proljeća. Kad su u proljeće pod njegovim krovom vrabci ili orebci mlade imali, uzme gniezdo s mladimi, stavi ga u kletku ili gajbu i objesi na okno. Na to su do malo vremena stari priletili, hrane donesli i kroz mrežice gladne i lačne mlade pitali. Mladi se dobave perja i odrastu, a stari jih još jednako mrljivo pitaju. Kad pako kmet najzada vidi, da se već mladi mogu sami hraniti, ulovi stare i stavi ih u kletku, a mlade pusti izljetiti, pak pozove sinove i kćeri, da gledaju što će biti. Ali je minulo jutro i večer, a da nije ni da bi jedan od pet ii šest izpuščenih mladih priletio, da napita svoje u kletci zatvorene stare, koji bi bili sjeguro od glada poginuli, kad ih nebi bio stari otac brže bolje na slobodu pustio. — Vidite sad, djetce moja, reče sinovom i kćeram svojim, kako su mladi starim zahvalni, i kako im liepo skrb za skrb vraćaju! Zato je svakako sjegurnije, da se stari na mlade preveć nezanašaju, buduć da bi jim se moglo dogoditi, kako se je ovo dogodilo ovim starim vrabcem! — Kad je to čeljad čula, nije već ni pisnula, kamo li otca nagovarala, da za života baštinu razdieli i gospodarstvo iz rukuh pusti.

Sa trštjanskog tržišta.

Od svakoga žita sama je pšenica zadnjih danah bolje tražila, osobito finije verste. Za mjestne mlinove plaćali su po 7¾ do 8 f. Pšenicu srbsku od ℔ 111/113 po 7.20 do 7.30; bosansku po 5.75 do 6.25, sve za ℔ 116. Kukuruza se u Engleskoj bolje plaća, al ju sada poglavito iz Vlaške povlače, buduć je tamo cjenija neg ovdje, i za naj ljepšu bosansku kukurzu ovdje neima kupacah po 4.40 za 116 ℔; i zato roba slabo ovamo i dolazi, dočim je zadnjih danah do 30 hiljadah starah ovamo stiglo, zato je ciena za kukuruzu u obće slabija. Zob, roba dobra po 3.10 do 3.20 d 64 ℔. Ječam po 3.60 za 100 ℔. Ulje se dalmatinsko slabo drži; prodavalo se po 35 f. s odbitkom od 8 do sto. Vune se je prodalo prošle nedjelje u Pešti do 29 tisućah centi različite vrsti sa dobrom cienom za izvoz iz našeg carstva. Voska se je prodalo ovdje u Trstu do 300 centi po 108 do 112 u srebru sa odbitkom od 4 do 6 posto. Iz Kopra na 13 ovega mjeseca javljaju 1 da je tamo galeta prodavana domaća i strana od jednake dobrote po funti po 2.10, srednja po 1.81, najcjenija po 1 f. Japanska izvorna po 1.80, po 1.50 i po 1.20. Japanksa udomaćena po 1.50, po 1.25; slabe vrsti po soldi 80, 67 i 50.

Poziv na predplatu.

Naša Sloga izlazi, počemši od 1 Junija u ovakovom obliku (formatu), svaki 1 i 16 dan mjeseca.

Ciena joj do konca ovog ljeta s poštom	1 f.	—
a za kmeta	—	20 kr.
Za domaće nošenjem u kuću	1	— „
Pojedini broj u prodajah duhana ovdje po	—	6 „

Predplatu prima uredničtvo i sve c. k. pošte.

Uljudno dakle pozivljemo štovano občinstvo i molimo p. n. gg. predplatnike, da točno naznače adresu, pod kojom žele list dobivati.

Molimo, nadalje, svu onu p. n. gg., kojoj smo više iztiskah prvog broja poslali, a nisu im naručnikah našli, da nam ih na naš trošak izvole vratiti, jer nam trebaju, da zadovoljimo mnogobrojnim neočekivanim predbrojnikom.

Uredničtvo se nalazi *Via Capuano* N.° 1961-1.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—14 Junija 1870.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) . .	5.76	5.77	5.76	5.75	—	—	5.75½	5.75	5.71	5.72½	5.71	—	5.70	5.70	—
Napoleoni	9.79	9.81	9.76	9.75	—	—	9.77½	9.75½	9.71½	9.72½	9.70	—	9.69½	9.65½	—
Lire Inglese	12.30	12.32	12.29	—	—	—	—	12.28	12.21	—	12.15	—	12.16	—	—
Srebro prid (aggio)	121.35	121.35	121.15	121.15	—	—	121.10	120.15	120.15	120.10	120.25	—	120.25	119.65	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj ceni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. **U Trstu 16. Julija 1870.** **Broj 4.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Julija.

Odkad se nismo vidjeli, doživismo opet nove promjene u austrijanskom ministarstvu. Grof Potocki, predsjednik ministarstva, dosad obkružen samimi privremenimi ministrî, odluči konačno popuniti ministarske stolice, prije nego se otvore novi sabori. Barun Holzgethan postao je definitivnim ministrom financijah ilî državnih dohodakah i troškovah, bar. Petrinò poljodjelstva, a plem. Strehmair nauke i bogoštovja. Ujedno je odstupio ministar bar. Widman, a nasliedio ga u ministarstvu zemaljske obrane sam Potocki. Nu kao da si narodi malo glavu razbijaju za ministrî, ni koji su bili, ni koji će biti. Tim se pako većma bave sa uprav sad dovršenimi izborî, i mudruju o budućem držanju vlade. Da li će najme biti spasonosnije za carstvo i koristnije za narode, il će ostati sve onako, kako je bilo prije padnuća Giskrina.

U prošlom smo broju javili uspjeh izborah u Beču, u gornjoj i doljnjoj Austriji, u Moravskoj, Štajerskoj Kranjskoj i Korujškoj, danas navadjamo u kratko onaj u ostalih krunovinah.

Češki je narod izabrao jednoglasno i ogromnom većinom glasovah svoje prvašnje zastupnike, toli u selskih koli gradskih biralištih, i tim pokazao, da se podpunema slaže s politikom svojih kolovodjah, ter da nemisli od svog narodnog i državnog prava ma ni za dlaku popustiti. U Tirolu je nadvladala tako zvana konservativna stranka. Što se Dalmacije tiče, mi smo već u svojem posljednjem broju bili rekli, tko zna našu rodjenu braću Dalmatince, da se neima čega bojati glede njihovih izborah. A sad radostno javljamo, da je narodna stranka sjajno nadvladala talijansku ili tako zvanu autonomašku; jer u onom će saboru ovaj put pored 16 autonomašah sjediti 25 sve prvih dalmatinskih rodoljubah. Premda su i u Galiciji izbori obavljeni, nemože se ipak stanovito reći, koja je koju stranku nadvladala, da li Smolkina Zemjalkovskovu, ili obratno. Sigurno je to, da će u saboru Lavovskom odlučivati ona stranka, kojoj se budu pridružili Rusini. Na Goričkom su izabrani svi zastupnici, koje bijaše narodu preporučilo ono političko družtvo *Soča*. Uspjeh naših izborah naveli smo napose u različitih viestih.

Koncem prošloga mjeseca sastadoše se opet Raushovi ljudi u zagrebačkom spravišću. Odmah u prvoj sjednici zapita zastupnik Brlić-bana Raucha, kako je to, da je imenovau nadbiskupom zagrebačkim njekak magjarski pop, i da li on misli što učiniti, da se i ta nezakonitost na Hrvate nezavali? Na to je vladin povjerenik, da kako, nješto odgogorio, ali nije zadovoljio ni Berlića, ni ikog na svietu Hrvata. Isto tako osta dužan i na pitanja Vukotinovićeva 1.° Kojim su zakonom obustavljene u Hrvatskoj županijske skupšćine? 2.° Zašto neima u Hrvatskoj slobode štampe? 3.° Tko je ove naredbe izdao? 4.° Što namjerava vlada učiniti, da odstrani ove zloporabe? Konačno je ostao Ban dužan odgovor i na interpnlaciju Brozovu radi nezakonita odstranjenja više zagrebaških profesorah.

Naposljedku hoćemo kazati i to, da se je bilo u ovo zadnje vrieme političko nebo strašno naoblačilo, kao da će se u ovaj čas prosuti ratna krupa i opustošiti pol svieta. Tomu je krivo, što je jedan Pruski knez bio privolio na ponudjenu mu španjolsku krunu; al se uprav sad čuje, da se je već i odrekao, i tako možda odvratio od nas barem za sada strašni bič rata ili vojske, ako Napoleon nevoli rat.

DOPISI.

Iz Rima dne 8 Julija.

Danas je cielih sedam mjesecih, odkad ovdje saboruje crkveni sabor, na koji je bilo pozvanih 1035 kardinalah, nadbiskupah, biskupah i opatah. S početka biaše svih skupa okolo 800 u saboru, a sad ih je još na njem okolo 600. Mnogi su se već povratili u svoje biskupije, neki radi bolesti, a neki radi crkvenih potreb; do sada ih je 16 umrlo. Mnogi su već stari, mnogi nemoćni, a mnogim nedostaje novac, jer je ovdje draginja, a svim skupa dodijava letna vrućina; vrhu toga straše se svi mrzlice i drugih bolestih, jer je zrak u Rimu po letu i u jeseni vrlo nezdrav. Do malo danah će se budi kako riešiti pitanje o papinskoj nepogrešivosti, a poslje toga će se mnogi biskupi povratiti svaki k svojemu milomu stadu, gdje ima za njih dosta skrbi i posla. Italianske i španjolske biskupe čeka kod kuće tuga i žalost; vlade su im otele sva imanja i dobra, te nevoljnici nemaju niti o čem živiti niti čim se odievati. U saboru se je mnogo viećale i izpitivalo; bilo je u svem do sad 84 obćih skupšćina i tri javne sjednice. Na skupšćinah biahu sami biskupi i opati, a u sjednicah biaše sveti otac i nebrojeno ljudstvo svakoga naroda i jezika. U skupšćinah biaše u svem okolo 350 govorah; kad bi se svi govori tiskali, napunilo bi se deset do petnaest debelih knjigah. A koliko se je tim velikim i dugotrajnim trudom opravilo za slavu božju i korist pravovjernikom: toga nebi znao sada nitko kazati. Rataj sije i ore, vinogradar sadi, obrezuje, veživa i okopava; ali plodnost i blagoslov i polju i vinovoj lozi dolazi od Boga: štogod Bog da, bilo toga puno ili malo, sve je to nezasluženi dar njegove desnice dobrotvornice. Drobna dječica hrane se mlekom; odraslim ljudem treba svakdanjega hljeba; bolestnikom hoće se posebne piće. Tomu spodablja i hrana duhovna; učenim ljudem hoće se uzvišena nauka o stvarih božanstvenih; prostim ljudem i stalnim u vjeri godi i tekne najbolje prosta rieč božja. Sveta crkva je majka preljubavna, ter podaje svim svojim sinkom hrane spasive, svakomu prema njegovoj potrebi. Kad je jednom neki mladić upitao Isukrsta, govoreć mu: „Dobri učitelju! što mi je učiniti, da život vječni dostignem?" odgovori mu Sin božji evo ovako: „Ako si rad život vječni postići, a ti drži zapovedi božje: neubij, nezagreši bluduo, neukradi, neposvedoči krivo na svojega iskrnjega: ljubi gospodina Boga svojega nada sve stvari, a svojega bližnjega kao sam sebe: to tvori i ovršivaj, pak ćeš živiti na vjeke". Uprav to je svaki nas obečao na svetom krščanju. Odlučilo se i naredilo na crkvenom saboru štogod mu drago: *da ovršimo te rieči Isukrstove, da izpunimo to krstno obećanje svoje: to nam budi najprva i najveća skrb, i nastojba;* jere bez toga nebi nam sve drugo ništa pomoglo za duševno spasenje.

Digitized by Google

U Šibeniku 8 Jnlija.

Juče doživismo najljepši trenutak u narodnom životu. U deset sati započe izbor gradjanskog zastupnika, a dovrši oko pet sati u najboljem redu. Sa većinom prieko od dvie sto glasovah bi izabran g. Vitez Fontana. Pri svršetku izbora ode narodna glasba pred Čitaonicu, tote se iznesu nova državna zastava i naša trobojnica. Odanle se glasba sa zastavama uputi na izbirališće, gdje se ustavi i odsvira kraljevku. Onda glasba projde kroz grad: glasba svirajuć, a narod pjevajuć narodne pjesme i klicajuć: Živio naš kralj Franjo Josip! Živila Hrvatska! Živio naš narodni jezik! Prešav tako pjevajuć i podvikujuć varoš, odoše svi, da pozdrave novog zastupnika, zatim se opet vrate u Čitaonicu.

Najdublje pako bi ganuto svako rodoljubivo srdce, kad u osam sati stupi na ulicu občinska glasba, propraćena sa mnogobrojnimi zubljami ili gorućimi duplieri, pak se s trobojnicom na čelu uputi u grad, svirajuć: *Još Hrvatska niť propala dok mi živimo!* i ostale od naroda obljubljene pjesme. Ovo bi uprav čas blaženstva, što naš narod, poslje toliko stotinah godinah, u svojih junačkih prsih, ćuti: ovo bi najme prvi put u Šibeniku, što pred naš narod izadje svetčano naša narodna trobojnica. Krasnâ zaisto prizora, viditi mnogobrojne kape i klobuke, sve u miru i u bratinskoj ljubavi! Prolazeći tako grad, povorka se vrati pred Čitaonicu i postavi na nju našu trobojnicu sa državnom zastavom, zatim dojde i gradjanska glasba i pridruži se občinskoj.

Mi se doista nemožemo nego radovati, kad evo na svoje oči gledamo, kako se je naš narod do podpune samosviesti probudio. Ugledao se i ostali po Dalmaciji narod u grad Šibenik, pak onda ni kraja ni konca radostnomu klicanju: Živila Dalmacija naša! Živio hrvatski jezik naš! Živio.

J. B.

Sa Krčkog Otoka u Juniju.

Svako se je rodoljubivo srdce razigralo od radosti i veselja i u ovih naših stranah, kad je izašao na vidjelo vaš hrvatski list, što ga umno nazvaste *Naša Sloga.* A i bilo je baš skrajno vrieme, da se već jednoč i braća Slovinci u Istri i na Kvarnerskih Otocih sa sna probude, pak po primjeru drugih narodah slože i u bratinskoj slozi postaraju, kako bi laglje postigli duhovno i tjelesno blagostanje.

Naš narod nije dosad baš u ničem gledao svoje koristi. Mogao je, na priliku, kroz zastupnike svojga roda i plemena stvarati naredbe, koje se tiču njega i njegove djetce, pak nije toga činio. Izručivao je dapače, kao tudji rob, taj prevažni posao nepoznatim ljudem drugoga plemena, koji nisu za ništa na svietu manje marili, nogo da se zauzmu i pobrinu za ono, što bi njemu koristilo i prudilo. Ovo je grka istina, koju su dosad svi naši domorodci kruto žalili, al joj nisu lieka znali.

Ja baš nisam bio namislio raveživati te ljute rane našega naroda, jer su to prije mene mnogi drugi liepo i razumno učinili; ali jedna prigoda, koja me je kao zmija u živo srdce ujila, sili i mene da se pera latim.

Kad je ono bilo, da se u našoj pokrajini više, već od starine obstojećih i samosvojih, občinah u jednu skupi, dogodi se i ovdje na našem Otoku, da su občine, Puntar-ka, Kornićarska, Sveto-Fuškarska, Poljičanska i Dubašnjanska, bile ukinute i sdružene s občinom Krčkom, premda su se moćno protiva tomu opirale. U svih rečenih občinah je narod skroz hrvatski, samo u Krku ima nješto talijanah. Ta je dakle nova občina osnovana od dvie narodnosti, talijanske najme i hrvatske, od kojih jedna nerazumije u jeziku druge, a ono ipak moraju skupa govoviti i sve občinske poslove zajedno obavljati. U toj novoj občini ima Slovinacah 5100, a Talijanah 1700. Občinsko se starešinstvo sastoji od 30 članovah, od kojih 20 zastupaju stran slovinsku, a 10 talijansku.

Pitate me, u kojem se jeziku u ovakvom občinskom vieću ili konsilju razpravljaju i obavljaju občinski poslovi? Da li se je uzeo obzir na sadašnje naredbe i zakone, polag kojih svaki narod ima pravo iskati, da mu se piše i govori u njegovom materinskom jeziku? I, najposlje, je li se ta stvar riešila i odlučila putem glasovanja, kako to pravica i zakon zahtjevaju?

Liepa su ovo pitanja, al ja vam moram odgovoriti, da svemu tomu neima kod nas ni sliedа ni traga. Jer u Krčkom se občinskom vieću govori i piše talijanski, kao da ima u občini, baš naopak, 5100 Talijanah. a 1700 Slovinacah. Na zakon nije nitko ni mislio, jer zakon nigdje neveli, da se većina mora pokoriti i prikloniti manjini, a ovdje se je uprav to dogodilo. A što se glasovanja tiče, ono 20 članovah, koji zastupaju stran slovinsku, privoli mirno na tu nepravdu i bez viećanja i bez glasovanja; kad su jednom jedinom besjedom mogli izposlovati, da se svi občinski poslovi obavljaju u našem hrvatskom jeziku, u koliko se netiču samih Krčanah; jer zakon obstoji koliko za Talijane, toliko i za Slovince. Ali to još nije sve.

U svih gori imenovanih selih ima odavna jedna početna skola, u kojoj je bio dosad jezik nauka, kako je i pravo, hrvatski. A sad čujte! Slavno skolsko vieće ili konsilj, naše pokrajine, kako mi je bilo rečeno, upita poštovano starešinstvo občinsko, neka izvoli odabrati i odrediti, u kojem jeziku hoće, da se u podloženih mu školah djetci nauk dieli? Nevjerovatno, ali istinito! Slavno starešinstvo občinsko u posljednjoj svojoj sjednici zaključi, da se i u školah po selih, gdje se uče sama kmetska djetca, zadojena i odgojena slovinskim mliekom, dieli nauk kao usried Talije, u talijanskom jeziku, izuzam jedini nauk kršćanski!

Kolik je to rug, kolik špot i kolika sramota, našemu narodu, našoj narodnosti i našemu jeziku! Je li se ikad čulo, da se u Italiji, u Njemačkoj, u Franceskoj, u Engleskoj, ili u kojoj drugoj svieta zemlji djetca u školi uče u kojem drugom jeziku, nego li u onom, u kojem govore s otcem i s materom? Nije i neće, jer se svi drugi narodi diče i ponose svojim jezikom; nije i neće, jer ti narodi dobro znaju, da se zakoni božji nesmiju prevraćati, pak da ni djetca, ni odrasli ljudi nemogu u naucih napredovati, nego kroz svoju knjigu i u svojem materinskom juziku. Pa tko bi u Italiji, u Franceskoj, u Njemačkoj itd. hotio, da se talijanska, franceska, il njemačka djetca uče u školi u kojem drugom jeziku, nego li u talijanskom, franceskom i njemačkom, zatvorili bi ga u ludnicu, kao čovjeka, komu je s pameti!

Pa ipak to se je čudo kod nas dogodilo. Naše je starešinstvo svojemu rodjenomu jeziku iz škole vrata pokazalo, a tudjemu je ruke razširilo i objeručke ga zagrlilo. Da budu to tudji ljudi učinili, il makar naši, al na silu — ni pol sramote; ali su naši, i to ne na silu, nego od svoje dobre volje — toj sramoti ni imena neima! Pak još hoćemo da nam se nješto djetca u školi nauče, kad sirotčad neznaju ni što štiju, ni što pišu. Na taj se način djetca neuče, nego tupe, pak čovjek mora pomisliti, da je to sve zato učinjeno, samo da naš narod nikad do svjetla nedojde. Pak još hoćemo, da nas drugi ljudi i drugi narodi štuju i poštuju, kad se sami ovako sramotimo i pred svim svietom u blato bacamo. Ala neće, jer ako smo sliepi mi, nisu oni!

Iz Liburnije u Juniju).*

Naša je *Sloga* namienjena našemu narodu, njoj je dakle odkrivati i liečiti njegove rane, ter kazati mu stazu, po kojoj mu je hoditi, ako želi olahčati breme, koje nosi i doći do blagostanja. Pitajmo kojega god ćemo našega kmeta, gdje ga najviše tišći, i odmah će nam odgovoriti: Plaćila imamo preveć, jerbo mi moramo i dva i tri puta više plaćati, nego li su plaćali naši stari. Porez dakle našemu kmetu, najviše džepove prazni i glavu bieli. Pa da mu još i gore ili hudje nebude, nego li mu je bilo dosada, neima druge pomoći, nego podučiti ga, kako će moći sam svoju korist gledati.

Čitatelji *Naše Sloge* znaju, da će se zemljarina ili fondiarija u Istri na novo urediti, i da su već u tu svrhu imenova i tako zvana cienitbena povjerenstva ili komisije (commissioni). Da nam se radi nemarnosti, il radi neznanstva neučini kakva krivinja pri uredjivanju novog poreza

*) Zakašnjeno. *Ured.*

Digitized by Google

ili zemljarine, *Naša Sloga* bi dobro učinila, da priobći*) dotični zakon, da se i narod s njim upozna; jerbo su u cienitbenu komisiju pozvani takodjer domaći kmeti, i to iz svake občine, koji će sebe i svoje susjede hrdjavo ili slabo zastupati i braniti, ako nebudu znali, po kojih se pravilih ili regulah ima zemlja cieniti i procjenjivati. Ja nenaumih tumačiti svega toga zakona, nego ću samo priobćiti nanj njekoje opazke, koje mi se osobito važne vide.

Pri svih cjenitbah, koje se u tu svrhu čine, da se izvidi, koliko bi se imalo za procienjenu stvar poreza ili danka plaćati, vazda se gleda na čist dohodak (entrata netta). Radi toga krivično je, postavimo, suditi ovako: Ovu bi šumu lahko prodao za toliko .... ono mi polje daje toliko žita .... onaj vinograd toliko vina; dakle cieni se toliko — najme mnogo. Po ovom se kopitu običaje postupati ili djelati pri popisnih ili inventarnih cjenitbah; jer na taj način naraste veća svota ili suma, pak djedići ili baštinici (eredi) veću pristojbu ili tasu plaćaju, tako da se mnogi put i zaduže prije nego li baštinu nastupe.

Kako što gori rekoh, cieni se prihod zemlje po čistih dohodcih; ovi su pak u raznih krajevih razni ili različiti, po različitosti i položaju zemlje, na kojoj se mora težak mučiti. Pogledimo krasnu ali kršnu Liburniju, koja rodi vinom, uljem, pšenicom, ječmenom, pirovicom hiljačom, kuruzom, pažolom, krompirom, grahom, sirkom, voćem svaki vrsti itd. itd. Evo, svega ima, dakle, po mnienju procieniteljah, bogata je to zemlja, zato ju treba visoko ucieniti, a kmet neka plaća, kad mu Bog daje. Pomalo, ljudi! Hajdmo prije da vidimo Liburnjanskoga kmeta, kako se trudi i muči, pak ćete priznati, da nije sve onako, kako vi mislite. On, ako hoćete, nešto i pridjela, al ima i troška mnogo više, nego li kmet u ikojoj drugoj strani carstva; zato se njegova zemlja nesmije ni iz daleka cieniti, kako se ciene druge zemlje. Liburnjan nesadi trsa u Bog zna kakve jame ili jarke, kao n. pr. u dolnjoj Austriji, gornjoj Hrvatskoj, Ugarskoj i Štajerskoj, nego mora u živû kršu vrtati od dvie i pol do tri noge duboko, dokle najde mjesto, gdje će lozu posaditi. S druge strane, ovdje zemlja jako visi, pak mora svaku lehu i lešicu debelim i visokim zidom obzidati, jer bi mu drugač silni j nagli daždi i ono malo zemlje u dolce, ili u more sprali. Što da rečem o troškovih, koje ima svaki vinogradar okolo trsa pet do sedam godinah, prije nego li mu urodi; koliko skrbi okolo trgatbe, masta, i vina, prije nego li zanj koji novčić dobi? Na te troške i na tu skrb nesmije se pri cjenitbi zabiti. Draginja, po kojoj se ljetos prodaje, pa će se valjda još koju godinu prodavati vino u Rieku, nemože cieniteljem za mjerilo služiti, jer to neće trpiti, nego dokle se dogradi riečka železnica. Uzimajuć dakle samo sadašnju cienu vina, kao mjerilo za budući porez, čini se narodu najveća krivica, dapače očevidno se upropašćuje, jer će visoki porez ili zemljarina i unapred trajati ili trpiti, dočim uzrok skupoći vina, kako rekoh, zgotovljenjem železnice prestaje. Povrh toga, kad se ta železnica iz Karlovca na Ricku dogotovi, doći će iz Hrvatske i Ugarske u Rieku toliko vina, da će istarsko, premda bolje, svoj kup izgubiti.

I ulje se Istarsko i sa Kvarnerskih Otokah običaje visoko cieniti. Kamo sreće, da ga više pridjelamo, a trgovci da ga draže plaćaju! Al i ovdje bi morali cienitelji u obzir uzeti trud, muku i trošak. Okolo masline ili ulike, istina, nje toliko posla u ljetu, koliko ga je okolo trsa, nu maslina ni toga svako ljeto nenaplati, jerbo nerodi svake godine. Ljetina ulikah u Liburniji već sada nekaže dobro. Na njekojih mjestih posve su slabe, premda liepo cvatu. Nego pristupimo bliže k cvatućoj uliki, i ako tako hoćete, recimo, da će se na jesen sva prigibati pod svojim plemenitim plodom, pak poviknimo: blažena ti seljaka, što će malenim trudom najčišćim i najfinijim uljem napuniti svoje kamenice! Valja mu dakle naprtiti što veći porez, jer mu ga je lahko plaćati! — Dragi cienitelji, neprenagljivajte se svojim sudom, nego pogledite kmeta, koji zamišljen pred vami stoji, i čujte, što će vam on kazati. Kazat će vam, da je ulika stara, da je bila svake druge godine okapana, čišćena i pepelom obasipana, a najveć puti da nije rodila. Do d sete je godine samo kad i kad pokazala koje zrnce, a poslje je na povrate rodila svako peto il sedmo ljeto. Zimi ju, prodaljit će kmet govoriti, mraz prezebe, ljeti ju grad razlupa, u cvietu ju Vidova magla ojalovi, kasnije pritisne suša, pak još zeleno zrnje sa nje oruni. Kad se najbolje razkošati i razgrani, polomi ju snieg, il vihar obori i s korenom izčupa, ter mi tako svako ufanje uništi. Eto vam truda, eto nesgodah, kojim je podvržena ulika, koja i onako riedko puti rodi. Nemojte mi je dakle cieniti po ljetošnjoj plodovitosti, nego po višegodišnjoj ljetini.

I glede žita i ostale ljetine mora povjerenstvo ili komisija dobro na um uzeti, da naš kmet nepridjeluje toga toliko, da može drugomu prodavati ili tim trgovati. On bi jadan bio srećan i presrećan, kad bi mogao svojom ljetinom preko sve godine prehraniti sebe i svoju čeljad. K tomu se ima uračunati težka muka i veliki trošak, dok svoje ubožstvo pod krov spravi. Naš kmet neore, nego mora kopati i svaku grudicu zemlje motikom prebititi. Cestah, ni dobrih ni zlih, do svojih poljah, dapače vrtačah, neimamo, a ni blaga, nego moramo po kojekakvih putevih sve na svojih plećih od kuće i kući nositi. Nije li to velika danguba i trošak za gospodara, koji barem deset puti više na obdjelavanje svoje zemlje najmljenimi težaci potroši, nego li oni, koji s blagom sve obavljaju? Koliko se na taj način samo žita izgubi. Pa i kad je žito u hambar ili žitnicu spravio, još nije siguran, da mu neće mušice u njega. Ja upravo neznam, al mislim, da u hladnih krajevih neima ove nevolje; ovdje se pako pojave redom svake godine, kad više kad manje; a najžalostnije jest to, što im se neznaš obraniti*). Ako dakle usporedimo nešćicu žita, što seljaku ostane, s njegovim trudom i troškom, uvidit može svatko, da su mu tekar u najboljih ljetinah komać plaćeni težaci. A u slabijih? Gotov glad, nevolja i zdvojenje, kako nas prošlost uči! —

Na sve ovdje izpripovjedane i posvema istinite okolnosti, treba da povjerenstvo ili komisija nikako nezabi, kao takodjer pridodani joj ljudi, ako neće da narodu naprte breme, kojega nebi bio u stanju nositi. Da je svakoga vjernoga podanika sveta dužnost, doprinašati u državnu blagajnu ili kasu, to naš narod dobro zna, al ga zato nevalja prenaprtiti. Jer, ako je dosad još i soli bupio, kad je išao u mjesto, da porez ili štibru plati, odsad bi morao bez nje kući; a kako skrob bez soli negodi, toga nemože znati, nego tko je skusio. Zato, braćo, koji ste pozvani u taj prevažni posao, budite obzirni i pravedni, ter gledajte, da nebude krivo ni državi, ni kmetu; nemojte da vas djetca vaša prokliju, nego da vam trud i nastojanje vaše pohvale i blagoslove.

K.

*) Drage volje, kad bi nam to prostor dopuščao. *Ured.*

Različite viesti.

* **(Evo kako su prošli)** kmetski izbori desetoga Julija u našoj Istri. U Kopru bi izabran M. Č. g. I. Grubiša, Krkaočki dekan i g. A. Clarici, Buzetski glavar; u Poreču Pres. g. Markiz I. P. Polesini i g. A. Dr. Amoroso, odvjetnik; u Pazinu g. I. Parisini i I. Dr. Luciani, odvjetnik; u Pulu g. N. Rizzi i g. T. Bembo; na Voloskom g. A. Rubeša, Kastavski glavar i g. F. Marot, posjednik; u Krku Preč. g. F. Dr. Feretić, Krčki kanonik i g. A. Bogović, posjednik. — Za gradove pako bili su izabrani sljedeći zastupnici: U Kopru g. Dr. Belli, koparski glavar; u Piranu g. O. Dr. Colombani; u Buzetu, g. A. Dr. Madonizza; u Poreču g. F. Sbisà, posjednik; u Pazinu g. A. Covaz (Kovač) posjednik; na Voloskom g. dè Clesius, nam. savjetnik; u Cresu i Krku g. A. de Petris; u Rovinju g. M. Dr. Campitelli; u Motovunu-Bulje g. A. Flego; u Lošinju g. A. Vidulić; od trg. kom. u Rov. g. I. Dr. Basilisco; od tog. kom. u Piranu g. F. Dr. Venier. — Kako se iz ovog izviešća vidi, mi se neimamo čemu veseliti. Al ipak nemožemo, da pred cielim narodom nepohvalimo kmetske izbirače u Liburniji i na Kvarnerskih Otocih, koji su baš pokazali, da podpuno i mužki shvaćaju svu važnost izborah. To je prva zraka čiste nade, da će jednom i pred našavrata sunce prisvetiti.

* **(Iz Istre nam javljaju)** prežalostnu viest, da se je u nedjelju 10 julija, kupajuć se u Čepićskom jezeru, u opilo četvero mladićah, poskakavših u vodu, da jedan drugoga izbave.

*) Vještaci i trgovci vele, da tu neima druge pomoći, nego da gleda svaki žito, čim je omlatio, postaviti u hladno i tamno mjesto, n. p. u konobu, i prehititi ga lopatom svakog tjedna pojedanput, dokle nastanu hladniji dnevi. *Ured.*

Digitized by Google

* **(Od c. k. središnjeg poglavarstva)** pomorskog bjehu promaknjeni sliedeći pomorski pisari za pomorske kapitane trgovačke: T. Kosović, A. Delistović, B. Ferlan, I. Gjadrošić. I. Lenac, A. Lušić, D. Marčić, B. Stanger, P. Tomašević i P. Vulović; a sliedeći bjehu promaknjeni za pomorske pisare: N. Bellen, I. Burgstaller, I. Cuglis, K. Dabinović, B. Damianović, I. Gjurović, G. Miletić, L. Pajkurić, R. Peretti, A. Štiglić i P. Vladišković.

* **(Svjetska izložba u Beču).** (Esposizione universale), kakovu jurve vidismo opetovanih putah u Londri, Parizu, otvoriti će se lieta 1873. Za zidanje pristojne zgrade te izložbe, zatim za pokriće dugih i velikih troškovah, podpisalo se do sada od više bankirah, novčanih zavodah, trgovacah itd. preko 5 miliunah i pol. Našemu se narodu eto pruži liepa prilika, za pokazati pri toj izložbi cielom svietu svoje naravne proizvode, n. pr. vino, ulje, svilu, rosolj itd., kojim predmetom nema na daleko i široko para. Samo se valja za vriemena i kako valia pripraviti, jer jedino tada možemo očekivati, da će ove naše stvari u svjetskoj trgovini na ono se mjesto popeti koje, najviše našom vlastitom krivnjom, do sada nemogosmo zadobiti.

U Trstu će se takodjer mala izložbica držati mjeseca rujna (septembra) za Trst i njegevu okolicu. Zatim Istru, Goricu i Dalmaciju, a od drugih pokrajinah pripustiti će se samo strojevi (makine) i svakojako orudje potrebito za poljodielstvo. Pobliži uvjeti priobćiti ćemo u budućem broju. Na posao dakle braćo svojimi proizvodi, neka im se svie t čudi! Bez svakog stroška steći te vaše stvari ime, a kroz ime čekaju vas liepi dobitci.

Sa trštjanskog tržišta.

Kako što javljaju iz Franceske, da je tamo suša svim usjevom mnogo naškodila, tako su se i ovdje uzdržale ciene žitom. Kukuruz plaćali su po f. 4.55 do 4.60 za 116 ℔. Iz uzroka, što je prid novcem naglo skočio, plaćali su kukuruz po f. 4.75. Šenicu Banatsku po f. 8. Ulje počelo se bolje tražiti po f. 32 sa 4% odbitka. Kože suhe volovske i kravje Tršćanske vriede f. 72 za 100 ℔. Žetva Ječmena u Bačkoj i Banatu dobro je ispala i za Peštu mlogo kupuju. Od jučer prid novcem opet je skočio, i zato sve robe, što se za Banke ovdje kupuju, znatno su poskupile.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 14 Julija 1870.

Dojadrili u — iz

Trst: *Aquila*, Njukastla — *Vice Tone*, Kardifa — *Unione*, Azgva — *Nono Sisto*, Porto Said.
Alesandriju: *Elena* i *Dobra Kostrenjka*, Trsta — *Anna Maria*, Marsilje — *Accorto*, Trsta.
Anversu: *Cam*, S. Romana — *Jane*, Njukastla.
Bona: *Francesca Giuseppina*, Trsta.
Carigrad: *Sanson*, Kardifa — *Xenofont*. Njukastla — *Dante*, Patrassa — *Prvi Dubrovački*, Suline — *Maria Mattea*, Lušinja — *Forza*, *Divna* Odese — *Pasqualina*, Marsilje — *Germanico*, Tripola — *Nikola Despot*, Marjanopolja — *Equità* i *Massimiliana*, Trsta — *Angjelka*, *Odese*.
Falmut: *Marino* i *Trino*, Suline — *Sagittario*, Odese.
Kardif: *Mosorska vila*, Limerika.
Kustendje: *Sinai* i *Baltasar*, Ales, — *Nanta*, Mletak.
Kvinstoven: *Marino* i *Fanny P.*, Suline — *Rosa*, Kustengje.
Liverpul: *Malalel*, Suline.
Maltu: *Sveti Ivan*, Njukastla — *Luka*, Kardifa — *Elena D.*, Taganroka — *Adele*, Trsta.
Marsilju: *Danica* i *Nereo*, Odese — *Pepi*, *Voloscano*, Balam — *Ida S.* Brdianske — *Cavalier Sgardelli*, Galaza — *Slava*, Marianopolja — *Leopoldine Bauer*, Odese — *Catterina R.*, Taganroka — *Slavomir*, *Hrabren*, *Soko*, *Emma* i *Teofrasto*, Odese — *Romolo*, Salonića — *Melchiore*. Brdianske.
Mletke: *Slava Otcu*, Kardifa — *Sofia*, Njuporta.
Odesu: *Iginio S.*, Jafe — *Antonio Maria*, Glasgova — *Bettti*, Trsta — *Pietro*, Alessandrije — *Alois*, Marsilje — *Tempo*, Patrassa — *Decio*, Trsta — *Ruben*, Lušinja — *Fiat* i *Jese*, Carig. — *Mila F.*, Kardifa — *Eneo*, Salonića — *Medea* i *Dobra Nadežda*, Carig. — *Ivo*, Mletak — *Sestri*, Rieke — *Giordano*, Alesand. — *Omar*, Algira — *Paolina S.*, Trsta.
Pernambuk: *Die 2 Brüder* i *Rosa*, Trsta.
Plymut: *Carla*, Suline.
Siru: *Alfa*, Trsta.
Smirnu: *Reka*, Trsta — *Slavonia*, Carig.
Taganrok: *Albona*, *Beppi S.*, *Enrica*, *Rachel*, *Leda*, *Matusalem*, *Michele* i *Mario*, Carig.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Ave* i *Sveti Križ*, Alesandriju — *Janjina*, *Fà*, *Camilla*, *Fanny*, *Lidia*, *Peppina*, *Francesca Teresa*, Carig. — *Ino*, Kvinstoven — *Lemnos*, Alesandriju.
Alesandrije: *Giulia*, *Amor*, *Superbo*, *Majus*. *Iris*, *Noè* i *Alma*, Carig. — *Checo*, Ingleske.
Amsterdam: *Factis non verbis*, Njukastl.
Bahić: *Girolamo*, Gibiltar — *Brasile*, Cornale.
Bordoa: *Eroe*, Njujork.
Buenosajere: *Figlia Jenny*, *Sospir*, Anversu.
Carigrada: *Spirito*, Odesu — *Marietta B.*, Kork — *Artiere*, Brdiansku — *Europa*, Odesu — *Celeste*, *Diva S.* i *Padre* Marsilju — *Arfacad*, Kork — *Catterina*, Vieruka — *Carlo R.* i *Pavlo*, Marsilju — *Dobra Milica i Sunce*, Odese — *Miro*, Kork — *Ardito*, Jelšu — *Zia Catterina*, Sevastopolj — *Nemesi*, Azor — *Peppina Luigia*, *Josip J. Stvosmoyer* i *Toma*, Kork — *Giovanni R.* i *Slavjanka B.*, Marsilju — *Alesandria*, Trst — *Plod*, Kustengje — *Miljenko*, Azor — *Sisto*, Odesu — *Armelin*, Galaz — *Tebro*, Kork — *Maylath*, Azor — *Mary Bund* i *Grad Karlovac*, Kork — *Gange*, Marsilju — *Adria*, Kork — *Mila*, *Duma* i *Gino*, Marsilju — Novo *Guglielmo* i *Tom*, Odesu — *Petroslava* i *Proteo*, Sulinu — *Giano*, *Thetis* i *Vera Cruz*, Kork — *Provido*, Azor — *Helgoland*, *Anibale*, *Barica P.* i *Antonio*, Kork — *Novi Klas* i *Henoch*, Azor — *Anna M. Zator* i *Giusto dell'Argento*, Kork — *Kobilić*, Trst — *Generatore*, Brdiansku — *Mala Marica* i *Giovanni Gasparo*, Odesu — *Clità*, *Seconda*, *Diletta Mimbelli* i *Sava*, Marsilju — *Miloš*, Nicu — *Eno*, Livorno — *Juno*, Olandu — *Jugoslav*, Enos — *Dampier* i *Equo*, Odesu — *Pierina* i *Marietta*, Kork — *Lete* i *Amalia*, Sulinu — *Izgled*, Azor — *Virgo* i *Nikolaj*, Sulinu — *Kosmet*, *Initium*, *Liburno* i *Sveti Vid*, Kork — *Dika* i *Elvira*, Odesu — *Fran. Gilberto*, Azor.
Flesinge: *Ivan*, Njukastl.
Galaza: *A. F. Luković*, Ingl.
Genove: *Uno*, Carig.
Kardifa: *Due Cognati*, Trst.
Livorna: *Barba Zvane*, Carig.
Marsilje: *Terzo*, *Sessa*, *Union*, *Giusto P.*, *Fano*, *Sretan*, *Buon'Armonia Catt. Stuh* i *Slavianska*, Carig. — *Attila*, Trst.
Mletak: *Pater*, Carig.
Njukastla: *Castor*, Carig. — *Marta*, Odesu.
Njuporta: *Ana*, Krf — *Ivo B.*, Trst — *Grisi*, Maltu.
Odeese: *Giov. Luigi* i *Luigi Žiga*, Marsilju — *Mars* i *Saturno*, Carig. — *Paolina S.*, Trst — *Oskar* i *Giovannina*, Marsilju — *Austraglia*, Ingles. — *Antonietta*, *Lisa* i *Mie Figlie*, Marsilju — *Aron*, *Regulus* i *Madagaskar*, Ingles.
Plymuta: *Carla*, Dublin.
Poilaka: *Maria S.*, Njuport — *Eroe*, Njujork.
Riojaneiro: *Airone*, Gibiltar.
Ruena: *Emulo*, Carig. — *Terza*, Trst.
Salonića: *Nova Ana*, Rieku.
Smirne: *Andre*, *Velimir*, *Enos* i *Industria*, Carig. — *Lepido*, Meteline.
Svanseje: *Sofia*, Trst — *Liepa Bakarka*, Galaz — *Adastrea*, Carig.
Tagauroka: *Berta*, *Elpi*, *Divino*, *Assoluto*, Ingl.

Dardanele prošli za

Trappano, *Nina*. *Norina* i *Marietta G.* Njujork — *Arfaksad* i *Ati*, Ingles. — *Ardito*, Dunkrku — *Ugo*, Livorno — *Columbus*, Marsilju — *Atlas*, *Br. Vranicany*, *Lussignano*, *Ludmilla* i *4 Fratelli*, Falmut — *Amur*, Marsilju.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—14 Julija 1870.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Carski dukati (cekini) . .	5.68	5.69	—	5.72	5.74	5.78	5.79	5.79	5.81	—	6.07	5.97	5.88	5.91
Napoleoni	9.60	9.64	—	9.65	9.70	9. 77	9.74	9.74	9.78	—	10.12	9.92	9.86	9.99
Lire Ingleske	12.03	12.04	—	12.07	12.12	12.20	12.16	12.21	12.22	—	12.65	—	—	—
Srebro prid (aggio)	118.25	118.10	—	118.25	119.—	120.—	119.75	119.25	119.75	—	122.50	123.—	120.50	122.25

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. | U Trstu 1 Avgusta 1870. | Broj 5.

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Julija.

Mi smo u našem posljednjem broju bili rekli, sprominjuć oblačine, koje su se baš onda nad Evropom spravljale, da će b t mir, ako franceski car Napoleon nebude hotio imati vojske ili rata. Napoleonu se uzhtio rat, i evo nas usried rata već cielih petnaest danah, premda još nije sve do danas puška pukla, ni s jedne ni s druge strane. Francija i Prusija hoće, na bojnom polju da vide, koja je od njih dviuh jača. Neka im i to veselje, samo kad nebi kod te krvave igre imali stradati i mnogi drugi narodi, koji nisu baš ničemu ni krivi ni dužni. Ali sve nas je strah, da će se iz ovog rata poroditi sveobći evropejski rat, pa onda Bog budi s nami.

Nego nam se čini, kao da su naši čita'elji, koji drugih Novinah neštiju, radi doznati, što je baš dalo povod ovomu skoromu krvi prolivanju, izmedju dva od najizobraženijih i najnaprednijih svieta narodah.

Premda je potežko odgovoriti na ovo pitanje, ipak mislimo, da se nećemo prenagliti, ako rečemo, da je svoj ovoj nesreći krivo to, što bi jedan i drugi hteli bit prvi, a nitko od njih neće, da bude drage volje drugi. Kolika je tu razlika izmedju naroda i naroda! Ima jih, koji mučke služe i robuju kao volovi, a ova dvojica svaki za sebe svoj gospodar u svojoj kući, pak još nisu zadovoljni, nego se sad otimlju i za prvenstvo. Nego neposredni povod ovomu strašnomu ratu je dalo to, što je, kako smo već zadnji put napomienuli, pruski knez Leopold bio primio ponudjenu mu od Španjolacah krunu, koju no su već od dvie godine, od kako su najme prognali kraljicu Izabelu, badava nudili i ovomu i onomu. To se je caru Napoleonu pričinilo preveć, pak je pozvao pruskog kralja Vilima, da zapovjedi svojmu rodjaku, neka se okani Španjolacah i njihove krune, jer da je tu u pogibeli Franceska i njezina neodvislost i sloboda. Stari kralj pruski rad mira pristane na poziv, pa danas petnaest danah svaki bi pametan bio rekao, da je svemu konac i da neće biti rata. Al je Napoleon zaiskao od Vilima još i više toga, na što ovaj, ako je i mogao pristati kao glava i starešina svoje obitelji ili familije, nu nije kao pruski kralj, jer bi bio ostao uvriedjen njegov njemački narod, i tako evo buknu rat, u kojem se baš sada nalazimo.

Mi smo se ovaj put proti naši navadi obazreli prije po tudjem svietu, nego li po našoj Austriji, jer kako svaki lahko vidi, držanje će toli Austriji koli ostalih evropskih državah, ponajprije zavisiti od rata, boji će evo za koji dan živim ognjem planuti. Pa kakvo će bit to držanje? Što se nas tiče, mi se nadamo, da se Austrija neće umiešati u ovaj rat ni za Francusku ni proti njoj; jer joj nisu ni jedna ni druga prijateljice, k.o što su to od skora dovoljno pokazale. Jer koja ti je korist, zapisati se sotoni, da te vrag neuzme? Ali to smo samo mi Slaveni, koji tako mislimo, jer Niemci i Magjari, toliko što još nisu rekli, da se svi oružamo, pa da skočimo na pomoć, ovi Francezom, a oni Prusom. Pa za Magjare se veli, da su već i svoje honvede pokrenuli i njekakve novce, nezna se u kakvo ime ni proti komu, posudili. Još im nefali nego ratno brodovlje ili flota, a i ta će biti odkad su im zagrebački razhrvatjenici Rieku poklonili, koja je, kako svaki zna, prvi hrvatski grad na moru. Ovih se je danah vratio iz Rima u svoju domovinu glasoviti biskup Strossmayer, pa pišu, da je bio svud dočekan, kako još nikad nikoji biskup od svoga naroda.

Vinogradarstvo.

(*dalje*)

II.

Kako, kada i koliko treba trsje pljeti?

Tko hoće da nauči, kako mu valja trs ili lozu nastojati, prije svega mora znati, što je trs i kako živi ili raste.

Da to nije stvar suvišna, pogodit će lahko tkogod promisli, da treba na jedan način rediti ili nastojati konja, a na drugi vola, kad se hoće da uspjevaju i napreduju, akoprem i jedan i drugi spadaju isti, to jest, u životinjski razred ili red stvorovah božjih. I hrast i loza spadaju u isti, to jest, u rastlinski razred prirode ili naravi; ali tko nevidi, da hrast ili dub raste najbolje onda, kad ga netiču ruke čovjeće, a loza da bi poginula, il podivljačila, kad ju nebi gojile i njegovale ruke vinogradarove?

Kako žive konj i vol, to njekako znamo sami po sebi, jer se i mi hranimo isto onako kako i oni. Kad ima čovjek dobar želudac i zdravu hranu, kao takodjer zrak, što ga diše i odihuje, njemu netreba drugo, da sto i više godinah dočeka. To isto valja za vola i za konja i za svaku drugu životinju, samo što ona nemože nikako doživiti čovječeg vieka i starosti. Ali, tko bi ikad rekao, da to isto valja za hrast, za lozu i za svaki drugi rastež ili rastlinu? Tko bi ikad rekao, da i loza ima svoj želudac i svoja pluća, pa da se i ona hrani, i čim ima bolju hranu i bolji zrak, da i ona ljepše uspjeva i bolje napreduje, ter više rodi i bolji rod nosi? Pa ipak je tako. Jer kako svaki drugi rastež, tako je i loza na njekoji način živo stvorenje, samo što ništa nećuti i nemože s mjesta, Jer neka nitko nemisli, da je živo samo ono, što se može po svojoj volji koprcati: žive su i rastline, samo što je taj rastlinski život neizmierno jednostavniji i nesavršeniji od životinjskoga.

Loza se hrani kroz korenje i kroz viniku ili lišće, a hrana joj je zemaljska vlaga ili mokrina i podnebni zrak. Koreni su joj usta, kojima ona sisa hranu s prsijuh matere zemlje, a vinika su joj pluća, na koja odihuje suvišnu i nepotrebnu si vlagu ili mokrotu, a povukuje u se sa zraka, sve što joj još treba za življenje. A gdje joj je želudac? Želudac su joj one maljušne žilice ili nevidljive cjevčice, kroz koje joj teče sok ili mezga. Ona zimi spava, kao svaki drugi raztež ili drievo, a u proljeće se probudi, to jest, počne vući vlagu iz zemlje ter postane mezgena. Zato i vidimo, kako iz nje tada voda curi, gdje ima kakvu ranu, a još se joj nije zacielila. Što ima dakle više soka u sebi, to je loza jača i više rodi. Ali neka svaki zna, da taj sok nesmije biti vodurina, kao što je to onda, kad se loza u osojnih nizinah ili dolcih sadi; nego da to mora biti voda provjetrana i prociedjena, kao što je to onda, kad se loza po visinah i po prisojnih brdašcih goji. Ona tada liepo rodi, a rod joj dopride i dozrije.

Iz ovoga, što smo dosad rekli, svaki lahko vidi, da bez korenja i bez lišća nebi mogla loza, ne samo roditi, nego ni živiti; jer bi joj bilo kao i nam, kad bi nam tko

Digitized by Google

želudac izčupao i pluća iztrgao. Iz toga, nadalje, svaki lahko vidi i to, kako, kad i koliko mu valja trsje čistiti ili pljeti, bilo to na korenju, bilo na lišću i mladicah. Prije svega mora promisliti, zašto je u svoje vrieme lozu obrezao. Jelte, da je to zato učinio, da se sok negubi u tolike mladice ili glave, nego da u ono jednoj, ili dvima, što ih je ostavio, urodi što obilatijim i boljim plodom? Ako jest to, onda ju baš zato čisti i plieve. Jer da sve ostavi, što je gdje na njoj niknulo i proraslo, onda bi mu, radi nedostatka ili pomanjkivanja hrane i soka i mladice ili glave ogladnule, oslabile i zahvirale, i grozdi i jagode ostale drobne i malene. Kao što bi više ljudih ostalo gladno kod hleba, koji je tako malen, da se od njega nemogu do sita najesti nego najviše dvojica. Zato pametni gospodari ni trsja na gusto nesade, ni žita, kao ni ostalih usjevah i prisjevah, nesiju nego na riedko, da im zemlja može laglje smagati potrebitu hranu. Istina, da se tu najviše svaki ravna po svojoj zemlji kako je već koja bud slabija i mršavija, bud jača i tušća; ali, jedanput za sve, ovo je obće pravilo ili regula, koje se valja strogo držati, kad se što sije il sadi.

Pod besjedom „pljevenje trsja“ razumievamo tri stvari najme guljenje jalovicah, prikraćivanje ili krnjenje mladicah i proredjivanje ili ukidanje lišća.

Kako svaki na prvi mah vidi, to je dakle jako škakljivo djelo. Jer u pljevenju stoji, ne samo dobrota vina, nego i trajanje (durata) istog trsa. Ako si na vrieme i ni preveć ni premalo trs opleo, hoćeš imat više vina i bit će ti bolje, a trs će ti bit svako ijeto jači i dalje će trajati ili trpiti. Ako li pak neoplieveš na vrieme, il oplieveš preveć, il premalo, hoće ti bit i vino slabije i trs će ti prije zahvirati i poginuti. Toga radi, neka dobro zapamate kako ludo rade oni gospodari, koji šalju u vinograd ludu djetcu il drugu neukû i neiskusnû čeljad, da im trsje oplievu. A koliko ludje i nepametnije nečine oni, koji koga toga u vinograd otjeraju, ne da tobože trsje plieve, nego da im govedetu ili krmku lišća i mladićah sa trsja naguli, da se zaboga samo čuva mladicah, na kojih ima grozdja. I to zovu naši ljudi gospodarenjem i to im je vinogradarstvo! Ala, predobar nam je Bog, ako još i ovoliko imamo, kad smo tako ludi i neumni!

Zato treba, da u vinograd ide sam gospedar, il tamo da pošlje iskusnâ i pametnâ težaka, da mu trsje oplieve, i to više puti i prije cvjetanja i poslje cvjetanja. Kad ide da plieve, mora sobom uzeti oštar kosier, ili zato priredjene nožice ili škarice*). Pa gdje god vidi kakav brk, što bez svake koristi sok i hranu trati, ako nije to glava, koju misli pustiti za drugu godinu, neka sve ne očehne prstima, već lagahno podprerieže kosievom ili škarama, da to što je manje moguće trs obrani. Takve rane trsu jako škode, najme ako je trs već sam po sebi slab i nejak. Tako isto neka čini, kad hoće da okrnji ili prešćeni koju mladicu, na kojoj ima groždja, pak želi da se sok badave negubi, nego da mu presiede u mladici i zatiče u grozd, da bude veći. Ali neka zna, da će tako okorjena i podkraćena mladica odmah na svoje mlado puplje ili oči opet probiti i tjerati ter zelena prolistati. Pa onda, eno drugog posla, da i taj najme novi prorast brže bolje omuli i podstriže, jer bi mu drugač prvi trud sasvim uzaludan bio. Iz toga može lahko viditi, da mu nevalja krnjiti ni pokraćivati mladicah, koje misli pustiti za drugu godinu; jer ako bi mu tim krnjejem i muljenjem nješto i odebljale, al bi mu, kako su bez očiuh svakako neplodne ostale! I to budi rečeno, što se tiče pokraćivanja ili prešćenjivanja mladicah i muljenja proraslog puplja. Ali neka svaki dobro pazi, da nebude preveć, što radi, jer bi mu se moglo dogoditi, mjesto da trs ojača i okriepi, da ga oslabi i zadavi!

Što se pako tiče vinike (venuke) ili lišća, toga, po mojem sudu, nevalja baš ni ticati, ne samo dokle je još groždje na trsju, nego ni poslje berbe ili trgatbe. Lišće valja ostaviti, da popada samo, kako i kad ga volja. Jer je lišće lozi za rastenje potrebno tako, kako i korenje, pa dokle je god zeleno, ona se krozanj hrani i izhlapljuje. Ali je ono potrebno i za dozrievanje groždja. Bez lišća bi groždje ostalo zeleno i kiselo, kao i diete, kojemu je mati bolna il neima dosta mlieka, kad doji. Zar nisi nikad vidio, kakvo je groždje na trsu, s kojega se je, budi rad čega, lišće osulo? Reći ćeš, da je tomu kriva nutrnja lozina bolest; a ti, ako nevjeruješ, skusi ter oguli do posljednjeg lista svoj najači trs, pak ćeš viditi, što će ti na onom trsu od groždja biti. Zato ti i opet velim, da lišća na trsju netiči, ako hoćeš, da ti groždje dozrije ter bude što sladje. A nedaj Bog te nesreće, od lišća na trsju hoćeš još i tu korist imati da će ti groždje od gràda il tuče očuvati. Ah, da znaju naši vinogradari, koliku škodu sami sebi čine, kad na trsju lišće gule, oni, ne samo da ga nebi gulili, nego bi ga dapače gledali i čuvali, kao ako u glaavi ne samo do trgotbe, n go i poslje trgatbe! Nego tim neću reći, da nije baš slobodno po koji list sa trsa, ne odčehnuti, nego odrezati, da tako groždje bolje na sunce stupi, ter dobi bolju boju ili kolur, najme pri kraju ili kad već dozrieva. Al i tu mislim, da bi još najbolje bilo na koji drugi način groždje sunčati, iztičuć najme i pridižuć grozd po grozd izpod hlada, u kojem se nahadja. To je nješto sitno i mučno djelo, al se skrbnû i mrljivû gospodaru stostruko naplati. I tim zaključujem za ovaj put u nadi, da sam barem po nješto odgovorio na pitanje: kako, kad i koliko treba trsje pljeti ili čistiti. Neka se naš narod drži ovog nauka, pak će, ako Bog da, blagoslivljati *Našu Slogu*, koja mu ga je dala!

*) Za taj posao prodaju se po 1 f. ovdje u Trstu kod železarah braće Ganzoni tako zvane Keuschove nožice ili škarice. *Ured.*

DOPISI.

Sa Creskog Otoka.

U vašem pozdravu na mili rod, pozvali ste sve rodoljube, da vam javljaju, štogod gdje narod tišći. Pak ste već u *Našoj Slozi* iznesli na svjetlo mnogu istinu, koja će u svoje vrieme najljepšim plodom uroditi. A kad se budu počeli naši jadi redom odkrivati, toga će i više biti. Nije gore stvari nego mučati, gdje imaš razlog govoriti. Jer i tko govori, može propasti; a tko muči, već je i onako propao. Zato evo i mene sa Otoka Cresa, da vam se potužim na koješta, što bi moglo i kod nas drugače biti, a nije.

I kod nas je prva i najveća nepravda, koja nam se čini, što je naš hrvatski jezik protjeran odasvud, gdje bi imao po pravdi i pravici gospodovati i prvo mjesto zauzimati. Da ni nespominjem občinskih i kojekakvih drugih pisarnicah ili uficijah, navest ću samo tako zvane pučke škole, koje se, kako vele, zato izdržuju i mučno plaćaju, da se narod štogod u njih nauči. Ali kako hoće jadan, kad one neodgovaraju njegovim potrebam, čim on nezna nego hrvatski, a škole su talijanske? A da nelažem, evo vam nekoliko živih primierah.

U Osoru jedva tkogod zna po koju talijansku rieč, a u Nerezini nitko ni to, izvan ako je kakav mornar gdje koju uhvatio. Pa je ipak mjeseca travnja ili aprila ono školsko Vieće, otvoriv natjecaj za učitelje, razpisalo, da se djetca u jednoj i drugoj od tih dviuh školah imaju učiti samo talijanski. I to kod nas ljudi zovu školu imati i u školi djetcu učiti. Ja bi rado pitao slavno školsko Vieće, da li ono zna, što je škola i što će reći djetcu učiti i odgójivati? Ako nezna, kazat ću mu ja, pa reći, da djetcu učiti nije drugo, nego probudjivati i usadjivati djetetu u glavu pojmove, koji ga imaju do smrti kao za ruku voditi po putu pravde, poštenja i umne poslenosti, da s jedne strane postigne vremenito blagostanje, a s druge vječno blaženstvo

Sad mi neka reče slavno Vieće školsko, je li ikad moguće, da se u djetetu probudi kakva misao ili pojam putem jezika, kojega diete nerazumie? Ako li je pak to sasvim nemoguće, onda zašto djetcu badava u školu gonite? Nije li to najgrešnija danguba? Nebi li bilo sto puti bolje, da u to vrieme štogod ko i kuće posluju? Jer diete svrši školu, pa ako je i naučilo čitati, nerazumie onoga, što čita. Pa koja mu korist od knjige, koje nerazumie? Vi se jako radi pozivate na Talijane, na Franceze, na Niemce itd. kao na izobražene ili učene narode. Ali, oči vam izpale, zar nevidite, da se franceska djetca neuče u školi talijanski, ni talijanska njemački? Pa ako prvi narodi ovog svieta

Digitized by Google

drže posve za potrebito, da se djetca u njihovih školah uče i čitati i pisati i računati i Boga i dužnosti svoga stališa poznavati u svojem materinskom jeziku, to će Osorsko Vieće, da bude mudrije od svega ostaloga svieta, kad misli, da se mogu ni hrvatska djetca što naučiti u kojem drugom jeziku, negoli u hrvatskom.

Nego čujte, kako se to mudro Vieće mudro izgovora. Naša djetca, veli ono, idu po moru, pa im već rad toga treba znati talijanski, jer kako bi drugač mogla služiti svoj svakidanji kruh? Oho! A nisu li sva mora ovog svieta puna i prepuna Inglezah, Francezah, Rusah i Niemacah, pa komu je od njih ikada na um palo, da se rad mornarskog kruha uče talijanski? A koliko se Talijanah uči hrvatski zato, što svaki dan dolaze u ove naše krajeve i odlaze sa svojimi brodovi? Ako li dakle nisu oni naši sluge u učenju našeg jezika, zašto da budemo ni mi njihovi u učenju njihovog? Pa ako baš hoćete, da našu djetcu, što bolje za more pripravite, onda dajte neka se uči i grčki i turski i španjolski i holandeski itd. itd. jer se i u tih jezicih govori i piše na morskoj pučini. Jelte, da je toga malo preveć? Onda neka zna slavno školska Vieće, da se i drugi narodi uče po koji tudji jezik, kad im ga baš treba; ali da zato nikada svojga nezapušćaju, jer dobro znaju, tko u zrak pljuva, da mu na obraz pada.

Ali, slavno osorsko Vieće školsko, ne samo što je svojim postupkom zatajilo narodnost svoju i narodni jezik svoj, nego je dapače i isti cesarski zakon pod noge bacilo. Jer visoko Ministarstvo nauke svojom odlukom od dne 30 svibnja 1855 Br. 6781-453 izrekoma naredjuje, da se djetca po naših Otocih imaju učiti u svojem materinskom jeziku. Gdje se pak dva jezika govore, dopušća, da se djetca uče i onaj drugotni; ali stopram onda, kad su već svoj materinski naučila i čitati i pisati, to jest u drugom razredu ili klasi. Što se kršćanskog nauka tiče, taj da se nesmie učiti nigdje, nego u svojem jeziku. A dne 20 Lipnja 1858 Br. 7855-2365 IV. naše Namjestničtvo ili goveran, pozivajuć se na drugu ministarsku naredbu, naznačuje, u kojem se jeziku imaju djetca učiti na naših Otocih u svakoj pojedinoj občini. Po toj se naredbi moraju djetca učiti u Osoru ujedno hrvatski i talijanski. a u Nerezinah samo hrvatski, a u drugom razredu štogod i talijanski. Priložite k tomu, da na koncu te naredbe stoji napisano, da se bez vlade ti zakoni nesmiju nikako ni promieniti ni ukinuti. Nego hoćete reći, to je bilo za vrieme absolutizma, a mi sad živimo pod ustavom i u slobodnoj zemlji. Dobro, gospodo slavna, onda gledajte, što veli XIX § temeljnih carevine pravah, pak ćete uviditi, da ste siko i tako zakon potlačili, čim ste po svojoj volji, a ne po pravdi i pravici hrvatstvo izškole protjerali.

Različite viesti.

* **(Čitamo u jučeranjih)** bečkih Novinah, da je razpušćen i Češki sabor i da su zanj razpisani novi izbori. Čitamo, nadalje, da će se svi zemaljski sabori sastati 20 avgusta, izvan Češkoga, koji će se otvoriti 27 avgusta, i tršćanskoga, koji će se sastati 2 septembra. Carevinsko vieće ili Reichsrath hoće se otvoriti na 5 septembra.

* **(Kako čitamo u Novicah)** i u *Slov. Narodu,* bit će na 7 Augusta u Kubedu u Istri narodni Tabor ili ročišće. Kad promislimo, da su takova ročišća najbolja škola, gdje se naròd uči poznavati sama sebe kao takodjer svoja prava i svoje dužnosti naprama države i naprama pokrajine, u kojoj živi, nemožemo se nego narodovati onoj rodoljubivoj gospodi, koja su na tu misao došla, te želiti, da im se što veći broj naroda javi.

* **(Prošle se je subote)** svećenstvo tršćansko predstavilo Njeg. Preuzvišenosti Pres. i Preč g. Biskupu, da mu se naraduje na sretnom povratku iz Rima, te mu ujedno izjavi svoje duboko počitanje i svestranu odanost. Tom je prigodom Preč. g. Dr. Glavina vrlo liepo prosborio, na što je Njeg. Preuzvišenost odgovolila baš u srdce dirajućimi riečmi.

* **(Javljamo našim čitateljem),** da je ovdje u Trstu 15 Julija izišao prvi broj hrvatskog lista *Pomorstvo i Trgovina,* namienjenâ našim vrlim i rodoljubivim pomorcem, pod uredničtvom g. Zdravka Mikoca. Ovaj list izlazi svaki 15 i 30 dan mjeseca, a ciena mu je za one, koji nisu predbrojeni i na njegov talijanski list *Marina e Commercio,* 4 f. na godinu. Uredničtvo se nabodi *Via Squero Nuovo* N.° 1. Mi ga, kao prvi hrvatski list u toj struci, preporučujemo što vruće možemo našemu narodu.

* **(Program izložbe u Trstu)** obećalí smo u zadnjem broju priobćiti našim čitateljem, ali buduć rok prijavah u smislu § 3. pravilah, za izložiti se imajući predmeti jurve 15 Juliju minuo, to se ograničujemo prvašnjoj viesti dodati, da će ova izložba trajati od 3 do konca mjeseca setembra 1870. Darovi u gotovom novcu, zatim zlatne, srebrne i od bronza kolajne te pismene pohvale, podieliti će se onim izložiteljem, čijih izloženi predmeti budu od porotnikah (giurati) pronadjeni za najizvrstnije. Nagrade u gotovom novcu jesu od 10-500, i to osobito za onog koji izloži najbolju *kartu topografičku,* jedne od povladjenih izložbi pokrajinah, koji najbolje gospodarstveno-šumske sprave (atrezzi) izloži; za najliepše blago, kao: bikovee, krave, junice, konje, kobile, ždriebeta, mazge (mule) ovce prasce i.t.d; za svakojake proizvode šumske, poljodielske n. p. šenicu, hrž kuruz, pirinč (riso) jačmen, zob, grab, bob, leću i.t.d.; za najliepše čahurice (galetu) i domaće sieme, najbolji med, vosak, sir, maslo, vunu, kožice, vino, ocat, rakiju, ulje, krumpir, povrtlje, svakajako voće, cvieće i.t.d. i.t.d. i.t.d. — Od svih izloženih predmetah ima se mali opis učiniti, u kojem se ima naznačiti, vlastitost, kolikoća i kakvoća. Od svake vrsti vina imaju se poslati od 3-6 dobro zapečaćenih butiljah ter naznačiti vrst grozdja, starost način priredjivanju i kolikoga proizvadja. Svi predmeti moraju se izručiti centralnomu odboru prosti od kirije, a 8 danah po dovršenoj izložbi imaju se natrag useti, inače će si je odbor prisvojiti. Konačno još dodajemo da izloženo blago mora gospodar sam krmiti.

* **(Ratna sila Franceske i Pruške).** Mislimo ugoditi našim štiocem, ako im u kratko priobćimo broj i vrst vojske, kojom će obe zarativše se sile u sadašnjem žalostnom ratu moći razpolagati.

I. *Franceska* broji

a) Infantarije (pješakah), straže (garde) zvavah itd. . . .	472.000	sold.		
b) mobiljne (narodne) straže .	245.000	„		
c) konjaničtva (kavalerije) . .	75.000	„		
d) topničtva (artilerije ili kanon.	62.000	„	sa 1344	topa
„ mobilne garde .	24.000	„	„ 492	„
„ mitraljesah . .		„	„ 124	„
Skupa	880.300	mom.	sa 1950	topa

Ratno *pomorstvo* (marina) i to:

1. Oklopnjačah (korazatah) t. j. vašeli i fregate	62	sa 1032	topa
2. parobrodah (vaporah) na svedar (elice)	233	„ 2618	„
3. „ na kotače	113	„ 616	„
4. brodovah na jadro	90	„ 300	nepoz.
Ukupno	498	sa 4566	topa

sa 100.000 mornarah i vojnikah.

II. *Pruska* ima

a) Pješačtva; linije . .	520.000	vojnika	
domobrans. ili landvera	144.000	„	
b) konjaničta, linije . .	69 000	„	
domobranstva . . .	10.000	„	
c) topničtva od . . .	102.000	„	sa 1680 lumbardah
d) tehničke trupe . .	24.000	„	
Skupa	869.000	momak.	sa 1680 topa

Pomorstvo:

1. oklopnjačah	6	sa 70	topa
2. korvete, parobrodi, yachti itd.	47	„ 267	„
3. brodovah na jadro	10	„ 168	„
Ukupno	63	sa 505	topa

sa 6000 mornarah i vojnikah.

Sdružena vojska južne Njemačke s pruskom, razpolagati će Prusija većom silom nego li Franceska na kopnu, dočim je ova gospodarica moru.

Digitized by Google

Sa trštjanskog tržištja.

Od kada se je obistinio rat iz medju Francije i Prusije, ciene su ovdje od svijuh žitijah znatno skuplje, i svaki čas se mienjaju. Poslovah učinilo se posve malo, jer je u trgovačkom svietu veliko nopovjerenje zavladalo. Ovdje je zadnjih danah više dobrih i starijih trgovačkih kućah propalo. Šenicu banatsku i ugarsku plaćali su po f. 7.90 do 8.10 Šenicu bosansku po f. 5½ do f. 6.25. Kukuruz bosanski po f. 5 do f. 5.10 sve za ⅞ 116. Što se tiče cienah šitija unapried, budući da se neće moći za strane zemlje izvoziti po moru niti po kopnu, može se nadati, da će biti jeftinije, jer je u našem carstvu ove godine svuda dobar rod svakoga žita bio. Ulje Dalmatinsko, Istarsko i Dubrovačko po f. 32 do f. 33 za barilo ⅞ 107. Mandule nove po f. 53 Smokve kalamata po f. 9¾ do 10. Pasulj crljeni po f. 6 za ⅞ 100. Ovčija vuna nova po f. 60. Koža svaka moglo jeftinija brez kupacah.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 15 do 30 Julija 1870.

Dojadrili u — iz

Trsta: *Triade*, Carig. — *Fortunata M.*, Kardifa — *Sveti Ivan*, Njukastla — *Lampo*, Kavale — *Alesandria*, Ibraila — *Atila*, Marsilje — *Cleopatra* Indije — *Kobilić*, Taganroka.
Alesandriju: *Cainan*, Grymskya.
Algesiras: *Said*, Carig.
Algir: *Norina*, Suline.
Carigrad: *Voluntas*, *Naviestnik*, Trsta — *Mimi*, Ankone — *Majus*, Alesandrije — *Anetta*, Marsilje — *Eneo*, Odese — *Iris*, Nikolajeva — *Suplice*, Odese — *Genitore Nicolò*, Kardifa — *Medea*, Odese — *Milica*, Dunkrka.
Falmut: *Nuovo Arturo*, Suline — *Eva*, Taganroka — *Lameh*, Marianopolja — *Marinaro*, Odese — *Sem*, Taganroka — *Ifigenia*, Odese — *Hunus*, Suline.
Flesinge: *Terza*, Kartagene.
Grymsby: *Paulus*, Hula.
Kardif: *Maria Francesca*, Orana.
Kibek: *Sansego*, Marsilje.
Krf: *Dario*, Kardifa.
Kvinstoven: *Milka*, Lugosa — *Giorgia*, Njujorka — *Enos* i *Margarita*, Sulin.
Londru: *An*, Kustengje.
Maltu: *Pietrino*, Ibraile — *Grisi*, Njuporta.
Marsilju: *Antonio*, Rieka — *Due Fratelli*, *Carlo R.*, *Orazio* i *Ardito*, Odese — *Celeste* i *Diva S.*, Taganroka — *Mary Bond*, Galaza — *Monte maggiore*, Trsta — *Paolo*, *Frane P.*, *Argentina* i *Ugo*, Odese.
Napulj: *Maria Luigia*, Jeski.
Njujork: *Industria*, Liverpula — *Jareb*, Njukastla — *Jupiter Bordo.*
Odesu: *Dampier*, Trsta — *Tommaso Maria*, Alesad. — *Junak*, Mletak — *Pasqualina*, Marsilje — *Fr. Deak*, Gravose — *Stilicone*, Njukastla — *Sansone*, Carig. — *Ero*, Trsta — *Adelaide*, Palerma — *Carmella*, Genove — *Elena D.*, Njukastla.
Plymut: *Figlia minore*, Suline.
Širu: *Padre Stefano*, Kardifa.
Šild: *Jane*, Anverse.
Sulinu: *Maria Mattea*, *Armelin*, *Xenofon*, *Deskovič A.*, *Ruth*, *Ortensia*, *Petroslava*, *Mala Marica*, *Virgo*, *Equo*, *Amalia* i *Peleg*, Carig.
Taganrok: *Jane*, *Giuseppe Ant.*, *Azor*, *Artiere*, *Vieruka* i *Fides*, Carig.
Tekselu: *Factis non verbis.*
Waterfort: *Milka*, Salonića.
Zante: *Nathan*, Suanti.

Odjadrili iz — u

Trst: *Marietta*, Maltu — *Antonia* i *Ürmeni*, Alesandriju — *Ressurezione*, Cette — *Zia Maria*, Alesand. — *Mimi*, Cipar — *Draga Aneta* i *Tre Re*, Carigrad.
Alesandrije: *Superbo*, Carig. — *Galileo*, Porto Said — *Gregorius*, *Elena*, *Anna Maria*, i *Dobra Kostrenjka*, Carig.
Barcelone: *Giuseppe Matteo*, Carig.
Bona: *Giuseppina Francesca*, Cette.
Carigrada: *Egnità* i *Germanico*, Azor — *Temi* i *Iris*, Odesu — *Elena C.*, Marsilju — *Cerere*, Sulinu — *Niko*, Marinpolj — *Genio*, Krč — *Istriana*, *Bolivar*, *A. T. Luković* i *Pietro*, Kork — *Massimiliana*, Sulinu — *Guido* i *Pia S.*, Galaz — *Carmella* i *Andrić*, Odesu — *Albon* Marsilju — *Antal*, Haver — *Mila F.*, Marsilju — *Ant. Maria*, Amsterdam — *Leda*, Maltu — *Maria R.*, Odesu — *Sestri*, *Vojvoda*, *Adele Maria*, *A. A. Luka*, *Grazia*, Kork — *Matilde*, Anversu — *Prudente* i *Flegon*, Azor — *Dobra Milica*, *Danae*, *Gjurko*, *Tempo* i *Slavia*, Marsilju — *Mimi*, Odesu — *Nerea Dante* i *Proteo*, Kork — *Nikšu* Taganrok — *Lete*, Haver.
Falmuta: *Max*, Haver — *Tauro*, Liverpul — *Rodolfo*, Waterfort — *Catinazzo C.*, Haver — *Tonka B*, Dublin — *Costante*, Kork.
Gibraltara: *Bortolina*, Kork.
Kaneje: *Gravvac*, Carig.
Kardifa: *Masorska Vila*, Trt.
Kvinstovena: *Marina*, Alesandriju.
Liverpula: *Malatel.* Odesu.
Malte: *Elena D.*, Marsilju — *Adamo*, iz Njukastla u Porto Said. — *Luka*, Carig. — *Adele*, Salonić — *Pierino*, Ingl. — *Adelina B.*, Senj.
Marsilje: *Favorito*, *Elena P.*, *Novo Ciriaco*, *Slava Bogu* i *Sibila*, Carig. — *Drago* i *Mirto* Odesu.
Napulja: *Oreste*, Garigrad.
Njuporta: *Maria C.*, Trst — *Andrina*, Mletke.
Odese: *Pasquale*, *Alma*, *Algis*, *Provido* i *Betti*, Marsilju — *Giordana*, *Ivo*, i *Omar*, Ingl. — *Paolina S.*, Marsilju.
Pernambuka: *Die 2 Brüder*, Riojaneiro.
Riojaneiro: *Unione*, S. Macejo.
Rojana: *Erve*, Njujork.
Ruena: *Emulo.*
Salonića: *Risparmio*, Carig.
Sire: *Lisa*, Marsilju — *Vice Amiraglio Tegethof*, Trt.
Smirne: *Amalia Angelica*, Dunkerk — *Alesandro*, Marsilju — *Reku*, Carig.
Taganroka: *Mars*, Haver — *Enrica*, *Beppi*, *Osvetitelj*, *Istria* i *Betti* Ingl.
Waterforta: *Fanny P.*, Svanseu.
Zanta: *Lloyd*, Carig.

Dardanele prošli za

Giano, *Antonio S. Veracruz*, *Helgoland*, *Giusto dell'Argento*, *Barica P.*, *Anibale*, *Marietta*, *Kismet*, *Liburno* i *Initium*, Ingl. — *Juno*, Amsterdam — *Sava*, *Ida*, *Milost*, *Angjelka*, *Luigi*, *Žiga* i *Giovanni L.*, Marsilju — *Sveti Vid*, Ingl. — *Urania*, Lušinja — *Anetta*, *Divino*, *Giacomina* i *Ljubezni otac*, za Marsilju *Mare*, Dalmaciju — *Oscar*, Cannes — *Elpi*, Livorno — *Assuluto*, Maltu — *Australia S.* i *Ezio*, Kork — *Fidente*, Pirea — *Nikolavo*, *Zio Giovanni*, *Regulus* i *Antonietta*, Marsilja — *Baltasar*, *Nanta*, *Sinai*, *Tonina*, *Madagaskar*, *Francika*, Ingl. — *Berta*, Amsterdam — *Gilda Aron* i *Tartaro*, Ingl. — *Nettuno*, *Mia Figlia*, *Sunce*, *Iginio S.* i *Marko Maria*, Marsilje — *Spirito*, *Pasqualina*, *Amelia*, *Fiat* i *Ruben*, Ingl. — *Gius. Ščupa*, Maltu — *Giovanna*, Livorno — *Maria Fany*, Marsilju.

Brodarina (navli).

U Londri 24/7. Za *Azov*, po 35 šeli, *Sulinu* 42, *Galaz* 44, *Odesu* 45, *Nikolajn* 47.6 — za *Trst* 20, 20.6 — *Mletke* 19 ili 18. Sva je prilika, da će navli za naše brodove biti još veći, jer je velika nastala potrebna brodovah za krcanje žita i uglevja od kad se franceska i njemačka zaratila, pa je već sada poskočilo 2, 6 dok. šel. po bačvi (tonellate) za Maltu. Isto tako poskočila je brodarina iz Crnog i Azovskog mora za Ingl. tako, da se sad po tonellate plaća 44-45 iz Azovskog mora, Kustengje 34, Suline i Dunava 47. Za žita, 52.6 iz Odese a 55 iz Nikolajeva slajom.

Naš listonoša.

M. J. u M. Vašu ponudu objeručke primamo. — K. na O. R. Vaše su pjesme liepe, al se prva preveć nas tiče, a druga nam nebi svega naroda zanimala. Ustrajte kod započeta predmeta. — M. M. u Z. Molimo da nam ob onom potresnom pojavu obširnija data priobćiti izvolite. Hvala Vam. — A. K. na O. K. Vaš nam je sastavak dobro dosao; nadajte mu se. — Š. Š. u T. Vaših viestih nemožemo štampati; al pišite nam još, pak ćemo o tom u obće progovoriti. — I. S. u G. Vaša statistička data, a i njekoje pjesničke aforizme, hoćemo u sgodno vrieme upotrebiti. Pjesma Vam je pretjerana, a basna nedotjerana. — F. u C. Vaš bi članak bio uspješnije tiskan u Hrvatskoj. Nezaboravite nas.—K. F. u B. Vašimi ćemo se misli ukoristiti.— F. J. u B. Prerano je. — V. S., V. Z., A. O. u G. i svim ostalim našim dopisnikom, kojih nismo ovdje poimenice spomienuli, javljamo, da ćemo i njihove sastavke upotrebiti, u koliko nam bude moguće. Uztrajte svi. A vi, koji nam se još niste javili, probudite se i počnite raditi.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16—29 Julija 1870.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
Carski dukati (cekini) . .	6.08	—	6.22	—	—	6.12	5.95	—	—	6.04	6.15	6.18	6.28	6.21
Napoleoni	10.35	—	10.98	11.18	11.09	10.96	10.60	10.50	—	10.74	10.95	10.91	10 95	10.79
Lire Ingleske	13. 10	—	—	—	—	—	—	—	—	13.—	—	13.17	13.19	13.10
Srebro prid (aggio)	128.50	—	131.—	133.50	133.50	131.—	128.—	126.50	—	129.—	132.50	132.25	132.50	131.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. **U Trstu 16 Avgusta 1870.** **Broj 6.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Avgusta.

Današnji je dan već od 22 godine bivao u Parizu velik i vesel dan, jer je na taj dan Napoleon slavio svoj imendan; ali ljetos, kao da nemisli biti za Napoleona ni velik ni vesel, a i Bog zna, hoće li ikad više. I to su u kratko, kao u jednoj kitici, svi dogadjaji ovih petnaest danah!

Veli se, da Bog zasliepi onoga, koga će da pedepsa. Pa to se je evo sad uprav dogodilo i franceskomu caru Napoleonu. Istina, da ljudi nesmiju suditi, što je tko od njih Bogu dužan; pa za to nećemo reći ni mi za Napoleona, ni da je nagradjen ni da je pedepsan; ali da je bio sliep, kad se je ono s Niemcî zaratio, to danas vas sviet kaže.

U ovo je petnaest danah bio četiri puta bijen, izgubio šestnaest tisućah ljudih, što mrtvih što ranjenih, izvan onih, koji su mu u velikom broju živi i zdravi pali u njemačke ruke. Prvi je put bio bijen na 4 kod Weissenburga, drugi, treći i četvrti sve zajedno na 6 tek. mjeseca kod Saarbrückena, Forbacha i Wörtha, gdje je na jedan put izgubio deset biljadah momakah, tridset topovah ili kanunah, deset mitraljačah, šest zastavah ili banderah, silu živeža i ostale ratne ili vojne spravi.

Bio je namislio rat voditi na njemačkom zemljišću, na koje bješe već na 2 avgusta slavodobitno i udario kod Saarbrückena i Rheinheima. Nu Niemci su ga junački suzbili i ono za cigla dva dana na desnom i lievom krilu tako potukli, da se je morao povući duboko u svoju zemlju, gdje sad skuplja i popunjuje svoju raztepenu vojsku, čekajuć što su mu namienili Niemci, koji grnu za njim kao mrav. Vele da ih ima već sada na franceskoj zemlji petsto hiljadah i prieko. Ali to nije još sve.

Gore je to, što je ovaj poraz ili nezgoda za živo srdce ujela franceski narod, koji sad biedi Napoleona, da je on svoj ovoj nesreći i sramoti kriv, pak se buni i u Parizu po ulicah na sva usta viče i vapi: Dole s Napoleonom! Zato su bili u Parizu i ministri promjenjeni, a Pariz metnut pod vojnički zakon, da se štogod i krupnijega nedogodi Napoleonu dakle nepreostaje drugo, nego il predobiti i Niemce iz zemlje protjerati, il nikad više ni Pariza ni svoje krune viditi. Evo na što je spala sva njegova sila i slava od dvadeset i dvie godine!

Pa što je baš krivo ovoj njegovoj nesreći? Prije svega, on je mislio, da neće imati posla nego sa samom Prusijom; a kad tamo, udarila je na njega sva Njemačka, za koju je tja držao, da će mu pomoći. Prevario se je dakle u njemačkom narodu. S druge strane, naviestio je Pruskoj rat, a još nije bio gotov ni s oružjem ni s momcî, tako da su ga Niemci nepripravna zatekli na bojnom polju. Tu mu je dakle naglost pobila mudros. A najposlje, uzdao se je preveć u svoju vojničku sreću, pak nije mario tražiti ili iskati pouzdanih saveznikah ili prijateljah, koji bi mu u nesreći pomagli. Akoprem se pripovieda, da su mu bile pomoć obećale dvie države, s kojima je on već kroz više godinah prijateljovao, koje, kad su vidile, kako mu liepo ide, da su mu ledja okrenule i evo sama u medu ostavile. Dakle nije poznavao ljudih, s kojimi se je pačao. I to je ona njegova sljepota, koju smo spomienuli na početku ovog članka. Nam je i njega žao, al je sto puti više čestitog naroda franceskog, koji nije nikako zaslužio ove nesreće.

Nego, još mu se može sreća nasmiehnuti, a on popraviti sve, što je dosada izgubio; jer Franceska je bogata zemlja, a Francezi strahoviti ljudi, kad se razpale. Pa ako se štije, da groze Napoleonu, a ono se štije, da groze i Niemcem; pak sve što može plažiti, hoće da pograbi oružje i obrani Francesku i njezinu oskvrnjenu vojničku slavu. A vojskoznanci vele, da se je njih četirasto tisućah utaborilo u takvom mjestu, odkud mogu s uspjehom Niemce, kako ih volja, il dočekati, il na nje udariti. Ako pak nismo i rekli, to svaki zna, da su dosad i Niemci imali svoj diel pustih kapah i krvavih glavah. Najdalje za koji dan hoćemo vidit, što je komu sreća namienila; pak onda hoće se početi govoriti o miru, ako se dobitnik neizholi i nedade povoda novû ratu.

U našoj Austriji neima ništa novoga, ako ne to, da je bio ukinut ugovor ili tako zvani konkordat s papinskom stolicom, tako da se sad crkva nalazi napram države u onom istom položaju, u kojem se je nalazila prije godine 1855. Povrh toga, možebit da je novost i ovo, kako su dosad njekoji htjeli, da se naša Austrija s Franceskom veže, sad da bi ti isti htjeli, da se veže sa slavodobitnom Prusijom. Akoprem znamo, da od ovog saveza ili prijateljstva neće nikad ništa biti, ipak smo rad svojih razlogah i sad proti njemu, kao što smo bili dosad i proti ovomu i proti onomu s Franceskom.

Iz Ugarske neima drugo novoga, nego da Magjari na vrat na nos meću u red svoje honvede ili domobrance. U Hrvatskoj Magjari svaki dan sve to manje vide, pak sve to dublje gaze. Na 10 je bio namješten na hrvatskoj Rieci magjarski gubernator Zichy, a na 7 u Zagrebu magjarski feldpater — nadbiskup Mihálovics. Kažu, kad je kroz grad prolazio, da ga je narod pratio s pozdravom; Živio naš Strossmajer; a on, kad je to čudo čuo, da nije ni sam znao tko je, je li Strossmajer, ili nekadanji honvedski feldpater. Plitka se voda lahko smuti!

Prirodni pojavi

Vas ovaj sviest, koliko ga god ima, jest kao velika ura, gdje sve ide redom, po propisanih od Boga zakonih. Ti se zakoni zovu prirodnimi ili naravskimi zakonî; a ono, što po tih zakonik biva il postaje, prirodnimi ili naravskimi pojavî; jer se krozanje priroda ili narav čovjeku kao javlja il pojavljuje. Takovih pojavah ima pod zemljom, na zemlji i na nebeskih visinah. Za nekoje od tih pojavah mi već ni nemarimo, jer jih svaki dan vidimo; a nekojim se nemožemo donačuditi, jer se na riedko pojavljuju.

Jedan od najveličanstvenijih prirodnih pojavah jest svakidanje izlazenje i zapadanje sunca, pa tko se već tomu čudi, akoprem najveći broj ljudi nezna, kako to biva? A neka pomrkne sunce, il mjesec, il neka se zemlja strese i gdje izpod zemlje oganj sukne, tu neima čudu ni kraja ni konca, akoprem nije ni ovo, nego pravi prirodni pojav, kako i onaj prvi. Isto tako je prirodni pojav n. p. kad se noću zviezde sa neba rune i osiplju i kao da nekamo padaju. Prirodni je pojav, nadalje, kad se na nebu pokaže zviezda repatica, kao takodjer kad krvavi dažd, il snieg pada, il kad komad železa s neba na zemljù doleti. Prirodni je pojav, kad se poslje dažda na nebu pokaže duga ili tako,

Digitized by Google

zvana mavrica. Prirodni je pojav miganje, bliesk, triesk grmljavina i grom ili striela. Prirodni je pojav zračna tišina isto kao tihi vjetar, silni sjever ili bura i najstrašnija morska oluja. Prirodni je pojav rosa, mraz ili slana, magla, oblak, dažd, snieg, susnježnica, graška, gràd i led. Prirodni je pojav usred ljeta najbjeliji snieg, kao i usred zime najljepša ljubica ili violica. Prirodni je pojav, kad se iznad groblja ili cimitera oganj pokaže, a po gori kao da plamen provlači. itd. itd. itd.

Sve su to sami prirodni pojavi, koji postaju i bivaju po stanovitih zakonih, od gospodara neba i zemlje svoj kolikoj prirodi ili naravi propisanih. Priroda se tih zakonah tako čvrsto drži, i tako stalno po njih vlada, da čovjeka groza hvata, kad promisli, kako se tu zapovieda i svaka zapovjed strogo vrši. Mnogi od tih pojavah mogu biti čovjeku jako škodljivi, dapače nekoji od njih i ubitačni. Ali se čovjek neima čega ni bojati ni strašiti, samo mu se valja čuvati, kako od svakog drugog zla na ovom svietu. A zato mu je Bog dao razum, koji ga uči poznavati prirodu, prirodne pojave i zakone, po kojih bivaju. Evo nekoje od tih pojavah.

I.

Gràd, krupa, tuča ili grašica.

Još sega jutra bijaše u vinogradu, na polju i u vrtu sve liepo i veselo, da se nisi mogao od miline nagledati božje krasote; a sad je evo sve pusto i crno, kao usred zime, da te srdce boli, gledati toliku nesreću. Sto je tu bilo? Prosula se silna tuča, pak je u hip i žito omlatila i groždje pobrala i voće oklatila. S bogom ljetina, s bogom žetva i trgatba, s bogom zimsko veselje i bezbrižna Gjurgjeva. I to je naravski pojav, ali veoma strašan i žalostan u svojih posljedicah. Tko nebi dakle rad znati, što je tuča i kako biva?

Da je tuča led, to svaki lahko vidi, kad je uzme koje zrno u ruke. Ipak, ako zrno razplati ili razdvoji, vidi da mu srdce nije led, nego uprav snieg, jer je rahlije, a i nesvjetli se. Grašica biva debela kao grah, kadgod kao liešnjak, malo kad kao orah. Grašisa pada usred najveće ljetne vrućine, obično kad sunce prevagne, to jest, brzo po podne. U noći i jutrom grašica riedkokad pada. Nego što je uzrok da se voda kod onolike vrućine u zraku ledi i kruti? Ništa drugo, nego silni vjetar, koji tada u zraku biesni. Pa zato se i čuje, prije nego će krupa udariti, podmukli tutanj i šum u crnosivastih oblacih, što ih vjetar strahovitom silom tjera i goni po nebeskih visinah. A taj vjetar postaje evo ovako. Nebo je uvjek hladno, dapače mrzlo, i što višje to sve mrzlije, tako da u nekoj visini mora od zime da pogine svako živo stvorenje. A medju mrzlinom i vrućinom vlada taj zakon, da uvjek gledaju, da se izjednače i popune. Što vrućina raztegne, to hoće mrzlina da stisne. Pa kako je zemlja od ljetnoga sunčanoga žara prevrućа, a nebo premrzlo, to jest, zrak povrh same zemlje i u nebeskih visinah: tako hoće mrzlina, da se silom obori s neba na zemlju, a vrućina da se silom preseli sa zemlje na nebo. I to silovito miešanje ili prelievanje jednoga zraka u drugi, jest ono, čemu drugom besjedom velimo vjetar. Da su mrzlina i vrućina vjetru krive, to je skusio tkogod je kad u zimi iz vruće sobe ili kamare otvorio vrata u mrzlu. Tu je mogao opaziti, kako mu je nešto lice obašlo, kao pravi vjetar. A da se iz miešanja zraka, pa neka je još vrući, mrzlina radja, o tom će se svaki lahko uvjeriti, ako samo u ruku puhne, il rukom po zraku mahne. Što je dakle silnije miešanje zraka, to je silniji vjetar; a što je silniji vjetar, to je i silnija u zraku mrzlina; a rad mrzline naravsko stiskanje ili krutjenje vodene pare u vodu, a vode u led i grašicu. Iz ovoga se vidi, kad bi nebo i zemlja bili jednako vrući, da nebismo imali ni snjega, ni gràda, ni leda; al nebismo zato imali ni magle, ni oblaka, ni s oblaka plodonosne kiše ili dažda. Jer vrućina je kriva, da se na zemlji voda pari, a mrzlina da se vodena para u vodu pretvara i opeta na zemlju pada.

U grašici se više puti najde vlas, dlaka, šćetina, il kakav drugi smrad. Porad toga preproščaci misle, da grašicu, bilo na nebu bilo na zemlji, čine viešće, kudlaci i druge vjedovine il sablazni. O joj, lude pameti! Prije svega, neima Boga nad Boga, pa ne samo da takovih neprijateljskih nam stvorovah neima nigdje ni na nebu ni na zemlji, nego kad bi jih i bilo, nebi im se moguće igrati na taj način s prirodnimi zakoni, koji neslušaju nikoga, nego onoga koji jih je postavio. A s druge strane i to je sasvim naravski, jer takove stvari digne vjetar sa zemlje u veliku visinu, gdje se tada s grašicom skrute i s njom na zemlju vraćaju.

Nego, kako lahkovierni ljudi misle, da grašicu viešće prave: tako isto misle, da se ona može kojekako razagnati i raztjerati; gdjegod, na primier, vjerngami, drugdje naopak okrenutimi grabljami, prevrnutimi stolci i sličnimi ludorijami. Ali to je tako smiešno i nepametno, kao kad bi tko htio na taj način zabraniti daždu da nelije, snjegu da nepada, vjetru da nepuše. Ima jih i koji kroz obruč u oblak pucaju, da tobože ustriele vješću, koja gràd čini. A to, ne samo da je ludo i nepametno, nego je veoma i pogibeljno, bio prah blagoslovjen il nebio; jer je skušena stvar, da puška grom navlači, pak je pravo čudo, što ti pucnjari svoje ludosti mnogo više puti glavom neplate. A i kaditi, čim mu drago, jest pogibeljno, jer i za dimom striela rada ide; zato kad miže, sjeva i grmi, najpametnije je od ognja pobjeći. Isto je tako pogibeljno zvoniti, kad se oluja ili nevreme spravlja. To je već starinska navada, ali zato nije ni nokta bolja od drugih. Kad se je prvi put na nevreme zvonilo, to, je bilo zato, da se ljudi pomole Bogu, da on, kao jedini gospodar neba i zemlje, odvrati od njih svaku nesreću; a ne, kao što mnogi još i sad ludo misle, da se tim viešće ustraše, il oblaci razrenu i raztjeraiu. Jer kad bi bila istina, da se pucanjem i zvonjenjem oblak raztjeruje, nebi se bilo dogodilo, što se je dogodilo u Italiji 1859 ljeta za vriema strašne Solferinske bitke, kad su topovi ili kanuni nastrašnije gruvali, a puške najljuće praskale, da se je najme spravilo nevreme, kakovo riedko kad biva.

Al ipak i proti toj pedepsi božjoj ima dva skušena lieka, koje nemožemo da našemu narodu što vruće nepreporučimo. Prvi jest Josipa sina Jakovljeva u Egiptu. A taj jest, kad najme čovjek daleko pred sobom svoju potrebu gleda, pa kao Josip u rodnih godinah za nerodne štedi il špara. Drugi liek su Asikuracije, to jest, kad gospodar na nespravljenu još ljetinu plaća nešto malo po sto, da mu ju u slučaju il prigodi nesreće Asikuracija gotovim novcem nadomjesti. Asikuracije hoćemo koji drugi put stumačiti.

DOPISI.

Izpod Učke 6 Avgusta.

„Svaka ptica svojim glasom pjeva“, i svaki narod svojim govorì jezikom. Srećni li su Niemci i Italiani: oni negovore samo svojim vlastitim jezikom, nego se još i uče u školah svakojako liepo i koristno znanje i pišu u njem sve, česagod im treba kod kuće, na sudu i po cesarskih uredih. I častni naši stariji u Istri i na Otocih su pisali u staro vrieme hrvatski svoje oporuke ili teštamente, ugovornice i ostale domaće i uredovne spise. Tomu ima dosta dokazah po Istri počamši od starodavnoga istranskoga *Razvoda*, kojim su se prije šeststo godinah občinske zemlje dielile, sve do početka sadanjega stoljetja. I sama Benetačka vlada je ljeta 1779 svoj zakon o šumah svojim hrvatskim podanikom u Istri hrvatski proglasila. Poslje su nam na našu škodu i sramotu nametnuli gdje talianski a gdje njemački jezik, i za to biva, da brižan kmet čini svoje oporuke, ugovornice itd. hrvatskimi besjedami, a potom prevadjaju i pišu mu ih talianski, premda on brižnjak malo ili uprav ništa nezna talijanskoga jezika. Ako prevodilac i pisac u čem pogriešе ili se pomute, tad se neovrši volja i namjera nevoljnoga kmeta, nego pogreška i zabluda nevieštoga prevodilca i pisatelja. A je li to pametno i pravo; je li koristno našim ljudem? Nebi li sigurnije i bolje bilo, da se one iste hrvatske besjede potanko pišu, kojimi naši dobri ljudi progovaraju, kad čine svoje oporuke, ugovore i druge posle, koje valja perom i kartom obavljati? Da kako, da bi to bilo pravo i koristno, a i častno vašemu narodu, koji neima manje mozga u glavi ni poštene ćudi u srdcu, nego li ikoji drugi narod na svietu; a i jezik nam je toli liep

Digitized by Google

i miloglasan, koli malo koji drugi. A je li pak slobodno našim ljudem pisati hrvatski cesarskim uredom ili oficiom? Posve im je to slobodno, kako je slobodno Niemcem i Talianom pisati njemački i talianski. Svi narodi u Austriji nose jednako breme, svi neka uživaju jednaka prava; tako glasi i naredjuje zakon državni, potvrdjen od samoga čestitoga cesara. — Ali čujem, gdje mi se prigovara: Malo tko izmedju cesarskih častnikah u Istri je dosta viešt našemu jeziku. Ej, prijatelju moj! ostavi ti tu skrb častnikom; sladak je njim krušac, što im ga mučno podajte naše slavensko ljudstvo; neka im osladi i slavenski jezik naš. Nemože kmet ostaviti vrganj i motiku, pak učiti talianski i njemački jezik, a častnik može se naučiti naš liepi jezik, samo ako je doista voljan potrudit se, što mu i cesarski zakon zapovieda. Uzmimo si sami to pravo, koje nam pripada po božjoj i cesarovoj volji, pak — mirna Bosna. Naši protivnici nam zabavljaju i govore, da se nedadu pisati našim jezikom oporuke, ugovornice i drugi spisi; ali to je sramotna laž i poruga. Svaki razuman kmet zna svoj jezik za svoje potrebe, kad se sa susjedom pogadja, svoju oporuku čini, ili tim podobne posle obavlja; zašto se dakle nebi dalo ono i pisati hrvatski, što i onako već kmet hrvatski govori i kaže? U početku je svaki nenavadni posal nekako mučan i dosadan; ali netom se ga čovjek poprimi, to mu on do malo olagne i omili. Za sastavljenje hrvatskih spisah svake vrsti ima dovoljne pomoći u izvrstnoj knjigi: *„Hrvatski perovodja*, koju je izdala Matica Dalmatinska u Zadru (Zara) godine 1869“. Prodaje ju *Matičino ravnateljstvo* u Zadru po 60 novčićah. Hvala slavnoj Matici na toli dragocienoj knjigi, a za vele cienu plaću. — Imamo još i drugu knjigu te iste struke, to jest: *„Nazovnice i obraznice pravoslovne“* (Termirologia e formole giuridiche); priredio Dr. Bažidar Petranović. U Zadru 1862. Prodaje se u knjižarnici Petra Abelića po 80 novčićah. Po svakom cesarskom poštarskom uredu mogu se novci poslati Matičinomu ravnateljstvu i spometoj knjižarni, a isti poštarski ured je spravan primiti knjige, i dostavi tih naručniku uz malen trošak. Ala dakle, braćo mila, na noge junačka, pak hajde s milim Bogom veselo na slavno i vele koristno poslovanje!

Neukû nauka.

Kako valja s utopljenicî postupati.

Nije zdravije stvari, što jest, prati se u vodi i kupati, bilo to ljeti bilo zimi. Ima ljudih, koji se svaki dan kroz cielo ljeto od pete do glave u hladnoj vodi operu, pak su uvjek zdravi čili i čvrsti, kao da su se on čas rodili. Samo treba, kad su se okupali, da se odmah do suha obrišu i otaru, Dobro je, kad se čovjek kod kuće pere, al je još bolje, ako može do velike vode, da u njoj pliva i hljepuzdra kakve poi ure. Samo dje cu valja uvjek kod kuće kupati i prati.

U velikoj se vodi lahko nesreća dogodi, da se tkogod kad i utopi. No, čovjek utopljen nije odmah mrtav, jer se je dogodilo, da je utopljenik oživio i poslje 4 i 5 urah neprestanâ nastojanja. Dakle i tu smrt i život vise o znanju onih, koji imaju posla s nesrntnim utopljenikom.

Nekoji misle, da valja utopljenika na glavu posaditi i silno stresati, da se tobože izcieđi iz njega voda, koja ga je zalila. Ali se toga valja gledati, jer se lahko dogodi, ako nije još od vode, da nam utopljenik pogine od kapi. U toj je prigodi najpametnije, dokle liečnik dojde, po koga treba odmah poslati, odnesti najme utopljenika u najbližu kuću, svući ga do naga i povaliti na desni bok. Dokle je onolikom vodom zalit, on nemože, dakako dihati; zato valja nastojati, da onu vodu na lahko i naravskim načinom izbaci il izbljuje. Toga radi treba mu otvoriti usta i kakvim perom žahćati po grlu okolo ježicca, da mu se laglje steginji i utroba nadme. Kad ga jedan tako po grlu škaklje, drugi valja da ga na lahko po trbuhu i po želudcu pritišće i tare, da se najme voda u njem gane, ter tako utopljenik laglje izmeće. A kako je zadušen, da mu se dihanje povrati, treba mu pod nos metnuti što ljućega otca, amoniačke (smrdeće soli), felsinske vode, ili zapaliti mu pod nosom budi kakovoga što jačega smrdeža; kad neima drugih na ruku stvarih, makar žvepla ili sumpora i zbičicah sumporačah ili fulminantah. Ako je još živ, na tolik će smrdež početi opet dihati, pa tada je i spasen.

Ali, kako življenje nije nego toplota ili teplina, a od to je tepline utopljenik mnogo izgubio: tako mu valja tu teplinu umjetnim načinom opet tielu povratiti. A to se postigne, tepleć ga vrućimi vunenimi krpami i stavljajuć mu pod noge i pod pazuhe zemljene butilje, napunjene vrućom vodom, kao takodjer taruć ga i ribajuć bez prestanka po svem tielu, a najme okolo srdca. Kad napokon utopljenik odpre oči, treba mu dati svakih pet časovah ili minutah po žlicu vode, s konjakom ili makar s jakom rakijom namiešane, da mu se tako želudac opet stepli i počme raditi. Ako bi mu se još metalo, valja mu dati metala ili bljuvala, pa nastojati ga, kao pravâ bolnika, dokle god sasvim ozdravi.

Različite viesti.

* **(Pišu nam iz Istre)**, da se je na narodnom sastanku ili taboru u Kubedu na 7 avgusta skupilo u najboljem redu od četiri do pet tisućah ljudi, kao takodjer da su bile od naroda primljene sve po odboru predložene točke ili punti. Ote točke jesu: 1. Kako se imaju vladati istarski Slaveni, da postignu svoja narodna prava ili pravice; 2. Da se uvede naš jezik u škole sudnice i ostale pisarnice; 3. Da se sniže, il barem da se više nepovišuju dosadašnji danci ili davki; 4. Da se u Koparskom okružju ili kotaru utemelji jedna glavna slovenska škola. Ove točke su bile i nam poslane, ali kasno, pak ih nismo mogli natisnuti u našem posljednjem listu. Ovim se je sastankom i ovimi zaključi zavrtilo narodno kolo i u našoj Istri, pak se nadamo, da ćemo odsad unapred doživiti i više takovih sastankah u našoj domovini. Napred, rode, mudro i ozbiljno!

* **(Čitamo, da je g. E. Dr. Gnad)**, naš pokrajinski nadzornik školski, bio premješten u Tirol. Ako ga je vlada premjestila zato, što on neumije našega jezika, mi joj nemožemo bit nego duboko zahvalni.

* **(Pomorska škola u Bakru)**. Radastno javljamo, da je Zagrebačko spravišće, nakon trogodišnjeg saborisanja, do sada jedan jedincati pametan zaključak stvorilo i taj je ustrojenje jedne nautičke škole u Bakru. Od kolike će koristi za sav koliki narod biti ta učiona, osobito ako se bude, hrvatski podučavalo, znaju najbolje pripoviedati naši primorci koji su morali šiljati svoju djetcu na nauke u Trst, Rieku itd. Mi od srca želimo, da se čim skorije otvori!

* **(Austrijanska Vojska)** dieli se po narodnosti, ovako:

I. U ovoj polovini carstva ili cislajtaniji *a*) *Niemci* broje 8 pukovnijah (regimentah) pješakah ili infanterije; 10 bataliunah lovacah (jegerah); 1½ pukov. topničtva (kanonirah) i 4 pukov. konjanikah (kavalerije). *b*) *Slaveni* pako t. j. Česi, Poljaci, Slovenci, Rusini i Hrvati imadu, 58 pukov. infanterije; 20 bataliunah lovacah; 8½ pukov. topničtva i 25 pukov. konjanikah. Tim, Niemci napram Slavenom stoje kao 3 na 19

II. U zemljah ugarske krune: *a*) *Magjarah* pravih jedva ćeš nabrojiti 12 pukov. infanterije; 2 pukov. topnikah i 10 husarskih pukovnijah. Ostalu vojsku sačinjavaju Slaveni i Romani ili Karavlasi, tako, da na 3 magjarska vojnika dojde 14 slavenskih i romanskih momakah. — Sjedinjeni Njemci i Magjari stoje u razmierju sa Slaveni kao 2:7 ili 2 Niemca i Magjara skupa na 7 Slavjanah. Ovamo nije računano carsko ratno pomorstvo (marina), koje se popunjuje izključivo mladići našega roda i plemena.

Svašta po nješto.

Noćna Sablazan.

Ide mlado Istranče
Od sela do sela,
Mučno traži, ima li,
Koja bi ga htela.

Al mu svaka besjedi,
Hvaleć mu na cvieću:
Putuj dalje, junače,
Ja te mlada neću.

— —

Digitized by Google

Istranke su Slavenke,
A ti tudje voliš;
Nespodobo, nosi se,
Badava me moliš!

—

Momče se je sušilo,
Sušilo i sleglo,
I najzad od žalosti
U' crnu zemlju leglo.

—

Na grobu je niknulo
Svakojako cvieće;
Al na cvieće ukleto
Niti pčela neće.

—

Spravi li se nevreme,
To se i grob žari;
Jer ga uvjek s osvjete
Prvi grom udari.

A kad noću ledeni,
Zimski vjetar dune,
Okol groba Sablazan
Posieda i kune:

—

Proklet bio koji se
Svojga srami roda,
Neimao veselja,
Ni od srdca ploda.

—

Sve će se oprostiti
Božjemu na sudu,
Al se neće uvreda
Materinu trudu;

—

Ali neće nehajstvo
Za svoj rod i narod —
Jer je ono paklenski,
I bez suda, zarod!

Kakve da budu djevojke?

Nekoji glasoviti propovjednik ili predikač jest jednoč ovako propoviedao: Djevojke moraju biti kao zvono na veliki petak, koje je tiho i neda od sebe glasa; kao nategnjene orgulje ili organ, koji zavrisne, čim ga tko takne; kao zrcalo koje potamni, čim tko vanj dahne; kao jutrnje nebo, na kojem su se zviezde posakrile, a sunce još izteklo nije, pa bi rekao da nevidi i nečuje; kao puž, koji riedko kad iz kuće izlazi, a bez posla nikada. A mi ćemo još dodati, kao i ove ovdje gori u ovoj pjesmi, što vraćaju cvieće svakomu, koji se srami roda i krvi svoje!

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Avgusta 1870.

Dojadrili u — iz

Trst: *Zorka*, Duraca.
Alesandriju: *Lemnos*, *Antonio* i *Ûrmeny*, Trsta — *Zora*, Mletcih.
Carigrad: *Fanny Gurić*, Njukastla — *Peppi*, Taganroga — *A. Bach*, Rieke — *Vesta*, Kardifa — *Oro*, Kurčule — *Mali Ivo*, Marsilje — *Trident*, Kardifa — *Roma*, Kurčule — *Andrić*, Taganroga — *Federico B.*, Liverpula — *Dušan*, *Ricardo* i *Capodistria*, Kardifa — *Due Sorelle*, Alesand. — *Elce*, Trsta — *Liepa Bakarka*, Svanseje — *Elena P.*, Marsilje — *Generatore*, Brdianske — *Pasqualina*, Odese — *Rachel*, Taganroga — *Graovac*, Trsta.
Deal: *Sagitario*.
Dublin: *Tonka B.*, Odese — *Carlo Boromeo*, Taganroga.
Dunkrk: *Slavjanski*, Mletcih.
Falmut: *Mida*, Ibraile — *Kurčula*, *Blandina* i *Narina*, Suline — *Forza* i *Giovanni*, Odese — *Rimedio*, Kustengje — *Peppina* i *Suez*, Suline.
Glasgov: *Mercurio*, Odese.
Kardif: *Milka*, Watterforta — *Hunnus*, Bristola.
Kork: *Urano*, Kustengje.
Krf: *Anna*, Kardifa.
Kvinstoven: *Flora* i *Urano*, Kustengje — *Giorgia*, Njujorka — *Toni C.*, i *Margarita*, Suline — *Assiduo*, Trsta — *Said*, Kustengje — *Eugenia*, Marinpolja — *Marietta W.*, Chincasa.
Livorno: *Eni*, Brdianske.
Londru: *Sem*, Taganroga.
Maltu: *Leda*, Taganroga — *Marietta B.*, Trsta.
Marsilju: *Slavjanska B.* i *Giovannino R.*, Nikolajeva — *Sava*, Odese — *Maria Luigia M.*, Jeski — *Angjelka*, *Giov. Luigi*, *Amur*, *Secondo* i *Luigi Žiga*, Odese — *Albona* i *Gjurko*, Taganroka — *Nikolas*, Nikolajeva — *Silo*, Pernambuka *Regulus*, Odese.
Nicu: *Miloš*, Odese.
Odesu: *Amor*, Alesand. — *Rosina*, Marsilje — *Camilla* i *Voluntas*, Trsta — *Prvi Dubrovački* i *Libero*, Rieke — *Uno*, Genove — *Francesco*, *Faro*, *Fidente* i *Giusto P.* Marsilje.
Porto Said: *Adamo* i *Sara*, Njukastla — *Elia profeta*, Marsilje.
Teksel: *Istok*, Galaza.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Virtù*, Marsilje — *Franc. Giuseppina*, Kvinstoven — *Triade*, Alesandriju — *Kobilić*, Taganrog.
Alesandrije: *Sfinx*, Bombay — *Cainan* i *Acorto*, Carig.
Anverse: *Teresa*, Njukastl.
Bristola: *Lamek*, iz Suline.
Carigrada: *Slavia*, *Prudente* i *Flegon*, Azor — *Dobra Miliea* i *Danae* Marsilju — *Mimi*, Odesu — *Nerea* i *Proteo*, Kork — *Nikšić*, Taganrog — *Lete*, Haver — *Pestroslava*, *Urania*, *Istria*, *Mira* i *Desković A.* Kork — *Letti* i *Aloia*, Marsilju — *Majus*, Radostò - *Navjestntk*, Azov — *Maria Mattea*, *Otok* i *Ivo*, Kork — *Osvetitelj*, Marsilju — *Omar*, Cette — *Pater*, *Eden L*, *Noè* i *Sabioncello*, Odesu — *Nemesi*, Maltu — *Drugi Dubrovački*, *Giulia D.* i *Mercede*, Azov — *Paolina S.* i *Tom. Maria*, Marsilju — *Giuseppe V.*, *Ruth*, *Giordano*, *Dampier*, *Mala Marica*, *Plod*, *Virgo Jesse* i *Temi*, Kork — *Civetta* i *Governatore Möring*, Sulinu — *Sloga*, Azov — *Faro*, *Urin*, *Barba Ivane*, *Diva*, *Milica*, i *Fà*, Odesu — *Europa Eglé*, *Azov*, *Nuovo Guglielmo* i *Dezio*, Marsilju — *Fanny*, Nikolajev — *Genitore Mosè*, Sulinu — *Pero* i *John*, Kork — *Slavonija*, Taganrog — *Superbo*, *Romano*, *Mosè*, *Montefiore*, *Nuovo Ciriaco* i *Peppina B.*, Odesu — *Giov. Gasparo*, *Dobra Nadežda*, *Ero*, *Franz Kovačević* i *Natale S.*, Marsilju — *Zia Catterina* i *Lauro*, Kork — *Nova Harnost* i *Vitez*, Azov — *Ljubezni prvi*, Taganrok — *Lidia*, Sulinu — *Amata P.*, *Jafet*, *Solievo R.*, *Slavjanska*, *Drago*, *Francika Tereza* i *Janjina*, Odesu — *Cerbero*, Trebisondu — *Speme*, Gulaf — *Vieruka*, Nicu.
Falmuta: *Ifigenia*, Beltast — *Eva*.
Flesinge: *Cam*, Njukastl.
Genove: *Ricordati*, Carig.
Kardifa: *Maria Francesca*, Marsilju — *Alberto Premuda*, Trsta — *An*, Maltu.
Kvinstovena: *Carlo Boromeo*, Dublin — *Dragimir*, Lasne — *Siloe*, Glučester — *Flora*, Liverpul.
Malte: *Ruben*, Ingl. — *Gius. Ščupa*, Marsilju.
Marsilje: *Hrabren*, *Soko*, *Slava*, *Pepi*, *Due fratelli*, *Emma* i *Fiumano* Carigrad.
Njuporta: *Maria S.*, Mletke.
Odese: *Fr. Deak i Maria R.*, Marsilju — *Carmella*, *Junak* i *Elena G.*, Inglesku.
Ruena: *John C.* Carigrad.
Svansije: *Strossmayer*, Galaz — *Fanny P.*, Odesu.
Taganroka: *Maria S.*, *Matusalem*, *Marie u Blanche Fides*, *Giuseppe Antonio*, *Michele* i *B. S. Mimbelli*, Inglesku.

Dardanele prošli

Dante, *Inviato*, *Medea Iris* i *Supplice*, za Kork — *Slavia*, *Tempo*, *Eneo* i *Provido*, za Marsilju — *Garella*, *Enrica*, *Plam* i *Neptun*, za Ingles. — *Unione*, *Sretan*, *Terzo* i *Drago G.*, iz Marsilje — *Cornig* i *Italo*, Mletak — *Carlotta*, Cetta.

Brodarina (navli).

U Londri iz *Azova*, za žito po 45. — *Odese* 52 — a *Nikolajeva*, za loj 52 šil.

U Carigrada iz *Azova*, za sredizemno (mediteranij) more od bačve po 4½, 4¾ do 5 franc. — za Ingles. 44-47 3/12 za žito, a 62, 63½ do 65 šil. za loj — *Brdianske*, za Marsilju 4½ fr. — *Taganroga*, za Ingles. s lojom 63, 65-66 šil — *Marinpolju*, 62 a za žito 44½ šil. — *Nikolajeva* 58½ lojom za Marsilju 4¼-4¾ franc. — *Odese*, za Mediteranij od 4-4⅛ fr. a za Ingles. 53, 55-56½ šil. za loj. — Sbog kolere u Azovskom moru, odredjena je kontumacija od 21 dana.

Opomjena.

Molimo p. n. svu gg. naše najnovije predbrojnike, neka nam nezamjere, ako im nemožemo poslati prvih *Sloge* brojevah, kojih nam je ponestalo. Ako koma u redu lista nestiže, neka nam to javi otvorenim pismom, za koje se ništa neplaća.

Uredničtvo.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—15 Avgusta 1870.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) . .	6.14	6.12	6.08	6.03	6.20	6.08	—	5.96	5.92	5.94	5.92	6.—	6.—	—	—
Napoleoni	10.66	10.60	10.52	10.4 8	10.50	10.52	—	10.34	10.23	10.18	10.14	10.24	10.09	—	—
Lire Ingleske	12.96	13.—	12.97	13.—	13.03	13.06	—	12.87	12.70	12.74	—.—	12.74	12.76	—	—
Srebro prid (aggio)	130.—	129.—	129.—	128.—	128.25	128.50	—	127.—	126.50	125.50	125.50	126.50	126.50	—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. U Trstu 1 Septembra 1870. Broj 7.

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Avgusta.

Carskim patentom od 21 maja razpusceni zemaljski sabori u Cislajtaniji, sastali su se opeta dne 20 ovoga mjeseca, do jedinoga dalmatinskoga, koji bijaše, rad nepoznatih još razlogah, odgodjen do 25, zatim češkoga, koji bijaše odgodjen do 30 t. m. i najposlje tršćanskoga, koji je sazvan na 2 septembra. Pri njihovom otvaranju pročitala se jednog te istog sadržaja carska poruka, kojom se pozivlju zastupnici u carevinsko vieće, da se okolo prestolja sakupljeni posavjetuju, što bi trebalo učiniti, da se občuva carstvo od pogibelji, koja mu preti rad sadašnjih izvanjskih dogadjajah.

Pa akoprem svi austrijski puci pripoznavaju opasnost, u kojoj se carstvo nahadja, ipak se nemože za stalno reći, hoće li se neće li se svi odazvati ovomu pozivu. Zakorenjeno zlo i izgubjeno povjerenje nedaju se preko noći izliečiti. Eto, *tirolska* i *voralberžka* narodna opozicija ili odpor, neće nikako da prisegu na ustav; *gornjo-austrijska* prosvjeduje ili protestuje, ne samo proti zakonitosti decembarskog ustava nego i proti nalježnosti ili kompetenciji istoga carevinskoga vieća; u *galičkom* saboru vlada uvjek stara poljska nesloga; *Kranjci* su s ogradom birali u carevinsko vieće; *dalmatinski* se sabor jedva osnovao. U *Českoj*, kod zadnjih izborah, izabrani su mal ne jednoglasno svi prvašnji zastupnici, i preko toga zadobili su Česi 4 nova mjesta, s kojimi su dosad Niemci razpolagali. Njihovo plemstvo i veliki posjed ili bogataši pridružili su se takodjer narodu, koji je evo već četvrti put u dvie godine svietu pokazao, da u svoje kolovodje polaže cielo povjerenje, pak da s njimi želi živit i umrieti, dokle neizvojuje starodavno pravo slavne češke krune. Sto pak Čehom za osobitu čast služi, jest to, da su ovih danah, kao u saboru jači, prvi spružili pomirljivu desnicu Niemcem, svojim prvašnjim protivnikom, nudeć im mir, slogu i bratinsku ljubav, pak su tim cielomu svietu pokazali, da oni nežele razora, nego obstanak austrijanske carevine. Na tu je ponudu njemačka stranka odabrala pet licah, koja se sad dogovaraju s českimi kolovodjami. Može se dakle slobodno reći, da od uspjeha tih dogovorah visi budućnost i konačno uredjenje našega carstva.

Iz ostaloga svieta ima to novoga, da se je u ovih petnaest danah silna krv prolila, i vojska izmedju Niemacah i Francezah da postaje svaki dan sve to ljuća. Ni jedni, ni drugi, akoprem su već dosad izgubili nebrojenu vojsku, neće da popuste. Na 14, 16 i 18 avgusta bile su okolo franceske tvrdjave Metz strašne bitke, i više danah nije sviet pravo znao, ni tko je dobio ni tko je izgubio. Tko će na posljedku predobiti, toga još ni sad nitko nezna, jer su se lavi slavî spravili, od kojih se jedni i drugi bore za obstanak svoje domovine, a stari su Rimljani govorili, da je sladko i slavno umrieti za svoju domovinu.

Vinarstvo.

Medju vinarstvom i vinogradarstvom je ta razlika, da se vinogradarstvo bavi trsjem, a vinarstvo vinom. Vinogradarstvo nas uči, kako valja trs ili vinovu lozu saditi, rezati, vezati i pljeti, da što više traje i bolje rodi. Vinarstvo pako nas uči, kako valja grozdje brati ili trgati, grozdje mastiti i mast kuhati ili vreti; vino otakati, pretakati i zadnivati, da bude što čišće, ljubče, jače i stalnije.

O vinogradarstvu smo već nekoju rekli, a kad bude tomu vrieme, hoćemo se opet vratit medju trsje; pa kako smo nâ od naučili lozu pljeti, tako ćemo ga naučiti i sadit ju i rezati i vezati i okopati, sve svojim redom.

Sad je vrieme, da rečemo koju o vinarstvu, koje je za umnâ gospodara isto onako važno kao i vinogradarstvo, dapače i važnije od vinogradarstva. Jer što bi mu koristila sva sila i najljepšeg groždja, ako nebi znao iz njega vina gotoviti? Razuman dakle gospodar treba, da se već sada počima pripravljati k gotovljenju vina; a pripravit će mu se tada, kad se bude pripravio kako valja k berbi ili trgatbi.

Prva pako priprava k trgotbi jest ta, da gospodar vidi, kakav mu je podrum, pivnica ili konoba, i kako mu stoje čabri, bačve i ostalo podrumsko okrutje ili posudje.

Prije svega mora gospodar gledati, da mu bude zdrava za vino pivnica ili konoba. A pivnica je za vino zdrava onda, kad je ljeti hladna, a zimi topla, zatim suha i čista.

Pivnica ljeti hladna, a zimi topla, jest toliko, koliko reći, uvjek jednaka. Što nam se pak čini ljeti hladnija, a zimi toplija, uzrok je tomu izvanjski zrak, a nikako promjena zraka u samoj konobi. Neka dakle zna svaki pravi vinar, da neima gore ili hudje stvari za vino, što je neprestano u konobi promienjivanje zraka ili toplote. U takvoj se konobi mora da skvari svako i najbolje vino.

Da bude u konobi uvjek jednak zrak, tu neima druge pomoći, nego da se počmu konobe i kod nas zidati, kao što ih zidju Niemci i Francezi. U Njemačkoj i Franceskoj sve su konobe uzidane na dva poda. Prvi je pod uzidan na svod ili volu pod zemljom. I to je prava konoba, gdje se vino drži. Iznad svoda ili volte povrh zemlje, uprav kao što su sad naše konobe, jest drugi pod, i tomu vele mastilnica, što se u njoj grozdje masti i mast kuha. Iz mastilnice u konobu su kroz voltu načinjene škulje, kud se na cievi toči vino u bačve. Dolnja konoba ima, razom zemlje izpod same volte, na koso u zidu usječena okna ili prozore, koja se jedino rad svjetla otvaraju. Vrata, do kojih se ide po stubah ili skalah, ponajviše su okrenjena prama polnoći, a i nadkrivena, da u konobu sunce nesvieti i voda nezalieta. Da se u konobi vlaga ili mokrina, a rad vlage i pliesan nezakoti, svaka konoba ima svoje oduške ili dušnike, kroz koje zrak ulazi. A to su iz konobe kroz zid do nad sami krov izvedene škulje kao dimnjaci. U konobi na zidu ima svaka škulja svoja vratašca, koja se mogu, kako već treba, otvoriti i zatvoriti. Takve su eto konobe u Njemačkoji i u Franceskoj, koje svojimi vinî širom svieta trguju.

Nego ovaj nauk nevalja nego za one, koji iznova konobu grade. A što će oni, kojim je konoba od starine povrh zemlje, a k tomu još i prama poldnevu sazidana? Ima i za nje pomoći.

Oni, prije svega, ako im je kuća na stieni uzidana, neka svoju konobu izkopaju, što dublje mogu. Ako li pak nesmiju toga učiniti, jer bi im kuća pala, onda neka izvana na debelo zid podzidju, pak će im to platiti, kao da je konoba pod zomljom uzidana. Ako pak neće ni zida podzidjivati, onda neka okolo konobe nasade trsja, ili drugog košatog drveća, da im brani konobu i vrata na bonoki od ljetnoga sunčanoga žara. Povrh toga, neka drže uvjek prozore ili okna na konobi dobro zatvorena i zatišnjena, da im

Digitized by Google

nemože svjetlost u konobu; jer kud svjetlost, tud i vrućina, jer su svjetlost i vrućina jedna te iste stvar. Razumieva se pak samo po sebi, da prava konoba mora bit štukana, to jest, i pod podom pomeltana i požbokana, da iz kuće kroz daske neudara u nju, ljeti vrućina, a zimi mrzlina.

Rekoh, nadalje, da pivnica mora bit suha, jer se u vlažnoj ili mokroj konobi pliesan uhvati, pak onda i vino po pliesni smrdi. Ali izmedju suhe i presuhe jest velika razlika. Presuha konoba opet nevalja. U presuhoj konobi, istina, da neće bit pliesni; al će se zato od velike suhote bačve sušiti i od njih vino octiti. Kako Niemci i Francezi svoje podzemne konobe suhe drže, to smo već rekli. Što se pak naših starinskih konobah tiče, one moraju bit s nutra dobro požbokane, da nemože voda u nje probijati. S druge strane moraju imati barem dva okna, jedno prama drugomu tako namješćena, da može zrak, kad se opru, svu konobu proigrati i propuhati.

Najposlje, konoba mora bit čista.

Neima ti ga nad snagu i čistoću. Gdje su čisti ljudi, čista na njih odjeća, čisto im pokućstvo, čisto u kući i okolo kuće; tu svaki rad u kući stupi, jer vidi na prvi mah, da tu bivaju ljudi, a ne živina; vidi najme, da su to mrljivi, djelavi, složni, ponosni, pa zato i dobrostojeći ljudi. A gdje je u kući i okolo kuće nesnažno i nečisto, tu svaki nos zatiče, pak bieži glavom bez obzira, jer zna, da tu bivaju ljudi lieni, nemarni, nesložni i nevaljali, pak da im u kući najveć puti i kora hleba fali. Nije ugodnije stvari, što je, stupiti u čistu kmetsku kuću. Neka nitko nereče, da to nije moguće kod kmeta, jer su kmeti i Niemci i Francezi, pak su čisti; pak što je moguće u Franceskoj i Njemačkoj, zašto da nebude i kod nas? Kuća može bit i uboga, a čista; jer metla malo košta, a voda baš ništa.

Pak ako mora bit i kod kmeta sve čisto u kući i okolo kuće, a ono mu mora bit ni kraj ni konac čista konoba. A to zato jer nečista konoba skvari i najbolje vino. Pa kolika je onda tu za kmeta škoda?

Nečista je i nezdrava za vino konoba, kad su joj zidi crni i pljesnivi, kad nije poškrilana i uvjek dobro pometena, kad se u njoj zelje il repa kisa, kad se u konobi drži slanina, krompir, repa, voće, zelje il budi kakova druga zelen, kao takodjer zeleno i nesuho drievo, kad u nju dim udara, kad je blizu gnojnica, govedja staja ili štala itd. itd. Prava konoba nesmije bit nego za vino i za ništa drugo. Za ove druge stvari mora i kmet imati drugu konobu.

Preporučujemo dakle našim kmetom, da svoje konobe prije trgatbe požbokaju, pobiele, osnaže, očiste i u red stave, pa da vino, kao mladoženju, u čist stan uvedu.

Nego vinu treba i postelju pripraviti, gdje će počivati, a postelja su mu čabri i bačve, u kojih će se mastiti, kuhati i zadnivati. Čabri i bačve moraju bit zdrave i čiste. Okrut je nezdrav za maščenje, kuhanje i pretakanje vina, ako se je u njem kisalo zelje ili repa, ako je pljesniv, il ako ima kakav drugi duh; jer mast i mlado vino nategnu na se svaki smrad, pa onda i vina kao da ga neima.

Što je bačva veća, u koju ćeš vino zadniti, to je bolja, jer se na velikoj matici vino bolje gotovi i čisti, a vrhu toga nevišeje i neizhlapljuje se onako lahko, kao što to biva u malenoj. Zato je bolja bačva od tvrdâ, nego li od mehkâ drieva. Francezi najbolja svoja vina zadnivaju uvjek u nove strženove ili hrastove bačve.

Da vino u bačvi nevišeje, a najme u onoj od mehkâ drva, nekoji vinari imaju tu navadu, da bačvu izvana budi čim zaliepe il pomažu, a najme nekakvom pripravom od postolarske smoli i lanena ulja, pak ju onda pospu s prahom od raztučene opuke.

Da ti se bačva nepokvari, razadni ju čim si vino iztočio i dobro očisti, operi i osuši, pa opet zadni i dobro začepi. Ako je bačva malena, možeš ju i nerazadniv oprati, al i onda ju trebaš dobro izcieditи i osušiti, pa prije nego li ju začepiš, na čep sumporom prokaditi. Znaj pako, da se bačve nesmiju nikad ni razadnivati, ni zadnivati, ni nabijati, ni sušiti na suncu, nego uvjek u hladu, jer vino od osunčane bačve rado cikne. Zato svaki pravi gospodar mora imati nešto nadkrivena za taj posao, ako ga nemože obaviti u konobi.

Nove se bačve, da duh izgube, peru osoljenom vodom. U pljesnivu bačvu, ako se drugač neda očistiti i popraviti, vele, da je najbolje i najuspješnije lieti nekoliko dobrâ ulja, jer da ulje pliesan na se poteže. To je ulje još jednako dobro za svieću.

Drugi put ćemo govoriti o trgatbi, o maščenju, o kuhanju masta i ob otakanju i pretakanju vina.

Naše občine i škola.

Razgovor med Markom i Lukom.

M. Luka!

L. O, Marko, da si mi zdravo! Baš sam želio s tobom govoriti.

M. No, što je?

L. Čudim se i snebivam, kako je on naš onomadnji razgovor došao u *Slogu*.

M. Tomu se čudiš? Kako da nismo na ulici govorili, a okolo nas onoliko svieta, koji nas je slušao! Pa što ti je toga žao?

L. Zašto da mi bude žao? Dapače mi je drago, jer je onako kroz *Slogu* tisuće i tisuće ljudih zanj doznalo, što nebi bilo. — Nego, da te pitam, jesi li čitao onu nespodobu na Krčkom Otoku, gdje se ne samo u občinskom vieću ili konsilju i za Hrvate piše i govori talijanski, nego se dapače i naša hrvatska djetca u školi muče i tupe u talijanskom, njim nerazumljivom jeziku; a sad štijem, da se to isto čini i na Otoku Cresu. To jest baš sramota, kojoj ni imena neima, kao što je pravo rekao onaj krčki u *Slozi* dopisnik.

M. E, moj brate, takove sramote ima bez konca i kraja i po ostaloj Istru, s ovu i s onu stranu Učke. Ti bi se začudio, kad bi ti ja počeo nabrajati istarske občine ili komune, gdje stanuju sve sami čisti Hrvati, a ono u školi ni rieči nego talijanski. Ti još Istre nepoznaješ!

L. Pa odkad je to tako?

M. Od lani; jer su sve do lani naše početne škole bile hrvatske.

L. Pa kako je to zaboga moguće sad, gdje smo, kako vele, slobodni ljudi u slobodnoj zemlji? Ja toga nerazumiem.

M. To ti je jako lahko. Naša ti je sloboda kao plaha na grani ptica. Tko ju zna uloviti, njemu pjeva kod kuće u krljetci ili gajbi, kako je njega volja; a tko nezna, ili neće, mora jadan plesati, kako mu ona iz tudje gajbe svira. Razumieš li?

L. Nerazumiem.

M. Dakle, vidiš, to ti je evo ovako. Do predlane je vlada sama odredjivala, kakve da budu gdje škole; za nas je u Istri već od godinah i godinah bila odredila, da budu hrvatske, i bjehu hrvatske. Predlani je pak pustila pojedinim občinam ili komunom, neka oni sami izaberu, u kojem jeziku žele, da im se djetca u školi uče.

L. Pak?

M. Pak, naše su občine poželile u talijanskom, i evo sad imamo talijanske škole, izvan onih, koje se još nahode svećenstvu u rukama.

L. Dakle tu mora bit nekakav zakon, koji dopušća občinam . . . . .

M. Jest, a to je devetnaesti paragraf temeljnih carevine pravah, koji daje svakomu u Austriji narodu pravo, da svoju djetcu u svojem materinskom jeziku odgaja, kao takodjer da mu se u svih pisarnicah piše i govori u njegovom jeziku. Pa na temelju tog zakona bile su i pitane u Istri sve redom občine, neka se izjave, u kojem jeziku hoće da imaju školu.

L. A tko ih je pitao?

M. Saborski porečki odbor ili tako zvana giunta.

L. Je li pitao baš občine?

M. Nije, nego občinska zastupstva ili rapresentance, a to je svejedno.

L. Pa kako su mogli naši občinski zastupnici izabrati talijanski, kad mi nismo Talijani nego Hrvati?

M. Ako smo Hrvati mi, nisu naši občinski zastupnici. To su dapače sve sve sami Talijani i potalijančenjaci, najme odkad bjehu uvedene nove občine, a naša zastupstva premješćena u male talijanske il potalijančene, tako zvane, središnje gradiće. Jer naš narod, il nije priznao tih novih občinah,

Digitized by Google

il ako ih je mučke i priznao, nije u viećnicu poslao svojih ljudih. Pa je li čudo, ako su se tim naši nehrvatski zastupnici okoristili, ter slobodu u svoju krljetku zatvorili, ostavši naša prazna; pa ako sad mi moramo skakati, kako nam oni trube? Iz toga vidiš, da i najveća sloboda nevriedi ništa, ako se neznaš il nećes njom da okoristiš.

L. A tko plaća občinske škole?

M. Svi zajedno občinari ili komuništi?

L. Dakle, mi Hrvati plaćamo škole, da nam se u njih djetca odtudjuju i tupe? Bogme, to nije pravo!

M. Ako nije pravo, jest zakonito. Jesi li me razumio?

L. Jesam, a i još nešto.

M. Što?

L. Da sad vidim, zašto je bivši sabor stvorio zakon, kojim se ukidaju naše hrvatske občine. To dakle nije bilo zato, da se što prištedi il prišpara u trošku . . .

M. Ni najmanje, jer ako se kod pisarije štogod i prištedi (razumni ljudi vele da neprištedi), al kmet jednako troši, dapače pet puti više, kad mu je Bog zna kamo do Podestarije letiti; jer se siromah morah po cio dan izvan kuće hraniti i Bog zna koliko i kakovo djelo pustiti. Tajni se uzrok tomu novotarenju nemože iskati nego u tom, da se i proti devetnaestomu paragrafu temeljnih carevine pravah naš hrvatski jezik iz škole protjera, a mjesto njega uvede talijanski. Jer se je znalo, da ćemo mi u tih novih raprezentancah občinskih ostati u manjini, pak da će se tu moći gospodariti, kako bude koga volja.

L. Molim te, kako se je to moglo znati?

M. Kako se nebi znalo, kad naš narod nemari za se, nego pušća, da ga zastupa tko hoće i kako hoće i u saboru i u občinskom vieću.

L. Hajd, nešali se!

M. Hoćeš, da ti to dokažem? Evo što mi pišu iz Liburnije. Ondje je, prigodom posljednih izborah za sabor, od 400 M. kmetovah došao u grad jedan, od 200 B. takodjer jedan jedini, da izbira izbirače. Pa ako je tomu tako u Liburniji, možeš si misliti, kako je po ostaloj Istri. Iz doljne mi Istre pišu, da onud naši ljudi, il nisu izabirali, il koji su izabiral, da su izabrali za izbirače svoje najljuće neprijatelje. Tako ti dakle, vidiš, mari naš narod za svoj sabor i za svoja občinska zastupstva; zato i propada jadan sve to više svaki dan na duši i na tielu.

L. Borme ni tu ti neima govoru prigovora. Sad ponešto i ja razumiem, zašto nemogu bit i svećenici ili popi občinski zastupnici, kao takodjer zašto su im bile škole otete.

M. Jer bi se možebit bili oni jedini tomu gospodarenju oprli, jer su oni od naroda i s narodom.

L. Jest, jest, tako je. — Nego, reci mi, nebi li bila, barem rad duše i obraza, dužnost naših zastupnikah, bilo občinski bilo saborskih, pa makar bili oni sto puta Talijani, skrbiti i za svoje netalijanske zemljake?

M. Nespominjaj mi ni duše ni obraza. U tom poslu svaki za se, a Bog za sve.

L. Onda, zašto je vlada ni proglasila XIX. §. kad se je imao ovako pogaziti?

M. To ti vladu pitaj.

L. Ipak nije svud tako, jer čujem, da u tršćanskoj okolici imaju naša braća Slovenci svoje slovenske škole, premda im jih izdržuje talijanska tršćanska občina, pod koju spadaju.

M. To nije prava istina, pa tu valja reći, il da su Tršćani pravedniji ljudi od naših talijanskih susiedah, il tršćanki okoličani mudriji i odvažniji ljudi od nas, istarskih Slovenacah i Hrvatah.

L. Ljudi s ljudî! Pa što se to nemože popraviti? Što već neima baš nikakve pomoći?

M. Bože sačuvaj! U slobodnoj se zemlji zakonitim putem može sve popraviti.

L. Koji je taj zakoniti put?

M. Da narod izabere, kad bude tomu vrieme, u zastupstvo ili rapresentancu svoje ljude, pak da oni onda poprave sve, što im je god sad krivo i nepravednu, da najme preulove onu gori pticu u svoju gajbu.

L. Oho, tu treba čekati, dokle budu novi občinski izbori.

M. Onda, neka se dogovore što prije svi naši kmetski gospodari, pa neka učine i podpišu svi dvie prošnje, jednu svaki na svoje občinsko zastupstvo, a drugu na zemaljski sabor, ili saborski odbor (gjuntu) u Poreču, i neka traže, da im se polag XIX. §. temeljnih carevine pravah uvede hrvatski jezik u školu i viećnicu. Pa ni sabor ni občinska zastupstva neće moći, da se ugnu volji cieloga naroda, kad on zakonito ali ozbiljno zaišće, da mu se vrate njegova pogažena prava.

L. A vlada?

M. Vlada, koja nesmije voliti više jednomu, nego drugomu, neće moći, da nepodupre pravedne prošnje istarskih Slavenah.

L. Liepe su to misli, samo kad bi svi tako mislili, kako ti misliš.

M. Luka, misal ti je kao žarko na nebu sunce, koje na jedan put pol svieta rasvjetli i ogrije! —

DOPISI.

U Poreču 26 Avgusta.

Dne 20 prošloga mjeseca je počeo u Porečn zemaljski sabor obavljati svoje posle. Saborski predsjednik i zemaljski kapetan je opet gospodin doktor Fr. Vidulić, čovjek vele bistra uma i vrlo učen, koji nežali ni truda ni muke. Govori se, da on nije voljan*) opet poći u Beč, kao zastupnik u državno vieće; a reć bi, da ima i pravo, jer je zanj i u Pereču i po Istri dosta znamenita posla i težke skrbi; samo tako će on imati dovoljna vremena i prigode, sve to bolje poznavati naše različne potrebe i težke rane, pa ih viešto liečiti. Tvrdo se nadamo od njegove pravednosti i mudrosti, da će od sada i nas Slavjane po Istri i Otocih bolje grijati milo sunce ravnopravnosti i ljubezniva nastojanja. Mi niti želimo niti pitamo, da se, nam za ljubav, drugim učini ikoja krivica; no želimo i pitamo, da se svim Istranom na jednakoj mjeri, u svem i svačem kroji pravo i pravica, kao sinom jedne te iste zemlje. — Sjednicu je počeo predsjednik kratkim govorom, u kojem je napomenuo neke crkvene stvari i strašan rat ili vojsku izmedj Prusah i Francezah, pak je očitovao želju, da bi naše cesarstvo mirno ostalo. — Vladin zastupnik na saboru, i novi kapitan porečkoga kotara ili distreta, plemeniti Ciesius, pročitao je proglas čestitoga cesara, upravljen na zemaljske sabore, kojim ih presvjetli cesar poziv|je i nagovara, da svi pošalju svoje zastupnike u državno vieće u Beč za pet septembra, gdje će se on s njimi svjetovati o svem, čim bi se dao uzdržati mir s drugimi vlastmî, i čim bi se moglo pomoći potrebam i blagostanju svih Austrijskih narodah. — Po tom je sabor prosudjivao, je li su svi novi saborski zastupnici izabrani bili po propisanom izbornom redu i zakonu, pak je odlučio, da izbor izvrstnoga našinca, gosp. kanonika Feretića i župana Bogovića na Krčkom otoku nevalja radi nekih nedostatkah. Nadamo se za cielo, da će se naši dobri ljudi na spomenutom Otoku na prihodnom izbiranju svi liepo složiti, pa jednodušno glasovati za vriedne muže, koji će ih na saboru po duši zastupati, i junački im braniti narodna i sva druga prava. — U novi zemaljski odbor (ili juntu) izabrao je sabor doktora Amoroso, doktora Andr. Petrisa i doktora Barsana, sve same advokate. U saboru će se još pretresati troški i daće za zemaljske potrebe prihodnoga ljeta; najzad će se izbrati dva zastupnika za državno vieće, koje će započeti dne 5 septembra, a po tom će se sabor odgoditi. — Prijavit mi je još jedan žalostan dogodjaj; dne 24 u večer sabraše se zastupnici u dvorani ili velikoj sobi zemaljskoga odbora, da se razgovaraju i dogovore u nekih stvarih; iznenada reče advokat Madonizza svojemu prijatelju, ljekaru Belli: Nuder, popipaj mi žilu, jer mi je zlo; to izusti on, a ne drugo, jer mu je kaplja pala. Nesretnik je još živ, ali nema mnogo nade, da će ostati. — Dodajmo još i to: Nema naroda u svoj Austriji, kojemu se nebi zakoni i naredbe proglasivale svakomu u njegovu jeziku; samo Hrvatom po Istri i Otocih proglasuju se zemaljski zakoni u talijanskom jeziku; što će puku zakoni, kojih on nemore razumiti? I to je ljuta rana, kojoj treba lieka; ufamo se, da će vlada u naprijedak zadovoljiti toj našoj pravednoj želji, a i težkoj potrebi. Vlada je dužna predstavljati saboru zakone za odobrenje kao za Talijane u talijanskom, onako i za Hrvate u hrvatskom jeziku, kako se čini za kraljevinu Dalmaciju i Goričku kneževinu.

*) Vidi različite viesti. *Ured.*

Digitized by Google

Različite viesti.

* **(Osservatore Triestino javlja)**, da je na 29 avg. naš istarski sabor, poslje kako je glasovao adresu na cara ter izabrao g. D.ra Vidulića i g. D.ra Colombani-a za svoje zastupnike u carevinsko vieće, dokončao svoje djelovanje.

* **(Dr. Lovro Toman †)**, poznati slovenskî rodoljub i bivši zastupnik kranjskoga sabora u carevinskom vieću, umro je nakon dugotrajne bolesti 14 p. m. u Rodaunu kod Liesinga. Rodio se g. 1827 u Stembühlu u gornjoj Kranjskoj, svršio je gimnaziju u Ljubljani, pravoslovne nauke u Gradcu i Beču. Postignuv doktorat stupi u Ljubljani u državnu službu kod financialne prokurature. Poslje je postao odvjetnikom u Rodoljicah; g. 1866 premjestio se je u istom svojstvu u Ljubljanu, gdje je istodobno bio sekretarom trgovačko-obrtničke komore. God. 1861 izabra ga kotar Radoljički za poslanika na kranjski sabor, a g. 1867 izabra ga ljubljanska trgovačka komora. Obadva puta, posla ga sabor u car. vieće, iz kojega su poznati njegovi govori, kojimi je branio, ne samo Slovence, nego u obće autonomiju i ravnopravnost svih carevine narodah. Narod slovenski spominjat će i oplakivati Tomana, jer on je bio jedan od najdarovitijih i najdjelatnijih kolovodjah, a u kranjskom saboru bio je jedan od najboljih govornikah narodne stranke. God. 1849 je spevao knjigu pjesamah pod naslovom: „Glasi domorodni“. Bio je dva put oženjen, a nije ostavio za sobom poroda. Zahvalni slovenski narod mu je dostojno izkazao svoju posljednju ljubav i čast.

* **(Polag njemačkih Novinah)**, dosad su Prusi zarobili: 37000 franceskih vojnikah, 1100 oficirah, 2 gjenerala, 18 kolonelah i 22 višja vojnička častnika. Povrh toga osvojili su dosad 109 topovah, 23 mitraljače i 9 orlovah ili zastavah. Gubitak je dosad bio s jedne i s druge strane neizmierno velik. Računa se, da je na 18 avg. kod samog Metza palo do sto tisućah ljudih, najme 50,000 na strani njemačkoj, a prieko 40,000 na strani franceskoj. Tim ona je bitka jedna od najkrvavijih odkad se ljudi kolju.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 15 do 31 Avgusta 1870.

Dojadrili u — iz

Trst: *Mosorska vila* i *Due Cognati*, Kardifa — *Sors*, Misalungi — *Sofia*, Mletcih — *Nuova Anna*, Rieke — *Alfa*, Lušinja — *Civiltà*, Jamaike — *Corina* i *Figlia Alesandra*, Njujorka — *Risparmio*, Liverpula.
Alesandriju: *Buon'Amicizia*, Marsilje — *Zia Maria*, Luš nja.
Amsterdam: *Istok*, Galaza.
Belfast: *Giorgia*, Njujorka.
Brdiansku: *Prudente*, Carigrad.
Bristol: *Eva*, Taganroga — *Arfacsad* i *Jona*, Suline — *Giovanni*, Odese.
Carigrad: *Mate*, Nice — *Terzo*, Marsilje — *Carlotta*, Cetta — *Trident*, Kardifa — *Elisa Maria*, Marsilje — *Griso*, Malte — *Istriana*, Suline — *Emma*, *Sretan* i *Sessa*, Marsilje — *Erminia P.*, Kardifa — *Gius. Matteo*, Barcelone — *Cattina*, Auverse — *Maria Zari*, Rieke — *Cainan*, Alesand. — *Mirto*, *Nereo O.*, Marsilje — *Padre Stefano*, Sire.
Dunkrk: *Figlia minore*, Suline.
Falmut: *Mila*, Odese — *Brasile*, Bahije.
Flesingu: *Eufemia*, Taganroga.
Genovu: *Umile*, Cagliari.
Glasgov: *Nina*, Suline.
Glučester: *Siloe*, Suline — *Eva*, Taganroga.
Grinok: *Margarita* i *Nina*, Suline.
Haver: *Domenika*, Brdianske.
Helvoet: *Oal*, Trsta.
Kardif: *Diana*, Glučestra — *Rosa*, Korka — *Lamek*, Bristola — *Eugenia* i *Urano*, Korka — *Iskra*, Londre.
Larnaka (Cipar): *Eli i profeta*, Porto Said — *Istok*, Rodi.
Liverpul: *Flora*, Kvinstovena — *Atlas*, Kustengje.
Livorno: *Paolina S.*, Odese.
Londru: *Mida*, Ibraile — *Celestina*, Odese — *Maria W.*, Calao.
Maltu: *Ruth*, Suline.
Marsilju: *Sunce*, Ibraile — *Ettore*, Bahije — *Divino*, Taganroga — *Nikola Despot*, Marinpolja — *Maria Fanny*, Nikolajeva — *Duma* i *Mila M.* Odese — *Alessandro*, Smirne — *Gius. Ščupa*, Taganroga — *Dobra Milica*, Marinpolja — *Danae*, Nikolajeva — *Marko Maria*, Brdianske — *Iginio*, *Betti* i *Idra*, Odese.
Napulj: *Aneta Kovačević*, Carig.
Njuport: *Carlo Romano*, Dublina.
Odesu: *Fa*, Trsta — *Diva*, Rieke — *Sabioncello*, Marsilje — *Pater*, Mletcih — *Noè*, Ales. — *Barba Zvane*, Livorna — *Henok*, Cherci, — *Romana* i *Peppina B.*, Trsta — *Amati*, Rieke — *Favorita*, Marsilje — *Solievo* i *Francika Teresa*, Trsta — *Vittorioso*. Cetta — *Drago*, *Elena P.* i *Drago G.*, Marsilje — *Vesta*, Carigr. — *Otac Miho*, Rieke — *Elce*, Trsta — *Oreste*, Napulja — *Union*, Marsilje - *Due Sorelle*, Alesandrije.
Riogrande: *Achile*, Trsta.
Šild: *Teresa*, Anverse.
Sulinu: *Peppina*, Carig. — *Lidia* i *Janjina*, Trsta -- *Liepa Bakarka*, *Peleg*, *Speme* i *Italo*, Carigr.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Nono Sisto* i *Aquila*, Grümbsky — *Unione* i *Lampo*, Cette.
Alesandrije: *Zora*, *Sveti Križ*, *Maria Anna*, *Ürmeny* i *Antonio*, Carigr.
Aloa: *Marino*, Šild.
Brdianske: *Genitore*, Marsilju — *Lauro*, Ingl. — *Flegon*, Taganrog.
Carigrada: *Andrić*, *Pasqualina* i *Equo*, Ingl. — *Oro* i *Anetta*, Azov — *Vitez*, Odesu — *Miljenko*, Marsilju — *Eber*, Sulinu — *Fides*, Kork — *Cörnig*, *Elena* i *Catt. Sluk*, Odesu — *Dušan* i *Figlia Penelope*, Azov — *Maria C.*, Maltu — *Michele*, Haver — *Gregorius*, *Concordia S.*, *Matteo L.*, *Cvietni dan*, *Danica*, *Absburgo*, *Vice Ammiraglio Tegethof*, *Bakar* *Cerere*, Kork — *Diana*, Dunav — *Tom*, Azov — *Luka* i *Roma*, Odesu — *Capriccio* i *Capodistria*, Batum — *Buon'Armonia*, *F. Gurić*, i *Buon Padre*, Azov — *Ardito*, Dunav — *Massimiliana*, Kork — *Alma*, Kustengje — *Voloscano* i *Treći Dubrovački*, Odesu — *Due figlie*, Sulinu — *Leopoldo*, Dunav — *Ortensia*, Dunkerk — *Horvat*, Galaz — *Junak*, Kork — *Elena D.* i *Ida S.*, Azov — *Maria R.*, Marsilju.
Dovera: *Cam*, Trst.
Falmuta: *Rimedio*, Hul — *Trappano*, Liverpul — *Blandina*, Hartlepul — *Celestina*, Londru — *Čas*, Watterfort — *Norina*, Boston — *Kurčula*, Teralce — *Oreb*, Dublin — *Giano*, Glučester — *Giovanni* Kork — *Mila*, Lyn.
Gibraltara: *Nil* i *Berta*, Carigr. — *Airone*, Trst.
Glasgova: *Enos*, Odesu.
Kardifa: *Milka*, *Carlo*, *Alberto Premuda* i *Hunnus*, Trst — *Trino*, Car. — *Costante*, Dubrovnik — *Maria Francesca*, Seon — *John C.*, Porto Said — *Rodolfo*, Mesinu.
Krfa: *Dario* i *Anna*, Carig.
Kustengje: *Plod* i *Zia Catterina*, Ingl.
Liverpula: *Tauro*, Trst.
Malte: *Provvido* i *Nemesi*, Marsilju — *Marietta B.*, Smirnu -- *Otac* i *Mira*, Kork.
Marsilje: *Vito*, *Cristoforo Romano*, *Mari Bond*, *Frane P.*, *Paolo* i *Albona*, Carigr. — *Cetinje* i *Antonio*, Trst — *Argentina* i *Giov. Luigi*, Carigr. — *Diva S.*, Taganrog.
Montevidea: *Teleki*, Haver.
Njukastla: *Ariosto*, *Sagittario* i *Aratus*, Trst.
Njuporta: *Nuovo Arturo* i *Aquila*, Carigr. — *Marc'Antonio*, Mletke.
Njujorka: *Jareb*, Kvinstoven.
Odese: *Sansone*, Ingl. — *Andre*, *Elena C.*, i *Amor*, Marsilju — *Mimi* i *Drugi Dubrovački*, Kork — *Graovac*, Nikolajev.
Riojaneira: *Nuova fama*, Njujork.
Smirne: *Ortodosia*, Gioveta.
Svansije: *Emulo*, Siru.
Watterforta: *Čas*, Nikolajev.

Dardanele prošli

Petroslava i *Franz Alois*, Ingl.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16—30 Avgusta 1870.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Carski dukati (cekini) . .	5.92	5.91	5.95	5.90	5.80	—	5.90	5.89	5.95	5.95	5.98	5.97	—	5.99	5.96
Napoleoni	10.06	9.99	10.08	10 —	9.85	—	9.94	9.93	10.04	10.04	10.03	10 04	—	10.07	10.04
Lire Ingleske	—	12.57	12.64	12.55	12.40		12.48	12.46	12.56	12.59	12.58	12.58	—	—.—	12.61
Srebro prid (aggio)	124.25	123.—	124.—	123.—	122.—	—	123.—	122.75	123.—	123.25	123.—	123.15	—	124.—	124.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. **U Trstu 16 Septembra 1870.** **Broj 8.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Septembra.

Po obavljenih izborih u bečko carevinsko vieće, svi su se zemaljski sabori početkom ovog mjeseca na neizvjestno vrieme odgodili, do jedinoga tirolskoga i českoga, koji još o tom viećaju, bi li nebi li poslali onamo svoje zastupnike. Ovo je i uzrok, što je svjetla kruna, u nadi da će joj se ipak oba odazvati pozivu, morala odgoditi sazov rajsrata na 15 t. m. koji će težko da moći započeti sudjelovanjem Čehah svoja viećanja, dok nebudu podpunoma pripoznata prava češke krune, kao što to zahtievaju u svojoj adresi. Osim naših ministrah, vas ostali sviet uvidja, da su jurve minula vremena kojekakvih eksperimentacijah ili pokušanjah, pak da se spas carevine ima ozbiljno tražiti u viernosti, odanosti, ljubavi i požrtvovanju svih narodah. Nerazboritom i kolebajućom politikom prvašnjih savjetnikah krune, naše je carstvo ostalo bez prijateljah, osamljeno i neuredjeno; a uz sve to sadašnji ministri, usljed nadošavših izvanjskih dogadjajah, bez prava savjeta, živući medju strahom i ufanjem. Jednom rieči, naša je širja domovina prispiela u veoma pogibelan položaj, iz kojega ju valja izbaviti. Po našem mnienju, sada je upravo najzgodnije k tomu vrieme, da u oči težkih svjetskih dogadjajah vlada zadovolji pravednim zahtjevom svih svojih narodah i prokrči put toli željno očekivanom sporazumljenju. Ona će to najlaglje postići, ako prije svega pripozna prava češke krune, a zatim rieši Hrvatsku nezasluženog magjarskog skrbničtva, pod kojim već evo tri godine stenje.

U Franceskoj se svjetski dogadjaji razvijaju takovom brzinom, da ih jedva sliediti možemo. Baš u ono vrieme, kad smo posljednji put javljali našim štiocem uspjeh strašnih bojevah kod Metza, u kojih su Francezi i Niemci izgubili preko 100,000 ljudih, natapljale su se poljane čovječjom krvlju okolo Sedana, dne 30 i 31 prošlog i 1 i 2 tekućeg mjeseca. Potučeni kod Wörtha maršal Mak-Mahon, sakupiv svoju raztrkanu i novu vojsku od 120,000 momakah, naumi pružiti pomoćnicu ruku svomu nesretnomu drugu maršalu Bazainu, i tim izbaviti njega i njegovu vojsku iz zatvora u Metzu. Ubaviešćeni o tom poduzetju Niemci, pohrle za njim sa 250,000 vojnikah, potuku ga hametom i na 2 o. m. prisile preostalu vojsku od 70,000 na položenje oružja. Nahodeći se u maršalovom glavnom stanu car Napoleon i videći se bez vojske, izruči svoju sablju dobitniku kralju pruskomu, koji ga tada kao roba dade odpraviti u Wilhelmshöhe u Njemačkoj. — Uzprkos ovoj strašnoj nesreći, kakove sviet još nedoživi, franceski narod nije ni najmanj duhom klonuo. Čim začù poraz vojske Mak-Mahonove, svrgne narod dne 4 o. m. cara Napoleona i obitelj mu s franceskog prestolja, te proglasi *republiku*, a carica Eugenija sa carevićem pobjegnu u Englesku. Izbavljen tako samosilstva Napoleonova, narod franceski povjeri sudbinu svoju muževom punim značaja, odvažnosti žarkog rodoljublja, koji očitovaše pred cielim svietom, da će do zadnje kapi krvi braniti cjelokupnost i poštenje franceske zemlje, pak se sad pripravljaju, da pod Parizom dočekaju Niemce, koji su bili rekli, da nevojuju nego proti Napoleonu, a sad se evo vidi, da baš vojuju proti franceskomu narodu.

Kako sada stvari ondje stoje, nitko nemože još predvidjeti konačni uspjeh ovomu nesretnomu ratu. Amerikanci javno izpovjedaju, da im na srdcu leži obstanak franceske republike, Španjolci više i nemisle na popunjenje svog prestolja, a u Italiji se ruši starodavna papina država. Ako se pruski kralj neskloni na mir, kao što mu to svjetuju Ruska i Engleska, moglo bi još svašta biti, pa sviet reći, ako je Napoleon sliep bio, da nije ni Vilim bolje vidio!

Vinarstvo.

II.

Svaka se stvar na ovom svietu sastavlja iz svojih počelah, što se onda zovu njeni sastavni dieli. Tako iz svojih se počelah sastavlja n. p. jabuko, iz svojih krnška, iz svojih pšenično zrno itd. itd., pa iz svojih se počelah sastavlja i groždje. U smašćenu se groždju nahode sliedeća počela ili dieli: 1. svoj diel vode, 2. sladora ili cukara, 3. sirupa i grampe, 4. žučine, 5. boje ili kolura, 6. mirisa ili dišećine, 7. kiseline i najposlje 8. svoj diel nekakve vrsti soli. Ova počela postanu kroz vrianje vinom. Cukar se najme pretvori u alkohol ili žešć (spirit), i to je vinu jakost.

Tko dakle želi dobro vino imati, prije svega mora paziti, da mu bude groždje zrelo, jer od nezrela groždja neće dobiti nego kiselu vodetinu, bez ikakve slasti i masti. Groždje nije svako ljeto zrelo u istu dobu, nego može i za petnaest danah, kad podraniti, a kad i zakasniti. Zato je mučno gledati, kako ipak nekoji ljudi trgaju svake godine u isto vrieme, bojeć se jedan drugoga. Nebi li i tu bilo sto puti pametnije, da se medju sobom dogovore, kako dobri susjedi, pak da netrgaju, dokle nije u groždju gotovo sve, iz česa vino postaje, to jest, dokle im nije groždje sasvim zrelo?

Iz ovoga, što je dosad rečeno, svaki lahko vidi, da pravi vinar neće nikad svojga groždja trgati, nego po liepu i suhu vremenu. Po daždu neće dakle trgati, a i po liepu će vremenu čekati, dokle je u jutro rosa sasvim odišla sa groždja i sunce dobro pripeklo. A to zato, da mu u mast neujde veći diel vode, nego je od naravi potrebno.

I u najboljoj ljetini nije nikad sve groždje jednako, nego ga ima boljega, gorega i slabâ. Zato po Franceskoj i Njemačkoj pravi vinari imaju navadu, kad trgaju, groždje prebirati. Najprije preberu bolje i plemenitije, onda srednje, a na posljedku slabije. A to je jako umno i pametno. Jer kmet, da obdjela svoj vinograd, potrebuje novca; a novac mu nepride, nego od prodaje vina. Vino se pak nemože prodati, ako nije dobro, il barem srednje; za obitelj mu i za težake može ostati i slabije. Tim neću nikako da rečem, da kmetu nije slobodno uživati i najbolje vino, što mu je Bog dao, nego ga samo učim, kako može laglje svoju korist gledati.

Gdje je prebiranje u navadi, lahko se jedno s drugim i slabije vino popravi. Jer kmet otoči najprije svoje najbolje i najplemenitije vino, pak onda na onoj dropi kuha màst za svoje srednje vino; a na dropah od svojga srednjega masta skuha na posljedku màst od svojga najslabijega grozdja. Iz toga se vidi, da može i za se dobro vince napraviti, kad je pravi gospodar i kad ima prave volje.

U nekojih je stranah navada davati težakom najbolje vino, kako da su na piru. Al to nevalja, jer jako vino suši čovjeka i čini mu još veću žedju; tim mora svaki čas nagi-

Digitized by Google

bati, pak se siromah opije i onda nemože da posluje. Neka dakle zna svaki pravi gospodar i svaki pošten težak, da za čovjeka koji djela i trudi, jest najbolje, kad ima zdravu i lahku pijaču. Težko djelo djelat i jako vino piti, to zdravlju neizmierno škodi.

Ako se budu naši gospodari naučili grozdje prebirati, naše će vino još i veći glas steći, negoli ga dosad ima, pak ćemo ga moći prodavati i u tudji sviet, kako budemo sami hotjeli. Eno, franceska su se i njemačka vina po svietu toli proslavila; ali neka nitko nemisli, da je onud bolje grozdje od našega, i da im je sve vino jednako dobro i plemenito. Oni su izprva gledali, da se vinom proslave, pak sad im može bit i gore od našega, a bolje ga prodavaju. Dobra prodaja vinu stoji najviše u dobrû glasu. I kmet od kmeta u istom ga selu draže proda, kad mu vino dobi dobar glas.

Uzmimo za jednu priliku tako zvani Kras okolo Trsta. Do pred dvadesetimi ljeti nije nitko na svietu znao za krašavsko vino, a sad se u Trstu draže plaća, nego i samo istarsko. Pa šta je tomu uzrok? Ništa drugo, nego dobro ime, koje je dobilo u ono doba, kad je Istru zatirala lozina bolest. Jer Krašavci, videć, kako mogu liepo prodati svoja vina, počeli su se umnije okolo njih vrtiti, i tako su stekli glas, koji jih sada s lahka hrani. Bolje je i manje vina, pak da je plemenito, jer se laglje izplati. I to budi rečeno o prebiranju grozdja; sad recimo koju o maščenju i o kuhanju masta.

Neću ni napominjati, što je grožđje bolje smašćeno, da je bolji mast, a od takova masta i bolje vino, jer to svakoga zdrav razum uči. Što mi je preporučuti, jest, da naši vinari čuvaju što više mogu mast, a najme dropine, od zraka, jer od zraka mlada dropa odmah zakisne, pak se i vino skvari. Zrak je kriv, da se iz masta izhlape i zgube najbolja *počela*, pak onda i vino malo valja.

Da se to preprieči, počeli su u najnovije vrieme pravi vinari na nov način mast kuhati. Kuhaju ga najme u pokritih bačvah ili čabrih. Ti su pokrovi dobro zalienljeni i zamaženi, da nemože nikud zrak u nutar. A da se hostina sva pod mastom i u mastu, a ne nad mastom, skuha, najprije stave nju na dno čabra i na tvrdo ju prigaze, pak onda liju na nju màst. Da se pak nemože nikako dignut iznad masta, pregrade čabar jednu nogu izpod vrha na škuljice izprošupanim dnom, gdje ga dobro zagvozde, da ga nemože dropa dignuti. To prošupano dno mora pod mastom ostati. Tada stave na čabar drugo dno, kao pokrov, koje kako već rekoh, zaliepe i zamažu ilovačom, il kojom drugom pripravom.

Na taj način vrianje netraje nego 30 do 48 urah, kako je već vrieme toplije, il hladnije. Kad màst zamukne, vino je gotovo. Tada se gornji pokrov digne i pokusi vino, koje mora bit čisto, kako da ima 4 do 5 mjesecih, ili ljeto danah. Sad ga valja utočiti i zadniti. Kad se otače, il pretače, valja vino čuvati od zraka, što je ikad više moguće, jer neima vinu većega neprijatelja od zraka. Zato kad se vino zadnije, budući da još vrie, u prošupan se vranjak ili tapun utakne nakrivljena limova (latta) ciev, koja mora bit izvedena u budi kakovu posudu punu vode, da vino kroza nju odihuje još kakvih 20 do 25 danah, dokle god najme voda u onoj posudi brbulji. Budući da se vino suši, mora se bačva donalievati, da bude uvjek na punom. To se mora činiti, da se neshludi, limovim liejem što dulje cievi ili repa. I tako se vino ostavi na miru sve do proljeća, kad ga valja pretočiti, da se očisti. O pretakanju vina hoćemo koji drugi put govoriti.

Svjetlo, svjetlo, dajte svjetlo!

Vas izobraženi sviet drži, da je naša Istra sa Kvarnerskimi Otoci jedna od posljednjih pokrajinah ciele austrijski carevine. A to, zalibože, i jest tako.

Ja znam, da će na ove moje rieči mnogi graknuti, pa reći, da krivo sudim svoju domovinu. Ali, ako nije tako, onda gdje je naš napredak u gospodarstvu, gdje u obrtu ili industriji, gdje u trgovini? Jer čega nebi mogli imati, a neimamo, nego se moramo u potrebi drugamo utiecati; pa je li to gospodarstvo? S druge strane, čega sve neimamo, a neznamo prigotoviti, nego nam to tudje ruke gotove i za skupe novce preprodaju; pa je li to obrt? A čega nam opet nepretieče, a ludo propada, jer neimaš u svoje vrieme ni komu prodati, ni od koga kupiti; pa je li to trgovina? Poljodjelstvo, govedarštvo, vinarstvo, šumarstvo. pčelarstvo, ribarstvo itd. itd. stoje još kod nas većim dielom na onom istom stupnju, na kojem su stajale prje sto i sto godinah. A gdje su nam tvornice ili fabrike? gdje železnice, ceste i putevi? gdje gospodarska družtva i gospodarske škole? gdje svakojaki družtveni zavodi? Ah, od svega toga neima kod nas ni spomjena! Nego, kako smo u Istri na dva naroda podieljeni, tako na jednoj strani vlada ohola nadutost, a na drugoj ludo nehajstvo, a na jednoj i drugoj pak glupost i siromaštvo. Tim, je li čudo, što smo i u politici nezreli, ter dočim se na jednoj strani goje svakojake našim interesom protivne želje, da se na drugoj još pravo nezna, koga je tko roda i plemena? Eto, braćo, prave slike naše izobraženosti i našega napredka!

Ali kako se bolesti lieče, pitajuć im za uzrok, tako pitam i ja, koji je pravi uzrok ovoj našoj nevolji?

Ako ikada, sad mi je da budem iskren i odvažan, pa da gromko viknem, da se čuje na sve četiri strane naše istarske domovine, po selih i gradovih: Svemu našemu zlu, svoj našoj nevolji, pravi i jedini uzrok jesu guste neznanstva tmine, u kojih kao sliepi trtamo i tumaramo! Rad neznanstva smo ubogi, bosi, goli i rastepeni; rad neznanstva su nam kuće kakve takve, u kojih neima već puti ni postelje da počineš, ni stolca da sjedeš, ni okna da pogledaš; rad neznanstva se mnogo mučimo, a hrdjavo hranimo; rad neznanstva nerode naše zemlje i gotovo propadaju naša imanja; rad neznanstva nevalja nam stoka ili blago; rad neznanstva smo potrošljivi i nešparni; rad neznanstva nas svakojake bolesti kolju i u prerani grob bacaju; rad neznanstva smo malosrčni i malodušni; rad neznanstva smo robske ćudi, podli i strašljivi; rad neznanstva se najposlje u politici jedni prenapinjemo, a drugi i nemarimo, tko i kako da nam zapovieda!

Svjetlo dakle, svjetlo, triput svjetlo, da se proderu i razprše guste našega neznanstva tmine, pa da već jednom i mi budemo ljudi medju ljudmi! Božje će svjetlo razdjelati i plodonosna učiniti naša polja i naše njive; božje će svjetlo uzgojiti i postostručiti naša stada, naše črede i ostalu našu živinu; božje će svjetlo umnožiti, poboljšati i oplemenititi naše vino i naše ulje; božje će svjetlo očuvati od zatora naše gore i naše šume; božje će svjetlo zakotiti po naših golinah guste i zelene dubrave; božje će svjetlo oploviti našimi brodovi sve svjeta luke i nebrojeno nam na njih blago u domovinu donositi; božje će svjetlo najposlje i nam oči otvoriti, kao svaki drugi narod, da i mi što je naše ljubimo, štujemo i branimo.

Svjetlo dakle, svjetlo, pak će Istra postati ono, što još dosada nije nikad bila: pitomo najme gniezdo svakog izobilja i sveobćeg blagostanja!

Ali odkud da nam sine to božje svjetlo?

Iz svieta učiteljice mudrice knjige! Jer pitajte sve redom narode, gdje oni naziraju zametak i prvi početak svoje sreće, svojga blagostanja i svoje veličine; pitajte mudre Niemce; pitajte okretne Francuze, pitajte moguće Engleze, pitajte umjetne Talijane — pa će vam svi jednim glasom odgovoriti, da su knjizi i to *jedino narodnoj svojoj knjizi* dužni, što danas jesu i mogu. Dokle im se nije bila narodna knjiga pod krovom udomaćila, i oni su bili narod bez napredka i blagostanja, nevoljni i siromasi, kao i mi sada što jesmo. Pa što je spasilo njih, hoće, ako Bog da, spasiti i nas Rode, daj se dakle na djelo, daj se na knjigu!

Različite viesti.

* „Tko drugomu jamu kopa, sam u nju upade“. Tako govori rieč božja; ali dan danas gospoda niti pitaju niti haju za rieč božju. Napoleon treti kopao je jamu Ruskoj, ljeta 1854 za strašne vojske u Krimeji; ljeta 1859 kopao ju je Austriji kod Solferina, a 1866 Austriji i Pruskoj zajedno; u Mesiku je izdao i pokopao našega nesrećnoga nadvojvodu Maksimiliana; talianskomu kralju je pomogao oteti malo ne svu papinsku državu. Eto sada taj isti jamo-

Digitized by Google

kopač leži u jazovitoj jami bezmjerne nesreće i sramote; izgubio je taj bezdušni rovar franceski prestol i cesarsku krunu, te je sada zarobljenik ili sužanj pruskoga kralja. Bog neplaća svake subote; nu on ipak nikomu neostane dužan. — Od zadnjih danah avgusta biaše bitka za bitkom, jedna strahovitija i nesrećnija od druge za tužni franceski narod. Dne 3 ovoga meseca su nemci u gradu *Sedan* uhvatili Napoleona i do sedamdeset tisuć njegove vojske. Maršal Mac Mahon (veliki gjeneral i zapovjednik) je dopao smrtne rane, od kojih vele da je i umro, poslie što je vlastitom rukom ustrielio svojega gjenerala Fleury, što mu nije pravo naredbe ovršio. Dodajemo li ovim još od prije ranjene i mrtve, one koji u Belgiju pobiegoše, pak i one, koje su nemci obkolili i zatvorili u gradovih Metz, Strasburg i drugih još: to je franceska do sada sgubila tri sto i pedeset do četiri sto tisuć ljudi. Imaju zašto tugovati i grozne suze roniti žalostne majke po francezkoj. Ah, vojska je strahovita šiba uvriedjene pravde božje! — Kad se u Parizu doznala ta golema nesreća, cesarica Eugjenija, nekdanja izumnica obruča ili krenolina na ženjskoj odjeći, je pobjegla iz francezke, a Parižani su proglasili skupnovladu ili republiku. Nova vlada u Parizu, sastavljena malo ne od samih advokatah, (bez advokatah sada nigdje ništa nebiva), je zapovjedila, da se ima rat nastaviti, dokle god budu nemci protjerani iz franceske. Je li će to poći za rukom razjarenim francezom? Stari grci su sreću prilikovali kolu, što se neprestano vrti; tko je sada na njem odzgor; eno ti u čas doli pade; a tko je doli, gori ustane. Ako Bog dà, nasmehnut će se i francezom sreća; pravedna dešnica božja ranî i kazni, ali neubije, — Nemci su se pomamili s tolike sreće te pišu i govore, da će Pruska oteti Austriji sve nemačke kraje, a i Trst i našu Istru. Za to bi trebalo, da se slože Austrija, Ruska i Inglezka, pa da pokažu Pruskoj i niemcem, da osim njih ima još tko na svietu glavu i ruke; sada je tomu vrieme; ako se zakasni, neće nemačka oholija i objest imati ni konca ni kraja.

* **(Na 14 p. m. u tršćanskoj)** su okolici bili izbori zastupnikah u gradsko tršćansko vieće, odnosno u sabor. U tu se je svrhu bio osnovao u okolici izborni odbor, pak je narod jednoglasno izabrao svih šest od odbora mu preporučenih zastupnikah. Liep je ovo izgled za naš narod u Istri. Medju timi zastupnicî vriedno je spomenuti slovenskog rodoljuba i spisatelja g. Cegnara i u Trstu dobro poznatog mladog odvjetnika g. Nakića, rodom dalmatinca.

* **(Evrepejske sile)** ili stanje vojske u povećih državah, troškovi njezina uzdržanja, ter dohodki i potrošci u obće:

Država	vojske	njezen potrošak	državni dohodci	obći troškovi
Rusia	1,238.000	188,000.000	654,480.000	654,480.000
Pruska i sjeverni sdar.	928.500	101,250.000	363,340.000	363,340.000
Austria . . .	691.000	73,500.000	417,300.000	433,900.000
Franceska . .	650.000	139,500.000	669,380.000	659,520.000
Italia	355.000	54,000.000	317,000.000	405,700.000
Turska . . .	251.000	39,000.000	158,500.000	162.300.000
Ingleska . .	204.500	150,000.000	694,400.000	667,800.000
Švajcerska .	204.000	1,080.000	8,300.000	8,300.000
Spanjolska .	178.600	45,500.000	295,000.000	296,000.000
Svedska . . .	150.000	7,800.000	31,100.000	31,100.000
Bavarska . .	118.000	13,800.000	70,200.000	70,200.000
Belgija . . .	77.000	14,000.000	60,500.000	62,800.000
itd.	itd.			

Ciela Evropa broji do 4 miliuna vojnikah, a troši na nje svake godine preko 3 miljarda forintih.

* U Beču je počelo državno vjeće 15 ovoga mjeseca i to bez Čehah; koji da, je na njihovu, bi samo u Delegacije svoje zastupnike poslali, koje će se skupiti zadnjih danah ovoga il najdalje prvih dojdućega mjeseca.

* Po mnogih gradovih njemačkih u Austriji su se njemci radovali njemačkim dobitim, premda je Pruska naša najveća neprijateljica. Iz toga se vidi koliko oni ljube Austriju. — Talijanska je vlada odlučila osvojiti Rim, Papa se tomu protivi al se i sili podlaže.

Opomena. *Šestice* godine 1848 i 1849 valjaju samo do konca ovoga mjeseca; zato ako ih tko ima hranjenih, neka nezakasni ih promieniti kod bližnje cesarske kase. Sto fiorini u šesticah od godine 1848 sadržavaju f. 60 srebra, a ostalo nije srebro nego bakar ili kotlovina, a f. 100 u šesticah godine 1849 imaju samo f. 40 srebra; iz toga se uvidja, da su Bankonote (sa 100 f. od kojih moreš dobiti 75 f. srebra ili zlata) puno već vriedne nego šestice, i da su ih ljudi hranjivali, jer su mislili, da su one iz dobroga srebra.

Neukû nauka.

Gagrice ili žitne mušice.

Već smo jedan put rekli, kako se može žito od gagricah ili mušicah obraniti, a sad smo o tom još evo ovo doznali. Neki francez, imenom Doufet, veli, da je najbolje metnuti u hambar ili žitnicu nekoliko sudovah ili okrutah, u kojih je bilo pakline (katrama), ili što je još bolje, namazati paklinom vrata, prozore ili okna i one daske, kojimi su obično hambari obijeni. To nit je mučno, nit išće mnogo troška, a ne samo što je dobro za očuvati pšenicu i druga žita od gagricah, nego će jih, i kad se zalegu zatrti.

Žedja.

Mnogi tvrde, da ljeti nije dobro piti, jer da to škodi i velik pot uzrokuje. Ali to nije tako! Dapače od neobhodne je potrebe, da čovjek pije polag žedje, koju u sebi ćuti, ili, kao bi se reklo, polag svojega potjenja. Težko je i već puti škodljivo tipljenje, koje si čovjek nametje, kada u velikoj ljetnoj teplini krati mokrine svomu želudcu. Jedino na što treba paziti jest, da se pije po malo i ne preveć na jedan put. Hladna pitja nisu u ljeti škodljiva, a ni onda kada se blaguje.

A smie li se i trudan čovjek hladne vode napiti?

Kad čovjek mnogo hodi, trče ili djela što takova, da se stepli i poti, tada mu je jako pogibelno hladne se vode (a osobito naglo) napiti. To preuzrokuje gotovo uvjek bol želudca, strne kroz sve tielo i više puta istu smrt zadaje. U takvih slučajih treba se čovjeku malo ustrpiti i počinuti, dok ga vrućina mine; ili ako baš hoće da pije, neka uzdrži vodu u ustih, dok ova svoju oštru studen neizgubi.

Lijek proti natisku ili žulju od sedla.

Kako svi znamo, veliki dio našega naroda po Istri, Dalmaciji i Primorju, zaslužuje svakdanju hranu svojom teglećom marvom, osobito u ljetu, s konji, mazgami (mulami) i s osli (magarci) izvažanjem iz šumah. Prenatovaranjem i slabimi sedli, u kratko vrieme svoje blago tako pokvare, da nemajući u blizini živinara ili doktora, koji blago lieči, moraju ga turmari (kirijaši) posvema u gori ostaviti, ili domaćimi liekarijami velikim troškom liečiti. Preporučujuć našemu narodu što veću ljubav za svoje blago, koje mu tolike koristi nosi svjetujemo mu ujedno, da, ako mu sedlo na hrbtu konju, mazgi ili tovaru natuče kakovu kilu oli ranu, neka ju niti nereže niti ne pali, već neka kùpi za njekoliko novčićah (solad) kafe, ovu neka kao navadno dobro sprži i fino samalje, a tada s njom jedan ili 2 puta na dan pospe natisk od sedla.

Ovako postupanje preporuča konzul Ingleski u Javi svojoj vladi, ter dodaje, da ondašnji narod najboljem uspjehom sameljenu kavu ili kafu više stolietjah, o čemu se i sam uvjerio, rabi.

Svašta po nješto.

Materina ljubav.

Kad se raznila viest o krvavoj bitki kod Wörtha, u kojoj se osobitom hrabrostju borio proti Prusom 12 lovački bataljun, gospoja Urić, žena zapoviedajućeg generala u Strasburgu, rodjenâ Hrvata iz granice, koji bie poslat od maršala Marmonta kao djete na nauke u Lafleche, znajući da joj sin u tom bataljunu, nepočasiv časa uputi se iste večeri čisto sama na bojno polje. Namjera joj bijaše potražiti ondje svoga sina da vidi ga još jedan put živa ili

Digitized by Google

mrtva. Dodje po noći onamo, upravo kad je jedan brigadir kroz selo vojskom maršírao, Jadnica spozna odjelo (uniformu) jegerah. „Što se dogodilo s mojim Albertom?“ zavapi zabrinuta mati. — „Alberto!“ odvrati joj hladnokrvno brigadir, „je u štali“. Stupi odmah u naznačenu štalu, i zbilja nadje sina ležećega polag noguh svoga vjerna konja. Čim ga spazi, vesela se spusti na slamu kraj njega, pa ga stala dugo vrieme milo gledati; a kad vidi, da sveudilj izmučen sladko spava, primi nježno njegovu glavu i ruke; poljubi je i blagosloviv ga, vrati se sva vesela svojoj kući.

Književne viesti.

* Preporučujemo onim, koji žele imati knjige, koje su bile imenovane u šestom broju *Naše Sloge*, najme: *Hrvatski perovodja* i *Nazovnice pravoslovne*, neka se više njih skupe, pak zajedno novce pošlju na Maticu dalmatinsku, jer će tako i oni u trošku prištediti i Matici pošiljanje olahkotiti.

* Mladi hrvatski spisatelj g. Velimir Gaj izdao je pod imenom *Lira* prvu knjigu svojih krasnih pjesamah. Knjiga se može dobiti u Zagrebu po 1 f.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Septembra 1870.

Dojadrili u — iz

Trst: *Cetinje*, Marsilje — *Maria S.*, Njuporta — *Francesca Giuseppina*, Cetta — *Costantino*, Buka — *Airone*, Rio Janeiro — *Riforma*, Kavale — *Rebecca*, Rišmonda — *Antonio*, Marsilje.
Alesandriju: *Alesandro B.*, Senja — *Triade*, Trsta — *Paulus*, Grimsbya — *Achile*, Senja — *Elia profeta*, Cipra.
Brdiansku: *Marianna*, *Jafet*, *Vtez*, *Terzo*, *Anetta*, *Oro* i *Dušan*, Carigr.
Brouvershaven: *Juno*, Tangaroga.
Carigrad: *Castor*, Njukastla — *Justin B.*, Marsilje — *Accorto*, Ales. — *Teofrasto*, Marsilje — *Pace*, Cresa — *Anna Maria*, Alcsand. — *Sibila*, *Due fratelli*, *Emma* Marsilje — *Ćiasni*, Kurčule — *Norina*, Suline — *Maylath*, Brdianske — *Drugi Dubrovački*, *Mimi* i *Faro*, Odese — *Melchiore* i *Giovanni Mimbelli*, Marsilje — *Janjina*, Suline — *Orazio*, Marsilje — *Emidio*, Svanseje — *Slava O.*, Mletak — *Slavomir* i *Fiumano*, Marsilje — *Zora* i *Ave*, Alesandije — *Tre Rè*, Trsta — *Mary Bond*, *Celeste*, *Cristoforo Romano* i *Jenny R.*, Marsilje — *Cviet*, Sunderlanda — *Leone*, Malte — *Adrastea*, Dardanelah — *Fanni P.*, Svanseje — *Guido*, Galaza — *Natan*, Zanta — *Kobilić*, Trsta — *Sobieski*, Patrasa — *Ricordati*, Genove.
Falmut: *Anibale*, Nikolajeva — *Checo*, Alesandrije — *Nereo*, Kustengje — *Antonio S.* i *Ezio*, Suline — *Madagascar*, Odese — *Thetis*, Taganroga — *Bar. Vranicani*, *Pasqualina* i *Anna M.*, Odese, — *Initium* Kustengje — *Elpi* i *Assoluto*, Taganroga — *Adele Maria*, Chamchena. *Barica P.*, Jeski — *Fiat* i *Aron*, Odese — *Sinai*, Kustengje.
Glučester: *Prvi Dubrovački* i *Miro*, Suline.
Kardif: *Dragimir*, Lamerika — *Arfacsad*, Bristola — *Francesca*, Dunkerke *Casimiro C.*, Havra — *Eva*, Glučestra — *Čas*, Watterforta.
Kork: *Josip J. Strossmayer*, Odese.
Kvinstoven: *Grad Karlovac*, *Veracruz*, *Baltasar*, *Helgoland*, *Nina*, *Giusto dell'Argento*, *Nanta*, *Proteo* i *Tebro*, Suline — *Liburno*, Carig. — *Sveti Vid* i *Grazia*, Suline — *Peppina* i *Luigia*, Odese.
Kustengje: *Narod*, Grimsbya.
Leith: *Ester*, Suline.
Londonderry: *Lussigno*, Suline.
Londru: *Industre*, Njujorka.
Lyn: *Mila*, Suline.
Marsilju: *Ljubezni Otac*, Carigr. — *Slavija*, Nikolajeva — *Eneo*, *Lisa*, *Ero*, *Tempo*, *Europa*, *Dezio* i *Dobra Nadežda*, Odese — *Egle*, Poti — *Majus*, Enosa — *Giovanna Gaspero*, Nikolajeva — *Azov*, Taganroga — *Jugoslav*, Enosa — *F. Alois* i *Omar*, Odese — *Xenofon*, Suline — *Virtù*, Trsta.
Mletke: *Andrina*, Njuporta.
Njuport: *Jona*, Bristola — *Giovanni*, Odese.
Odesu: *Cvietni dan*, Njukastla — *Danica*, Marsilje — *Bakar*, Mletcih — *Voloscano* i *Catt. Stuck*, Marsilje — *Kraljevica*, Kraljevice — *Dorina*, Rieke — *Ardito*, Marsilje — *Armonia*, Pireja — *Merkur*, Kardifa — *Treći Dubrovački*, Lusinja — *Carlo R.* i *Padre*, Marsilje — *Grazia Dio*, Rieke — *Cattina R.*, Arverse. — *Marte*, Njukastla.
Smirne: *Marietta B.*, Malte — *Maria Luigia*, Marsilje.
Sulinu: *Luka*, *Vice amiraglio Tegethof*, *Diana*, *Ardito*, *Due figlie*, *Horvat* i *Cavalier Sgardelli*, Carigr.
Šild: *Rimedio*, Hula — *Ariosto*, Ročestra.
Tralce: *Kurcula*, Suline.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Fortunata M.*, Bordo — *Sofia*, Carigr. — *Sors*, Kalimo — *Alfa*, Prej — *Anteo*, Cette — *Angelica* i *Idomeneo*, Carigr.
Alesandrije: *Buon' amicizia*, Carigr.
Barcelone: *Bar. Eötvös*, Carigr.
Brdianske: *Dika*, Marsilju — *Sloga*, *Giulia D.* i *Mércede*, Taganrog — *Nasvietnik*, Feski — *Prudente*. Marsilje — *Mali Ivo* i *Nova harnost*, Taganrog.
Carigrada: *Mirto*, *Germani* i *Padre Stefano*, Azov — *Civiltà*, Marsilju — *Maria Zari*, Odesu — *Elena G.*, *Peleg* i *Sansone*, Kork — *Bernja* i *Kalevga*, Taganrog — *Nereo A.*, i *Treći* Azov — *Mrav* i *Catterina S.*, Marsilju — *Sokò* i *Leopoldina Bauer*, Azov — *Hrabren* Kork — *Elena* i *Iris*, Nicu — *Cattina*, Taganrok — *Arturo* i *Slava*, Azov — *Andre* i *Adelaide*, Marsilju — *Peppina* i *Amor*, Kork — *Giovannino*, Ibrailu — *Nereo O.*, Azov — *Jane*, Kork.
Deala: *Zator*, Dunkerka — *Ant. Maria*, Amsterdama — *Trappano*, Car.
Dunkrka: *Slavjanski*, Njukastla.
Gibraltara: *Alberto Premuda*, Trst.
Falmuta: *Brasile*, Delfzegel — *Ludmila*, Hul — *Adria* Liverpul.
Havra: *Forza*, Trst.
Kardifa: *Milka*, Trst — *John C.*, Port Said — *Costante*, Dubrovnik — *Diana* i *Carla*, Trst — *Rodolfo*, Mesinu — *Rosa*, Krf *Bortolina*, Odesu *Silne*, *Eva* i *Max*, Carigr. *Iskra*, Alesand.
Kvinstovna: *Jareb*, Londru — *Kismet*, Glučester — *Amelia*, Londru — *Pierino*, Glassordok — *Marietta*, Ipsvik.
Livorua: *Giovanna C.*, Carigr.
Londonderry: *Toni C.*, Kardif.
Londre: *Mida* i *Celestina* Trst.
Malte: *Mario*, Carigr. — *Maria C.*, Ingl.
Marsilje: *Slavjanska B.*, *Monte maggiore*, *Giovannino*. *Gino* i *Regulus*, Carigr. — *Klita*, Salonić — *Giov. Borković*, Smirnu.
Mesine: *Giuseppe*, Ingl.
Njujorka: *Seth*, Kvinstoven — *Nimrod*, Londru.
Njukastla: *Tereza* i *Marino*, Trst.
Njuporta: *Nuovo Arturo*, *Edeon Blandina*, *Carlo Boromeo Ifigenia* i *Giorgia*, Mletke — *Jona* Trst.
Odese: *Francika Tereza*, Azov — *Nuovo Ciriako* i *Giusto*, Marsilju — *Trieste*, Taganrog — *Fà* i *Peppina*, Kork — *Vesta*, *Moses*, *Montefiore*, *Henok*, *Diva* i *Noe*, Ingl. — *Favorito*, *Romana* i *Fidente*, Marsilju — *Barba Ivane*, Ingl. — *Eden L.*, Cette — *Urin*, *Superbo* i *Milica*, Kork *Pater Marsilju*.
Smirne: *Zora*, Kavalu — *Miljeva*, Kalamatu — *Costantino Elena*, Mars.
Suline: *Eber* i *Pia S.*, Marsilju.
Taganroga: *Izgled*, *Equità*, *Ario Figlio* i *Betzi P.*, Ingl.

Brodarina:

U *Odesi*, odkad je mnogo brodovah dojadrilo i na razpolaganju stoje, brodarini je ciena pala; isto tako u *Carigradu*, jer se za kvarter 6 šil. plaća, iz *Suline* pako 28 šil. po tonelati (bačvi) krca.

Naš listonoša.

I. T. u K. I toga ćemo se predmeta dodirnuti. — I. R. u I. Vaš je dopis presukroman, a naš list premalen. — F. O. u Ž. i I. G. na O. K. Nekoje od Vaših mislih već ste imali opaziti u zadnjem broju. — V. R. u F. Što je kiša rodovitoj zemlji, to su Vaše misli duši i srdcu našemu. Ako Vam članka i nepriobćujemo, to ipak neće ostati bez traga u našem listu.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—15 Septembra 1870.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) . .	5.88	5.91	5.90	—	5.93	6.06	5.96	—	5.93	5.93	—	5.93	5.92	5.91	5.90
Napoleoni	9.67	9.97	9.92	—	10.—	10.08	10.—	—	9.96	9.95	—	9.94	9.93	9.91	9.91
Lire Ingleske	12.50	12.54	12.50		12.58	12.66	—.—	—	12.54	12.53	—	12.58	12.51	12.48	12.47
Srebro prid (aggio)	122.25	122.50	122.25	—	123.—	124.—	123.25	—	123.—	122.85	—	122.50	122.25	122.50	122.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić**. Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. **U Trstu 1 Oktobra 1870.** **Broj 9.**

Pogled po svietu.

U Trstu 30 Septembra.

Ni danas se nemožemo nego jako u kratko porazgovoriti o svjetskih dogadjajih. I to ne, kao da neima silna sila svakojakih novostih, domaćih i tudjih, već što nam to nedopušća premalen prostorac ovih naših novinicah.

Kako smo već posljednji put javili, bečko se je carevinsko vieće sastalo 15 tek. mjeseca, a dva dana za tim svjetla ga je kruna svetačno otvorila prestolnim govorom. U tom govoru car veli, da mu je milo viditi sakupljene okolo sebe zastupnike svojih narodah; da smo mi, posred velikog svjetskog nemira, u najljepšem miru; i najposlje, da će carevinski zastupnici imati viećati o prevažnih stvarih. Te stvari, medju ostalimi, jesu, izbor delegacije i ustanovljenje novih odnošajah izmedju crkve i države. što su prestali stari ukinućem konkordata. A kako nije bilo ondje zastupnikah češke kraljevine, veli nadalje, da će to bit skrb vlade, da uzmognu i oni stupiti u zajedničko kolo. Česi su nekoliko danah poslje toga došli u Beč, ali ne u carevinsko vieće, nego s odporukom na carsku poruku, da čuju, sto će im se i opet odgovoriti na njihova zahtievanja. Već im je odgovor i stigao, no da nisu s njim zadovoljni; jer im se obećuje i ovo i ono, al samo pod tim uvjetom, da stupe u carevinsko vieće. Što će oni sad učiniti, to se još nezna. Što se zna, jest, da su nemalo razljućeni radi bezobzirnog ponašanja njemačke u Austriji stranke, koja poslje pruskih u Franceskoj pobjedah, očito piše i govori, da se ona nemisli pogodjati s nikim, koji joj se neće prije svega pokoriti. A eno, pogodba i pokorenje nerastu na jednom, te istom stablu. U tom napinjanju bodre i podpomažu ovu stranku i Magjari, kao gospodari druge polovine carstva, koji se boje, kad bi nekomu drugomu pravo, da bi njim bilo krivo. Ali joh onomu, koji nemože da živi, nego o tudjoj škodi!

Ljetošnji će mjesec septembar bit glasovit dokle bude svieta i vieka. Jedno što je na 2 pozobao cara Napoleona, a drugo što je na 20 prevrnuo najstarije prestolje ovoga svieta, vremenito najme prestolje rimske stolice. Istina. da na ovom svietu neima ništa stanovita, pak se još može i onaj oporaviti i ovo uzpostaviti. Što se prvoga tiče, Niemci vele, kad im se o miru govori, da se oni nemogu miriti, nego sa zakonitim gospodarom franceskim, a to da je car Napoleon, ako i njih rob. Usljed ovoga mudrovanja, mi još možemo doživiti. gdje Niemci uzpostavljaju na prestol onoga Napoleona, koga su bili došli da s prestolja bace. A to se može jako lahko dogoditi, jer nije prilike, da će već Fransezi u ovom ratu Niemce predobiti, ako im pomoć odkud izvana nedojde. A to najbrže da neće. S druge strane Niemci se pripravljaju, ako se nebi Francezi dotle podali. da u Franceskoj zimuju, jer na sve strane kupuju zimsku odjeću i zimska pokrivala.

I na Istoku kao da se nešto pripravlja. Čuje se najme da će amerikansko ratno brodovlje da zaplovi u Crno More, i to u prkos paragrafom parižkog mira od g. 1856. Kad čovjek promisli, da se Amerika i Rusija liepo gledaju, to bi moglo imati svakojakih posljedicah.

Stokarstvo.

Iz Liburnije.

Vi ste u vašem posljednjem broju, govoreć o svjetlu, medju ostalimi stvari rekli i to, da nam stoka ili blago niš nevalja. Tko je ikada putovao od Senja do Trsta, pa onda po Kvarnerskih Otocih i ostaloj Istri, mogao je na svoje oči viditi, da je to živa istina. Barem što se mene tiče ja još nisam nikad vidio gorega blaga ili stoke, što sam tu. Nigdje neima za korist domaćega vola ni krave, već ako je tko koje prignao iz tudje pokrajine. Smiešno je, da nebi bilo žalostno, gledati, kakvi se tu vozi voze, a na kakvoj i kolikoj živini. Jak bi čovjek ponio i voz i pripregu. A od najbolje krave nećeš namusti, koliko bi ti bilo dosta na dan zdravû djetetu. Pa što je još gore, već i toga blaga nestaje, tako da se sve redje vidja na paši. Kuće, koje su pred tridesetimi ljeti gojile po 10 do 12 glavah, sad jedva da pasu dva do tri kojekakva repa. A u nekojih stranah Istre već ni toga nedrže, nego ako će ti u jutro dati kavu, kako neima mlieka, tako ti u šalicu stepe žutnjak od jaja, pak da pij. Nije slabo, ali neima ga nad mlieko, gdje je velika obitelj. Nu ta je još najmanja. Drugo je veća za kuću škoda bez blaga za gospodarstvo. Jer tko će kući nadomjestiti gnoj, što ga neima, a mogla bi imati; tko onaj liepi novac, što potegne, kad proda liepo uzgojeno blago? Ljudi se tuže, da im neće zemlja roditi; a kako će im roditi, kad je jadnici neimaju čim gnojiti? Drugi se opet tuže, da neimaju iz čega krajcara primiti; a od kud će primiti, kad su staje ili štale pozatvorili i stoku zatrli?

Nego ja ovdje karam siromaha kmeta, a imao bi se pokarati netko drugi, što za kmeta nemari, a bila bi mu dužnost. Ja znam, da je sve do mala bilo blago kojekakvo i u Tršćanskoj okolici, a sad da se nemožeš nagledati ljepše živine. Ali znate što je učinilo gradsko Tršćansko zastupstvo ili raprezentanca? Dalo je dognati u okolicu drugu plemenituju pasmu bikovah ili bakah, a i samih telicah i kravah iz tudjih zemaljah, kao n. p. iz Kranjske, iz Štajerske a i iz same daleke Švajcarske; bodrilo je i darivalo bolje i mrljivije gospodare, pak je doseglo što je želilo, da se je najme u kratko vrieme blago sasvim promienilo i oplemenitilo. Sad i one kuće drže blago, koje nisu od prije zanj marile, jer ga je liepo viditi i korist im je. Pa što se postiglo u Tršćaoskoj okolici, zar se nebi moglo postići i po hrvatsko-istarskom primorju i otočju? Da kako da bi, nego naša bi se dieta i nekoja občinska zastupstva imala tim baviti barem toliko, koliko su se bavila dosad s talijanskimi školami. Jer ako se i nebudu naša djetca potalijančila, neće nam zato domovina propasti, kao što to premudro misle nekoji naši zemljaci; ali ako nebudemo znali bolje gospodariti, hoćemo sjegurno do mala svi prositi ili petljati i slaveni i talijani! Nebi li dakle bila dužnost naših zastupničtvah nastojati, da se u svaku občinu dobavi, bilo ma na čije troškove, barem po jedan par bikovah, bolje, jače, veće i plemenitije pasme, nego što je ova naša? To bi kmetu koristilo, za to bi vam bio on zahvalan; a ne za vaše puhljive govore, što ih držite najveć puti, da ga još i niže bacite, nego se siromah već dosad nahadja.

Evo kojim i kakvim mi je mislim povod dao vaš članak o svjetlu znanja i umjeća. Da se ove misli mogu lahko izvesti i kod nas, kao što su se izvele u Tršćanskoj

Digitized by Google

okolici, to vidi svaki, tko je učan prije misliti, pa onda raditi. Tu netreba nego dobre volje od strane glavarstvah ili podestarijah i jedan pametan kmet, kojemu bi si se imalo izručiti živinče, da ga dobro nastoji i gleda. Hajde da vidimo, koja će bit prva občina u Istri, koja će se ugledati u grad Trst i njegovu okolicu.

Dopisi.

Izpod Učke 25 septembra.

Dne 20 septembra u jutro taljanski kralj Viktor Mannilo oteo je papi na silu stolni grad Rim; a još prije oteo mu je sve druge gradove i zemlje crkvene države. Ele čudnovata ti junačtva talijanskoga, a još čudnovatijega poštenja i pravice! Papa je živio u miru sa svim svietom; ali kao o slavjanu, tako i o njem čini se nekim ljudem: Da je on kriv, što je živ. Talijanska vlada je već dugo vremena hlepila za Rimom i papinskom državom. Austrija je vavjek do sada branila papinsku državu; i naše krvi se je mnogo za nju prolievalo; neće nam se kazati, zašto se sada nebaje, da je papa u nevolji. Francezka je uprav sada u strašnoj stiski, te nemože ni sebi pomoći, a kamo li bi papi pomogla. Tom prigodom se je poslužila talijanska vlada, te je poslala do petdeset tisućah svoje vojske i svoje ratno brodovlje na papu ni kriva ni dužna, koji je imao samo do deset tisućah vojnikah. Talijanski kanuni su u tri ure razrušili rimske zidine, i predobili malu papinsku vojsku, ali dokle bude u ljudih ćuti za poštenje i pravdu, morat će se talijani sramovati te svoje dobiti. Da bi pojedinomu čovjeku slobodno bilo, što je talijanska vlada učinila proti sv. otcu, tad nebi nijedan čovjek ni po danu ni po noći siguran bio od lupežah i razbojnikah u svojoj vlastitoj kući. Je li će se kad vladaoci opametiti, te uvidjeti, da će najzad sami u jamu upasti, koju drugim vladarom izkapaju? Starodavna neka priča govori: „Za izgledom vladalačkim ide vas sviet". — Još mi je koju reći o postanju papinske ili crkvene države. Sveti Petar apustol bi mučen u Rimu god. 67.me, a njegovi poslednici, rimski pape biahu malo ne svi progonjeni od neznabožačkih rimskih cesarah sve do Konstantina velikoga, koji je godine 312 proglasio, da je svakomu od njegovih podanikah slobodno izpoviedati svetu vjeru Isukrstovu. Od onoga vremena su sveti otci u Rimu mirno živili, te obavljali duhovne svoje poslove; samo gdjekoji cesar bi ih kad i kad raztužio i progonio. Godine 476 propade latinsko cesarstvo u Rimu, a postadoše od njega razna kraljestva nemačkih plemenah, kojih kralji su jedan za drugim u Rimu zapoviedali. Belizar gjeneral Carigradskega cesara Justiniana, oteo je god. 536 iztočnim Gotom Rim, te odonda gospodovahu u Rimu grčki cesari, dokle im ga neote god. 749 Lombardezki kralj Aistulf. Papa Stjepan III. pozva na pomoć francezkoga kralja Pipina, koji je nadvladao Aistulfa; a Rim i mnoge gradove i zemlje je Pipin god. 755 darovao papi Stjepanu i njegovim poslje-dnikom, da im nitko nesmeta ni dosadjuje pri obavljanju njihovih duhovnih poslovah. Karlo veliki, god. 775 je podarje svojega otca Pipina papom potvrdio, i uprav za to ga je papa Lav III. proglasio cesarom rimskimi braniteljem sv. katoličke crkve, i krunio na božić godine 800. Poslje je gdjekoji njemački cesar ili koji drugi kralj zabavljao papom u Rimu; ali oni su ipak sve do sada bili pravi i zakoniti vladaoci crkvene države, i za takve su ih pripoznavali svi europejski vladaoci. Napoleon prvi, puno mogućniji i veleumniji od Viktora Manuila, biaše porobio i prognao papu Pija sedmoga; ali Pij biaše se ipak povratio na prestol svojih predhodnikah, a Napoleon je umro od tuge i bezufanja u prognanstvu. „Tko je jači, taj doista tlači", ali samo dokle mu Bog dopusti. Iz razbojničkoga djela, što je talijanska vlada počinila u Rimu na 20 septembra, može se mnogo smutnje i zla poroditi za našu svetu vjeru i crkvu; nu, ako božja ruka i rani, ona ipak neubije; kad nas ona oštrim bičem ošine, a to smo onda i zaslužili; izza božjega pokaranja i našega pokajanja ogrijat će nas opet sunce vječnoga milosrdja; jer je pisano: "Znamo, da onim, koji ljube Boga, sve ide na dobro".

Sa vrh Treskavca na Otoku Krku.

Jur je više prošlo godišćah odkad nekoracah po tebi, mila domovino moja, a i sada kratki su mi časi podieljeni da te pohodim. Evo mene zato na tvojem visokom Treskavcu, da jednim pogledom zadovoljim nuždi srca moga, razgledajuć se po svom milom mi Otoku, jer kruta rana dopade srce moje. Čuh, da poradi malo vriednih nepravilah nebiahu priznata na zadnjoj sjednici Porečkoga Sabora naša častna dva domorodna zastupnika, k tomu, da će skorom biti novo izbiranje, te da žalibože nekoji od vas, mili moji domorodci, mislite i jur se spravljate izabrati za vaše poslanike dva *tudja čovjeka*, koji nebuduć vašega roda ni plemena, iskat će u Poreču svoju taštu slavu i korist, a baš podnipošto obazirati se, a još manje potruditi za vaše oblakšanje, za vaše dobro!

Nebi li to bilo, braćo mila, velika škoda i rug za vas koliki naš Otok, da med 15.000 ljudi, koji se na Otoku hrvatskim imenom dičimo, nebismo vriedni naći, ili da bolje rečem, nebismo htjeli da najdemo med nami dva poštena i pametna muža, koji bi od srca za nas tužnih govorili i nas branili; nego, dajuć se kao sliepi i nepametni varati od ovoga ili onoga smutljivca il izdajnika, da bismo izabrali ljude, koji neimaju za nas ni srca ni ljubavi, koji neće da s nami druže? — Jest, to bi bila, mila bratjo moja, za nas takova škoda, takovo ruglo i sramota, kojoj nije moguće ni imena naći. Što će tebi, mili rode, oholica tudjinac, koji ti ledja okreće i onda, kada ti, po tvojoj dobroti, njemu kapu skidaš na pozdrav?

Ajde, dakle, ajde vi hitri Baščani, ajde vi razgovorni Vrbančani, ajde vi veseli Dobrinjci, ajde vi po svietu uvježbani Omišljani, ajde vi bogati Dubašljani, Poljičani, Sveto Fušćani, Kornićari i vi, zrcalo kopačah, Puntari — ajde svi liepo se složite, da jednodušno zberete za vaše odvjetnike, za vaše branitelje na Porečkom Saboru (dieti) ljude, koji su vaše krvi, vašega roda vaše ćudi, dobro bo je svakomu poznata narodna naša poslovica, koja veli: po našincu kako tako, po tudjincu pa nikako!

Na Lubanju u hrvatskom Primorju.

Na 18 p. m. avgusta, kao na imendan Franje Josipa, cara i kralja našega, poslje službe božje sakupe se na predlog našega sudca odličnija občine lica pred stanom župničkim, da se posavjetuju o koječem medju sobom. Tute se je govorilo o raznih gospodarstvenih strukah, o poljodjelstvu, vinarstvu, pčelarstvu, svilarstvu, kao takodjer o crkvi i školi i inih domaćih potrebah i kako bi jim se moglo najlaglje pomoći. Bivši u kolu i naš obće štovani g. župnik, reče da tu neima druge pomoći, nego ako narod počne čitati dobre knjige i časopise, jer da se zato i djetca u školu šalju. Na te bi rieči zaključeno, neka g. župnik skrbi, kakve će se knjige i časopisi nabaviti, a občinski sudac i poštovano starešinstvo obeća, da će iz občinske blagajne po mogućnosti trošak smagati. To vam zato pišem, da se vidi, kako se počeo naš narod gibati, pa da se u ovaj liepi primjer i druge občine ugledaju. Vjerujte mi, sve je moguće, samo ako poglavarstva žive u slozi i u dobrû sporazumljenju, kao što to, hvala Bogu, kod nas biva. Živili!

Žaba i krastača.

(Iz Zagrebačkog *Gospodarskog lista*).

Već se je i po naših časopisih i knjigah mnogo o koristi žabah i krastačah pisalo, no žali bože nenašlo mnogo odziva jer se još sveudilj okrutno proganjaju i muče na najnečovječnije načine. Osim toga još su ljudi tako u svoje predsude zalutali, da osobito krastaču copernicom (vještcom, vračarom) smatraju. No iskustvo nam kaže i posvjedočava, da su baš ove vrsti stvorovi vrlo po čovjeka koristni. Povrh toga, čim je koja žaburina rušnija i gadnija, tim je i koristnija. Budući pako naš sviet domaćim piscem, kako se čini nevjeruje toliko, koliko tudjincem, osobito Njemcem, eto im, neka čitaju, što g. dr. W. Hamm, ministerijalni savjetnik u c. kr. ministarstvu za ratarstvo u „Neuer Kalender für den österreichischen Landmann", od P. N. Feusera piše:

Digitized by Google

Prošle godine putovah sa još njekojimi prijatelji po njivah, da vidim, kako usjevi stoje. Dodjosmo na polje, gdjr se je tek prije četrnaest danah nikla repica krasno zelenila. Zapanjeni stadosmo pred njom, bijaše nam vidjeti, kao da sav usjev živi, tako se je skakalo i talasalo po repici; eto nebrojena jata žabah; činjaše se, kao da je nebo žabami daždilo, kao što to još mnogi lahkoumnici vjeruju. Toga dakako od nas nitko vjerovao nije, no vlastnik polja, prem izvrstan gospodar, ipak tresuć glavom govoraše: „Neima li zbilja načina, ni sredstva, kako da se ovaj skot utamanit može?“ — „A što vam čine ovi gnjusići?“ upitat ću ga ja. — „Ele pitanja, zar nevidite, izjest će mi usjev“. — „Varate se, odvratim, žabe neždеru bilje, ta neimaju nikakova ustroja, da si bilinsku hranu razmrvit uzmognu, nehrane se bilinami, već kukci, ličinkami, sluzavci, te crvići, s toga i jesu, kao što i njezina baba krastača, najbolji prijatelji ratara“. — No tom pohvalom tek dirnuh u sršljenovo gnezdo; svaki mi od prisutnih protuslovi, a svi se složiše u tom odrješito, da su žabe i krastače, gadni, škodljivi, dá otrovni stvorovi. Kakav li nam drugi dokaz može temeljitiji biti, nego ovaj, što ga vidimo? Evo usjeva, eto bezbrojna množtva žabah, ako dakle što god usjev izjede, tko ga je drugi izjeo, nego žabe?! Sveobćoj navali suprotivih se sasvim mirno ovako: Dobro, moja gospodo, neka nam dakle bude svjedokom i dokazom ono, što vidimo. Ajdmo indi svikolici u lov na žabe, te ćemo svakomu ulovljeniku drob nožem razporiti. Nadjemo li u jednom bilinsku hranu, platit ću ja u kakovu dobrotvornu svrhu sto forintah, nadjemo li pako u svih bez iznimke samo životinjsku hranu, platit ćete vi svikolici ujedno u istu svrhu stotinjaču. To je bar pravo! No na to sva gospoda zašute; okladit se nehtjedoše, al ipak bili bi prisegli „da žabe usjev žderu!“

Pak doista ovakova predsuda i njoj slične su još vrlo razgranjene ne samo medju prostim pukom, već i medju onimi, koji se za naobražene drže. Neće dakle bezkoristno biti, ako se takovoj predsudi ponajboljim orudjem, zakonom naravi i izkustvom, suprotstavim. Cieli rod žabah živi izključivo životinjskom hranom. To nam dokazuje ustroj njihova tiela, koje nije podnipošto za bilinsku hranu stvoreno. Samo se u nerazvitom stanju, kao mrmoljci (mlade žabice, žablji ujci), hrane trunećom biljevnom mekanom tvari, koja se u vodi sa istimi nalazi, te su radi toga ti mrmoljci i u vodi, da ju od trulih stvarih čiste. Dorasla žaba hrani se izključivo životinjskom hranom. Vrlo je lakoma i proždrljiva, no može samo malene stvari progutati, budući joj ždrielo vrlo uzko. Tko katalinku (Laubfrosch, Hyla arborea) posjeduje, mogao je opaziti, kako ova veliku muhu opet često izbaca. Zube doduše ima, no samo u gornjoj čeljusti i zube nebnjake, te su toli slabašni, da š njimi ni kosati, nekmo li odgrizati može. Kako dakle da žaba jednako s ovcom i kukci usjeve jede?! Žaba svojom mekanom i gibivom čeljusti nebi bila kadra ni samo u biljku zagristi poput n. p. buhača. Hvata hranu skokom, zato ju bog obdari dugimi, pružívimi nogami. Mora se dakle hraniti osobito letućimi stvorovi, kukci, koje ciele proguta. Njezine ustne stvorene su, da s njimi zahvatiti može. Da se ima sa tvrdo priraslim biljem hraniti, nebi bila stvorena za skakutanje, te bi imala umjesto mekanih čeljustih tvrde. Da su žabe mesožderke svjedoči nam i njihov nutrnji ustroj, jer su im crieva najviše samo dvaput tolika, koliko njihovo tielo. Nit nemogu piti; žaba u vodi nepropušta ni kapi kroza grlo, jer neima usnih a odviše razstavljene čeljusti. Tekućinu, što ju za uzdržavanje tielo zahtieva, upija cielom šupljikastom kožom. S toga se žabam najveća krivica čini, kad se o njih kaže, da usjeve žderu. Usuprot su po gospodara prekoristne životinje; skokom utamanjuju bezprimjerno marljivo sve kukce, muhe, moljce, leptire itd. same leteće stvorove, koje drugim neprijateljem lahko uzmaknu. Žaba nije neprijatelj, već prijatelj ratara, pak tko ju na svojoj njivi proganja i ubija, radi kao budala, koj bi roj škodljivih kukacah na svoj usjev puštati htjeo. Ukažu li se gdje u usjevu žabe, znaj da je već nagriznut, no ne od žabah, već od puževah, buhačah, ličinkah i crvah, a žabe se ovdje samo s toga sakupiše, da se ovim gadom hraniti uzmognu, a time da i tvoj usjev očiste i od propasti uzčuvaju. *(sliedit će)*

Neukû nauka.

Kako se pravi ocat ili kvasina.

U Franceskoj i Njemačkoj, osobito u vinorodnih krajevih, svaki seljak zna za svoju potrebu ocat načiniti, ne samo od vina, nego i od meda, jabukah, krompira, rakije itd. itd. U našem narodu ovo nije još poznato, pak se ocat čini najviše na sreću, ako se najme sam od sebe učini, il posve pokvari.

Jedan naš prijatelj, koji je po onih stranah putovao, pripovida nam kako seljaci onud postupaju, da ocat načine; pa budnć da je način sasvim lagak, priobćujemo ga našim čitateljem, da se njim okoriste.

Komu, na priliku, treba vrč ili bokal octa na tjedan, taj treba da ima, bilo zemljenu posudu, bilo drveni okrut od 10 bokalah, pa da ju drži na takvom mjestu, koje nit je u ljetu izloženo volikoj vrućini, nit u zimi tolikoj mrzlini, da se ledi. Najbolje je dakle držat ju u konobi, il kuhinji, ali ni preblizu, ni predaleko od ognja.

U ovu se posudu od 10 bokalah za početak matice lije najprije 9 bokalah dobra i jaka octa, a deseti onoga, iz česa se hoće ocat da čini. Ako je rakija, mora imati barem od 3 do 5 stupanjah ili gradah jakosti. Ova posuda mora bit tako zatvorena, da nemože prah itd. u nutra padati, al ipak da može zrak u nju ulaziti; pak se pusti na miru za osam danah, na priliku, od subote do subote. Kroz ovo se vrieme dovrši ono naravno ugrizivanje i kipljenje ulivena vina tako, da je postalo sve najljući ocat. Sad se otoči bokal octa, a dolije se bokal vina opet do druge subote; i tako se svake subote dobije bokal octa kroz godine i godine, jer što je matica starija, to je jača. Komu u kući treba u tjednju više octa, n. p. dva, tri, četiri bokala, ili ako hoće i cielu barilu činiti, onda po rečenom razmjerju od 9 bokalah matice i 1 bokala vina, mora imati bačvu od 9 barilah matice, pak će svake subote dobiti 1 barilu gotova octa.

Glavna je stvar, da vino, rakija itd., od čega se hoće ocat činiti, bude čisto i bez muteža. Mutno se i nečisto vino najbolje očisti, ako se prociedi kroz na prah stučeno ugljevje, koje, ako se poslje u vodi opere, može i za više puta služiti.

Na ovaj se način djela ocat samo za domaću potrebu i za malu trgovinu po selih. Tvornice ili fabrike od octa učine u jedan dan mnogo octa i bez matice, ali naravno tu treba druge spravi i osobita znanja.

Različite viesti.

* (**Mjesto g. Clesinsa**), postao je na Voloskom kotarskim kapetanom g. Fegic, muž odan caru i narodu, iz kojega je potekao.

* (**Na 18 tek. mjes.**) s jutra prispio je iz Pariza u Tours veći del poklisarah i ministrah inostranskih državah.

* (**Pariz**) je od 19 semptembra posve pod očima neprijateljah, i sad mu je gledati kako će se braniti. Med tim kupi se nova vojska na jugu, jedna pri Loiri a druga u Lyonu. Ta nova francezka vojska na jugu, kao što piše „Gironde“ jur sada broji do 450,000 momakah, i kada bude sjedinjena s mobilci i s dobrovoljići bit će do miliuna. Zato ako se budu mogli uzdržati Parižani proti pruskoj sili dobar mjesec danah, dojti će njim krepka pomoć sa juga i zapada. Sa svih se stranah Franceske čuje, da je narod jako razdražen proti Prusom. Po svih se selih narod hvata oružja, da udari na pojedine pruske čete.

* (**Francezki**) ministar Favre i pruski grof Bismark sastali su se na 22 ovoga mjeseca u Rotšildovu gradu da se dogovore o miru. Ali jer Bismark, kao što su stigle glasi iz Pariza, zahtieva kao uvjet (kondicion) mira, da bi se Prusom predale sve tvrdjave Alzacije i Lorene kanoti i Mont Valerien (glavna tvrdjavica na zapadu Pariza); za to ti uvjeti nebiahu primljeni i tako opet nesta svake nade o miru. Privremena je vlada upravila proglas na Franceze, u kojem prikazujući stanje stvarih, nagovara da se svi primu oružja i biju do zadnje kaplje krvi.

Digitized by Google

* **(Na 28 p. m.)** u 8 sati u jutro pala je i glasovita tvrdjava Strasburg u njemačke ruke poslje 48 danah najstrože obsjede i najjunačnijeg odpora. Tom je prigodom položilo oružje 451 oficira i 17000 momakak. Bilo je sudjeno dvima slavenima, najme hrvatu Uriću da ju preda, a poljaku Lešinskomu da ju primi. Znamenito je, što je ta tvrdjava bila došla u franceske ruke 1681, baš na 28 septembra.

* **(U Londonu)** je Cesarica Eugenija ustanovila list imenom „La Situation“, koji će Napoleonove „pravice“ braniti.

* **(Škoda)** koju je fransezko ratno brodovlje (flotta) počinilo Pruskoj na baltičkom moru računa se 150 miliunah.

* **(Računa)** se da je sada u Parizu ovoliko vojske:
100,000 vanjske mobilne straže;
15,000 pariške mobilne straže, koja je sva porazmešćena po tvrdjavah;
130,000 narodne straže;
60,000 uredne pjesačke vojske;
10,000 dobrovoljacah, i drugih; svega skupa dakle 315,000. Sudeć po vojnički, imalo bi se odbiti od ovih barem 100.000 narodne straže, koja ili će obavljati unutarnju službu, ili neće se htjeti biti u potrebi.

Treba još opomenuti, da med 60,000 uredne pjesačke vojske, nahodi se posve mali broj starih vojnikah; a većina nije nikad u rukuh imala puške.

* **(Zapovjednik Charonske)** tvrdjave kod Pariza, držao je svojim vojnikom liep govor, u kojem se nahode sliedeće znamenite rieči: „Smatram kao veliku čast, o gospodo, zapovjedati ljudem, kojim ima biti na srcu dokazati Prusom, kako se Parižani znaju biti. Nu, da vas opomenem: Ovdje se mi nećemo predati, nego na mini u zrak odletiti“. — Ovaj kratki govor bi primljen velikim oduševljenjem.

Svašta po nješto.

Johnson.

Po smrti, izdajnički ubitog velikog amerikanskog patriote Lincolna, podignuo je narod sjedinjenih amerikanskih državah na najveće dostojanstvo u zemlji, na predsjedničku najme stolicu, ne manje po narod zaslužna muža *Johnsona*, koji je prije toga bio krojač iliti šilac u Njujorku. Kao President republike bio je ravan svakomu drugomu vladaru ovoga svieta. Budući se po amerikanskomu zakonu nedopušća ovo uzvišeno mjesto više od trih lietah, to su amerikani čast ovu drugomu povierili, a naš Johnson tada ni pet ni šest primi se krojačtva kao i prije nego postane presjednikom. Johnson dakle je sada krojač i šivanjem zaslužuje si svoj svakidanji kruh. Iz ovoga Johnsonova čina možemo dvostruki nauk imati: prvo, da nikakovo dostajanstvo onoga svieta nesmije nikada i nijednoga izoholiti; a drugo, da je čovjek stvoren na to, da svojim trudom, mukom i nastojanjem zasluži svoju hranu, a ne da ga sugradjani zdrava i čitava još uzdržavaja na njihov trošak.

Englezka mudrost.

U jednom pregradju velike Londre, neki krčmar (oštar) pribio je na svoja vrata cienik za konje u svojoj štali i postavio dvojaku cienu, i to: 1. za konja kratkim repom po 2 šelina; 2. za konja dugim repom po 3 šelina na dan. Ovoj, u prvi mah reć bi šaljivoj cieni se grohotom smijao mino krčme prolazeći sviet, a gosti se na tobožnju nepravdu vrlo srdili. Svi su se jednom rieči čudili ovoj krčmaronaj dosietki, dok ga jednog dana gost njekakov ozbiljno zapita: „dragi kume, zašto vi činite razliku s konji u vašoj štali pak pitate na dan više za konja dugim repom nego li za konja kratkoga repa?“ Ozbiljnim i namrgodjenim ličem odvrati mu krčmar: „Stvar je posvema naravna i neimate se čemu diviti. Konj dugim repom, kada ždere brani se svojim repom od muhah pa jede mirno i mnogo; dočim onaj s kratkim, mora se u pomanjkanju repa, glavom, nogom i tielom uvjek braniti od napastujućih muhak, ostane mu manje vriemena za žderenje, zato manje i pojede. Sasvim je dakle pravo, da za onog konja, koji više požđere gospodar mu i više plati“.

Književne viesti.

Čitam u raznih listovih, a vidim i sam, kako se slabo šire naše knjige. Uzrok tomu jesu većim dielom naši spisatelji, što knjige izdaju bez objave. Ostali su narodi razširili književnost samo velikim nastojanjem o razprodaji, najme kroz velike oglase, kroz razašiljanje knjigah knjižarom i kroz neumorno kupljenje predbrojnikah. Zali Bože toga kod nas još neima, jer se knjige izdaju, a knjižari neimaju nikakva oglasa.

Toga radi preporučujem se svim našim spisateljem, netom izdadu koju našu knjigu, da izvole poslat na moju knjižaru poštarskim pouzećem 6 komadah od onih knjigah, koje 80 novč. a 3 komada od onih, koje neprelaze 2 f. Javljam nadalje da primam u razprodaju sve knjige pod jako dobre uvjete.

Ivan Bralić
knjižar u Šibeniku.

Sa trštjanskog tržišta.

Ima mjesec danah da se ciene žitija ništa nepromjeniše, odnos po moru bio je posve slab iz uzroka što su ciene odveć visoke, zato nije ovamo mlogo robe niti dolazilo. Šenicu banatsku plaćali su po dobroti robe po f. 6.50 do f. 7.75. Šenicu bosansku f. 5.60 do f. 6.25. Kukuruz bosansku robu dobru po 4.70 do f.475 sve za ☗ 116. Ječam robu dobru po f. 4.75 za ☗ 100. Ulje Dalmatinsko i Istarsko, slabo traženo, prodavali su po f. 30½ do f. 31 barilo sa odbitkom 3 do 5 na stotinu. Vuna nova debela sasvim zanemarena, i za sada nema kupacah, ciena derži se po f. 47 do 48 za cent u srebru. Kože govedje suve dobro tražene i prodaju se roba tršćanska suva po f. 74 do f. 76 za cent. Smokve nove Kalamata po f. 10½, a dalmatinske po f. 6½.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16—30 Septembra 1870.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Carski dukati (cekini) . .	5.90	5.90	—	5.90	5.86	5.87	5.89	5.89	5.89	—	5.90	5.89	5.89	5.89	5.90
Napoleoni	9.94	9.93	—	9.92	9.90	9.89	9.90	9.90	9.91	—	9.95	9.94	9.94	9.95	9.95
Lire Ingleske	12.48	12.47		12.46	12.45	12.45	12.45	12.44	12.46	—	12.48	12.48	12.48	12.48	12.49
Srebro prid (aggio)	122.15	122.25	—	122.10	121.75	122.—	122.—	122.—	122.35	—	122.50	122.65	122.85	122.75	123.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.o 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. **U Trstu 16 Oktobra 1870.** **Broj 10.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Oktobra.

U našoj carevini stvari stoje mal da ne onakako, kako su stajale prije petnaest danah. Ministarstvo se još i danas muči, kako će popuniti careviusko vieće sa zastupnicî češke kraljevine. Česi su i opet Adresom odgoverili na cesarski odpis, pak su i opet izjavili, da neidu u carevinsko vieće. Toga radi carevinsko je vieće i odgodjeno do 7 dne dojdućega mjeseca novembra, a u češkoj kraljevini bjehu razpisani tako zvani neposredni izbori.

Neposredni izbori su to, kad je pozvan puk, da mjesto sabora izbira svoje zastupnike u carevinsko vieće. To je, koliko reći saboru, da se u sili može i bez njega. To nije proti zakonu, jer ima u austrijskom ustavu članak, koji daje ministru vlast, da na taj način popuni carevinsko vieće, kad neće koj sabor, da unj pošlj svoje zastupnike. Ali, ako nije proti zakonu, jest skrajno sredstvo jednoga ministra, da ukroti odporničku stranku.

Kako se čuje, Česi će se javiti i tomu pozivu, pak vele da će izabirati svoje zastupnike, ali da ti zastupnici neće jednako u Beč. No, vlada će postići ono, što želi, jer ako i nebude Slavenah, a ono će barem doći Niemci iz one kraljevine; pak se neće moć reći, da se bez nje obavljaju carevinski poslovi. Ministarstvo tako mudruje, kad hoće da se utješi. Ali da vlada nemisli na neprovratak, nego da se misli i dalje s Česî dogovarati, vidi se iz toga, što nije razpustila českog sabora, nego ga je samo odgodila na neizvjestno vrieme. No jednoj u Austriji stranci nije to nikako pravo, pak udara na ministarstvo, koliko igda može. To je ona stranka, koja neće da išta čuje o nagodbi, nego samo o pokorenju.

Ta je stranka bar iskrenija od one, koja sada gospodari u Ugarskoj, najme od Magjarah. Jer Magjari nisu nikad rekli, da se neće načinjati s Hrvatî, nego samo su jednu govorili, a drugu mislili. Što su mislili, vidi se sada u Primorju, gdje im nije dosta Rieka, nego posižu i za ostalom onud hrvatskom zemljom. Što je riečki gubernator zajedno i vrhovni pomorski nadstojnik u svem onom Primorju, to je Magjarom najljepša prilika, da izvedu svoj plan; pak su već i počeli uprav rad toga krstiti ono Primorje ravno magjarskim Primorjem. Magjarske ga Novine već drugače ni nezovu. Ali primorci nedaju na svoje ni samom rieči, pak se čuje, da silno prosvjeduje ili protestuju proti tomu nazivu. Na Rieci se ima otvoriti kako nekakva niža gimnazija, jer će se na njoj morati djetca učiti i latinski jezik. Vriedno je pak napomenuti, da će se te škole zvati škole bez vjere, jer da se neće na njih učiti nauk kršćanski. Učevni će jezik biti talijanski, a mjesto hrvatskoga, učiti će se jezik magjarski. Kako se vidi, te škole nisu nego za same Riečane, jer gdje bi naši primorski mladići, s ovu i s onu stranu Rieke, mogli jednom svoj kruh služiti bez svojga hrvatskoga jezika, sad gdje je on u Hrvatskoj službeni jezik, a bit će, ako Bog dá, i na našoj strani.

Iz ostaloga svieta zna se to, da su se Niemci i Francezi tako zagrizli, da se nemogu razastati. I jedni i drugi vide, što ih čeka, pa ipak neće da popuste ni jedan, ni drugi. Niemci vide, da će ih zima podesetiniti, a Francezi se tomu vesele, pak se nadaju, da će doć do mira sa mnogo manjom škodom, nego su im Niemci namienili. S druge strane, Niemce kao da je sram i na Pariz udariti i bez Pariza mir sklopiti; pak sjede pred njim, u nadi, da će Parižane glad i nevolja ukrotiti. Niemci su razglasili, da oni nemare, tko će u Franceskoj vladati, tim da nije istina da oni misle Napoleona uzpostaviti. Iz ove se izjave vidi, da su i oni željni mira više nego ikada. Oni misle na taj način franceske republikance na popušćanje skloniti. Ali republikanci ni da čuju o krnjenju svoje franceske domovine. Veli se, tko uztraje, taj se nekaje; pa tako će i tu biti. Na 4 t. m. bio je u Rimu plebiscit ili tako zvano sveobće pučko glasovanje, gdje je narod mal da ne jednoglasno odlučio, da hoće talijanskog kralja Viktora sa svojga gospodara. Na 10 su Rimljani u Fiorenci predali kralju uspjeh svog glasovanja, pak je bilo radi toga veliko veselje i tu i po svoj Italiji.

Dopisi.

Iz srednje Istre.

Jednog dne prošlog školskog ljeta, nahodeć se u jednom od naših manjih gradićah, bio sam očevidni svjedok dogadjaju, kojega nemogu da zamučim, jer služi na veliku čast jednomu našemu zemljaku, premda po jeziku Talijanu.

Na taj je dan bio došao u to mjestance občinski školski nadzornik, da obajde školu i vidi, kako naša hrvatska djetca napreduju u naucih, pokle su nam škole talijanske. Kako je bio zadovoljan, to baš neznam kazati, jer nisam s nikim o tom govorio; ali najbrže da je uvidio, da fali još nešto, da se uzmognu i djetca i roditelji talijančiti kako valja. Jer dočim se djetca u školi uče talijanski, u crkvi je još sve po staru, najme po hrvatski. Da bi talijančenje išlo mnogo laglje za rukom, kad bi se kojom srećom talijanski jezik uvukao i u crkvu, to i sliep jasno vidi. A da je to najvruća želja naših zemljakah drugog jezika, o tom se je mogao do kraja osvjedočiti tko je god opazio, kako se njihovi kolovodje smuču, najme okolo naših mladjih svećenikah, da ih predobe na svoju ruku. Da nebude bio gori rečeni nadzornik Talijan, nebi bio nikad postao ono što jest; pak što će ni on, nego da tjera svoju barem dotle, dokle nesine sunce i na naša vrata? Toga radi, da neostane za svojimi drugovi, namisli na taj dan skusiti na svoj način, nebi li mu išlo kako za rukom, uvući malo po malo talijanski jezik i pod krov one do sada čisto hrvatske crkve. Kolika nebi to bila za njega čast i slava najme pred talijanskimi u Istri prorocî i kolovodjami! Tim vriedno je, da se učini, što se učinit daje. Ali što će i kako će, kad je crkva i crkveni jezik župniku ili plovanu u rukama, a župnik duševan čovjek, koji negleda ni desno ni levo, nego samo što je pravo i pošteno? Gdje se nemože zapoviedati, tu treba prositi. It će dakle i on k g. plovanu, pak će ga sladko i medeno moliti, budući se djetca u školi uče po malo i pjevati, neka bude tako dobar dopustiti, da u nedjelju i blagdan zapjevaju po koju i u crkvi, jer da će tim i djetca u bogoljubnosti napredovati, a i sama služba božja ljepši i veličanstveniji utisak na vas puk učiniti!

Plovan, blaga i poštena duša, nemože da neprimi ponude, ne samo blagostivo, nego još i zahvalno, kao čovjek, kojemu iskreno leži na srdcu slava božja i duševno spasenje

Digitized by Google

povjerenâ mu puka. Samo, neznam zašto, zapita g. nadzornika, u kojem će jeziku djetca u crkvi pjevati? U kojem ćete da pjevaju, odgovori lastivo g. nadzornik, nego u onom u kojem se već od lani po občinskoj želji uče u školi i čitati i pisati, najme u talijanskom, kao što to i vi, mnogo častni gospodine, dobro znate? Moj gospodine, reče na to dobroćudni župnik, vi ćete bit, ufam se, tako dobri, te ćete mi oprostiti, ako vam po svojoj svetoj dužnosti moram kazati, da vam toga neću i nemogu nikako dopustiti, ni sad ni ikada. Vi ste razuman čovjek, pak znate, kako i ja, što je i za što je crkva. Sveta mati crkva uči navlaš svoje svećenike u svih svieta jezicih, da se izpuni rieč Spasiteljeva, koji pozvà u svoju ovčarnicu sve svieta narode bez razlike roda i plemena, a mi da se sad te crkvene naredbe okanimo? Ah nećemo! Nego neka naša školska djetca dojdu u crkvu, neka pjevaju hrvatski, kao što se je i do sad pjevalo, pak će bit dika i slava i Bogu i ljudem. Jer hrvatski znamo svi, a talijanski malo tko; pa za koga bi pjevala? Ja sam kako viditi, iskren čovjek, al ipak nesumnjam, da ćemo mi svjedno zato ostati i na dalje dobri prijatelji, kao što smo i dosad bili.

Iz ovoga razgovora nadzornik jasno uvidi, da se plovan neda u njegovu torbu, pak se liepo nakloni i ode.

Ta seje stvar, kolilo bi okom trenuo, razglasila od ostiuh do ustiuh po maloj varošici, i ono malo od gradjanah, koji znaju nešto i talijanski, počne štrmoriti i psovati na plovana, da je šćavo, da je tudjinac, da je ovak, da je onak, i da bi ga valjalo ovo i ono, jer da neće puka slušati. Na to propinjanje stupi na ulicu jedan starac i uzme ovako govoriti: Nemojte tako, ljudi, jer ako vas tko pametan čuje, hoće reći, da ste stekli. Vi se tužite na g. plovana, što neda, da se u našoj crkvi pjevaju talijanske *note*. Da to plovan dopusti, istina, da bi ugodio dvojici il trojici nas, koji se u suknini il panini nosimo i nešto talijanski kramljemo, al bi se zato do smrti zamjerio svoj ostaloj plovaniji, koja nezna ni beknuti, nego hrvatski. Pak promislite, da li bi to bilo mudro, da li pametno, da li pošteno od plovana, koji mora gledati na pravicu i poštenje, kao na oko u glavi? Promislite još i to, da su naši stariji pred dvima il trima članima iz tudje zemlje medju ovaj narod došli, a on da ih je gostoljubivo pod svoj krov primio. Pa tako li mu sad ljubav za ljubav vraćate, što hoćete, da mu njegov materinski jezik još i iz crkve protjerate? To je ježeva zahvalnost, kad se je bio u duplju k zecu pritisnuo. Što pak zijate, da je plovan tudjinac, znajte, da se je on Slaven rodio; a Slaven je medju Slaveni svagdje doma, kao i Talijan medju Talijani i Niemac medju Niemci. Ako li pak je čast Niemcu i Talijanu ljubiti svoj narod, to mora bit i Slavenu, pa onda i našemu plovanu. Tim nije on odmetnik, što svoj narod ljubi, nego bi bio i odmetnik i gore, kad ga nebi ljubio. Na ljubavi sviet stoji, a ne na mržnji.

Ovaj me je govor tako u srdce dirnuo, da sam počeo pitati, tko je onaj čovjek; pak sam doznao, da je to bio nekada župan u onom mjestu. No, rekoh sam sobom, kad bi svi naši zemljaci drugog jezika ovako pošteno mislili i govorili, kako ovaj starac, naša bi se Istra za kratko vrieme osula dičnim cvićem svakojakog napredka i blagostanja, jer bi se onda činilo po pravici i Slavenom i Talijanom. A mi Slaveni ništa na svietu neželimo toliko, koliko to. Mi smatramo sve druge narode za svoju braću, a za najbližu naše susjede Talijane, s kojimi smo gotovi zlo i dobro dieliti; al neka i oni s nami postupaju kako s braćom, poštujuć i u crkvi i u školi, što nam je nada sve sveto, najme naš materinski jezik.

Stokarstvo.

Jedan od uzrokah, što našim ljudem nevalja stoka ili blago, jest sjegurno i taj, što ga neznaju nastojati. Kod gojenja blaga treba na dvoje gledati, najme na staju ili štalu i na hranjenje. Već puti ljudem blago oboli i pocrka, a tomu nije ništa drugo krivo, nego nevaljala staja. Staja za blago mora bit suha i svjetla. I to ne samo suha po zidih, nego i po tlih. Zato mora bit dobro požbokana znutra i zvana, a tla moraju bit načinjena, od gornjega zida prama doljnjemu, na žleb tako, da može svaka i najmanja mokrina odtiecati izpod praga u gnojnicu, koja se ima nalaziti izvan dvora, pokrita i ona da nesmrdi i da se gnoj neizhlapljuje. S druge strane mora bit pod blagom uvjek dosta stelje, a najme u zimi, da govedo neprezebe, što se lahko dogodi, kad leži na golih tlih, il na mokrini. Tmične staje, ne samo što su nezdrave, nego je i blago u njih žalostno i zaniemljeno; zato valja i na stajah probiti svoja liepa i velika okna ili prozore. Što je u staji svjetlije, to je i blago u njoj veselije i naprednije.

Drugo, na što se mora paziti kod blaga, jest hrana. Blago, ako hoće napredovati, nesmie nikad glada trpiti. Zato svaki gospodar neka proračuna, koliko može hrane imati; pak neka onoliko blaga drži, koliko ga može do sita prehraniti. Bit će mu koristnije, držati i manje blaga, a dobro ga hraniti. Već puti se čudimo vojničkim konjnem, kako su liepi i debeli; pak mislimo, da ih bogzna kako hrane i štede il šparaju. A kad tamo, oni najveć puti pojedu manje, nego najloši i najmršaviji kmetski konj. Što je dakle uzrok onoj ugojenosti? Pitajte vojnike, pak će vam reći, da čistoća i red u hranjenju. Blago se dakle mora na obroke hraniti i pojiti, u jutro, u podne i u večer. Kad se blago na red nauči, onda sve što pojede, bolje mu tekne. I čovjek, koji neima reda u jelu i pilu, nego svaki čas jede i pije, najposlje pokvari želudac i zdravlje. Dobar gospodar neka zapamti još i to, da je blago jako lokomo na sol i da mu sol jako dobro djela, zato neka mu ga nekrati.

Naposljedku hoću još i to reći, da je blago jako ćutljivo i da poznaje jako dobro svojga prijatelja i svojga neprijatelja, tko ga draguje i tko ga bije i ubija. Toga radi treba s blagom liepo postupati, pak će i gospodar blagu omiliti. Nevalja ga tepsti, ni više nego može nanj naprćivati, jer se onda spunta, pak je sve badava. Mnogi od naših ljudih baš u tom neimaju nikakva razloga, nego su već puti veća živina od same živine. Groza je gledati i slušati, kako tepu i ubijaju svoje nesretno blage, kuneć i proklinjajuć, kao da vraga u pomoć zazivaju. Istina, da bi već puti blago i moglo, a neće. Ali tko je kriv, da neće? Tko ga je onako odgojio i samo na bič i šibu od mala naučio, pa ga neće više da sluša, ni s liepâ ni s grdâ. Kako rade, tako imaju. Ali dogodi se, da ga već puti i prenaprte; a blago, kako neće ni jesti ni piti, nego koliko mu je dosta, tako neće ni maknuti, gdje vidi, da bi se prekinulo. Nemogu svršiti, a da nespomenem, da je i blago stvorenje božje, pak da je i u sv. pismu izrekoma zabranjeno, mučiti ga bilo, na koji mu drago način.

Kameno ulje (Petroleum).

Skoro da već neima kuće, u kojoj se dandanas nerabi kopano ili kameno ulje, ali malo tko zna, što je i odkud je, zato recimo i o njem koju. Takova ulja ima mnogo po svietu, pa ga ima i u Hrvatskoj, ali je slabo poznato; čuje se za njega i u Slavoniji, a ima ga mnogo najme u Dalmaciji. Lanje zime bio se raznio glas, da su ga, kopajuć železnicu, našli i u Rieci, ali je opet sve zatihlo. Veli mu se kopano ili kameno ulje, jer se nalazi u zemlji i u živu kamenu, gdje se skuplja kako voda i svaka druga tekućina. Kameno ulje nije stvar nova, nego samo što se je počelo rabiti u novije vrieme, jer, buduć od naravi nečisto, iznašli su se strojevi ili makine, kojimi se čisti i za porabu pripravlja. Nahodi se ga i čista, ali riedko gdje. Takov jedan izvor čista kamena ulja najden je u Pensilvaniji 70′ (noguh) duboko pod zemljom, iz koga su svaki dan do 1000 mierah ulja crpili. Nekud ga netreba ni iskati, jer je njim zemlja do pod sami vrh opojena, pak se samo pokaže; a negdje ga išću kopajuć u silnu dubljinu. Više puti naleti se na takov izvor, da ga nije moguće obuzdati, kako silno teče, pak se ga velikom škodom najveći diel izgubi. Strojevi (makine ili aparati), kojimi se izpod zemlje crpi kameno ulje jesu duge sisaljke ili pumpe, koje se izvoru do dna protežu. Dosad se bave najviše u Americi zajimanjem kamena ulja. Svake se ga godine samo po atlantskoj železnici provuče do miliju vjedarah. Iz Amerike

Digitized by Google

ga sila božja dojde u Englesku i u Francesku, gdje ga čiste, i odonud ga mi čista i jasna dobivamo. Kameno ulje daje silni dobitak, i dan za dnevom je taj dobitak sve veći, tako je danas proračunan dobitak do 30% (po sto). Kameno ulje, što je čišće, to manje smrdi i ljepše svieti, al je zato i draže. Ono plane kao prah, ili plin (gas), toga je radi jako pogibelno; zato ga treba čuvati od ognja, jer bi se lahko nesreća pripetila, najme gdje ga ima više. Kameno je ulje dosad prilično cieno, kad se proračuna, koliko bi više zgorelo u običnom ulju i u lojanih krutih sviećah, a koliko manje sviete. Negdje su ga počeli rabiti mjesto kopanog uglevja za varenje vode kod parokretnih strojevah ili makinah. Tim, ako to u običaj ujde, a kod pomanjkanja kopanog uglevja lahko da ujde, hoće i ono poskupiti. Nego božja je narav neizcrpiva u svojih darovih, pa kako joj se danas čudimo rad kamenog ulja, tko zna, da joj se nećemo sutra čuditi rad kakvog, još ljepšeg i cjenijeg goriva?

Žaba i krastača.

(Iz Zagrebačkog *Gospodarskog lista*).

(konac)

No krastača, ta ružna otrovna coprnica, — nju valja svagdje, gdje se nadje, ubiti?! — Podnipošto — ona je toli koristna, dà koristnija i isto tako nevina, kao i žaba. Da ona otrovna nije, dokazali su naravopisci već odavna. Ona se samo mučena znoji jedkim sokom, koj samo na najćutljivijih mjestih mimogredno i za čas peče. Svatko se može o tom sam obsvjedočiti; lahko ćeš n. p. psa naučiti, da ti krastaču ustima donese, nenahudiv mu niti najmanje. (Ja sam se i sám o tom često obsvjedočio P. K.) Ob otrovu žabah nesmije dakle naobražen čovjek više ni govoriti, ako neće, da ga drugi, koji su o tom bolje upućeni, neizsmiju. No ni o šteti, koju čine. One su najvještiji i najneumorniji lovci svakojakoga gada u pivnicah i drugih zakutcih. U pivnicah hvataju mokrice i moljce; u vrtovih gliste (gujavice), ličinke i gusjenice svake vrsti; na njivah kukce, puževe, žičnjake itd. i to radi svoje velike proždrljivosti nebrojenu množinu. Ne čine dakle ni najmanje štete. Vrlo je indi žalostno, što po najveći dio ljudih toliko te krastače mrzi, te je ubija, gdje ih nadje, na svaki i najokrutniji način. Samo njezina zabitna, tamna i vlažna kućica i ružno tielo čini, da ju toliko mrzimo. No nemojmo zaboraviti da krastača najljepše i najsjajnije oči od svih stvorovah ima. Srećom, da ovih predsudah u našem vieku sve većma nestaje. Sada se već u Parizu, Londonu, Bruselju itd. sveudilj krastače na trgovih prodavaju, te ih vrtljari za sknpe novce kupuju i u svojih vrtovih, kao svoje najbolje prijatelje, a neprijatelje svakojake proždrljive gamadi, uzgajaju. I ja već od dulje vremena na to pazim, da mi se žabe i krastače u vrt udome, te da ih nitko neuznemiruje. Na njive da dodju nemože im dakako nitko zapovjedati, nu ondje ih štititi može svatko. Time će svatko sám ponajveću korist imati, korist, koju precieniti neće moći, premda mu neće uviek na dlanu vidljiva biti.

Već je vrieme, da se čovjek predsudah, koje o mnogih stvarih i stvorovih u naravi ima, otrese i da stvoritbu uči promatrati očima razuma, n ne utvorah. Čudnovato je ipak. kako čovječji rod već od početka povjestnoga svieta osobito žabnjake ili gmazove (vodozemce ili dvoživce, gušterovce, zmije) mrzi, te nastoji iz svih silah, da njekoje rodove utamani i uništi bez uzroka već samo iz predsude i neznanja.

P. Krempler.

Neukû nauka.

Kako sačuvati sir, da neočrvivi.

Uzmi lišća od javorike (jagorike), ili ako neimaš pri ruci javorike, a ti uzmi i brezova lišća, obloži njim sir odasvud, odzgor i ozdol, pak se neboj črvah.

Kako izbaviti konja od napastovanja muhah.

Mnogi gospodar pokriva svoje konje toga radi koječim, a pametan kupi za tri ili šest novčićah *ribje masti*, pomaže njom konja kud mu najveć dodijaju, pak muham ni traga ni glasa.

Različite viesti.

* Nj. Veličanstvo Car hoće pohoditi Tirol.

* Kako smo već javili, bivši istarski školski nadzornik, g. Dr. Gnad, bio je premješćen u istoj službi u Tirol. Dosad mu još vlada nije nastupnika našla, a to je za nas istarske Slavene dobar znak, jer kao da misli i na nas obzir uzeti. Čuje se za trojicu njih, kojih bi mogla ova služba dopasti. U toj trojici nalazimo i g. Klodića, dosad privremenog školskog nadzornika u Gorici; pa ako vlada na njega čeka, u dobar čas i po vladu i po nas.

* Pišu iz Praga, da u Naudnicu ima mnogo vojnikah, jer da narod neće da plati davakah.

* Netko piše iz Franceske engleskim Novinam, *Times* da su Niemci od skora zapalili dvadeset selah i 150 seljakah uhvatili i ustrieljili.

* Berlinski list *Staats-Anzeiger*, izpitujuć stanje njemačke vojske pred Parizom, i kako bi se imalo na taj grad udariti, piše, da se nemože rat dovršiti i mir uglaviti nego u Parizu. Zaključeno je udariti i na grad Thionville, pak se okol njega kupi silna vojska i naperuju proti njemu topovi, što su u Strassburgu najdeni.

* U Strassburgu za vrieme obsade izgorelo je 400 kućah, 10,0 00 ljudih ostalo je bez krova, osim vojnikah, poginulo je još i 1300 gradjanah, medju kojimi 50 gasičah (pompieri), Škoda nanešena računa se 180 milijunah.

* Ako su istinite viesti franceskih izvjestiteljah, u Parizu stoji pod oružjem šesto hiljadah momakah, spremnih ogledati se s Niemci. Živeža da ima u Parizu dosta do proljeća.

* Franceska je vlada dobila iz departementah radostne viesti o rastućoj hrabrosti pučanstva; seljaci su odlučili izručiti Pruse i prepriečiti im dovoz živeža. Ustrojstvo vojske napreduje dnevice. Prusi kane provaliti u Normandiju. Preduzete su sve mjere, da im se prekine dovoz živeža. Sva se marva pošilja u sredinu Franceske ili u Englezku. Havre dobro je obranjena, 1000 izabranih četah očekuje se najskorije iz Algira. Papini Zuavi prispjeli su u Tours; oni imadu podpune kadres oficirah, i sačinjavati će izabrani zbor od 5000—6000 momakah. Hiljadu garibaldinskih dobrovoljacah došlo je u Chambery. Kako uvjeravaju, dostižu topovi delaširanih tvrdjah parizkih na 8000 metarah, te je nemoguće, da se neprijatelske baterije toliko primaknu, da nuternjost Pariza bombardiraju.

* Garibaldi je prispio na 9 oktobra jutros u Tours i odsjeo je u Hôtelu „Prefekture“. U pol deset posjetiše ga Cremieux, Glais-Bozo:, Laurier i drugi. Kako je nedočekivan došao, nije dočekan na kolodvoru. Jedan poručnik linije, desiv se na kolodvoru, ponudi Garibaldu da će ga pratiti, nu ovaj odvrati, da nije naučen pratnji, i doda, na bojišću ćemo se opet naći, da oslobodimo francesku republiku. Jedan batalijon slobodnih streljacah doznav, da je Garibaldi u Prefekturi, prodje mu izpod prozora, kličuć oduševljnjem njemu i Republiki.

* U napolitanskih novinah *La Staffetta*, jedan se Riečanin gorko tuži na Magjare i njihovo na Rieci gospodarenje. Dopisnik veli, da je Rieka skrajni talijanski grad, koji je spadao sad pod Hrvate sad pod Magjare, pak da je umio sve do danas očuvati svoju talijansku narodnost, akoprem su Hrvati, kako taj dopisnik kaže, učinili sve, što se je dalo učiniti, da ju zataru. Sad da je ta grad došao opet pod Magjare, koji da nemisle poštovati bolje od Hrvatah talijanske narodnosti riečke, akoprem su svetačno obećali, da hoće. Dakle Rieka će i tu sramotu doživiti, da će joj

Digitized by Google

se djetca u školi magjarskim jezikom gušiti. Kako se vidi Magjari su Riečane na vjeri prevarili. Riečani bi to sve dragovoljno podnesli, kako dopisnik nadalje pripovieda, ali što jih do kraja peče, jest to, što je g. *Ciotta* pozvao nekog D.ra *Salvadori-a*, da izdaje na Rieci Novine, koje će tu magjarsku nepravdu zastupati i braniti, jer ta Salvadori da je neprijatelj slobode i drug nekadanjih zagovornikah austrijskoga u Italiji gospodstva. Ciotta da je Salvadoriu ponudio 1500 f. plaće na godinu, a Salvadori da je već ponudu i primio. Tim do skora hoćemo na Rieci i to čudo viditi, najme magjarske Novine u talijanskom jeziku, a proti volji magjarskih Talijanah riečkih.

Svašta po nešto.

Mujo pijanac.

(Po Vuku)

Pripovieda se, da je negda bio u Carigradu nekak Turčin, *Mujo pijanac*, kômu je po otcu ostalo nebrojeno blago, pa on, davši se na pijanstvo, sve popio i potepao tako, da nikakih drugih haljinah nije imao, nego jedan poderani plašćinu, kojim je ogrnut po gradu išao, i jednu staru kapetinu, kroz koju su mu vlasi na glavi svirili. Jedan put sreti ga Turski car na ulici pijana, i stane ga karati, što je toliko blago propio, i do onako sramotnog stanja dotjerao. No on se osorno okine na cara, govoreći mu: Što je tebe briga, što ja pijem? Ako pijem, za svoje novce pijem; a ti, ako misliš, da ja neimam novacah, ajde da kupim od tebe Carigrad: što ćeš zanj? Car, premda je znao, da on neima ni probijena pineza, opet pomisli u sebi, da ga nije naputio tko drugi, tko ima novacah, pa pošto se zadata rieč nemože natrag uzeti, odgovorimu: Nedam ti, Mujo, cieloga Carigrada ni po što, nego ću ti ga pol dati po to i po to, pa onda za silu možemo u njemu oba carevati. Mujo mu na to odgovori: Dobro! Sutra ću ti u jutro donesti novce. I tako se rastanu. Kad sutradan Mujo nedojde u odredjeno vrieme s novcî, car pošalje po njega; nu sad Mujo triezan prizna, da neima ni novčića, a kamo li da kupi Carigrad, ili polovinu njega. Onda car odmah zapovjedi, da ga posieku, što je tako lagao i s carem šalu zbijao. Mujo se iznajprije stane moliti, a kad vidi, da mu ništa nepomaže, onda rekne caru: Kad si namislio, lahko ćeš me pogubiti; nego molim te, da mi učiniš jednu milost, prije nego me pogubiš. Hoću, a kakvu ćeš, reče car? Da najdeš u tvom carstvu tri čovjeka: jednoga siromaha, koji ništa na svietu neima, jednoga sliepa, koji ništa nevidi i jednoga bogalja, koji neima ni jedne noge, nega samo trup; pak da ih dovedeš ovamo i da ih liepo nahraniš i napojiš, a ti i ja ćemo gledati, što će oni raditi. Car na to pristane, i odmah da zapovjed, da se taka tri čovjeka najdu i dovedu, i posadivši jednoga do drugog, donese im se jelo i piće, i stanu se gostiti. Kad se podobro najedu i napiju, onda sliepac progovori: Hvala Bogu i čestitomu caru, koji nas je nahranio bielâ kruha i napojio crvenâ vina! A bogolj ni pet ni šest, nego na njega: Beno ćorava! kako ti znaš, da ju kruh biel i vino da je crveno, kad nevidiš? Sad ću te nogom u odrpane gaćurine! Uz to siromah poviče: Daj ga u moj odgovor, ja ću platiti. Onda pijanac Mujo progovori caru: Vidiš, čestiti care, što čini vino! Niti sliepac ima očijuh, ni bogolj noguh, ni siromah novacah; a sad, kad se napiše, i sliepac steče oči, i bogalj noge, i siromah novce; tako sam i ja juče bio stekao novce, da kupim od tebe Carigrad. Vidjevši to car, oprosti Muji život i pusti ga na slobodu.

Poslje toga, čudeći se car, kako vino taku silu ima, i gledajući, kako pijanci za njim ginu, namisli, da ga i on jednom okusi; i tako zapovjedi, da mu jedan večer donesu najboljega primorskoga vina, pak se dobro napije. Kad bude drugi dan u jutro, car bolestan, boli ga glava, nemože da je podigne s uzglavlja. Kako se to razglasi po carskom dvoru, skupe se brže bolje svi ljekari, da liječe cara; no car kaže, da od te njegove bolesti zna bolje liečiti Mujo, nego svi ljekari, već njega odmah da mu dozovu. Kad Mujo dojde, car mu kaže, kako je bolestan i od čega, i zapita ga, šta će sad činiti; a Mujo mu odgovori. neka opet pije, pak će ga glava odmah proći. Car ga onda zapita: A šta ću činiti, ako me poslije, kad se otrieznim, opet glava zaboli? A Mujo mu odgovori: Opet pij nanovo. Pa dokle će to tako trajati, zapita car. — Dokle nebudeš ovako bos i gol, kao i ja, odgovori mu Mujo! —

Književne viesti.

Alle Madri Novelle, *Riflessioni e consigli sulla coltura della percezione intellettiva de' fanciulli, compilati o tradotti da* Fr. S. Tomicich.

Ovu knjižicu preporučujemo onim našim čitateljem i čitateljicam, koje znaju i talijanski zato, što ju je napisao jedan naš zemljak rodom iz Rieke, koji pod svoju starost žali, što se u njegovo vrieme nije učili hrvatski, pak on danas kod sve dobre volje nemože svojmu narodu koristiti, kako bi želio, al je rad da mu narod zna, da nedangubi.

Sa trštjanskog tržištja.

Tergovina sa žitom i poslje našega zadnjega izviešća nije se ništa promjenila, po moru nije se ništa odnosilo i siena je zato nekoliko popustila. Šenica ruska, dobra roba, po f. 7.40. Kukuruz bosanski po f. 4.70, sve za ℔ 116. Zob po f. 2.90 za ℔ 64. Ječam banatski po f. 4.55 za ℔ 100. Vuna dnbela nova sada bolje tražena i plaćali su po f. 47. Ulje dalmatinsko, istarsko i dubrovačko po f. 31½ da 32 barilo. Smokve dalmatinske po f. 7. Puljeske po f. 8.50. Kalamata f. 10 do f. 11, Mandole f. 53 do f. 54. Karubi ili rožići f. 3.75. Kafa Rio štogod jeftinija ciena je po f. 32 do f. 37. Sećer posve dobar traži se, i sve što dodje lahkc se prodaje ciena je po f. 24 do f. 25½. Kože govedje suhe trščanske po f. 64, za ℔ 100. Sies daske koruške 10—14 u. m. po f. 97, na Stajersku 8—14 u. m. po f. 73. Škurete na Stajersku 10—14 u. m. po f. 59. Murali ⅗ bečki po f. 40. Murali ⅗ ½ 1½ bečki po f. 22.60 za 100 unačah mljetačkih grede različite vrsti po soldi 42 po kubiću.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—15 Oktobra 1870.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) . .	5.90	—	5.91	5.91	5.11	5.90	5.92	5.92	—	5.93	5.93	5.95	5.95	5.94	5.95
Napoleoni	9.98	—	9.99	9.98	9 9 7	9.96	9.98	9.97	—	9.96	9.96	9.95	9.95	9.93	9.94
Lire Ingleske	12.52		12.54	12.54	12.54	12.55	12.58	12.59	—	12.60	12.55	12.57	12.55	12.54	12.54
Srebro prid (aggio)	122.86	—	122.85	122.85	121.85	122.85	122.85	122.75	—	122.75	123.—	123.35	123.—	122.85	123.15

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. **U Trstu 1 Novembra 1870.** **Broj 11.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Oktobra.

Na ovoj strani carstva vlada se još jednako bori, ne samo sa federalistî, nego i sa tako zvanimi ustavovjercî, koji niš manje od federalistah kvare račune njezinoj trtajućoj politici; pak sve zapinje, kao što je zapinjalo i prije, dokle se još nije bila izustila rieč pomirenja. Federaliste išču, da se pojedinim carevine kraljevinam povrate njihova stara obširnija prava; a ustavovjerci hoće, da se kraljevine ni nespominju, nego da se iz Beča cielom carevinom na jedno kopito vlada. Ustavovjerci, vierni tobože ustavu, zovu se zato i centralisti, jer je to njih pravi cilj; a ustav i sloboda nije nego plot, što se zanj skrivaju. Federalisti su ponajviše Slaveni, a ustavovjerci ponajviše Niemci. Jednim i drugim glavni je stan u Českoj kraljevini.

Tu će se na 3 na 5 i na 7, idućega mjeseca novembra, obavljati tako zvani izravni ili neposredni izbori, koje smo u posljednjem broju razjasnili. Vlada, neimajuć privržnikah ni medju federalistî ni medju ustavovjerci, objelodanila je ili proglasila imenik muževah, koji joj nebi prigovarali, pak ih je preporučila jednomu i drugomu narodu, da joj ih izaberu, neglededč na svoje kolovodje. Sad ćemo dakle vidjeti, hoće li nadvladati u Českoj Slaveni, ili Niemci, ili pak vlada; a iz toga takodjer, hoće li se nad nami, već kada tada nebo rozvedriti.

Na 7 novembra, kako smo već zadnji put javili, sastat će se opet carevinsko vieće, a na 21 istoga mjeseca tako zvane Delegacije, i to ovaj put u Ugarskoj u Pešti. Delegacije su kao nekakvo gluho vieće ili svjet, gdje se medju sobom pismeno dogovaraju zastupnici dvajuh carevine polovinah o stvarih, koje se jednako tiču jedne i druge. Ote zastupnike šalju u Delegaciju s jedne strane carevinsko vieće u Beču, a s druge ugarski parlamenat ili sabor u Pešti. Kad se nemogu pismeno složiti onda se skupe, pak svi zajedno na gluho glasuju, da se vidi, čija će pretegnuti. I to je još jedino, van vojske, što spaja ove dvie polovine carstva medju sobom.

Ali, Magjarom, kao da je već dodijalo i jedno i drugo, pak su počeli skušati, nebi li jim išlo za rukom i Delegacije odstraniti i dobiti svoju vojsku, sasvim nezavisnu od ostale careve vojske. O tom je bio govor ovih danah na ugarskom saboru, što se je opet otvorio na 20 iztječućeg mjeseca oktobra. Ali se Magjari ružno pripravljaju, da budu jedan put u svem svojepravna kraljevina, jer su u hrvatskom Primorju hrvatski narod tako uvriedili, da je magjaronska zagrebačka vlada morala poslati tamo nekakva iztražitelja. Pa zašto to? Zato, što Primorci nedadu krstiti Primorja na magjarsku, pak su proti tomu i na samog kralja prosvjedovali.

Tako je kod nas, a u ostalom svietu još gore, a najme u Franceskoj, za koju se može reći da više ni neima, tako je sirota nizko pala. Na 27 oktobra predao se je i Metz u njemačke ruke, gdje je zarobljeno 150 tisučah vojnikah sa 30 gjeneralah, 4000 topovah sa množinom mitraljačah i 100 tisućah tako zvanih šaspo-pušakah. Pruski se kralj Vilim nahodi sad u Varseljn, gdje se s njim dogovaraju ostali njemački knezovi, kako će najme poslje rata ustrojiti Njemačku, pak se čuje da će ga još i prije, nego se vrati iz Franceske, proglasiti njemačkim carem.

Sutra vele, da će početi Niemci Pariz bombardavati, akoprem se je posljednjih danah vrlo govorilo o primirju. Papa je odgodio crkveni sabor na neizvjestno vrieme. Još se nezna, kad će talijanski kralj Viktor u Rim, jer kao da nije na čistu rad njega s ostalimi vladarî. Novine su počele mnogo pisati o pomirenju dvajuh najglavnijih plemenah slavenskih, Rusah najme i Poljakah, pak se već sada nekoji neslavenski novinari na to jeze, jer dobro vide, kad bi se pomirili Rusi i Poljaci, da bi svjetski dogadjaji krenuli sasvim drugim putem, nego li su im ga bili oni namislili.

Dopisi.

Izpod Učke.

Naša Učka uzdiže visoko svoju siedu glavu, kano da je rada vidjeti, što biva u naše susjedne braće po Hrvatskoj, Kranjskoj i Dalmaciji. Gledala je ona i neki dan unaokolo, i vrlo se je uzradovala, kad je vidjela, gdje je slavno družtvo sv. Jeronima u Zagrebu razpošiljalo svojim članovom ljepih knjigah, kojimi će se oni prihodne zime baviti milo i koristno. To družtvo je vrlo znamenito za naš narod i za njegov napredak u svakom ljepom i koristnom znanju; zato je prava dužnost *Naše Sloge*, da ona upozna potanko svoje čitatelje s tim slavnim družtvom. U tu svrhu evo ovdje nekoliko riečih, koje je poštovani odbor družtva dne 21 svibnja 1868 upravio na sve, kojim je stalo do prave časti i sreće našega naroda:

„Premda je naš narod srećno stekao pučkih školah, ipak mu obrazovanje zapinje s toga, što ima malo valjanih knjigah, za kojimi bi, kad odraste školi, s koriščú i željom hvatati mogao. K tomu nepozna jošte ni koristi ni slasti, koja se od dobrih pučkih knjigah imati može, te ni nepita, za knjigu, pače žali potrošiti za nju i malo novčićah, tako da mu ju moraš bez plaće i skoro silom rivati u ruke, ako hoćeš da ju čita. Tu treba brze i dobre pomoći, ako nećemo da um našemu narodu, bistar po naravi i sposoban za višje naobraženje, ostane nenaobražen i mračan: da iskreno i pošteno srdce njegovo, jur u svojoj prostoti plemenito, ostane bez daljega oplemenjenja; pa još da se njim morda drugi narodi, u tom od njega srećniji, podruguju ili igraju! U drugih narodah, pa i u slovenskih plemenah, s velikim napredkom rade i trude se poučavanjem i odgojivanjem puka družtva osnovana u tu svrhu. Što je Slovencem družto sv. Mohora (Hermagore), a Čehom i Moravanom družtvo sv. Jána, nebi li i našemu narodu moglo biti slično družtvo, a pod imenom i zaštitom svetca iz naših zemaljah, sv. Jeronima? Tako je mislilo više svećenikah glavnoga grada našega Zagreba, pa odluče pod imenom sv. Jeronima utemeljiti družtvo za izdavanje i širenje knjigah prostijemu našemu puku na pouku i zabavu. Čega je god puku treba, a može ga pružiti knjižica, ništa nije izključeno. Knjižice će se izdavati iz dohodakah, koji će se dobivati od glavnice (kapitala) družtvene, a ova glavnica će se sastavljati od prinesch (darovah i plaće) blagih utemeljiteljah i članovah.

Tko želi stupiti u ovo družtvo, neka izvoli poslati svoj prinesak po pošti: Na predsjedničtvo družtva sv. Jeronima u Zagrebu (Agram, u nadbiskupkom sjemeništu). A članom družtva sv. Jeronima može biti svatko bez razlika dobe, spola i stališa, tkogod plati *(samo jedan put* i to do svoje

Digitized by Google

smrti) ustanovljeni družtveni prinos. Tko plati na jedan put najmanje f. 50, pribroji se utemeljiteljem družtva; tko plati f. 20, bude članom prvoga reda; tko pripošlje f. 10, je članom drugoge reda; a napokon tko plati f. 5, postane (doživotnim) članom trećega reda. Svaki utemeljitelj, i svaki član prvoga reda dobiva po četiri iztiska, svaki član drugoge reda po dva, a članovi trećega reda svaki po jedan iztisak od svake knjige i spisa, što ga družtvo izdade".

Tako glase glavnije točke poziva i pravilah *našega* književnoga družtva; ja velim: *našega*, jer je plemeniti trud njegova odpraviteljnoga odbora namienjen nam svim, živili i boravili mi u Istri, Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji, i gdjegod se čuje mili i liepi naš jezik. Za godinu 1871 došle su od družtva članovom ove knjige: 1) Danica ili koledar; 2) Povjestnica hrvatskoga naroda; 3) Radnja (djelo) čovjeku dužnost i blagodat. Ove tri knjige pune krasnih i koristnih naukah broje već od 530 stranah. Sve je u njih liepo i zanimivo; koledar treba dan danas mal ne svakomu; odkud su došli naši stariji, što su bili, i kad su se naselili u naših krajih? te je svaki nas rad doznati: a to nam kaže povjestnica; a „Radnja", to je uprav zlatna knjižica, koju treba više puta čitati, dobro proučiti, pak umno i pomno po njoj raditi i truditi. Srdačnu hvalu dugujemo slavnomu upraviteljnomu odboru družtva sv. Jeronima, i svim plemenitim pisaocem, koji su mu svojim perom pomogli. Od bistroga uma i rodoljubnoga srdca prečastnoga kanonika na *našoj* bieloj Rieki, gosp. J. Fiamina nada se naš narod mnogomu dobru; njegova vruća ljubav neće nam zamjeriti, ako ga ovdje zaprosimo da se trudi ponizit se u svojih spisih sve većma do slabahnoga uma i siromašnoga znanja i neznanja prostoga naroda, da nada sve njemu koristi, kojega nada sve i ljubi. — Ali to družtvo, naša nada i dika naša: ono je još malo, slabahno i siromašno diete prema onomu, što bi moralo i moglo biti; broji samo 1286 članovah. Nuder ugledajmo se u svoju braću Slovence po Kranjskoj, Koruškoj, Stajerskoj i po našem Primorju. Njih je samo poldrugi milion; i oni su razsijani po više zemljah; i njim se je boriti kruto i ljuto s njihovimi susjedi; možda nisu oni ni puno bogatiji od nas; nu njihovo družtvo sv. Mohora broji ipak šesnaest tisuć sto i šestdeset i pet članovah. Za mali trošak jednoga forinta dobio je neki dan svaki član po šest knjigah, koje broje 1050 stranah; razsijalo je dakle ono družtvo na jedan put devetdeset i sedam tisuć poučnih i koristnih knjigah po slovenskom narodu. Doista je to za čudo; a to čudo biva po onoj priči: „Slogom rastu male stvari". Slava braći Slovencem! A njihovo družtvo preporučamo svim Istranom, koji razumiju podobro slovensko nariečje. — Nas Hrvatah ima tri do četiri puta više nego Slovenacah; pohitimo žurno i veselo u slavno kolo, u koje nas pozivlje družtvo sv. Jeronima, pa obdjelavajmo plemenito polje uma i srdca miloga si naroda, da nam on nezaostane u svem za uvjek za drugimi, posebno susjednimi narodi, njim za šalu i porugu, a sebi na sramotu i štetu. „Razum valja više nego jakost"; tako se čita u sv. pismu; a Niemci vele: „Znanje je mogućstvo". Niemci su sada najnaučeniji narod u Europi, i sva je prilika, da će oni drugim narodom zapoviedati, ako se ovi još za vriemena neprobude od umnoga sna i duševnoga mrtvila. Nego hvala Bogu, i našemu puku počela je biela zora pucat', te mu ona naviešća dugo i predugo čekano vrieme bolje budućnosti. Dajmo svojemu puku pravoga vidjela; pružimo mu dobrih, naprosto pisanih i sasvim razumivih knjigah; on ima od Boga zdrav i bistar razum i plemenito srdce, te će veselo rukom posegnuti za zdravom duševnom hranom, pa do koje godine moći će se sveti Jeronim natjecati sa svetim Mohorom.

Iz Pula 28 Oktobra.

Dopustite, štovani gospodine, da vam kad ikad*) i koji glas iz Pule u vaš cienjeni list dostavim, za tako zadaći, koju ste si vi za prosvjetljenje i podučavanje naroda u Istri poduzeli, može biti štogod doprinieti.

Mi živimo ovdje u Puli kao u jednomu gradu, koji se je tekar od nekoliko godinah na ovo stanje digao, i naroda od sviuh stranah u sebi sakupio, da sadašnja uprava, koja još uvjek stara biva, dobromu dielu puka za njegove potreboće nesluži. Na priliku, pokle se u Pulu glavna ratna luka (porto di guerra) i oružana (arsenal) stavila, naselilo se ovdje množina Hrvatah od riečkog kraja, koji su se sami već jedan dio grada sazidali, i tako se posve nastanili. Za ovolike ljude trebalo bi, da imaju i jednoga plovana, koji bi njih, njihove žene i djecu u zakonu božjemu učio, i koji bi njim Evangjelje u jeziku, koga oni razume, tumačio. Ali to nije tako, budući da se samo u nedjelju i velike svetce prodika s malom mašom u velikoj crkvi u hrvackomu jeziku drži, i to za ovoliki narod posve malo biva, i tako se zanemaruje i zapušća. Već sviet očito govori, zašto se nebi u crkvi „majke božje" sv. maša u našem jeziku govorila i nauk kršćanski držao, kako je to već jedanput prije bilo, da se tako naše obitelji u strahu božjem odgoje. Već nekoliko danah biva u našemu gradu Nj. milost naš slavni biskup Dobrila, da svoje plovanije ovuda obadje. Mi se nadamo u Boga, da će on naše stanje razviditi i nami pomoći.

Naša Čitaonica držat će na 1 Studenoga god svoga jednogodišnjega obstanka. Mi bi želili, da prečastna gospoda župnici kotara puljskoga našu Čitaonicu u većem broju pohadjaju, za moći kroz bližnje poznavanje i dogovor za napredak našega seoskoga naroda, koji je jako zaostao, štogod učiniti,

U našoj luci nalazi se sada krovnica (korveta) *Minerva* goleta *Saida* i fregata *Bellona*, koje za izvježbanje novih mornarah služe. Topocarica (kanoniera) *Krka*, kaja je amo prije dva dana iz Levanta došla, dignut će se na Dok. da se na njoj nešto popravi. Prije 4 dana jest odputovala odavle krovnica *Helgoland* put Marsilje, da tamo naše trgovačke brodove za vrieme ove vojske štiti.

S Otoka Krka koncem Oktobra.

Nemogu srdcu odoliti da pred odlazkom iz zavičaja svietu nerazglasim jedan velevažni dogadjaj, što se ovih danah ovamo zbio. Pred njekoliko je mjesecih zasljepljeno starešinstvo sjedinjenih občinah s Krčkom u svom vieću odlučilo, da se u školi njihova djetca poučavaju talijanski, o čem je već bilo govoreno i u *Našoj Slogi;* to je zbilja ovih danah i došla zapovjed učiteljem, da se ima učit talijanski, a samo koliko toliko hrvatski, ili bolje rekuć ništa. Ali Bože mili, kakve su to starješine? Liepa li pitanja, ali još ljepša odgovora! Ti starješine jesu vam ljudi, koji sliepo rade sve ono, na što ih god nagovore Talijani u tom vieću; jer oni vam tute ništa nerade, budući većina njih nerazumi ni jezika u kom se vieća, već samo ludo potvrdjuju kimajuć glavom, što im predlože Talijani, koje oni drže kao njekakva savršenija bitja. Pa čemu se može čovjek nadati od takvih ljudih?... Na taj su vam način kod nas i došle talijanske škole. Nu ipak prije nego su i imali to učinit, morali bi bili puku naviestit, ko što se i druge stvari tako publiciraju, pak tek onda izvršit. Ali pitam ih ja sada: jesu li oni tako učinili? Nisu!

A da nije puk za to ni znao, nego da su to oni svojevoljno zaključili, vidi se odtud, kakovo sad nezadovoljstvo vlada rad toga med pukom. Jer ovih vam se danah ovdje u Dubašnici pripravljaju učinit molbenicu ili supliku, da prosvjeduju ili protestuju proti tomu zaključku, te da neće podnipošto talijanšćinu u školi; a niti novčića potrošit za takove otrovnice tudjinske knjige, već da se njihova djetca hrvatski poučavaju kao i dosad, to jest u onom jeziku, u kojem ih majka učila moliti se Višnjemu. Tko se nebi radovao, tko se nebi veselio, a osobito ja kojemu je ovo rodno mjesto, nad takovim liepim činom; tko li nebi pred cielim našim narodom pohvalio, tko li nebi iz dubine srdca zavapio rodoljubivim Dubašljanom: *živila vam spomena do vieka!* Samo tako napred, mili rode, pak će i pred naša vrata voljkad sunce sinuti. Deder pokaži, rode moj, da i ti znaš štovati naredbe božje, da i ti znaš ljubiti ono što je svim najdragocienije, najme svoj jezik. Deder pokaži svietu, da nisi ni ti neharan pram materi svojoj, koja te uzgojila i

*) Što češće to milije. *Ured.*

Digitized by Google

bielim mliekom zadojila; jer da je i tebi mil jezik, koj m su sladka materina usta progovarala. Znaj da narodna tvoja knjiga i škola jedina će te izbavîti od tvoga jadnoga stanja. Jedina tvoja hrvatska knjiga će te iz sna probuditi, pa će pokazati, da nismo ni mi zadnji narod ovoga svieta; već da smo narod velik i slavan, dakle da je častno biti Hrvatom. Ajde probudite se i vi braćo Poljišani, Svetofušćani, Kornićari i Puntari, pak ugledajte se u Dubašljane, da si tako zajedno s njimi osvjetlate lice!

Ele i ovo je čista zraka ljepše budućnosti po cieli naš narod, braćo, zora puca!

Različite viesti.

* Gjeneral Möring, dosadašnji carski namjestnik za Trst, Istru i Goricu, odrekao se je svoje časti radi nezdravlja. Mi Slaveni nećemo za njim ni suze proliti.

* Čitalo se je, da je naš Car ponudio Papi, da se nastani ako bi kud iz Rîma, hoće li grad Miramar kod Trsta, hoće li Solnograd u Austriji.

* Dalmatinske obćine pristaju jedna za drugom uz saborsku Adresu pisanimi, pouzdanicami. Živili!

* Njekoje su Novine razniele glas, da se kolovodje svih slavenskih plemenah misle sastati, na dogovor, kako bi jim se držati naprama sadašnjemu stanju stvarih u svietu.

* Pučanstvo austrijansko iznašalo je koncem decembra 1869 u cieloj carevini 35 milijonah 943.592 dušah; od kojih je 17 milijonah 797610 *mužkih* a 18 mil. 145.982 *ženskih*.

U Zemljah se onkraj *Litave* ili tako zvanoj *Cislajtuniji* broji skupa 20 mili. 420.041 stanovnikah, med njimi je 10 mili. *6350 mužskih*, a 10 mili. i 413.691 *ženskik*.

Onkraj pako *Litave*, nazvanoj *Translajtanija* ili *zemlje ugarske krune* ima ukupno 14 mili 362.364 dušah; od ovih je 7 mili. 184.579 *mužkaracah*, a 7 mili. 141.785 *ženah*.

Po krunovinah broji stanovnikah:

Istra s *Trstom* i *Primorjem* 601.891, od ovih je 307,191 *mužkaracah* a 294.790 *ženah*;

Dalmacija, 468.781, od kojih je 241.439 *mužkih* a 227.342 *ženskih;*

Hrvatska i *Slavonija* 1 mili. 23.858, med kojim je 519.419 *mužkih* a 504.439 *ženskih;*

Krajna (granica) hrv. slav. 1 mili. 197.187 od ovih 606.681 *mužkih* a 590.506 *ženskih*.

* U Opatiji će se sagraditi morska kupelj. Na čelu poduzetja stoje gg. Scarpa, Littrow, Dr. Jelčić i Baron Bruck. Dionicah (akcijah) izdati će se 1500 po 200 for. svaka.

* Česi u Ameriki. Polag najnovijih viestih živi u sjedinjenoj sjevernoj Ameriki preko 40.000 Čehah; od ovih najviše pribiva u gradovih, a do 10.000 živu razpršeni po cieloj državi. Najveći dio njih obitava u gradu *Detroit* (8000) i u *Njujorku* (5000) ostali pako po različitih gradovih. Ovi naseljenici, ljudi našeg jezika i porekla, imadu 4 češke novine, koje svaki dan izlaze, zatim više narodnih učionah i političkih družtvah, za občuvati svoju slavjansku narodnost.

* Proračun ugarske za lieto 1871 predložen je peštanskom saboru. Iz njega se vidi, da te redoviti *dohodci* iznašati 159 milionah 136.530. for. izvanredni prihod 15 mili. 30.252, ukupno dakle 164 milionah 166.782 for; — *troškovi* pako redoviti, bez zajedničkih poslovah, 143 mil. 386.891 for. drugi nepredvidljivi potrošci 18 mil 747,891 for. skupa 152 mil. 134.782 for. — Uzmeli se doprinesak k zajedničkim troškom, kao prošle godine, pokazati će se *manjak* ili deficit od 11.805,757 for. koji će se morati pokriti povisenjem štibre ili novim dugom.

* Franceski gubitci u novcu u sadašnjem ratu računaju se ovako: Za naoružanje od g. 1868-1870 jedan miljard (tisuću milionah) franakah, — uništene i opet sagradit se imajuće tvrdjave (fortece) 1½, gubitak pušakah, lumbaradah i drugih ratnih spravah 1½, opustošenje i uništenje kućah, poljah itd. od neprijatelja 1; ratna odšteta Niencem 2½, druge raznovrstne škode 2, ukupno 11½ miljardah franakah dakle dvostruko veći od cieloga austrijanskoga duga.

* Jedan njemački oficir tuži se u Novinah, da Niemcem neima pristanka u Franceskoj, jer da ih narod tako mrzi, da sve od njih bieži, a ženske da su se od tuge i žalosti sve u crninu obukle.

* Magjarska civilizacija napreduje — u surovosti. Pišu naime bečkoj *N. fr. Presse* iz Pešte sliedeći dogadjaj: „Onomadne vozio se na novosagradjenoj željeznici u Debrecin nadvojvoda (arciduka) Josip na pregledanje honvédah (domobranacah). Honoraciori t. j. plemići, plaćeniki, odvietnici popovi itd. dočekaše nadvojvodu u Debrecinu, ovomu kalvinskomu Rimu i čisto magjarskomu gradu, na kolodvoru, te se počeli razredati na kolotečini ili šinah, upravo kad je u kolodvor (stacion) ulazio parovoz ili lokomotiva, Vodja mašine, kao malne svi mašinisti na ugarskih željeznicah, za odstraniti svaku nesreću, umoli onu gospodu, neka se s puta uklone. Ali oni haju i nehaju za otu najuljudniju opomenu, pak kad vidi da se neuklanjaju, spusti vodja iz mašine krop na magjarske gajtane ili korduni. Razjareni gospodski panduri, pograbe zato ubogog mašinistu i poduzetnika (imprenditura), i svežu je s konopci, pa izbičovavši je, budu postavljeni u tamninu a tada osudjeni svaki na izplatu od 3000 forintih„. — Ovako okrutno i živinski postupaju Magjari, koji govore, pišu i po širokom svietu trube, da su pozvani učiti izobraženost istočne narode, medju koje broje i naše Hrvate u Hrvatskoj, s kojima željeznom desnicom Rauhovom već 3 godine vladaju!

* Ovih je danah bio doveden u Pražku bolnicu starac, koji je kazao, da ima 106 godinah. A kad tamo, doznalo se iz krstnog mu lista, da se rodio 1750. ljeta. Tim mu ima sad uprav 120 godinah. Zove se Većeslav Možni. Dokle je mogao, bi postolario, a ostali svoj viek sve do lani preživio je proseć od kuće do kuće.

Svašta po nešto.

Kako je Kraljević Marko postao junak.

(Po Vuku)

Pitali su Kraljevića Marka, kako je postao junak, a on odgovorio, da se je junačtvu naučio od pasah i od djece. Čim jedno pseto pobjegne, pa makar bilo još veće i još jače, odmah ostala pašča, pa bila još manja i slabija, navrnu trčati za njim; tako isto i djeca trče za djetetom, koje bieži. A čim se s druge strane pseto il diete, pa bilo još manje i slabije, opre i ustane da se brani, to se ga svi boje i neuzdaju se nanj udariti.

Književne viesti.

Ovih danah štampana je u Zagrebu kod Hartmana vrlo znamenita knjiga. Ime joj je: *Slavenski sviet.* Tko još nepoznaje prošlosti i sadašnjosti svojega roda i plemena, a takovih nas ima najviše, neka pročita ovu knjigu, pak će se probuditi kao iz sna. Dosad je izišla samo prva knjiga, koja se dieli na troje: 1. Povjest Slavenah, 2. Slavenska uzajemnost, 3. Slavenski jezici.

Sa trštjanskog tržištja.

Što se tiče žita u obšte, ovde na tergu nikakve promene nema, izvoz po moru neznatan, i cjene zato jesu na istom kako smo prije javili; kukuraz bosanski po f. 4.65 do 4.70, za ℔ 116; zob po 2.85 do 2.95 za ℔ 64; ječam banatski po 4.60 za ℔ 100; brašno svake vrsti po 50 solada skuplje, dočim se cjena šenici drži kao i prije; ulje dalm.

Digitized by Google

istar. i dubrov. slabije traženo, prodavalo se po f. 30 barilo; smokve dobro tražene i bolje platjane, dalm. po f. 7—750; puljeske po f. 9; kalamata po 11½—12; mandole po f. 52—54; kava skuplja; Rio, roba sriednja, po f. 34½ liepša f. 36; šećer ili cukar po 25—27; lies svake vrsti slabo tražen, ali su cjene iste kao i prije.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 15 do 31 Oktobra 1870.

Dojadrili u — iz

Trst: *Mostar*, Šibenika — *Adele*, Kavale — *Jona*, Njuporta — *Marino*, Njukastla — *Nova Harnost*, Taganroga — *Mercurio*, Glasgova — *Atlas* Liverpula — *Vila*. Jamaike — *Assidua*, Truna — *Justin B.*, Enosa — *Cas*, Kardifa — *Mimi*, Cipra.
Alesandriju: *Murgareta*, Njukastla,
Amsterdam: *Gazella*, Ješki.
Anversu: *Eyra*, Bona ayera — *Matilde*, Mariupolja.
Bèlfast: *Peppina*, Suline.
Bordo: *Alessandra* i *Fortunata M.*, Trsta.
Bristol: *Cerere*, Suline.
Brouvershaven: *Italo*, Suline.
Carigrad: *Idomeneo*, Trsta — *Andjelika*, Marsilje — *Zia Maria*, Ales.— *Gange*, *Dobra Milica* i *Ero*, Marsilje — *Sobieski*, Mariupolja — *Marko Maria*, *Maria Fanny* i *G. Gasparo*, Marsilje — *Mercur* i *Teofrasto*, Odese — *Emi*, Genove — *Marco primogenito*, Trsta.
Dublin: *Mirra*, Marinpolja.
Dunkrk: *Mathusalem*, i *Ortensia*, Suline.
Exmut: *Fides*, Taganroga — *Equo*, Suline.
Falmut: *Ivo*, Odese, — *Massimiliana*, Kustengje — *Stillicone* i *Henoch*, Odese — *Ati*, Njukastla — *Francesco Gilberto*, Jeski — *Libero*, *Junak* i *Elena G.*, Odese — *Sava*, Marsilje — *Eber*, Suline — *Noè* i *Uno*, Odese — *Prudente*, Brdianske — *Drugi Dubrovački*, Odese.
Glasgov: *Temi*, Odese.
Glučester: *Ant. Luka*, Kustengje — *Virgo*, Mariupolja — *Dante*, Suline.
Grimsby: *Bolivar*, Odese — *Aquila*, Trsta.
Haver: *Armelin*, Suline.
Helvoet: *Jupiter*, Njujorka.
Hull: *Petroslava*, Suline.
Ipsvić: *Marietta*, Suline.
Jarmut: *Barica P.*
Kardif: *Nauta*, Nevry — *Otok* Taganroga.
Kaljari: *Solievo*, Nikolajeva.
Kingroad: *Neptun*, Taganroga.
Krf: *Rosa*, Kardifa.
Kvinstoven: *Supplice*, Odese.
Larne: *Lauro*, Taganroga.
Leit: *Thetis*, Mlet.
Liverpul: *Zia Cattarina*, Kustengje.
Londonderry: *Grad Karlovac*, Suline.
Londru: *Pola*, Mlet.
Maltu: *Sem*, Šilda — *Nina*, Glasgova — *Naviestnik*, Jeski.
Marsilju: *Amata P.*, Odese — *Izgled*, Taganroga — *Ortodosija*, Smirne.
Milfort: *Janjina*, Snline — *Jese*, Odese.
Mletke: *Ifigenia*, Njuporta — *Buon Arturo*, Njukastla.
Napulj: *Generatore*, Brdianske.
Njuport: *Liburno*, Suptamtona — *A. F. Lrković*, Galaza.
Odesu: *Frane* i *Albona*, Marsilje — *Else* i *Libertas*, Mlet. — *Castor*, Carig. — *Živio*, Sire — *Regulus*, *Nikolas*, *Giovanni P.* i *Paolo*, Marsilje — *Miloš*, Nice — *Cviet*, Sunderlanda — *Antonia*, Alesandrije — *Luigi Žiga*, Marsilje — *Mosorska vila*, i *Angelica*, Trsta — *Trino*, Carig. — *Pinius*, Rieke — *Amor*, Marsilje.
Palermo: *Iro*, Mlet.
Plymut: *Plam*, Brdianske — *Aleanza*, Taganrog — *Barba Zvane*, Odese *Luka*, Taganroga.
Rošfor: *Ursula*, Trsta.
Salonić: *Clita* i *Giovanni C.*, Marsilje.
Siru: *Lisa*, Marsilje.
Šild: *Tonina N.*, Dunkerke — *Adele Maria*, Ipsvić — *Antonio Maria*, Amsterdama.
Smirne: *Giov. Bosković*, Marsilje — *Nova Ana* Trsta.
Sulinu: *Argentina*, Carig. — *Slava B.*, *Erminia* i *Mare*, Carig.
Tarragona: *Gius.* i *Ant. Mimbelli*, Marinpolja.
Taganrog: *Slavonija*, *G. Nikolò*, *Oreste*, *Terzo*, *Buon'armonia*, *Bauer*, *Grisi*, *Genio*, *Cainan*, *Vučetić*, *Brnja Kaboga*, *Mali Ivo*, *Kobilić* Carig.
Waterfotr: *Sansone*, Odese.
Zante: *Cetinje*, Trsta.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Risparmio*, Kaneju — *Minerva I.* Alesand.
Brdianske: *Nereo O.*, Ingl.
Cargrada: *Mate*, Marsilju — *Governatore Möring*, *Armonia*, *Giulia D.* i *Cattarina Stnk*, Kork — *Sara*, Odesu — *Ardito*, Dlmaciju — *Sunce*, Azov — *Carlo R.*, Kork — *Andrike*, *Antonietta*, *Emulo*, *Enos* i *Betti* Odesu — *Grazia Dio* i *Elena D.*, Genovu — *Treći*, Kaljari — *Treći Dubrovački*, *Czörnig*, *Genio*, *Carlotta* i *Ardito*, Kork — *Elena Kovačević* i *Gjurko*, Azov — *Strossmayer* Galaz — *Kraljevica* i *Drago*, Kork — *G. Ščupa*, *Dil. Mimbelli* i *Anna Maria*, Azov — *Voloscano*, Marsilju — *Trino*, *Nettuno* i *Elisa S.*, Odesu — *Factis non verbis*, Mesinu — *Cvietni dan*, *Cav*, *Sgardelli*, *Pace P.*, *Due figlie*, *Drago G.*, *Ricordati* i *Tridente*, Kork — *Roma* i *Unione*, Trst — *Gius. Matteo* i *Monte Maggiore*, Sulinu *Girolemo*, Mariupolj — *Soko*, Marsilju — *Biograd*, Salonić.
Deal prošli: *Marietta W.* Odesu — *Olimpo* Mletke — *Norina.*
Falmuta: *Ester*, Mletke — *Moses Montefiore*, Sutapton — *Peppina B.* i *Maylath*, Glučester — *Camilla*, Bristol — *Maria* i *Mila F.*, Anversu — *Maria C.*, Glučester.
Genove: *Voluntas*, Carigr,
Gibraltara: *Eber*, Kvinstoven.
Great Yarmuta: *Australia*, Stokton — *Elpi*, Ales. — *Checo*, Mlet.
Glučestra: *Aron*, Kardif.
Grimsbya: *Nono Sisto*, Trst.
Grinoka: 4 *fratelli*, Carigrad.
Havra: *Antal*, Bordo.
Hulla: *Teresa*, Trst.
Kardifa: *Pierino*, Carigr. — *Tebro* i *Set*, Trst — *Leda*, Smirnu — *Ant. S.*, Trst — *Fidio*, Algir — *Giusto dell'argento*, Tralec — *Initium*, Ales. — *Ezio* i *Dampier*, Trst — *Kismet* Carig.
Kvnistovena: *Peleg*, Londru — *A. F. Luković*, Kardif — *Paolina*, Glučester — *Giovanni*, Liverpul — *John*, Glučester — *Sestri*, Galvay — *Ino*, Hull *Amalia*, Nevry — *Iri*, Hull.
Larnake: *Elia profeta*, Taganroga.
Londre: *Fiat*, Suez — *Gilda* Trst.
Malte: *Aun*, Carigr. — *Liepa bukarka*, Leit.
Marslje: *Zio Giorgio*, Carig. — *Mie figlie*, *Giacomina* i *Maria Luigia M.* Falmut — *Bar. Filipović*, Bazu — *Civeta*, Rio grande — *Azov*, Polu.
Njujorka: *Eroe*, Londru.
Njukastla: *Marietta W.*, *Tonina N.*, *Assoluto* i *Spirito*, Mlet. — *Nereo*, Jakim — *Jareb*, *Industre* i *Inviato* Trst — *Maria Adele*, Mlet.
Njuporta: *Miro*, Trst — *Figlia minore*, Jakim — *Mimbelli*, Trst.
Odese: *Slavomir*, Genovu — *Fanny*, Carig. — *Ljubezni Otac*, *Pepi*, Nikolajev — *Otac Miho*, *2 fratelli*, *Patrizio F.*, *Anna* i *Doâra Nadežda*, Kork — *Kovačević*, Carig. — *Sibila*, Nikolajev — *Slava O.* i *Slavjanska B.*, Ingl. — *2 Cognati*, Galaz.
Rida: *Brasile*, Mletke,
Scilly: *Gius. Antonio*, Kugerspolder.
Seta: *Lampo*, Maltu.
Smirne: *Alessandro* i *Elena*, Trst.
Svanseje: *Emilia*, Polu.
Sunderlanda: *Pasqualina G.*, Carig. — *Berta*, Trst. — *Zator Mlet.*
Šilda: *Plod*, Hartlepul.
Tagaroga: *Ljubezni prvi*, Ingl.
Teksela: *Artiere*, Delfzyi.

Dardaneli prošli

Absburgo, *Jafet*, *Dušan*, *Bakar* i *Nikolaj*, Marsilju — *Mattio L*, *Mercede* Falmuta.

Brodarina:

U *Carigradu* bilježi se brodarina ili navli, premda mnogo brodovah za Ingl. ir *Burgasa* 6—6.2, *Brdianske* 60.6—52 a iz *Odese* 40.6 do 41 šili. od bačve (tonelate).

U *Alesandriji* nemaju brodovi za tako reći nikakve kirije, zato odjadriše prazni za crnomore.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 17—31 Oktobra 1870.

NOVCI	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) . .	5.95	5.91	5.96	5.95	5.94	5.93	—	5.89	5.90	5.93	5.91	5.92	5.91	—	5.87
Napoleoni	9.95	9.99	9.94	9 93	9.92	9.91	—	9.85	9.96	9.96	9 89	9 91	9.91	—	9.86
Lire Ingleske	12.53	12.54	12.54	12.54	12.55	12.52	—	12.40	12.60	12.55	12.44	12.50	12.49		12.42
Srebro prid (aggio)	122.65	122.85	122.50	122.50	122.70	122.75	—	122.25	122.75	123.—	122.50	122.85	122.75	—	122.65

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.o 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. **U Trstu 16 Novembra 1870.** **Broj 12.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Novembra.

Carstvo nam u ovoj polovini, radi obćeg nezadovoljstva sveudilj boluje, stvari u njem idu od zla na gorje, pa se zato bojimo, da neće tako skoro do svoga ustrojstva ni doći, nebude li mudrijom stazom pošlo. Ministarstvo pozvano od vladara, da prokrči put k sporazumljenju i izmirenju narodnostih nije u ničem uspjelo. Niti je ono zadovoljilo pravednim težnjam narodne opozicije niti znalo odvažno razpršiti niemačku kliku. Svojom nestalnom politikom zaigralo je ministarstvo podporu federalistah, a nije si pribavilo povjerenje centralistah, koje je dovoljno podpomagalo u više pokrajinah pri izborih. Sada stojimo na razkršću.

Okorieli centralisti, zadobiv pomoćju ministarstva veći nu u dne 8 o. m. opet otvorenom Rajhsratu, pripravljaju se sada, iz harnosti valjda, podieliti mu nepouzdanje u adresi obih kućah, koju sastavlja odbor, u kojem su sami Niemci i tri Poljaka. Zadobije li ta adresa, kao što je sva prilika, većinu glasovah, sadašnje će ministarstvo morati ustupiti svoje stolice drugim, brzčas ustavovjercem ili onim istim muževom, koji već jednoč zasvedočiše nesposobnost u vodjenju državnih poslovah. Tako će se nadovezati prošle zime prekinuta nit; t. j. Niemci te nastaviti nepravedno tlačenje pravah neniemačkih narodah i gospodovati dok carstvo do ruba propasti i razsulosti dovedu, ako im se za vrjemena još na put nestane, davši ostalim narodom ono, što im po zakonu ljudskom i pravdi božjoj ide.

Dočim se zagrebački sabor, ili bolje Rauchovih plaćnikah spravišće, sastalo za posliednji put dana 12 t. m. u Zagrebu, za proglasiti na bubanj stvoreni i primljeni zakoni; dogovarala se u Sisku ljepa kita hrvatskih znanacah i političkih prijateljah, medju kojima i više braće Slovenacah, ob odnošajih, kako su iz francezko-njemačkoga rata proizašli za Europu, za monarkiju i njezine zemlje. Buduć u svemu složni, smijemo se nadati sretnom uspjehu.

Što nisu mogle zadobiti pruske puške na junačkom polju, nastoji Bismark, lukavostju posvema uništi nesretnu Francezku. Započeo je zato prividno ugovarati primirje na 28 danah; no nenašav u starca Thiersa poznata iz Metza Boyera, a u Trochua nevaljana Bazaina, razbilo se dogovaranje o pretjeranosti Prusah, koji opojeni probiedami zahtievaše, status quo ili da sve ostane kao je sada, da u Elsasu i Lotringu, koje naumiše za sebe zadržati, biraju konstituantu, ali za pridržajem, a Pariz da se nesmije za vrjeme primirja obskrbiti potrebitom hranom. Ovi pretjerani zahtievi dali su povod buni u obsjednutom Parizu dne 31 p. m, ali zatvorom njekojih glavnijih buntovnikah, i poslije kako mal ne sve pučanstvo za privriemenu se vladu očitovalo, bude bez svakog krvoprolića mir povraćen, i odlučeno do skrajnosti se boriti.

Rusko odpovjedanje Porti traktata Parizkog mira od 1856, da se najme ukine zabrana držati Rusiji ratnih brodovah u Crnom moru, uznemirila je cieli sviet, jer uvidjaju strahotu novoga rata, koji se lasno može poroditi. Svakako moramo biti na sve spremni u ova toli uzbunjena vrjemena.

Radostno za danas još javljamo, da su se viećanja narodne skupšćine naše braće Srbaljah u Kragujevcu, iza kako se stvorilo više koristnih zakonah, ovih danah srietno dovršila.

Vinogradarstvo.

III.

O ciepljenju lozah ili trsah.

U nas je velika riedkost, da tko svoje trse ciepi. A je li tko u tom poslu štogod i učinio, opet nije onako postupao, kako to zahtievaju pravila ili regule. Eno pogledjimo u Francezku i susjednu joj Rajnu, gdje su najbolja i najglasovitija vina ovoga sveta jedino zato, što se ciepljenje sve to više razgranjuje i širi, buduć korist ciepljenja obće pripoznata.

Vinogradari franceski priporučuju što veće pomladjivanje starih lozah, za dobiti dobra i obilata groždja. Premladjvanje ovo postigava se najbrže i najcienije ciepljenjem; zato upravo i njemački vinogradari, koji ovaj svjet sliede, nemogu se zadosta pohvaliti, koliko im sada vino više vriedi od prije, dok su po staru svoje trsje redili. Dakako teško bi bilo, a i velikih troškovah pouzrokovalo, kad bi se u velikih vinogradih počeli odmah svi stari trsi na jedanput ciepiti. Mi nebismo mogli toga našim kmetom ni preporučivati, jer veliku teškoću i sami dobro uvidjamo. Seljak će se i tim mnogo okoristiti, ako li započme svakog ljeta barem njekoliko starih trsah ciepljenjem pomladjivati, na priliku, kad gospodar u svojem vinogradu ili vrtlu nadje više starih i takovih lozah, koje malo, riedko ili nikako nerode, ali su prhljači t. j. mnogo cvatu, a kod trgatbe nemaju nikakovih jagodah. Ovakove stare i nevaljale loze morao bi ciepiati, i tim plodovite učiniti. Izkustvo bo nas uči, da naciepljeni i pomladjeni trsi, osim što uvjek nose liepo, ukusno i plemenito groždje, najbrže i do ploda dodju, dočim protivno, kad bi se stari izkapali, povaljivali, ili novimi nadomješćavali, tada ne samo da bi se dielo potrostručilo, a veliki troškovi narasli, nego bi morao i više lietah čekati na plod, koji se nebi tako skoro mogao s prvim natiecati. Druga nemanja korist od ciepljenja jest, da ako želiš kakovu vrst kasnijeg groždja u raniju naciepiti, to budi siguran, da će ti jagode ranije i sigurnije dozrijati, i tako možeš sve kasno trsje malim troškom u ranije pretvoriti.

Pri samomu ciepljenju lozah ima se isto onako postupati, kao kod ciepljenja mladih voćkah, jedinom razlikom, da se pri trsih mora pomnjivije djelati radi tvrdine drva i trsove kore.

Ciepljenje trsah može se na dva načina obaviti. Ili se ciepe u zarezu vrh zemlje, ili u zarezu pod zemljom. Prvi način se upotrebljuje, ako se hoće na jednoj te istoj lozi imati više vrsti groždja, drugi pako t. j. pod zemljom, ako se želi ujedno trs i pomladiti. Kad se hoće ovaj način upotrebiti, neka se okolo trsa odkopa nekoliko palacah zemlje, po prilici pol noge, pak odpili trs, i dobro oštrim nožem izravna; tada se neka učini zarez na trsu i onda postavi rozgva u njega. Dalje neka se postupa kao kod ciepljenja drugog voća (žira). Kad se to ljepo i dobro obavi, ima se sve zemljom pokriti, a rozgvi koja izvan zemlje ostane, samo jedno oko ili pupak ostaviti. Savjetujemo na koncu, da se rozgve, koje se žele za uciepljenje upotrebiti, u jeseni pred oštrom zimom porežu i prirede, u zemlju zagrne i ondje puste sve dotle, dokle se misli ciepiti.

Ovom prigodom moramo još napomenuti, da se ne samo rozgve, nego i ostale grančice za ciepljenje, imaju uvjek u jeseni pred nastavšim mrazom i zimom porezati, pa

Digitized by Google

u prisojnom kutu vrtla jamu od ½ (pol noge) izkopati, unutar sve zagrnuti, a povrh jame, slame, maha ili gnoja iz štale nametati, da nesmrznu. Koji je dakle naumio ciepiti budućeg proleća, neka već sada nareže rozgve i grančice, te po ovom naputku postupa.

Iz sreduje Istre.

Razgovor med Markom i Grgom.

G. Hvaljen Bog! Marko!

M. Vazda budi! Grgo!

G. Što si mi tako nujan i zamišljen?

M. Šta ćeš? Jao onomu, koj se u zlu uru rodi! Cielo se ljeto mučim, derem i ubijam okol svoje baštine, pak kad tamo, nešto suša, nešto grad, nešto bol na trsju, ter njive puste, vinogradi operljeni i kuća prazna. Eno, napaletkovavši nešto groždja, predao sam ga nekoliko stotinah funtih tergovcu na račun duga, misleć, da ću ga tužan koliko toliko tim utješiti; kad se eto na me izdere, zašto mu nisam više dovezao. A kad ga smierno upitam, da si pregledamo račune, i je li mu mnogo još dugujem, izbulji na me gnjevne oči: Nije mi sada lazno, promumlja, nu znat ćeš do skora na sudu u Preturi. Jao meni, morao sam se povrnuti kući bez namire ili kvietance i računa; pravo se kaže: Tko je dužan, taj je sužanj!

G. Milo mi te je, brajne; al veruj mi, da smo s veće strane mi sami tomu sužanjstvu krivi, da pače mi ga i sami tražimo. Kad se s drvî u grad spremamo, žena viče: Donesi ulja, soli, a sin i kćer hoće opanke, postole; nevjesta, zaova, jeterva, svaki njih pitaju platna, sukna i šta ja znam? — A gde su novci (beči)? reknemo. — Evo, će gospodarica: uzmi ovu kokoš, peteha, ovo jajah, pokloni našemu trgovcu, pa će ti dati. A mi ni pet ni šest hajde k njemu; on dade i daje, al pisa i piše. Daj danas, daj sutra, pismo stoji i straži, a mi spavamo, kad pismo zasvira, a mi u skok, te pleši, kao medved pod batinom iliti palicom!

M. Lahko je po tvoju mudrovati, ali, braco moj, sila kola lomi! Suša izspeče konoplje, s pošasti pocerkaju ovce, kravice su spolovne, zabjele (smoka) jedva do Božića, vina ni kaplje, mesa ni za želju, kruha nekako skrto do vazma. Pastiri ljeti i zimi u sparini i vijavici za blagom, i da imaju gvozdenu odjeću, izdrli bi ju, a bora mi, bosonogi, goli i gladni, po škàlju, drači i kroz grabre nemogu se provlačivati. A znaš, da je prije živiti, pak umrieti. Tko se utaplja i maha se lovi. Eto vidiš, zašto moramo k trgovcu, da nam po što po to pomogne, da nepoginemo; ter mislimo, da nas obdari, kad nam posudi i u zajam dade.

G. Moj Marko! ja sam kao vojnik (soldat) kojekuda hodio i koješta izkusio, i nemoj mi zamerit, ako ti na našu sramotu reknem, da sam malogdje vidio toli bedastih, neumnih i glupih ljudih, kao što smo mi. Malo ne svagdje znaju bolje živiti nego mi. Eno, gledaj preko Učke na primorju hrvatskom, ondje nemaju ni desetinu zemlje plodne, kao što je u nas. Ipak imaju čversto sagradjene kućice i šterne, u svakoga skoro kmeta ugojena vlastna kravica, dvie, tri, četiri debele ovce, čeljad snažna, jedra i gizdavo odjevena, kuće kroz svu godinu smokom obskrbljene, brez svoga trgovca i brez duga. Pitaš me, kako je to moguće? Oni ljudi živu uredno i umjereno; posleni su i trudoljubivi; svaki njih znade kakvo rukodelstvo; mužko i žensko obrtno je, okretno štedno i šparno; ljeti i zimi radini su kao mravi; kad ljetina dobro urodi, sahrane plodinu za jalovu godinu, te netreba im tražiti trgovca, milâ kad daje, a tvrdâ kad svoje pita. Ako nemaju posla doma, a oni u bieli sviet, pa nasmagaju žutih dukatah, sterlinah; dodju h kući, zidju, kupuju, žene se, udobno živu, i tim svoje bližnje, susjede i rodjake podbadaju, da i oni istu sreću kušaju, nebi li se čestita stanja dovrnuli; te tako narod cvate, raste, množi se na diku božju i svoju. A mi, brajne moj! uz sve naše njive, polja, šume, umejke, pašišta i zakupe zemlje (komunale), kukavno životarimo, u duge preko učiuh padamo, gladujemo, golotarimo, obnemogamo i ginemo.

M. Čuješ, Grgo, ja te sad nemam lazno poslušati, kad si počeo tako na dugo raztezati svoj govor, jer sam došao u mjesto baš poradi svojih dugovah, pak nebi htio, da se oškodim, ako bi zakasnio. Nego, kad se, ako Bog da, drugi put sretimo, hoćeš mi povjedati, gdje je brlog toj našoj nevolji.

G. Hoću rado, s Bogom!

Neukû nauka.

Pčelam nova hrana.

Kadkada se slučajno ili po namjeri pronadju stvari, na koje nebi možebit najoštriji um mogao tako lahko doći.

Mjeseca Maja 1869, opazila su dva kmeta u departamentu Varu u Francezkoj, da su im sve pčele, premda obilatom hranom obskrbljene, iz uliščah pobjegle, a pod večer se vesele i prepune meda opet svojim kućam povratile. Zabrinuti, no uz to vesela srdca, počeli su kmeti glave razbijati, od kuda biesa pčelam toliko neobične hrane.

Po dogovoru, sliedećeg dana nrane kmeti, dojdu k pčelnjakom i vide već zorom, kako se pčele spravljaju na put; nebuduć lieni hajde i oni za pčelami. Sliedeć je, dojdoše brzo do jednog gospodskog dobra, gdje spaziše jedan velik kup otrebinah maslinskih dropah ili ožimakah razdrobljenih i šmiešanih vodom, tako da je sve jednoj kaljužini naličilo ili spodabljalo, pak pomisliše, da je zbilja sve to priredjeno za gnjoj. Ondje su na rubu sjele sve pčele pa počele se hraniti i birati koliko su najviše mogle. Med se u pčelinjacih (uliščih) neobičnom, dà čudnovatom brzinom umnožavao, roj bijaše izvanredno jak, kriepak i velik a kmeti za malo vriemena postadoše bogati. — Vam draga braćo okolo mora, koji se pčelarstvom bavite, preporučujemo najsrdačnije, da od sada, kada znate od kakove su koristi maslinski ožimki, nemojte ih više upotrebljavati nekoristno za jednu ili drugu stvar, već ih marljivo prepravljajte, a kad doba dojde i ako uzmanjka hrane postavite je na prikladna mjesta, gdje su vam pčele, pa da vidite koliku ćete korist imati. Molimo ujedno, da nas u svoje vrieme o uspiehu ubavieste prijateli i jave, je da li uobće i u koliko se narod našim savjetom okoristio.

Različite viesti.

* **(Vinko Čubranić)** biskup Dubrovački i vrli rodoljub, poslje duge bolesti, preminu jučer 15, u 6 urah pos. podne ovdje u Trstu.

* **Troškovi bokeljskog ustanka)** od prošle zime za samu vojsku, iznašaju 3 miliuna 974000 for.

* **(Niemci u Franceskoj)** imaju blizu 700,000 vojnikah i 160,000 konjah; da se prehrane, dieli im se svaki dan: 225,000 hliebacah, 185 volovah, 400 cent. slanine (špeha), 540 cent. piriča (riža), 160,000 polićah rakije, 10 cent. kave, 6800 vaganih zobi, 7000 cent. siena i 1000 snopovah slame.

* **(Ratni gubitci)** na strani Pruskoj broje se: *a) ubijenih*, 2 gjenerala, 647 častnikah (oficirah), 10000 vojnikah ili soldatah i 12 liečnikah (doktorah); — *b) ranjenih*, 10 gjeneralah, 1997 oficirah, 57 liečnikah i 44,423 vojnikah; — *c) izčeznutih* i zarobljenih 18 oficirah, 6976 vojnikah i 1 liečnik. Po ovom službenom pruskom računu, pruski gubitak iznašao bi do sada, samo 2726 častnikah i 64455 soldatah, neračunajuć dakako ovamo u raznih špitalih oboljelih i pomrlih soldatah, kojih broj mora dvostruko veći biti, zatim gubitak u zavježničkoj vojsci Saksonske naime, Bavarske, Badenske i Würtenberga. — *Franceskih zarobljenikah*, koje su Niemci zasužnjili, ima do sada: 4 maršala, 140 gjeneralah, 10000 oficirah i 323,000 podčastnikah i drugih soldatah!

* **(Iz Pariza)** zrakoplovnim balunom*) stižu jednomu našemu prijatelju sliedeće viesti:

*) To je kao neizmierno velika mješina od svile, napunjena plinom ili gasom (kao parom). Pa buduć plin laglji od zraka, digne balun i nosi u njem po zraku četiri i više ljudih, a sad i Parižka pisma u ostali sviet.

Digitized by Google

Mi smo još uvjek razlučeni od ostaloga svieta. Često pišemo ovamo i onamo, ali nikakvih odgovorah nedobivamo, izvan onih, koje nam donese po koji golub, što ga dan prije zrakoplovci odvedoše, te nam se povrati, noseć sobom nevidljivo pisamce, obavito ob noge. Takov golub nosi na svilnom papiru 70.000 besjed t. j. 3500 pisamah, a svako pismo od 20 riečih, koje se po 50 centimah plaća; — dakle zasluži svaki put 35.000 franakah, a potrostručiti će se, kad se pisma budu fotografirala. Čudnovato li je lice sadašnjega grada Pariza! Stačuni (butige), gdje su se nekad prodavale suvišne iliti nepotrebne stvari, kanoti igraljke, srebro, zlato itd. postadoše sada većim dielom stražnice, krčme, oružarnice, klaonice i mesarnice, u kojih se prodaje konjsko meso. Govedine je težko dobiti, ne zato kao da je neima, nego što ju vojnici, bolnici, i velikaši sami jedu. Ja sam jurve podobro priviknuo konjskoj pečenki, pak mi se toliko negnjusi, ali oni, kojim to meso mrzi, mnogo trpe. Osaljsko meso, osobito po pregradjih, ima dosti kupacah, a prodaje se po 30 soldinah funt. Kruha se još uvjek može dobiti po običnoj cieni, dočim je sočivo jako podražilo. Kokoš se prodaje po 5 franakah, guska po 10 fran., jedno jaje po 10 soldinah; masla, sira nije već moguće ni po što naći. Svuda se po gradu odperle tako zvane narodne krčme ili gostilnice, u koje ljudi vrve kao mravi, da se dohrane komadom konjetine. Ovdje i ondje vidjeti je gdje se viju jedna do druge biele zastave (bandere) sa crljenim križem, što je znamenje, da su to bolnice za ranjene vojnike. Po ulicah nalazi se množina kočijah, koje se povlače od grada do tvrdjavah, a noću stoje pri gradskih vratih, čekajuć, da kako prestane pucnjava, da pomognu ranjenikom odveći je u bolnice. Nije, težko sretit se na kojekakva smiešna prodavača, koji vičuć nudi na prodaju mimohodećim, slike razcara Napoleona, kralja Vilima i grofa Bismarka u svakojakoj smiešnoj i porugljivoj podobi, kanoti krmka, magarca, itd. Po zidih se velikimi slovi vide napisani pozivi, kojimi se pozivlju žene, da stupe u tako zvanu Amazonsku vojsku. Ove Amazonke iliti, kao bi mi rekli, junakinje, bit će odjevene u crne gaće, crnu ječermu iliti halju i crnom kapom na glavi, sve prošito žutimi tracî. Svaka četa tih ženah imati će do 8 satnijah (kompanijah), svaka od 120 junakinjah. Koliko prije će se jih ustrojiti deset bataliunah, tako da će jih biti do 12.000 oboružanih sve lahkimi puškami koje nose do preko 300 koračajah. Služiti će ove žene ranjenim u vojnih bolnicah, kao takodjer na obranbu ili barikatah i bedenah ili tvrdjavah.

Svašta po nešto.

Jug i Jesen.

Jugo puše, hladnu jesen pita:
Što, si seko, u crno zavita?
Da li te je ljeto prevarilo
Što ti nije kuće napunilo,
Što je malo bjelice pšenice,
Što je rujne premalo kapljice?
Oj, netuguj, seko moja draga!
Hvali Bogu i sto malo blaga:
Tko zna štedit*), taj nikad nestrada,
Nikadare taj netrpi glada! —
Evo, seko, što ćeš učiniti,
Da te hrana do hrane prebiti:
Ja ću trebit sa drvetja stelju,
Da ti prostrem mekanu postelju;
A ti prije, neg legneš, uboga,
U gosti se dana Martinjskoga;
Izpod čriepnje 'zvadi pogačicu,
Nalij vinca baš punu čašicu:
Zdravo, reci, *družinice mila*,
Živila mi, vesela mi bila!
Tucni, kucni, danas je Martinja,
A od sutra neka se spominja,
Jer će doći ljuta sjever zima,
Kad pogiba tko u kući nima
Jer će doći djelavo proljeće,
Koje djela, al bez hrane neće!
Pak na bačvi čep do dna prereži,
A od žita ključ za pâs priveži,
Da ti nitko do njega nemože;
Ako nećeš vapit: Bože! Bože!
Kad ti budu pune ruke djela,
A u kući ni odkuda jela!
Ako nećeš, da tada posudiš,
Što kroz zimu prištedit zamudiš;
Pak što spraviš, izručiš lihvarom**),
Tvoje kuće pravim gospodarom!
Jesen seko, slušaj savjet mudri,
Da te zima po glavi neudri!
Mili rode, pošteni seljaci,
I ostali žuljivi težaci:
Jeseni je Jugo govorilo,
A vas, braćo, živiti učilo!

*) šparati.

Književne viesti.

Ovih danah dobismo od opravničtva „*dubrovačkoga Zabavnika*“:

Poziv pretplate i predbrojenja na **Dubrovnik**, *III. zabavnik narodne štionice dubrovačke za godinu 1870*, koji će počamši mjeseca siečnja 1871, izaći tiskom Dragutina Pretnera u Dubrovniku u šest mjesečnih svezakâ po 48 stranâ svaki. Megju izvrsnijem djelima, koja će sadržati ovogodišnji zabavnik, tiskat će se i Držićeva komedija *Arkulin*. Pretplatna je cijena ovijeh šest svezakâ sa *franko* pošiljanjem za austrijsku carevinu i Crnu goru 1 for. 20 novč.; za Srbiju, Hrcegovinu, Bosnu i Arbanašku u srebru 1 for. 50 novč.; za Tursku 1 for. i 70 novč. Predbrojenje na mjesečne sveske ne primaju se nego iz same carevine austrijske; svaki svezik stoji 25 novč. Novci i imena neka se pošalju *franko* najdulje do svrhe mjeseca Studenoga ove godine na opravničtvo u Dubrovnik.

* Javljamo našim književnikom, da je tiskom Cecchinia izašlo u Mlatcih g. 1870 zanimivo dielo, za našu povjestnicu, pod naslovom: *Acta et diplomata e Reg. Tabulario Veneto, usqne ad medium saeculum XV. summatim regesta, Documenta ad Forumjulii Patriarchatum Aquilejensem, Tergestum, Istriam et Goritiam spectantia.*

Odgovor.

Piše nam neki prijatelj iz Dalmacije, da je talijanski zadarski list *Il Dalmata* udario na nas zato, što smo rekli, da je Strasburgski zapovjednik, gjeneral Uhrich, rodom Hrvat. Mi već cielih petnaest danah tražimo taj list po cielom Trstu, ali sve badava, jer ga nemogosmo nigdje naći. Taj je dakle list toliko znamenit, da ga ovdje niti tko čita, niti zanj pita. Toga radi moramo *Dalmati* odgovoriti i da ga nismo vidjeli, pa reći: Da smo na temelju drugih Novinah, sve do predaje Strasburga držali i mi, da je Uhrich Hrvat; od onoga se dne osvjedočismo, da u njegovih žilah neima ni kapi junačke krvi hrvatske, nego da mora bit baš Francez, od ovih današnjih, il pak dalmatinski talijanoman. Jer da je Hrvat, bio bi se ugledao u hrvaskog bana Zrinskoga, koji sa tristo svojih momakah stupio iz grada Sigeta medju sto hiljadah Turakah ne da se preda, nego da kao Hrvat junački pogine!

Sa trštjanskog tržištja.

Na žitnome tržistu pojavišese poslovi štogodj življi, Šenica bolje se traži i cjene skuplje su za 20 do 30 novč. na staru, a tako i brašno je skuplje za 25 novčića za ℔ 100. Kukuruzu cjena je čveršća i prodavase po f. 4.70 do f. 4.75 za ℔ 116 sva druga žitija derže se na prvašnjim

**) uzurarom.

Digitized by Google

genama. Ulje Dalm., Istarsko i Dubrov. jednako zanemareno i cjena je po f. 30 sa odbitkom 6 do 8%. Smokve lahko se prodaju i ciene dobro držane, kalamata f. 11.50, Dalm. f. 7. Mandule f. 52. Karube f 3.25. Limuni po f. 3.50 do f. 5.50 za sanduk. Vuna debela sasvim razprodata i cjena je po f. 48 srebra za ℔ 100.

PRIPOSLANO*).

Javna zahvala.

Nepriateljska ruka spustila mi u moju kuću ljutu zmiju, koja mi je u polnoći kuću i sve što se u njoj nahadjalo strašnim ognjem u prah i pepeo obratila. Osjegurao sam ju bio nekoliko tjednah pred tim pri **Slaviji**, koja mi je odmah, čim joj nesreću javih, nekoliko novacah poslala, a malo zatim pronadjeni vas koliki kvar po mojoj najboljoj želji podpunoma izplatila. Sveta mi je dakle dužnost, da ovime **Slaviju** što bolje preporučim svim narodnjakom, kao poštenu i pravednu banku.

Na Primskovem 2 novembra 1870.

Janez Pelko posjednik

Bartol Sire Župan i sviedok — **J. Zusag** sviedok.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Novembra 1870.

Dojadrili u — iz

Trst: *Dragimir*, Kardifa — *Istok* (bark), *Mida*, *Ariosto* i *Eufemia*, Njukastla — *Cetinje*, **Zanta** — *Sors*, Maratonisa — *Oreb*, Kardifa — *Marietta*, Njukastla — *Rieka*, Marsilje — *Fiumano*, Carig. — *Niksić*, Smirnu.
Alesandriju: *Iskra*, *Giano*, Kardifa — *Margherita*, Glasgova.
Anversu: *Mila F.* i *Mari.*, Marsilje.
Amburg: *Rachel*, Taganroga.
Brouvershaven: *Maria and Blanche*, Taganroga.
Carigrad: *Prvi dubrovački*, Kardifa — *Jugoslav*, Genove — *Arfacsad*, *Tonka B.* i *Lamek*, Kardifa — *Trappano* Liverpula. — *2 sorelle*, Odese — *Anna Lazzarović*, Mariupolja — *Gregorius*, Nikolajeva — *Ida S.*, Brdianske — *Oreste*, Taganroga — *Ugo*, Nikolajeva — *Concordia S.* i *Sobieski*, Mariupolja — *Casimiro C.*, Kardifa — *Slavonija*, Marsilje — *Toni C.*, Kardifa — *Nina*, Glasgova — *Argentina*, Suline — *Federico B.* i *Beatrice*, Odese — *Oscar*, *Ljubezni Otac*, Nikolajeva — *Diana*, Galaza — *Giov. Luigi*, Ibraile — *Emma*, *Sofia*, *Olivo*, *Obilić*, *Marte*, *Nikolas*, *Adrastea*, *Teresa Hanny*, *Antonietta*, Odese — *Mare*, *Siloe*, Kardifa — *Elia profeta*, Cipra — *Europa*, Marsilje — *Giovannino*, Suline — *Penelope*, Trsta.
Dublin: *Fran. Gilberto*, Jeski.
Flesingu: *Figlia Fanny*, Buenosajera.
Glučester: *Peppina*, *Noè* i *John*, Odese.
Kardif: *Enrica*, Dublina — *Aquila*, Glučestra — *Ruth*, Skibberina — *Cerere*, Jakina — *Armelin*, Havra.
Kvinstoven: *Mimi*, Odese — *Luka* i *Jane*, Plymuta.
Limerik: *Medea*, *Stilicone*, Odese — *Seconda*, Marsilje.
Liverpul: *Eugenio*, Iloala — *Massimiliana*, Suline.
Marsilju: *Sansego*, Kibeka — *Solievo*, Nikolajeva — *Slavjanka*, Brdianske — *Fidente*, *Giusto P.*, *Elce*, Odese.
Mletke: *Romano C.*, *Blandine*, *Rimedio*, Njukastla.
Odesu: *Betti*, Carigr. — *Maria Fanny*, Marsilje — *Elisa S.*, Orana — *Ann*, Malte — *Civiltà*, *Vice Tone*, Trsta — *Bortolina*, Kardifa — *Iginio S.*, *Ero*, Marsilje.
Plymut: *Junak*, Odese.
Porto Said: *Domenica*, Kardifa.
Salonić: *Gius. Nikolò*, Ceta.
Smirnu: *Vjeruka*, Nice.
Sulinu: *Sara*, *Strossmayer*, *Gius. Matteo* i *Nettuno*, Carigr.
Trun: *Grad Karlovac*, Londonderrya.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Istok* (skuna), Durač — *Hunnus*, Njujork.
Brdianske: *Sveti Križ*, *Arturo*, *Fanny Gurić*, Ingl.
Briksama: *Madagascar*, Ales.
Bristola: *Neptun*, Kardif.
Deala: *Adele Maria*, Mlet. — *Antonio Maria*, Carig.
Dovera: *Helgoland*, Mlet.
Dublina: *Istria*, Taganrog.
Dunkrke: *Amalia Angelica*, Kardif.
Carigrada: *Zia Maria*, Sulinu — *Marko Maria*, Odesu — *Mercur*, *Patrizio*, *F. Dario*, *3 Cugini*, *Jenny R.*, *Danica* Ingl. — *Emi* i *Nikola Despot*, Azov — *Onore* Rieku — *Marco primogenito*, Dunav — *Sessa* Marsilju — *Anna*, *Slava otcu*, *Padre*, *Genitore Nicolò*, *Jean*, Kork — *Cerbero*, *Cattina*, Marsilju — *Slavomir*, Genovu — *Ave*, *I Neresinotto* i *Celeste*, Kork — *Tempo*, Krč — *Mirto*, Trst — *Zio Giorgio*, Odesu — *Leopoldina Bauer*, Maltu.
Falmuta: *Maria C.*, Glučestar — *Libero*, Londonderry — *Sava*, Trale — *Uno*, Watterfor — *Prudente*, Galve — *Daniel*, *Elena G.*, Londru — *Giordano*, Londonderry — *Grazia*, Svanseju — *Eber*, Liverpul — *Vesta* Glasgov.
Galve: *Ruben* Njuport.
Genove: *Mrav*, Carigr.
Gibraltara: *2 Brüder*, Trst.
Jakina: *Fr. Giuseppina*, Marsilju.
Kardifa: *Vera Cruz*, *Sinai*, *Nauta* i *Tartaro*, Trst — *Kurćula*, Odesu — *Giusto dell'Argento*, Carigr. — *Antonio S.*, Trst — *Carmela*, Carig.
Kvnistovena: *Maria Francesca*, Carigr. — *Barba Zvane*, Ingal — *Janjina*, Londru.
Liverpula: *Teleki*, Riojaneiro — *Adria*, Ales. — *Unione S.*, Trst — *Vojvoda*, Carigr.
Livorna: *Pavlina S.*, Njujork — *Slavonija*, Smirnu — *Sloga*, Salonić;
Marsilje: *Novi Klas*, *Elena*, *Virtù*, Carigr. — *Majus*, Enos — *Norma*, Trst — *Nuovo Ciriaco*, Carigr. — *Urania*, Lusinj — *Miljenko*, *Figlia*, *Speme*, *Velimir*, *Amata*, *Iginia*, Carigr.
Mesine: *Absburgo*, Trst.
Njuporta: *Antonio Luka*, Mletke — *Liburno*, Jakin — *Peppina Luigia*, *A. T. Luković*, Trst — *Sv. Vid*, Suez.
Njukastla: *Amelia*, Trst.
Odese: *Trino*, *Antonia*, *Angelica* i *Slavjanka B.*, Nikolajev — *Frane P.*, Marsilju — *Giovannino R.*, *Dobra Milica*, *Živio*, *Sveti Ivan* i *Forza*, Ingl. — *Nikolaj*, Trst.
Penarta: *J. J. Strossmayer*, Ales. — *Ezio* i *Columbus*, Trst.
Plymuta: *Secondo*, Limerik — *Equità*, Glučester — *Celestina*, Rieku — *Plam*, Kardif — *Teresa*, Trst — *Assoluto*, Mletke.
Portsmuta: *Marietta W.*, Mletke.
Roterdama: *Italo*, Njukastl.
Sire: *Lisa*, Carig.
Smirne: *Nova Ana*, Trst.
Suline: *Slava B.*, Ingl.
Svanseje: *Mala Marica*, Polu.
Taganroga: *Mali Ivo*, *Grisi*, *Terzo*, Ingl.

Dardaneli prošli

Mate, *Elena*, Marsilju — *Catterina*, *Giulia*, *Dobrovački*, *Carlo R. Governatore Möring i Genio*, Ingl. — *Elena*, Genevu — *Treći*, Kaljari — *Drago G.*, *Pace P.*, Kork — *Voloscano* Marsilju — *Unione*, Trst — *Ardito*, Dalmaciju — *Kraljevica*, *Czörnig*, *Carlotta* Ingl. — *Soko*, Marsilju — *Ricordati*, Falmut.

Brodarina:

Je još uvjek slaba, i nema upravo nikakva izgleda, da se na bolje okrene, dapače, bojati se i gorjega, ako li se razviju zamašaji ruskoturski. Ciene po bačvi (tonelati) ostali su mal ne onakove, kakove javismo zadnji put.

*) Uredničtvo neprima nikakovu odgovornost. Ob ovom hvalevriednom domorodnom podhvatu Slavije prosborit ćemo u budućem kojem broju obširnije.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—15 Novembra 1870.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) . .	5.70	5.72	5.74	5.]7	5.78	—	5.78	5.83	5.81	5.81	5.83	5.88	—	5.96	5.93
Napoleoni	9.70	9.70	9.73	9.79	9.79	—	9.8I	9.91	9.84	9.86	9.87	9.95	—	10.05	9.97
Lire Ingleske	12.31	12.32	12.32	12.35	12.35	—	12.35	12.38	12.34	12.39	12.43	12.52	--	12.55	12.57
Srebro prid (aggio)	121.15	121.—	121.15	121.75	121.50	—	122.—	122.75	122.15	122.35	122.15	122.65	—	123.75	123.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. **U Trstu 1 Decembra 1870.** **Broj 13.**

Poziv na predplatu.

Stara se godina približuje svojemu koncu, a tim ističe i predplata na *Našu Slogu.*

Kad se je tiskao prvi broj ovoga pučkoga lista, mi smo se nadali i ovomu i onomu, ali nismo nikad tomu, da će mu se predbrojnici već za koj mjesec na tisuća brojiti. Iz toga se vidi, da nam je narod bio baš željan čitanja, pak da smo se u dobar čas latili ovoga posla.

Što se sretno počne, bio bi grieh zapustiti. Zato nećemo zapustiti ni mi *Naše Sloge*, nego ćemo ju, ako Bog da, i po novoj godini u sviet pošiljati.

Mi se nadamo, da nas naši stari znanci i dosadanji čitatelji, koji su nam na noge pomogli, neće ostaviti. Nego što nas bude više, to će nam bit svim bolje. Zato pozivljemo u ovo kolo i ostali narod, ne samo iz Istre i kvarnerskih Otokah, nego takodjer iz Hrvatske i Dalmacije. Mi smo svi jedan narod, zato treba, da svi zajedno nastojimo, kako će nam bit jedan put bolje.

Našemu listu ostaje onaj isti pravac, kojega se je držao i do sada. Nastojat će najme i nadalje, buditi narodnu sviest i podučavati narod u svem, što je čovjeku il koristno, il liepo i ugodno znati. Izlazit će, kao i dosada, dva put na mjesec, a ciena ostaje ona ista, najme za kmeta 20 novč. a za ostale 1 f. za pol godine: razmierno za cielu godinu 40 novč. za jedne, a 2 f. za druge.

Naši čitatelji dobro vide, da se s prve vrsti predbrojnici, pa da ih bude još više, nebi list nikad izplatio; za to mi veliku nadu polažemo u predbrojnike druge vrsti, kojim ide ne mala zasluga, što nam narod u ovaku cienu novine čita.

Molimo svu gg. rodoljube, da nam medju narodom list šire. Predplata se neprima nego za cielu i za pol godine. Uredničtvo ostaje, gdje jest.

U Trstu 1 Decembra 1870.

Uredničtvo.

Pogled po svietu.

U Trstu 30 Novembra.

Običaj je kad se sastanu zastupnici koje države, da vladaru u pismu razlože, što i kako misle o stvarih, tičućih se ciele domovine. Tomu se pismu veli adresa, a po našu poruka, ili odporuka, kako se već krozanj vladaru što poručuje, ili odgovara na njegovu poruku. Kod nas u Austriji imamo dvoje vrsti zastupnike, najme zemaljske, kojim se veli zastupnička kuća, i zastupnike od cara imenovane, kojim se veli gospodska kuća. Pa njemački zastupnici jedne i druge od tih dviuh kuća pristali su većinom glasovah na adresu ili odporuku, u kojoj se tuže na grofa Potockoga i njegovo ministarstvo. Zastupnici drugih, nenjemačkih narodah, nisu se ni pustili u razgovor, kad se je ta tužba proti ministarstvu dogovarala. I to ne zato, kao da im je po volji gospodarenje sadašnjega ministarstva, nego zato, što bi im bilo još manje po volji gospodarenje one stranke, koja se na taj način trsi nastupiti ministarstvo Potockievo. Budući u manjini, nemogoše nego mučati i protuglasovati, što i učiniše. Ministarstvo je bilo predložilo, neka mu bude slobodno pobirati danak po lanjskom proračunu barem još do konca mjeseca febrara. Pa nešto rad adrese, nešto rad toga, dne 26 tek. mjeseca cielo ministarstvo zaprosi cara, da ga odpusti. Car primi ministarsku ostavku, al mu zajedno zapovjedi, da ostane na svojem mjestu do daljnje naredbe.

Delegacije, ovokrajna najme i ugarska sastale su se 24 t. m. u Pešti, kojima je skupna vlada predložila trošak za godinu 1871, koji će iznositi 100 miliunah 379,586 for. Po odbitku carinskog dohodka od 12 miliunah, dopriniet će na podmirenje ostatka od 88 mil. ova polovina carstva 26 mil., a ugarska polovina 26 mil. for. Od ovih novacah potrošit će se na vojnike 76 miliunah 668,000 f. Izvan toga pita se za izvanredne na vojnike troškove još 60 miliunah, koje će delegacije u sadašnjih svieta okolnostih najbrže i dozvoliti.

Magjarski ministar grof Andrásy, premda se nebi imao miešati u domaće stvari hrvatske, ipak traži zamjenika banu baronu Rauha On je jurve mnogim osobam nudjao bansku čast, al poslje Rauha neće nitko da ju primi. Toga radi traži, da barem njegove doglavnike i preko njegove glave promieni, al ni tu nemože naći ljudih koji bi bili voljni pod njim služiti. Tako se je dakle taj čovjek zamjerio cielomu hrvatskomu narodu!

Rat se u Franceskoj uviek jednako vodi. Ako izuzmemo, što su 10 t. m. Francezi Prusе kod grada Orleansa potukli, to su Niemci uvjek dobitnici. Sad se veli, da su Niemci ozbiljno namislili paliti na Pariz; akoprem nekoji govore, da neće ni sad paliti, nego da će čekati, da se Parižani predadu gladom utjerani, kako i grad Metz. Ali se pripovieda, da Parižani imaju dosta hrane još za tri mjeseca. Do skora se čeka velika bitka medju glavnom njemačkom i franceskom vojskom kod vode Loare. Možebit da će uspjeh te bitke uskoriti toli željno očekivani mir s jedne i s druge strane,

Jedva je Rusija zinula, kako smo jurve zadnji put javili, i eto protrnula je ciela Evropa. Engleski je narod bio s početka, podigao silnu viku, sileć svoju vladu, da naviesti Rusiji rat; al se je već podobro ohladio, najme odkad je uvidio, da bi u tom ratu Amerikanci bili najbrže s Rusi. U Beču su i vlada i novinari svu tu stvar dočekali hladnijom krvlju nego li Englezi. Najme slavenski novinari svjetuju vladi, neka se u tu stvar nepača, kao što se nije pačala u njemačko-francuski rat. Samo se još Magjari, ti najzadnji i najneznamenitiji patuljci u evropejskoj familiji, groze i savjetuju, da valja oružjem Rusiju prisiliti na držanje ugovorah ljeta 1856. Sva je pak nada, da će se ova stvar bez vojske svršiti, jer je Prusija predložila u tu svrhu dogovor velikih evropskih silah, a Rusija je na taj predlog pristala.

Spanjolci pošto su bili preko 2 godine bez kraljice i upravljali se mnogo bolje nego pod njom, dobili su nakon drugog iskanja, princa Amadea sina Viktora Emanuela talianskoga, koga su Kortes dana 17 o. m. sa 191 od 315 glasovah, izabrali za kralja. Puk mu se Spanjolski oštro protivi, pak je sva prilika da neće onamo, jer bi se sigurno velika revolucija podigla. koja bi po novog kralja mogla imati iste posljednice kao i u Meksiku sa nesretnim Maksimilianom.

Digitized by Google

Dopisi.

Iz Liburnije.

Za čudo mi je, što niste u svojem listu spomenuli*), ni da bi jednom rieči, ono crvenilo, što se je dvie večeri zajedno, najme 24 i 25 prošlog mjeseca oktobra, vidjalo na našem nebu. Da vam je bilo slušati, kako se je onda naš sviet smućivao, pa kako je ono crvenilo pomenulo nekomu vojsku, nekomu glad, nekomu kugu, nekomu ovo, nekomu ono; a nikomu ono, što baš jest, najnedužniji najme naravski pojav, tako nedužan, kao što je nedužno najtiše ljetno sjevanje iliti miganje.

Onomu se crvenilu veli *sjeverna zora*, (aurora boreale); naša braća Slovenci vele mu *burjava*, a braća Rusi *sjeverna jasnost*. Sjeverna zato, što se obično vidja na sjeveru, gdje redko koja noć smrkne, a da se nepojavi na nebu i ta divna luč ili svjetlost. Nego mjesto sjeverna, moglo bi joj se reći i južna, jer se ona pojavlja, ravno onako kao na sjeveru, i na jugu naše zemlje. Dapače nekoji veli, kad se pojavi na sjeveru, da se u isto vrieme pokaže i na jugu, dakle na obadvima okrajcima zemaljskog kruga. Ti se okrajci drugom besjedom zovu i stožeri zemaljski, zato bi se ta svjetlost još najbolje prozvala *stožerna svjetlost*.

Mi smo joj rekli crvenilo, jer se je takva ovaj put kod nas pokazala; ali je ona na stožerih, sad biela, sad modra, sad zelena, sad žuta, sad ljubičasta, sad sve zajedno u neprestanom titranju; tako da čovjek nemože ni pomisliti ljepše i veličanstvenije stvari na svietu.

Nego što je i odkud je ta svjetlost? Tko zna što je i od kud je sjevanje ili miganje, to zna što je i odkud je i *stožerna svjetlost*. To je jedna te ista sila, koju munjinom zovu, te koje je puna zemlja i zrak, što je zemlju obkružio. To je ona ista sila, kojoj se čudimo u gvozdotegu (kalamita), koji nateže na se železo i druge takove stvari. Te sile ima najviše na dvima okrajcima ili stožerima naše zemlje. Ta se sila pokazuje na dva kraja zaoštrena, od kojih jedna proganja drugu. Moglo bi se takodjer reći, da se s jedne strane odlikuje punošću, a s druge praznošću. Njezina prepunost hrli neprestance da se obori u njezinu praznost ter se tako izjednači. To je hrljenje tako silovito, da se već puti zapali i strašno u zraku praska, ili drugom rieči sjeva i grmi. Drugda se pak zapali mirno i tiho, kao što to vidjamo kod sjeverne luči, gdje bi reć, da se ona dva njezina protivna okrajka tako jedan o drugoga opru, da neizgore na jedanput, kao kod sjevanja, nego se više vremena u svoje sile zapomažu, i tako sjeverna svjetlost traje i tri i četiri ure zajedno.

Ja ni najmanje nemislim, da sam kroz ovo nekoliko riečih protumačio i razjasnio taj veličanstveni prirodni pojav. Al se ipak ufam, da ga naš narod od sad unapred neće više držati za bogzna kakvo strašilo i proročilo, nego za ono, što baš jest, najme za stvar sasvim prirodnu i naravsku.

Iz okolice Šibenika, 8 Studenoga.

Uhvam se, da će vam biti ugodno gdjekad čuti kojigod glas iz posestrime Dalmacije. Naslov liepi vašega lista i sam po sebi priziva na iskreni i ljubeznivi razgovor i dogovor medju jednokervnom braćom. Sa nesloge otci naši podlegoše tudjinskoj sili, pleme se zaboravi plemena, a narod se razciepi na pokrajine. Dalmacija, ime pokrajinsko, po neprijateljskoj lukavosti, a uz pučku lakoviernost, postane ime narodno. Nebi to dosta, proglasila se u njoj dva naroda, ilirski tobože i talijanski; a pošto se Dubrovčani nediče dalmatinskim imenom, niječu ga Kotorci, a puk nepoznaje drugoga imena izvan hrvatskoga i srbskoga; to vam je bjelodano, kad bi naši protivnici htjeli, da bi u Dalmaciji bilo više narodnostih nego u cieloj Evropi. Evo slave za neprijatelje, a jada po narod! Jeli treba dokazivati, da su Dalmacija, Dubrovnik, Kotor, i tako isto Istra, Kranjska, Štajerska, Slavonija, samo pokrajinska imena; i da u svem prostoru od Triglava do Kotora, Novogsada i Maribora, neima drugih plemenskih imenah, osim slovenskoga, hrvatskoga i srbskoga; te da sančinjavaju jedini narod, premda su ova tri plemena počela svako za sebe razvijati osobitu književnost, koja je, kada se dobro promotri, istovjetna, izuzmeš li kojugod veću razlikost kod Slovenacah? Jedali se protivi toj istini ovo, što u sustavu državnom taj narod ima osam ili devet saborah, šest ili sedam vladah? Jedali smeta ovo, što sam puk obćenito drži tri imena, slovenski srbski i hrvatski? Nekažu li nam same rieči i duh tih plemenah, da sloga ugledna medju njima postati može? Nije li većina naučnih ljudih sporazumak našla, ako se do sada i razbistrio nije, ni u puku ukorenio? Nedrži li se većina srbskoga jezika u književnosti a slovinskoga narodnoga imena, i neteže li svi hrvatskim pravicam i ustavu? Sve se je uputilo k slozi, sve opominje i nutka na sporazumljenje, u kojem će se svakomu plemenu občuvati njegova slava i prvenstvo, a svim ukupno utjeha i jakost.

*) Spodletilo nam je. *Ured.*

Iz Liburnije.

S otoka Krka vam javljaju, da onud neka zaslјepljena starešinstva u svom mudrum vieću zaključiše, da se u školi njihova djeca podučavaju talijanski, premda ona ni rječi u ovom jeziku nerazumiju. Ali ne samo na Krku imade mudracah, koji nam ruže milu i krasnu narodnost, nego žalibože i naša Liburnija nije prosta od tog nesretnog kukulja, nestalo ga!

Veleučeno i mudro starešinstvo Volosko u svom zadnjem vieću odluči, da se mladež podučava u talijanskom jeziku. Kolikoj se koristi možemo nadati od takovog podučavanja, lasno će svatko uviditi kad premisli, da djeca Voloska nenauče od materah svojih ni rieči, talijanske osim možebit *„bu jorno, šiorši, šiorno“* i kadkada *“šiorši gospodine“!* Zato kad dojdu u školu, a učitelj bude njim prosborio talijanski, zatrubit će se, veljaše jedan mojih učiteljah, kao tele pred novimi vrati. Boljemu zaključku nemogosmo se ni nadati, kad onim starešinstvom vlada čovjek, koji, u koliko ga ja poznam, nije kadar sklanjati nit jednog samostalnika u kom mu drago jeziku. Vendar takovi ljudi su na čelu mjestnog nadzorničtva školah i povjerava im se naobraženje naše nade, mile nam mladeži! Dobro neka bude. Ali ova mudra glavica pozna dobro, da nije dorasla svojoj zadući — pa radi toga nije mogla, kako govore, drugo nego predati se na milost i nemilost prijatelju, inače birokratičnim duhom zasljepljenu; i tako mora da se vrši evangjelsko proročanstvo: „kad sliepac sliepca vodi, oba u jamu padu„. Blago puku, koji se može dičiti ovakovimi vodjami!

Ovu sramotu nanešenu našoj miloj domovimi nemožemo nikako pregoreti, osobito kad vidimo, kako se naši mladi kapetani, odgojeni po starom kopitu i po ljudih, kojim naša knjiga nikad nebijaše omilila, svoga materinškog jezika srame i straše naše knjigo kao zmije. Ljudi ovi ploveć širokim morem, imaju često priliku motriti, kako ini narodi ljube svoj materinski jezik, kolikom ga brizljivostju njeguju ter kao zjenicu oka svoga čuvaju. Od njih imali bismo sve pravo očekivati, da budu, kad se vrate u svoj zavičaj uzorom svojoj braći, obuditelji narodnog duha, kriepitelji narodne snage širitelji hrvatske knjige. Od svega toga nema kod njih ni sjene; dapače, na žalost svakog domoljubnog srca, moramo izpovjediti, da svojim nepravilnim govorom i čudnim izgovaranjem muče nemilo, ne samo naš liepi već i talijanski jezik.

Mili bože! kad će nastati vrieme, da ćemo se moći i mi ponositi našimi kapetani, kako se diči naše hrvasko Primorje i nam mila i hrabra Dalmacija svojimi?

Razgovor med Markom i Grgom.

(*konac*)

G. Marko!

M. Baš u dobar čas, Grgo! Sad ćeš mi kazati, gdje je brlog svoj našoj nevolji?

G. Gdje? U neumû gospodarstvu i u zloporabi dara božjega. Mi bi radi držati što više blega govedjeg i ovčjeg, a neprocienimo i neproračuramo, u kojem nam jo razmerju

Digitized by Google

paša i krma naprama broju stoke i stada. Dodje li Gjurgjeva, ozeleni i procvate zemlja; voli, ovce, i ostala živad ždere na sva usta, i sva se pomladi i potusti; no sliedi ljeto i nastane vrućina, sparina i suša, tad nam sve zapne liepe nam se nade ruše, nestalo trave, nestalo i za žedju ladne vode, lokve posušile; goni ovamo, teraj onamo, blago riče, bleje, caga od gladi, žedje i umora, da ti srce puca, prispje jesen, hladno i vlažno vrieme, iztakne kakav bus trave, živad se nešto oporavi, al evo opet novog jada! dovuče se zima, mraz, led, bura, blato. Kamo sreće, da smo bili za vremena u proljetju i ljeti, škerbno otimali blagu suvišak bilja i krme, što je tada gazilo i pod noge metalo; da budemo bili u pljetvi što srpom, što kosom, što listnatimi granami nabavili krme našoj marvi (blagu), tim bi mi sad imali u sili šta metati u jasla, da nam blago nestrada i malo po malo nepocrka. — Kako sa blagom, Marko moj mili! tako postupamo i sami sobom. Kad nam Bog blagoslovi trude i žulje, te zemlja obilno urodi bielom pšenicom, žutom turkinjom, rujnim vincem, tko je tad sretniji od nas? al tko je i ludji? Mi onda zaboravimo na vrieme prošlo i buduće, da pače i na iste naše duge. Kumstvo i prijateljstvo kao da je od mrtvih ustalo. Ja ove nedjelje k tebi, a ti one druge k meni. Melji, miesi, peci, prži, toči do biela dana. Žena iznaša žito djeci za postole, sin i kći prodaju sir, vunu, povjesma za tananu košulju, cigare, tabak svilenu maramu (facol), bieli izčipkami naglavnik, trake, čičke i druge sitnjarije. Dodje Vazam, pšenice nestalo u hambaru (žitnici), turkinja popadala izpod gredah, zatutnjilo u bačvi, a mački prašćevinu izglodali!

M. Ej! Grgo moj dragi! ti nebi do sutra dospio propoviedati. Ti si poput našega plovana; kad on poćme, nema mu kraja dok se na turnu zvono neoglasi, tako i ti; da ne budemo do skora doma došli, imao bi još trista kazati. Prodji mi se toga, i tako sam ranjen, pa mi još rane pozledjuješ. Ti bi hotio da smo kao kaludjeri u zabitnom stanu, pod zvono moliti, pod zvono djelati, pod zvono blagovati. Ti kudiš stari naš običaj, da se kad što vinom okvasimo i zabugarimo. Gospoda ga piju svaki dan, a mi da priziramo i da ga nepijemo bar dok nam još u bačvi kuha? Ona se nauže govedine i obeticah, a mi da neokusimo kadkad klobasah, pleća i rezancah? — Nejedi kad imaš, nejedi kad neimaš, tako nikad!

G. Po malo Marko moj! ne velim ja, da uvjek postimo i tugujmo; i nam se je malko uzradovati i porazgovoriti. Dodju li blagdani, velike svetkovine, pust, posjeti li nas vjeran prijatelj, kum, kuma ili botra, moramo i mi štogod sladjega na stol metnuti; al upravo s toga, da se uzmognemo u sgodno vrieme prijazno pogostiti, treba nam preko godine svojom imovinom pametno razpolagati. Kad smo sami, nitko nevidi, što nam se u loncu kuha; tada je vrieme štednje, špara, i čim tim prehraniti si družimo. Kad se manje i laglje poslnje, neka se manje i prostije jede. Al mi radimo baš protivno tomu. Zimi, kad su dnevi kratki, noći duge, daždi i vijavice, parimo se kod ognja, idemo jedan k drugomu u pohode, s vrćem u ruci založimo, što je boljega, a uz nas sva čeljad planduje, trati i grize; a kad Ivanja na vratih, kad bi trebalo sočne hrane, zdrava vina, neimaš šta peći ni variti; a ti ori, kopaj, nakapaj i kosi uz hrdjavu hranu; a ako ti nje nestane, trči, potucaj se od nemila do nedraga, upleti se, zasužnji se pod debele postotke (interese) . . . Ej Marko moj! mogao bih ti mnogo toga nabrojiti, al eto prekasno je, moramo se razstati.

M. Sad vidim, da si postao mužem od oka; sad znadem zašto su ti kućne stvari od neko doba na bolje okrenule. Blago tebi! što nisi, kao ostala mladež, glavom u torbi hodao po bielom svietu. Ah da sam i ja deset petnajst godinah mladji! okoristio bih se o mnogočem tvojim mudrim naukom i naputkom, al ovako kuku i lele meni!

G. Nesdvajaj Marko, ufaj u Boga; dok ti je živa na ramenu glave, mnogo se još dade popraviti. Ako se još kad sastanemo, bit će mi drago, s tobom se prijazno zabaviti i još ti koju pametnu reći.

M. A meni još draže, tebe slušati. S Bogom, Grgo!

Neukû nauka.

O muzenju kravah.

Mislilo se u obće, a nekoji gospodari su još i danas toga mnienja ili misli, što se krave češće ili gušće na dan muzu, da se istinabog namuze više mlieka, ali da tada mlieko u dobroti mnogo gubi, pak zato tvrde, da je mlieko mnogo bolje, ako se krava samo dva a ne tri puta na dan pomuze. No tomu nije tako, učinjene bo u tom pogledu skušnje dokazaše, da se trokratnim muzenjem na dan $^1/_8$—$^1/_7$ (jedan osmi a i sedmi diel) više namuze, nego li kad se muze dva puta na dan. S druge strane je znanstveno dokazano (lučenjem sastavnih mlieka dielah), da mlieko, koje se tri put na dan muze, ima u sebi napoprek 0·6 (t. j. 6 po sto) više masla a 0·1 postotak više sira od mlieka dva put na dan muzena; jer ovo zadnje zadržuje u sebi 0·3 postotka više vode, a 0·4 postotka više mliečnog sladora iliti cukara i soli.

Ako se u prvi mah i vidi malena korist od 0·6 postotakah na maslu, ipak se njezina važnost nesmije premalo cieniti. Mi zato nemožemo zadosta preporučiti našim kmetom trokratno na dan muzenje, koje bi imali odmah uvesti u običaj, ako li već to do danas učinili nisu.

I to je stvar sasvim jasna, pa netreba mnogo učenja, da se dokuči i razumom dosegne. Svakomu je znano, čim mlieko ostane dulje u marvinskoj (govedjoj) utrobi, da gubi sve to više svoju tušćinu, jer se priključuje i pridružuje ostalomu tustilu govedjega tiela, ter baš zato postaje mlieko vodenije i slabije. Da je tomu tako, vidimo nadalje još iz toga, da gospodari, koji hoće svoje krave muzare podebeliti a podebeljene prodati, moraju jih malo po malo na sve redje muzenje priučiti, a na koncu, ako je ikako moguće, sasvim muzenju odučiti, da se na taj način mlieko što skorije u tušćinu pretvori. Prama tomu opazujemo, da ona vrst živine, koja nagiblje na debljinu, dava uvjek slabije mlieko za maslo, od druge t. j. onakove, koja se nedebeli, premda se dobro krmi; pa uprav zato je kemički ili lučbeno dokazano (kemija ili po našu lučba zove se ono znanstvo, koje dieli, luči i rastavlja stvari u svoje diele), da je kozje mlieko tušće od kravljega, a kravlje od prasićina, koja neživi za drugo, nego da se debeli.

Različite viesti.

* Rado smo čitali u službenih Novinah, da je profesor g. Ant. Klodić imenovan pokrajinskim nadzornikom školah u Istri.

* **(Škole opetovnice za Istru).** Iz netom izdane naredbe ministarstva bogoštovja i nastave od 13 Oktobra 1870, vadimo sliedeće ustanove: Gdjegod obstoje pučke škole, imaju se uvesti opetovnice (scuole di ripetizione), koje su dužna polaziti sva djeca od 12 do 14 ljeta. Od ovog pohadjanja izuzeta su samo ona djeca, kojim su roditelji, iz važnih razlogah, oprost izposlovali. Podučavanje opetovno podjeljuju učitelji 3 puta na tjedan t. j. svakog ponedeljka, sriede i subote popodne po 2 ure, a počimlje školskom godinom i traje do konca Marča. — Isto tako imaju se ustrojiti kod neodvisnih ženskih školah nedeljne škole za djevojčice od 12 do 14 godine, i traju kroz cielo školsko ljeto.

Svrha ovim školam jest: da djeca opetuju, donapune i usavrše se u svih onih predmetih, o kojih bijahu podučena u pučkih školah.

* **(Izbori za novi sabor hrvataki).** Sve se glasnije i više pogovara u vladinih krugih, da će oko 14 siečnja (januara) 1871 biti izbori za novi sabor.

Mi ozbiljno pozivamo priatelje u kotarima, da neoklevaju, nego da se što brže sastanu, dogovore i glede kandidata u svakom pojedinom izbornom kotaru slože, zatim pako ime, pridjevak i stališ toga kandidata središnjemu odboru u Zagreb objave.

Dočim se pripravljamo obširnije o tom predmetu govoriti, opominjamo već sada našu milu braću u Hrvatskoj, da se od Rauhovih ljudih kojekakovimi obećanji nedadu

Digitized by Google

više zaslieplјivati, nego slože sve svoje sile, pa da izberu narodne muževe, koji će povratiti zemlji sada otetu slobodu i sačuvati narod od osiromašenja.

* **(Pravoslavna biskupija)** za Boku kotorsku i Dubrovnik potvrdjena je od vlade, ali pošto se namjerava imenovati vladikom arkimandrit Stanulović, narod se tomu živo protivi, jer želi imati valjala rodoljuba u osobi g. Petranovića.

Svašta po nešto.

Poznato je da se u Rusiji najveći zvonovi ovoga svieta nalaze, medju kojimi, tako zvani *carski zvon u Moskvi*, zauzimlje prvo mjesto, ne samo u onom carstvu, nego u cielom širokom svietu. Težina je ovomu zvonu 3692 centa, promjer (diametar) 21½ noguh, debeljina 2 a visočina 21 noga. Pod njim bi moglo 40 ljudih objedovati, a 30 postolarah sasvim liepo šivati. Taj orijaš lievao se pod vladom Alekse Mihailovića ljeta 1654 u Moski i na zvonik postavio; godine pako 1701, prigodom velikog požara ili ognja, na zemlju opao i tamo puščen sve do 1733, kojeg ljeta dala ga carica Ana prelieti i ondje ostavila druge 3 godine prije no ga smjestiše u zvonik, jer mu glas biajaše odviše jak. Ljeta 1835, nezna se pravo kako, posijao se opet na zemlju i okrnio mu se jedan komad od 5¾ (noguh) Sada je taj orijaš kao monument ili spomenik izložen u Kremlu (prediel Moskve) na jednom 5 noguh visokom podnožju (piedestalu) a do njega leži više centih težko strašno njegovo klepetalo ili klepet.

* **(Velike države u Evropi)**, po broju pučanstva u god. 1870 diele se ovako:

1. *Rusija*, ima u Evropi 70 miliunah dušah a više od 10 miliunah u Aziji. Ukupno 80 miliunah. (Magjarom, na pobožno razmišljanje).

2. *Francezka*, s naselbinami (colonie) 42 mili.

3. *Pruska* sa ostalom Njemačkom i ako si pridruži Alzaciju i Lotringu 40 mili. 700.000.

4. *Austrija*, 35 mili.

5. *Inglezka* iliti Velika Britanija 30 mil. a s naselbinami u svih pet stranah svieta do 200 mili.

Ako li se u obzir uzme dosadašnje umnožavanje naroda, to bi brojila godine 1900.

Rusija 100, Pruska s Niemačkom 55, Ingleska 42, Austrija 42 a Franceska 41 miliun dušah.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 30 Novembra 1870.

Dojadrili u — iz

Trst: *Jon*, Cipra — *Rosa*, Krfa — *Buon Padre*, Brdianske — *2 Brüder*, Riojaneira — *Dobra Kostrenjka*, Palerma — *Slavjanski*, Njukastla — *Unione*, *Nikolas*, Odese — *Sobieski*, Mariupolja — *Eden*, Cetta — *Jared*, *Industria*, Šilda

Carigrad: *F. Alois*, Marsiljo — *Lussignano*, Trsta — *Sveti Križ*, Brdianske — *Figlia Penelope*, Mariupolja — *Mali Ivo*, Taganroga — *Amor*, Marsilje — *Accorto*, *Malalel*, *Leone Pinius*, Odese — *Genitore Mosè*, Ibraile — *Maria Anna*, *Trino*, *Antonia*, Nikolajeva — *Diva S.*, Taganroga — *Voluntas*, Genove — *Guido*, *Majus*, *Virtù*, *Elena C.*, *Nemesi*, *Novi Klas*, Marsilje — *Maria Francesca*, Sire — *Sem*, Malte — *Angjelike*, Nikolajeva.

Falmut: *Flegon*, *Maria R.*, *Sabioncello*, Odese — *Giacomina*, Marsilje — *Mercede*, Taganroga — *Dobra Nadežda*, Marsilje.

Genovu: *Elena D.*, Jeski — *Soko*, Mariupolja — *Cattina*, Odese.

Glučester: *Equità*, *Maria C.*, Taganroga.

Grinok: *Vesta*, Odese,

Hull: *Ivo*, Odese — *Pia S.* Ibraile.

Kardif: *Sansone*, Waterforta — *Anna M.*, Bresta — *Iri*, *Madagascar*, Limerika — *Amalia Angelica*, Dunkerka — *Jane*, *Suplice*, Korka — *Moses Montefiore*, Sutamptona — *Fides*, Exmuta — *II. Dubrovački*, Plymuta.

Kork: *Mimi*, Odese.

Krč: *Tre Rè*, Brdianske.

Kvinstoven: *Mie Figlie*, Marsilje.

Livorno: *Alesandro*, Jovate.

Londru: *Vice Am. Tegethof*, Suline.

Maltu: *Oreste* i *Leopoldina Bauer*, Taganroga.

Marsilju: *Bakar*, *Mate*, *Elena*, *Voloscano*, Odese — *Achile*, Riojaneira— *Cerbero*, Odese.

Njukastel: *Favilla*, Anverse.

Njuport: *Sveti Vid*, Londre — *Virgo*, Glučestra.

Odesu: *Prvi Dubrovački*, Kardifa.

Šalonić: *Eva*, *Mila*, *Lampo*, Kardifa — *Union*, Cetta — *Elena C.*, Mars.

Šild: *Gazella*, Amsterdama — *Italo*, Roterdama.

Sulinu: *Zia Maria*, *Marko primogenito*, *Jean*, Carig.

Svanseju: *Lauro*, Larne.

Tromsoe: *Ester*, Leita.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Cam*, Pernambuk — *Skenderbeg*, Pirej — *Maria Zari*, Smirnu — *Maria S.*, Cette — *Antonietta Luigia*, Marsilju — *Alberto*, Carigrad — *Cristoforo Colombo*, Kartajenu — *Riforma*, Pirej — *Milka*, Ales.

Brdianske: *Cattina R.*, *Mali Šimun*, *Capricio*, *Gino*, Ingl.

Deala: *Petroslava*, Alesand. — *Fanny*, Amsterd. — *Spirito*, Mletk.

Carigrada: *Jugoslav*, Balcik — *Adrastea*, *Nereo O.*, *Olivo*, *Natan*, *Concordia S.*, *Fratelli Mimbelli*, *Betti*, *2 Cognati*, *Nane B.*, *Slava B.*, Ingl. — *Giovanino*, Starigrad — *Kobilić*, Trst. — *Idomeneo*, Varna — *Beatrice*, *Anna Lazarović*, *Gregorius*, *2 sorelle*, *Ljubezni otac*, *Luigi Žiga*, *Miloš*, *Else*, Ingl. — *Giov. Luigi*, *Mary Bond*, Marsilju — *Xenofon*, Sulinu — *F. Deak*, *Maks*, *Voluntas*, Odesu — *Accorto*, *Bar. Eötvös*, *Grisi*, *Regulus*, *Arturo*, *Tito*, Ingl. — *Pepi*, *Emidio*, Lušinj — *Toni*, Maltu — *Elia profeta*, Taganrog — *Diana*, Krf — *Marte*, *Oskar*, *Emulo*, *Obilić*, *Ugo*, Ingl. — *Fr. Kovačić*, Azov — *Teresa Hany*, Kartajenu.

Dunkrke: *Matusalem*, Njukastl.

Falmuta: *Fanny*, Amsterdam — *Matteo L.* Bremu — *Betzi P.*, Roterdam — *Provvido*, Lyn — *Diva*, Glučester.

Glasgova: *Bolivar*, Mletke.

Kardifa: *Pola*, S. Cattarina — *Peleg*, Porto Said — *Bar. Vranicani*, Maltu — *Mira*, Polu — *Plam*, Trst.

Livrpula: *Zia Cattarina*, *Pietro*, *Eugenio*, Trst.

Malte: *Naviestnik*, Carigr.

Marsilje: *Rosina*, Enos — *Natale S.*, *Nuovo Guglielmo*, Trst.

Njuporta: *Ruben*, *Maria Mattea*, Jakin — *Equo*, *Dante*, Mletke.

Odese: *Cviet*, *Civiltà*, *Libertas*, Ingl. — *Paolo*, Kork — *Castor*, *Mosorska vila*, *Amur*, Ingl. — *Maria Fanny*, *Giovanni R.*, *Zio Giorgio*, Kork.

Penarta: *Vera Cruz*, Trst — *Kismet*, Carig.

Plymuta: *Plod*, Trst.

Rotrdama: *Jupiter*, Kardif.

Smirne: *Francesca*, Trst — *Nuovo Ciriaco*, Carig.

Suline: *Sara*, *Nettuno*, *Monte Maggiore*, *Erminia P.*, Ingl. — *Hrvat*, Dalmaciju.

Truna: *Grad Karlovac*, Trst.

Dardaneli prošli

3 Cugini, *Anna*, *Otac Miho*, *Dario*, *Corrina*, *Trident*, *2 Figlie*, *Danica*, *Padre*, *Teofrasto*, Ingl. — *Mirto*, *Federico B.*, *Antonietta*, *Patrizio*, *Genitore Nicolò*, *Argentina*, *Fanny P.*, Falmut — *Sofia*, Anversu.

Brodarina:

Uslied nastavših zamršajih rusko-tnrskih, ciena je brodarini skočila toli u Ingleskoj koli u crnom moru, no velika je šteta po brodovlastnike što se ovo zimsko doba neće moći mnogo ovom cjenom okoristiti.

Tèk Novacah

po'ag Borse u Trstu od 16—30 Novembra 1870.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Carski dukati (cekini) . .	5.93	5.99	6.05	6.02	—	5.96	5.92	5.91	5.96	5.93	5.97	—	5.93	5.91	5.92
Napoleoni	9.87	10.19	10.24	10.24	—	10.19	10.06	10.07	10.11	10.08	10.14	—	10.05	10.06	10.06
Lire Ingleske	12.57	12.80	12.90	12.85	—	12.65	12.63	12.60	12.66	12.61	12.68		12.60	12.60	12.61
Srebro prid (aggio) . . .	122.50	125.—	126.10	125.—	—	124.25	123.25	122.85	123.50	123.50	124.25	—	123.50	123.50	123.50

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

Naručbina se neprima nego do konca godine, koja iznosi s poštom, ili nošenjem u kuću 1 fl., a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano* N. 1969/1.

Pisma neka se šalju platjene poštarine

Godina I. **U Trstu 16 Decembra 1870.** **Broj 14.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Decembra.

U našem carstvu sve oči su sad uprte u Peštu, gdje sjede Delegacije i viećaju o najvažnijih za državu stvarih o novcu najme i vojsci. Novac i vojska, to su prve poluge svake države, a najme u svako poremećenih svieta okolnostih, u kojih mi dan danas živimo, gdje čovjek nezna, hoće li se prije prvi rat svršiti, il drugi početi.

Ima kod nas ljudih, koji se rata boje, a ima i čak takvih, koji ga žele; al ih ima s druge strane, koji se ga nit koje, nit ga žele. Pa kako je i u toj stvari država na dvoje podieljena; tako se i u Delegacijah dvie stranke bore jedna proti drugoj. Jedna nebi marila bogzna što potrošiti na što veću vojsku; a drugoj je i ovo preveć, što se i dosad na nju troši. K prvoj stranki kao da pripadaju Magjari i Poljaci; a k drugoj svi ostali carevine narodi, a najme Niemci. Tho ima tu pravo, tko li krivo, mi nećemo, da sudimo; nego samo pričamo i pripoviedamo, što čujemo, čitamo i vidimo.

Nego, gdje su se Magjari i Poljaci složili, tu je u Delegaciji većina; pa ako se mnogo iz namienjena na vojsku potroška briše, to se mnogo i dozvoljava. I to je, što nekako neide Niemcem u račun, pak jadikuju nad Delegacijami, te se vidi, kad bi im bilo moguće, da bi ih voljeli od straniti danas. nego li sutra. A to sve zato, što se ondje moraju pokoriti većini, čemu nisu od doma naučni. Tim da brišu, gdje mogu i oni i ostali delegati, to se svaki dan čita; a najme iz potrošnika, spadajućega u područje državnog kancelara grofa Beusta, gdje se u brisanju odlikuju i nekoji bivši ministri. U ostalom se čuje, da će se Delegacije 19 decembra sve do 9 jannara razići.

Što se vanjske politike tiče, ima sad i naša vlada najviše posla radi Crnoga mora, koje hoće Rusija da se otvori i njezinu i svakomu drugomu ratnomu brodovlju, kao što smo već to jedanput javili. No ni sad se o toj stvari nemože drugo reći, nego da ministri o njoj jednako pišu i dopisuju. U njemačke poslove kao da se naša vlada nemisli ni najmanje miešati.

Govoreć o našem carstvu, nemožemo da nespomenemo dva važna za nas Slavene dogadjaja, što su se u ovo petnaest danah zbila, jedan u Pragu, a drugi u Ljubljani. Iz Praga češki kolovodje i zastupnici pišu pismo državnomu ministru grofu Beustu, u kojem mu kažu, koje bi se politike imao držati u nutarnjih stvarih, da se Austrija preporodi i ojača. Zatim mu izjavljaju, da kao Slaveni nemogu nego želiti, da Njemačka postigne svoje jedinstvo, bez svake ma čije zapreke; ali opet da nemogu mirne duše gledati, kako će Niemci Franceze sasvim da zataru, pak žele, da se naša vlada zauzme za mir izmedju ova dva naroda. Glede rusko-turske razpre vele, da bi im ona vlada najbolje ugodila, koja bi pustila, da se kršćanski u Turtkoj narodi pogode sa svojom turskom vladom, kako sami najbolje znaju, jer da su im već dotužile muke te naše slavenske braće. Drugi dogadjaj jest dogovor, što su ga dne 1 t. m. imali u Ljubljani nekoji naši poglavitiji jugoslavenski rodoljubi, Hrvati, Srbi i Slovenci, da se medju sobom sporazumiju što i kako bi trebalo postupati u carstvu nam Južnim Slavenom, da osjeguramo svoj obstanak, kômu od više stranih pogibelj preti. Tu bi zaključeno, da neima druge pomoći, nego nastojati, da se kao braća s družimo i jedno na drugoga naslonimo. Te svoje misli proglasiše oni u izjavi, koju će naši čitatelji niže naći.

Iz Njemačke je to novoga, da su Niemci proglasili pruskog kralja Vilima. Iz Franceske pako, da je zadnjih danah prošlog mjesesa, pa prvih i sliedećih tekućega, bilo dosta krve izmedju Niemacah i Francezah. Francezi su se bili posilili, da kroz njemačku vojsku, što ih je obkružila, prodru iz Pariza na polje, ali im to žalibože nije pošlo za rukom. Već smo po drugih novinah toliko puti javili, da će Niemci na Pariz sad pa sad udariti, ali to se nije ipak dogodilo. Nego s druge strane manji franceski gradići jedan za drugim padaju, pak će morat najzad i Pariz, a s Parizom i franaeski narod, akoprem napinje svoje skrajne sile, da se spasi.

Izjava,

što su ju dogovorno učinili jugoslavenski rodoljubi, Hrvati Slovenci i Srbi, dne 1 Decembra u Ljubljani sakupljeni:

1. Jedinstvo južnih Slavenah, začeto u postanku naroda, kroz sve svjetske sgode ostalo je neprestance živo u narodnom čuvstvu i očitovano naprama ostalim narodom u jedintsvu jezika.

2. Južni Slaveni, koji pod raznim imenom Slovenacah, Hrvatah i Srbah živu u habsburžkoj monarkiji, osjećaju dan danas jednake narodne potrebe. Da tim zadovolje i tako obezbiede narodni svoj obstanak, ujedinjuju sve svoje sile, moralne i materijalne, te će ih upotrebljivati za svoje jedinstvo na polju književnom, ekonomičkom i političkom.

3. Ovu svoju odluku očituju državnikom habsburžke monarkije i svim ostalim narodom, koji živu u istoj državi, neka znadu, da će južni Slaveni raditi svakim zakonitim sredstvom ob ostvaranju svoga jedinstva u rečenom smislu na svoju korist i pravicu, a nikomu na štetu i nepravdu.

4. Južni Slaveni u habsburžkoj monarkiji udesiti će svoj rad, kako bi pomogli zadovoljiti jednakim potrebam svoje braće preko granice, s kojom smo jedan narod.

5. Postizavanje svoga cilja naslanjuju južni Slaveni u habsburžkoj monarkiji poglavito na družtva, skupštine, sabore i novine, da svak pomože tako, kada i gdje bude čemu sgoda.

6. Za občuvanje skupne koristi, svi će južni Slaveni monarkije habsburžke raditi sporazumno u svakom pitanju, koje se tiče ma i posebnih njihovih posalah.

Kmetsko računarstvo.

Mi smo u ovom listu, izvan drugih, govorili nekoliko puti i o nekojih kmetskih stvarih: u koliko nam je to najme dopuščao njegov mladi viek, maleni prostor i riedko izhadjanje. Tako je, na priliku, bilo nešto malo u njem rečeno o vinogradarstvu, o vinarstvu, o govedarstvu, svilarstvu, pčelarstvu itd. Jest, malo je to, pa od malâ naši su se kmeti mogli malo nančiti. Ali opet, čitajuć i to malo, moralo im je po glavi proći nešto, što će im do smrti koristiti; a to jest, da i kmetu treba nauke i znanja, ako hoće, da preživi svojim trudom, što je laglje moguće, na onom

Digitized by Google

što mu je Bog dao. Da nije dakle dosta, da se tielo muči, nego da mora kod svakog posla i glava misliti, ako hoćemo, da nam Bog trud blagoslovi. Pa evo, ako su se naši kmeti samo to od nas naučili u ovo par mjesecih, mi smo dovoljno naplaćeni za vas trud, što smo okolo ovog lista imali. Jer se nadamo, da naši kmeti, uvidivši korist i potrebu nauke i znanja, neće već pustiti knjige i novinah iz rukuh, nego da će se učiti i mučiti, dokle god se nauči po knjigi orati i kopati i sijati i saditi i spravljati i ostale svoje stvari po njoj obavljati, kao što to drugi naprdniji narodi čine.

Dočim se pripravljamo po novoj godini progovoriti novimi silami o svih tih stvarih, nemožemo, da na koncu godine nedamo našim kmetom jedan nauk, bez kojega bi svi njihovi trudi bili zaludni i bezkoristni.

Koj je taj nauk?

Mi smo na koncu godine. Na koncu godine je običaj, da se čini računi. Tko kad treba računa nečini, mora propasti, vodio on kakav mu drago posao. Jer nezna, koliko je na što potrošio, ni koliko od česa potegnuo; pa ni na čim je dobio, ni na čim izgubio. Tim, ni na čim mu se treba uztegnuti, ni na čim protegnuti; na što trošiti, ni na što netrošiti, da se okoristi, il barem da od svojga ništa neizgubi. Toga radi, kad neima što da troši, trpa dug na dug, dokle najzada tako u nje nezapade, da se jih već nikad nije kadar izbaviti. Pa dočim misli, da živi na svojem i od svojga, nije nego sluga na tudjoj zemlji. A to zato, jer se jadan zanaša, k ljetu iliti na gadinu hoću to i to učiniti, iz toga i toga novce primiti; ali nikad nepromisli, koliko će kod toga potrošiti na težake, na jelo, na pilo itd.; pa kad dojde vrieme, da se spravlja, neima čim ni da preživi, a kamo li da dugove izplati!

Nauk dakle, što ga mi želimo dati našim kmetom, jest taj, sad gdje se nahodimo na koncu godine, da učine konačni račun od svega svojega gospodarstva. Ako li toga neznaju, evo im kratak naputak u tu svrhu.

Prije svega neka proračunaju, koliko im imanje uriedi ili valja, računajuć amo blago, orudje i sve što imaju; onda koliko štibre iliti davkah i drugih daćah plaćaju; tada koliko su potrošili, da obdjelaju i poboljšaju svoju kmetovšćinu; kao takodjer, koliko bi bili sami zaslužili, da se trude na tudjoj zemlji onoliko, koliko su se dan po dan na svojoj trudili. Kad na taj način doznaju, koliko su novčić po nov. potrošili, neka onda proračunaju, koliko su novčić po novčić i potegnuli. Prije svega, neka odbiju svoju hranu i svoju odjeću, za svu najme obitelji iliti družinu, po prodajnoj i kupovnoj cieni; onda, koliko su od česa primili, misle primiti; il bi mogli primiti, na priliku, od vina, od ulja, od blaga od mlieka, masla, jajah, slanine, kopusa, repe, drvah, lana, vune, voska, svile, sočiva pšenice, kuruze, itd. itd. I tako će viditi, koliko su na što potrošili i koliko im meće; a iz toga hoće viditi takodjer, idu li nazad, ili napred. A u svih svojih računih neka se drže ovog načela i temelja, da posao niš nevolja, ako nemeće barem šest do sedam po sto.

I eto, to je ono, čemu se drugom besjedom veli, kmetsko računarstvo (contabilità agricola), bez kojega kako već rekoh, neima u kmetiji napredka, jer kmet, nezna kad ni kako trošiti, ni kad ni kako šteditи iliti špariti. Neka nitko nereče, što ću ja računati, kad sve moje nevalja n. p. tisuće f. Prosjak iliti petljar neima ništa na ovom svietu, nego Boga i dobre ljude, pa ipak čini svoje račune tako, da manje troši dan prije, kad zna, da će dan poslje doći u selo, gdje ljudi il neimaju, il radi nedaju u ime božje.

Ja mislim, da me svaki razumije, zato za sad je toga dosta. Po novoj godini, ako Bog da, što smo sada samo naucnuli, hoćemo obširnije razjasniti i razložiti, pa naše ljude naučiti putem knjige svoje kmetsko računarstvo voditi.

Dopisi.

Iz srednje Istre.

Negdje koncem mjeseca oktobra čitalo se je po novinah, da je vlada odredila utemeljiti u Trstu u njemačkom jeziku Realku (školu stalnih naukah) u 7 razredah za ono nešto Niemacah, što raztrkani stanuju u Trstu i u ostalom tako zvanom ilirskom Primorju. Proti toj naredbi diglo je tršćansko gradsko vieće prigovor, koji se štije u 273 broju tršćanskog vladina lista *Osservatore Triestino* dne 29 prošlog mjeseca novembra.

Taj prigovor zaslužuje, da ga prouče i dobro promozgaju naši susjedi drugog jezik, ako li je istina, da ljube pravdu i pravicu kako no vele. Iz njega će mnogo naučiti, a najme, kako se imaju vladati pokrajinski i občinski zastupnici iliti rapresentanti u zemlji, gdje živu u miru božjem dva naroda jedno do drugoga. Naši zastupnici netrebaju nego postupati naprama Slavenom u Istri onako, kako tršćansko gradsko vieće postupa naprama Slavenom u tršćanskoj okolici; pak neka budu uvjereni, da se već neće nitko smijati, kad budu na sva usta govorili, da ljube slobodu i da žele, da Istra dojde do prosvjete i do izobraženja.

Pod Trst, kako se veli u tom prigovoru, nebroji se nego 12000 Slavenah*); dakle neznatna manjina svega pučanstva, koje iznaša preko sto dvadeset i tri tisuća dušah. Pa sasvim tim zastupnici grada Trsta nisu nikad ni u snu pomislili, da tršćanskim Slavenom narinu talijanski jezik u školu, nego dapače već od 1860 ljeta na občinske troškove izdržuju u okolici škole u slovenskom jeziku. Dakle mnogo odprije, nego li je bio proglašen paragraf devetnaesti (§. XIX) temeljnih carevine pravah, koji izrekoma naredjuje, gdje su u zemlji dva naroda, da se imaju osnovati škole za jedan i drugi, svakomu u svojem jeziku.

Sad da pitam, kako su se naši saborski i občinski zastupnici ugledali u ovaj liepi i dični primjer tršćanskih gradskih zastupnikah, za kojimi se u ostalom jako radi povadjaju? Kako? Tako, da su sve naše škole potalijančili, gdjegod su mogli, čim su moć i oblast u svoje ruke dobili. A neka sviet zna, da stvari u Istri stoje sasvim drugače nego li u Trstu. Jer ako su u Trstu Slaveni u manjeni, a to su u Istri u velikoj većini; ima ih bo skoro dva puta toliko koliko njihovih susjedah drugog jezika.

Nego naši se zastupnici izpričuju veleć, da su bile občine pitane, pa kako su one odlučile, onako da jest. Jest baš onako, ali ja na to odgovaram, da bi bio mogao i Trst občine pitati, u kom jeziku žele školu imati, pa da bi bio i on jako lahko dobio odgovor, što ga je dobilo naše pokrajinsko istarsko zastupstvo. Nu tršćanskomu gradskomu vieću nije podnosio obraz talijančiti na taj način svoju slovensku okolicu; jer dobro zna, da nebi to bila za okolicu sloboda, nego robstvo, kao zna takodjer, da se nijedan narod nemože podučiti i podići nego putem svoe knjige i svojeg jezika. A buduć, da je devetnaesti paragraf bio proglašen i za Slavene, tršćansko gradsko vieće u tom prigovoru opominje vladu, neka i ona štogod učini za prosvjetljenje tršćanskih okoličanah. Njemu da je dosta, veli nadalje, što izdržuje po zakonu pučke skole, a vlada neka misli za daljnje izobraženje naroda, kao što je to njezina dužnost.

Da li su ikad ovako mislili i govorili naši susjedi drugog jezika? Oni, na priliku, imaju u Kopru svoju talijansku Gimnaziju, pa jesu li možebit iskali od vlade, da se barem pazinska niža Gimnazija njemačka pretvori u Gimnaziju hrvatsku, ili na kojoj bi se zajedno učilo hrvatski i talijanski? Jesu li možebit iskali i za nas utemeljenje jedne Realke, ili barem jednog Učiteljišća, na kôm bi se i za nas Slavene pripravljali mladi učitelji u našem jeziku? Nisu te nisu. Zato mi, budi rečeno na koncu, u njihovo gospodarenju nevidimo nego našu skrajnu propast; pa ništa neželimo toliko, koliko želimo, izbaviti se zakonitim putem ovog nesretnoz stanja. Pa kako je to vladi u rukama, tako se nadamo, da će se ona i za nas zauzeti onako, kako se je zauzela za Niemce u Trstu i proti volji tršćanskog gradskog vieća!

Različite viesti.

* Pokrajinski namet (addizionale) za Istru, što ga je sabor porečki zaključio, a car potvrdio, plaćat će se 20% (po sto). Od toga nameta, polovica odpada na potreboće

*) Okoličani sami velè, da ih ima 25.000. *Ured.*

Digitized by Google

pokrajinske ili provincialne, a s drugom će se polovicom pokriti ili izplatiti zemaljsko-razteretni (esonero del suolo) manjak. Za iste zemaljske svrhe ili potreboće odredjen je 50% (postotni) domet na potrošarinu (dazio consumo) vina, mesa, žešći (spiriti) i piva iliti bire.

* Na 29 prošlog mjeseca Novembra držalo je istarsko poljodjelsko družtvo talijansko u Kopru svoju treću glavnu skupšćinu. Na toj se je škupšćini desio i dvorski savjetnik iz Trsta g. Fidler, te ju liepim govorom pozdravio. Tu se je našlo na okupu do 60 najodličnije gospode istarske, koja bez dvojbe žele svako dobro našoj domovini; ali njihovo djelovanje i trud žalibože neće koristiti nego jednoj polovici našega pučanstva, jer druga ih polovica nerazumije. Za predsjednika bi nanovo izabran barun Giampaolo Polesini. Na godinu hoće se družtvo sastati u Labinju.

* Slovenska Matica imala je prvih danah t. m. svoju glavnu skupšćinu u Ljubljani.

* U Cislajtaniji ili u našoj polovini carstva dodje na svaku dušu troška za vojsku 7 f., a u Ugarskoj samo 3 f. 95 nov. Da nije možebit nešto i to uzrok, što su Magjari ratobornji. nego su ikad bili do nagodbene godine 1867!

* Kako se javlja iz Berlina, Prusi su izgubili ovih posljednjih danah, u više većih i manjih bitkah, to pod Parizom, to pod Orleansom i na Loari, preko 60,000 ljudih. Ako Francezi od žalosti plaču, ni Niemacah od veselja suze nezalievaju!

* Štije se, da je od skora nekak bavarski vojnik pucao na pruskog kralja Vilima, kad se je ovaj po gradu Varselju u kočiji vozio, nu da ga srećom nije pogodio. Taj nesretnik bi uhvaćen i dvie ure zatim ustreljan.

Svašta po nešto.

* (Vladarske obitelji) ili familje, koje su ovih posljednjih 40 ljetah izgubile prestolja, jesu: 1. Grof. Chambord, Burbonac (2 Agusta 1830). 2. Vojvoda Karlo, Brauušvajgski (7 Setembra 1830). 3. Grof Parižki, Orleanac (1848). 4. Alberto Parmanski (1859). 5. Veliki vojvoda Toskanski Ferdinand (1860). 6. Vojvoda Franjo Modeneski (1860). 7. Franjo II. kralj Napulitanski (1861). 8. Udova Otta kralja Grčkoga (1862). 9. Gjuro kralj Hanoveranski (1866). 10. Izborni knez Hesenski (1866). 11. Vojvoda Adolf Nasanski (1866). 12. Karlota Udova cara Maksimiliana Meksikanskoga (1867). 13. Izabela kraljica Spanjolska (1868). 14. Napoleon car Francuski (1870).

Pomrčanje sunca.

Na 22 tek. mjeseca Decembra pomrknut će sunce, to jest, medju našu zemlju i sunce naletit će u svojem kolanju mjesec tako, da će nam, gdje više gdje manje, sakriti njegovo sjajno lice. U Trstu počet će pomrčina u 12 urah i 25 minutih, a svršit će se u 3 ure i tri minute po podne. Najveća pomrčina bit će kod nas u uru i 44 minute, jer se od svega sunca, računajuć na oko, neće vidjeti nego jedan osmi diel, u prilici srpa. Daleko niže nas, u južnih krajevih naše zemlje, to će pomrčanje bit podpuno, to jest, sunce će do kraja pomrknuti. U ovom stoljetju neće već bit nego još jedno ovako veliko pomrčanje sunca, i to na 18 mjeseca avgusta 1867 u predpoldnevno doba.

Književne viesti.

Književna viest: *Razlaganje katekizma*, spisao O. Josip Deharbè d. J. preveo jedan svećenik nadbiskupije Zagrebačke. Svezak prvi. U Zagrebu 1870". To je naslov knjigi vrlo znamenitoj za svakoga svećenika, kojemu se je bavit i trudit učenjem nauka kršćanskoga bud u školi bud u crkvi. U pervom svezku (kojemu je do 400 stranah), razlaže se *vjerovanje;* u drugom (koji se već pod tiskom nahodi, te će mu biti do 600 stranah), razlagaju se *zapovjedi* i nauk *o svetih otajstvih.* Ciena je prvomu svezku f. 2, drugomu f. 3, a obadvima zajedno uz predplatu f. 4.50 novč. Novci se šalju prevoditelju, častnomu gospodinu Stjepanu Tadiću, izpovjedniku milosrdnicah u Zagrebu, u plaćenu listu ili uz poštarsku naputnicu (Post anweisung, assegno postale). Po poštarskoj naputnici je laglje i predplatniku i prevoditelju. — Česa se god hoće kateketu i duhovnomu pastiru pri kateketičkom obučavanju, to djetce i mladeži, to odraslih ljudih, svega ima u tom razlaganju izobilo; za to je i vriedno to književno dielo, da se što vrućje preporuči. Ako se u misli obazremo po sadanjem svietu, te pomno na um uzmemo sve, što sad biva, i česa nam se je još doskora bojati: to ćemo se lahko osvjedočiti, da je uprav sada potrebitije, nego ikada, da duhovni pastiri obučavaju djetcu i dorastuću mladež što obširnije i temeljitije, da mladi naraštaj uzmogne odoljeti i predobiti svaku napast i pogibelj duševnu, podigle se one na vjeru i strah božji iznutra od pokvare puti, ili izvana od opakoga svieta, kojemu je u sadanje vrieme toli omrznula častiva vjera Isukrstova i sveta katolička crkva. „Pazite na vrieme, jer su dani zli" (Efes. 5, 16). „U večer govorite: Bit će vedro, jer je nebo crveno; a u jutro velite: Danas će biti vjetar, jer je nebo mutno. Lice nebesko umijete poznavati, *a znake vremena* neumijete poznavati" (Mat. 16, 2, 3). Nebo nam je sada i preveć mutno, a i vjetra ima više nego bi nam se htjelo; nastojmo spasit i sebe i one, koji su izručeni našoj skrbi, od nastojeće ljute oluje.

* Novom godinom počet će na novo izlaziti u Trstu slovenski list **Primorec** pod uredničtvom rodoljuba Vjek. Raića. Izlazit će dva puta na mjesec i stajati 2 f. 50 novč. za svu, 1 f. 30 novč. za pol, a 70 novč. za četvrt godine. Naručbina neka se šalje pod naslovom: Vjek. Raić *posta restante* u Trstu.

Prošnja.

Prosimo naše štovane predbrojnike, neka nam izvole slati predplatu kroz tako zvane poštarske naputnice (assegno postale); a to zato, da što manje potrošimo, i naši prebrojnici kod pošiljanja i mi kod primanja poslatih nam novacah. Prosimo nadalje velečastnu gospodu svećenike i ostalu gospodu rodoljube, da pomognu i budu na ruku onim poštovanim kmetom, koji nebi sami po sebi znali, kako im se valja na list predbrojit. A da se taj posao brže i laglje obavi, mogli bi se dogovoriti svi predbrojnici svake pojedine, plovanje ili obćine, pak novce skupa poslati. Tim bi i oni manje poštarine platili, i uredničtvu mnogo truda prištedili. Što pak našim štovanim predbrojnikom nada sve preporučujemo, jest to, da ime i prezime iliti pridjevak, kao takodjer mjesto najbliže im Pošte, napišu što mogu jasnije, razgovjetnije i točnije. Jer nejma ti veće muke, što je primiti novce za predplatu, a neznati komu ni kamo lista pošiljati.

Uredničtvo.

Opazka.

Ovomu se broju dodaje zavoj, da može, tko želi, *Našu Slogu* vezati i spraviti.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Decembra 1870.

Dojadrili u — iz

Trst: *Vodja*, Ales. — *Skenderberg*, Kalamate — *Anibale*, Njuporta — *Antonio S.*, *Nauta*, *Danpier*, *Sinai*, *Vera Cruz*, *Tartaro*, *Set*, *Tebro*, Kardifa, — *Amelia*, *Inviato*, Njukastla — *Tereza*, Hulla — *Zara*, Carig.— *Peppina Luigia*, Njuporta — *Divino*, Ales. — *Nova Ana*, Smirne — *Ezio*, Kardifa — *Nuovo Guglielmo*, *Natale S.*, Marsilje — *Miro*, Njuporta — *Flora*, Ales. — *Dušan*, Kastelamare.
Alesandriju: *Norina*, Njukastla — *Initium*, Kardifa.
Algir: *Fido*, Kardifa.
Anversu: *Maria Luigia M.*, Smirne.

Digitized by Google

Belfast: *Flegon*, Taganroga.
Bruvershaven: *Betz P.*, Taganroga.
Carigrad: *Andre*, Marsilje — *Koret*, Odese — *Diletta Mimbelli*, *Anetta*, *Capodistria*, Mariupolja — *Erminia P.*, Suline.
Dublin: *Milica*, Odese.
Falmut: *Fà*, Odese — *Mercede*, Belfasta.
Genovu: *Slavomir*, Odese — *Treći*, Mariupolja.
Glučester: *Diva*, Odese.
Gravesend: *Eroe*, Njujork.
Jakin: *Nerea*, Njukastla.
Kaljari: *Governatore Möring*, Odese — *Cattarina*, Mariupolja.
Kardif: *Equità*, Glučestra — *Giuseppe V.*, Dublina — *Istriana*, Vatterf.
Kustengje: *Majus*, Carig.
Londonderry: *Giordano*, Odese.
Maltu: *Falco*, Njujorka — *Anteo*, *Omar*, Cetta — 2 *Cognati*, Ode·e.
Messinu: *Ariosto*, Trsta — *Idomeneo*, Carig.
Mletci: *Zator*, *Juno*, *Brasile*, Njukastla — *Checco*, Leita — *Tetis*, *Assoluto*, Njukastla — *Pepi*, Odese.
Njuport: *Maylat*, Glučestra.
Odesu: *F. Deak*, Marsilje — *Elena C.*, *Sem.* Maltu — *Toni C.*, Kardifa *Maria Francesca*, Sire.
Salonić: *Zviezda*, Lagosu.
Smirnu: *Slavonija*, Livorna — *Velimir*, Marsilje — *Leda*, Kardifa:
Tarragonu: *Niko*, Carigr.
Teksel: *Fanny G.*, Nikolajeva.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Cleopatra*, Njujork — *Rosa*, Algir — *Colibri*, Pernambuk — *Mercurio*, Carigr.
Alesandrije: *Minerva*, Njujork.
Anverse: *Egira**), Carigrad — *Maria*, Ingl.
Brdianske: *Eni*, *Sretan*, Ingl.
Carigrada: *Pinius*, *Libertas*, *Ann*, *Ljubezni prvi*, *Antonia*, *Nettuno*, *Figlia Penelope*, *Monte maggiore*, Ingl. — *Cattina R.*, *Mario*, *Gino*, *Capriccio*, Maltu — *Orazio*, Marsilju — *Sveti Križ*, *Malalel*, *Maria Anna*, *Trino*, *Leone*, Kork — *Mali Ivo*, *C. Mimbelli*, *Genitore Mose*, *Diva*, *Ciasni*, Marsilju — *Alesandria*, Trst — *Amor*, *Lamek*, *Trappano*, *Arfacsad*, Odesu — *Cviet*, *Hrabren*, *Giov. Gasparo*, *Slava*, *Castor*, *Mosorska vila*, Ingl. — *Sara*, Anversu — *Novi Klas*, Varnu — *Giurko*, *Dobra Milica*, *Eni*, *Maria Fanny*, *Paolo*, *Vice Tone*, *Amur*, *Francika Teresa*, *Genitore Nicolò*, *Cainan*, *Padre Stefano*, Ingl. — *Virtù*, Kustengje — *Tonka B.*, *Siloe*, Odesu — *Ero*, Lušinj — *Zio Giorgio*, Brovershaven — *Brnja Kaboga*, *Jugoslav*, *Frane P.*, *Maks*, *Sunce*, Marsilju — *Mali Šimun*, *Sv. Ivan*, Maltu — *Nina*, Krč — *Buon'Amicizia*, Genovu.
Cetta: *Civetta*, Riogrande.
Deal minuli: *Marietta*, Trst.
Dungenesa: *Dobra nadežda*, Roterdam.
Dunkrke: *Ortensia*, Njukastl.
Falmuta: *Giacomina*, Bristol.
Folkenston: *Sabioncello*, Hull.
Genove: *Cattina*, Nicu.
Havra: *Veloce*, Aanversu.
Ibraile: *Egeo*, *Marco primogenito*, *Caledonia*, Ingl.
Carmuta: *Provvido*, Lyn.
Kardifa: *Sibila*, Brindisi — *Anna M.*, *Armelin*, *Ruth*, Carig. — *Gilda*, *Bari*, *Neptun*, *Trebisondu*, *Fiat*, Suez — *Iri*, *Luka*, Trst — *Fides*, *Uno*, Carig. — *Moses Montefiore*, Barcelonu — *Supplice*, Smirnu — *Cerere*, Jakin — *Sansone*, Porto Said — *II. Dubrovački*, *Massimiliana*, *Junak*, Carig. — *Amalia*, Krf — *Peppina B.*, Trst — *Elena G.* Mletke — *Madagaskar*, Carigr.
Klyda: *Vesta*, Carigr. — *Temi*, Avanu.
Kvinstovena: *Mie Figlie*, Svanseju — *Graovac*, Dubln, — *Superbo*, Londru.
Limerika: *Stilicone*, Kardif.
Livrpula: *Massimiliano*, Carig. — *Teleky*, Pernambuk.
Lamlaha: *Jese*, Ales.
Malte: *Oreste*, Lušinj.
Marsilje: *Osvetitelj*, *Favorito*, Carig. — *Dika*, Carlef. — *Absburgo*, Trst.
Napulja: *Ati*, Carig.
Njukastla: *Matusalem*, *Mila F.*, *Favilla*, Carig. — *Andrić*, *Australia S.*, Trst — *Matilde*, Mletke.
Njuporta: *Barica P.*, *Viryo*, Mletke — *Sveti Vio*, Suez — *Nimrod*, Porto Said.
Njujorka: *Figlia maggiore*, Anversu.
Odese: *Iginio S.*, Teodosiu — *Ero*, Trst — *Voluntas*, Nikolajev — *Forza*, Kork — *Albona*, Lušinj.
Penarta: *Camilla*, Carigr.
Potrlanda: *Matteo L.*, Bremu.
Salonića: *Giovanni C.*, *Alesandro B.*, Marsilju.
Smirne: *Vjeruka*, Trst.
Suline: *Jean*, *Gius. Matteo*, Ingl.
Svanseje: *Lauro*, Vis — *Danae*, Jakin — *Peppina*, Polu.
Taganroga: *Adamo*. Ingl.
Wigl: *Italo*, *Aquila*, Carigr.

Dardaneli prošli

Olivo, *Luigi Žiga*, *Bar. Eötvös*, *Else*, *Angjelki*, 2 *Cognati*, Ingl.

Brodarina:

U Carigradu brodarina (navli) iz *Suline* za Inglesku po 7 šil. iz *Odese* 52 do 54, jer malo razpoloživih brodovah u luci.

*) Javlja se, da je kod Zoutelande, učinio vodu, pa da će se teško moći spasiti.

Poziv na predplatu.

Naša Sloga izhadja svaki 1 i 16 dan mjeseca.

Ciena joj je za svu godinu s poštom	2	f.	—
a za kmeta	—	„	40 novč.
Za pol godine	1	„	—
a za kmeta	—	„	20 „
Pojedini broj stoji	—	„	6 „

Predplatu prima uredničtvo i sve c. k. pošte.

Pedplatu se neprima nego za il cielu il za pol godine.

Predbrojnici prve vrsti nadopunjuju trošak za predbrojnike druge vrsti. Zato im se nadamo što u većem broju, u ime našega zapušćenog puka, kômu neće nitko na svietu pomoći, ako mu se nesmilujemo mi, koji smo iz njega potekli i poznajemo njegovo stanje.

Uredničtvo se nalazi *Via Capuano* N.° 1969/1.

Uredničtvo.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—15 Decembra 1870.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) . .	5.83	5.83	5.83	—	5.80	5.83	5.84	—.—	5.83	5.83	—	5.83	5.85	5.88	5.95
Napoleoni	9.96	9.96	9.92	—	9.86	9.90	9.92	—.—	9.90	8.89	—	9.89	9.94	9.94	9.92
Lire Ingleske	12.55	12.54	12.50	—	12.42	12.47	12.52	—.—	12.50	12.49		12.49	12.55	12.55	12.52
Srebro prid (aggio)	122.50	122.40	121.85	—	121.—	121.35	122.15	—.—	121.75	122.—	—	122. –	122.35	122.—	122.25

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google
Fr. Hollinstein
k. k. Hof-Buchbind

Digitized by Google